

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Esra CENKÇİ

ANONİM ŞİRKETLERDE GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2011

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Esra CENKÇİ

ANONİM ŞİRKETLERDE GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

Danışman

Yard. Doç. Dr. Murat TÜRE

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2011

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Esra CENKÇİ'nin bu çalışması, jürimiz tarafından Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Mehmet TOPCUOĞLU
Üye (Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Murat TÜRE
Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa Erdem CAN

Tez Konusu: Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi : 27.06/2011

Mezuniyet Tarihi : 29.06/2011

Prof. Dr. Mehmet ŞEN
Müdür

.....

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
ÖZET.....	vii
SUMMARY.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN ANLAMI, KAPSAMI, FAYDALARI, SAKINCALARI İLE GÜNDEMİN BELİRLENMESİ VE DUYURULMASI

1.1 Gündeme Bağlılık İlkesinin Anlamı Ve Kapsamı	6
1.1.1.Gündeme Bağlılık İlkesinin Anlamı.....	6
1.1.2.Gündeme Bağlılık İlkesinin Kapsamı	10
1.1.2.1.Gündeme Bağlılık İlkesinin Geçerli Olduğu Ticaret Şirketleri	10
1.1.2.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Geçerli Olduğu Genel Kurul Toplantıları	11
1.1.2.3.Yönetim Kurulu Toplantıları	12
1.1.2.4.Toplantı Yeter Sayısının Sağlanamaması Üzerine Yapılan İkinci Genel Kurul Toplantısı	13
1.1.2.5.Gündemde Yer Almayan Bir Konuda Herhangi Bir Karara Varmaksızın Yapılan Görüşmeler.....	15
1.1.2.6.Gündemde Yer Alan Konularla Doğrudan Bağlantılı Olan Konular	17
1.1.2.7.Toplantı Gündemlerinde Yer Alan “ <i>Teklif ve Temenniler</i> ” Bölümü.....	19
1.1.2.8.Gündemde Yer Alan Tüm Konuların Görüşülmesi ve Gündemde Belirtilen Sıraya Uygun Olarak Görüşülmesi	20
1.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Faydaları Ve Sakıncaları	22
1.2.1.Gündeme Bağlılık İlkesinin Faydaları.....	22
1.2.2.Gündeme Bağlılık İlkesinin Sakıncaları.....	24
1.3. Gündemin Belirlenmesi	25

1.3.1.Gündemin İçeriği.....	25
1.3.2.Gündemi Belirlemeye Yetkili Olanlar	26
1.3.2.1.Yönetim Kurulu	27
1.3.2.2.Denetçiler.....	28
1.3.2.3.Azınlık	29
1.3.2.4.Murahhas Üye/Müdür.....	31
1.3.2.5.Tasfiye Memurları, İflas İdaresi, Kayyım	31
1.3.2.6.Pay Sahipleri	32
1.3.3.Toplantı Türlerine Göre Gündem.....	33
1.3.3.1.Kuruluş Genel Kurulu.....	33
1.3.3.2.Olağan-Olağanüstü Genel Kurul Toplantıları.....	35
1.3.3.3.İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu.....	40
1.3.3.3.1.İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulunun Ana Sözleşme Değişikliğini Görüşmek Üzere Toplanması	41
1.3.3.3.2.İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulunun Esas Sermaye Artırımını Görüşmek Üzere Toplanması	41
1.3.3.3.3.İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulunun Gündemi	42
1.3.3.4.Oydan Yoksun Pay Senetleri Sahipleri Özel Kurulu.....	43
1.3.3.5.İntifa Senedi Sahipleri Genel Kurulu.....	44
1.3.3.6.Tahvil Sahipleri Genel Kurulu.....	46
1.4. Gündemin Duyurulması	47
1.4.1.İlanla Bildirim.....	48
1.4.2.Taahhütlü Mektupla Bildirim	49
1.4.3.Ana Sözleşmede Öngörölmüş Olan Yöntemlerle Bildirim	50

İKİNCİ BÖLÜM GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

2.1. Özel Denetçi Atanması	52
2.1.1.Özel Denetçi Kavramı	52
2.1.2.Özel Denetçi Atanmasının Koşulları	53
2.1.2.1.Genel Olarak Genel Kuruldan Özel Denetçi Atanması İstenebilmesi İçin Gerekli Olan Koşullar	53

2.1.2.2. Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Atanmasını İsteyebilmesi İçin Gerekli Olan Koşullar	54
2.1.3. Gündeme Bağlılık İlkesi Karşısında Özel Denetçi Atanması İstemi	56
2.1.3.1. Azınlığın Özel Denetçi Atanması İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi	57
2.1.3.1.1. Azınlığın Özel Denetçi Atanması İsteminin Gündeme Bağlılık İlkesinin Mutlak İstisnası Olduğunu Savunan Görüş	58
2.1.3.1.2. Gündemde Özel Denetçi Atanmasıyla Bağlantılı Bir Konu Bulunması Halinde Azınlığın Özel Denetçi Atanması İsteminin Gündeme Bağlılık İlkesine İstisna Teşkil Edeceğini Savunan Görüş	61
2.1.3.1.3. Azınlığın Özel Denetçi Atanması İsteminin Gündeme Bağlılık İlkesinin İstisnası Olmadığını Savunan Görüş	64
2.1.3.1.4. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Konuyla İlgili Düzenlemeleri	65
2.1.3.2. Azınlık Dışındakilerin Özel Denetçi Atanması İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi	67
2.2. Yönetim Kurulu Ve Denetim Kurulu Üyelerinin Azli Ve Yeniden Seçilmesi	68
2.2.1. Yönetim Kurulu Üyeleriyle Denetçilerin Seçimi ve Azli	68
2.2.2. Gündeme Bağlılık İlkesi Karşısında Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli ve Yeniden Seçilmesi	71
2.2.2.1. Doktrinin Konuya Yaklaşımı	74
2.2.2.1.1. Yönetim Kurulu Üyeleriyle Denetçilerin Azli ve Yeniden Seçilmesi Hususunun Gündeme Bağlılık İlkesinin İstisnası Olduğunu Savunan Görüş	74
2.2.2.1.2. Yönetim Kurulu Üyeleriyle Denetçilerin Azli ve Yeniden Seçilmesi Hususunun Gündeme Bağlılık İlkesinin İstisnası Olmadığını Savunan Görüş	76
2.2.2.2. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Konuyla İlgili Düzenlemeleri	79
2.3. Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Görüşmelerin Ertelenmesi İstemi	83
2.3.1. Genel Olarak	83
2.3.2. Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Görüşmelerin Ertelenmesi İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi	85
2.4. Kurucular, Yönetim Kurulu Üyeleri Ve Denetçiler Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması İstemi	90
2.4.1. Genel Olarak	90
2.4.2. Kurucular, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçiler Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi	91
2.5. Azınlık Tarafından Sulh ve İbranın Engellenmesi	93
2.6. Çağrısız Genel Kurul	95

2.7. Bilgi Alma Hakkının Kullanılması.....	98
2.7.1. Genel Olarak	98
2.7.2. Bilgi Alma Hakkının Kullanılması ve Gündeme Bağlılık İlkesi	100

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNE UYULMAMASININ SONUÇLARI

3.1. Genel Olarak Genel Kurul Kararlarına Uygulanan Geçersizlik Halleri	103
3.1.1.Yokluk	103
3.1.2.Butlan.....	104
3.1.3.İptal Edilebilirlik.....	105
3.2. Çağrıda Gündemin Hiç Veya Gereği Gibi Gösterilmemesi	107
3.3. Gündem Dışı Konularda Karar Alınması.....	112
SONUÇ.....	114
KAYNAKÇA.....	123
ÖZGEÇMİŞ.....	130

KISALTMALAR LİSTESİ

b.	: bent
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BGE.	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BK.	: Borçlar Kanunu
BTHAE	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
C.	: Cilt
c.	: cümle
dn.	: dipnot
E.	: Esas
ETK.	: Eski Ticaret Kanunu
f.	: fıkra
GK.	: Genel Kurul
Kom. Yön.	: 07.08.1996 tarih ve 22720 sayılı Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları Ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi Ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
İBD.	: İzmir Barosu Dergisi
İİK.	: İcra ve İflas Kanunu
İsv. BK.	: İsviçre Borçlar Kanunu
K.	: Karar
Karş.	: Karşılaştırınız
Koop.K.	: Kooperatifler Kanunu
m.	: Madde
MK	: Türk Medeni Kanunu
N.	: Nummer
OR.	: Schweizerische Obligationenrecht
R.G	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: sayfa
SPK.	: Sermaye Piyasası Kanunu

STB.	: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
T.	: Tarih
TTK.	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTSG.	:Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
v.d.	: ve devamı
VUK.	: Vergi Usul Kanunu
Y.	: Yargıtay
YTTK.	: 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu
Yuk.	: Yukarı

ÖZET

Gündemin pay sahiplerine bildirilmesi, pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katılıp katılmama kararı almaları, toplantıda görüşülecek olan konularda hazırlıklı gelmeleri gibi durumlar bakımından önem arz etmektedir. Ancak gündemin bildirilmesinin pay sahiplerine gerçek anlamda faydalı olabilmesi, genel kurul toplantısı esnasında, bildirilen gündeme bağlı kalınması ile mümkündür. Bu bakımdan, gündeme bağlılık ilkesi, pay sahipliği haklarının korunmasını sağlayan araçlardan birini oluşturmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi, sadece gündemde pay sahiplerine bildirilen konular hakkında karar alınmasını gerektirmektedir. İlke, hem toplantıya katılmış hem de katılmamış olan pay sahiplerinin haklarının korunması için öngörülmüş olan bir ilkedir. İlkeye, TTK’de, anonim şirket genel kurul toplantılarının düzenlendiği hükümler arasında, “*Gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz.*”; YTTK’de ise, “*Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır.*” şeklinde ifadelerle yer verildiği görülmektedir (TTK m. 369/II; YTTK m. 413/II).

TTK’de ilkenin istisnası olabileceğine açıkça değinilmemişken, doktrinde ve/veya uygulamada gündeme bağlılık ilkesine birtakım istisnaların getirildiği görülmektedir. Bununla beraber, YTTK’de, kanuni istisnaların saklı olduğu belirtildikten sonra, hangi durumların ilkenin istisnası olduğu açıkça hükme bağlanmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesine aykırı olarak alınan genel kurul kararlarına uygulanacak yaptırım, hem TTK hem de YTTK’de açıkça düzenlenmemektedir. Doktrinde gündemde bulunmayan konular hakkında karar alınması durumunda uygulanacak yaptırımın ne olduğu konusunda fikir birliği bulunmamaktadır. Yargıtay, gündeme bağlılık ilkesine aykırı olarak alınan kararlara, iptal yaptırımını uygulamaktadır.

SUMMARY

THE PRINCIPLE OF COMMITMENT TO THE AGENDA

Announcing the agenda to shareholders is important, in terms of shareholders' take decision about joining or not joining to general meeting, joining the general meeting prepared about the topics which are going to discuss. But, announcing the agenda to shareholders can be truly beneficial is possible with during the general meeting being adhered to the agenda that announced. Therefore, the principle of commitment to the agenda constitutes one of the instruments that ensure the protection of shareholder rights.

The principle of commitment to the agenda needs to take decision only about the topics that are announced with the agenda to the shareholders. The principle is prescribed for the protection of the shareholders that joined also not joined to the general meeting. The principle is put in order among the clauses about general meeting of Joint stock company in TTK, "*Shall not be negotiating issues on the agenda that are not displayed*"; however in yeni TTK, "*Matters not on the agenda can not be negotiated not decided in the general assembly. Statutory exceptions reserved.*" (TTK m. 369/II; YTTK m. 413/II).

Although clearly not given in the exception to the policy may be in TTK, there are some exceptions are seen that are adopted by jurisprudence and/or practice. Nevertheless, in yeni TTK, it was indicated that the statutory exceptions reserved then, which states are exception to the policy are stipulated clearly.

Sanctions to be applied to the general assembly decisions which are decided contrary to the principle of commitment to the agenda are not put in order in TTK and also in new TTK. There are no consensus among jurisprudence about the sanctions, when decided about the topics that are not on the agenda. Supreme Court of Appeals, apply sanction of voidability to the decisions that are decided contrary to the principle of commitment to the agenda.

GİRİŞ

KONUNUN SUNULMASI

Sermaye şirketlerinin tipik örneğini oluşturan ve Türk Ticaret Kanunu¹ m. 269-475 hükümleri arasında düzenlenen anonim şirketler, büyük sermaye birikimi sağlanması suretiyle önemli iktisadi faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, küçük tasarrufların ekonomiye kazandırılabilmesi, şirket borçlarından dolayı sorumluluğun sınırlı olması, pay devrinin diğer şirket türlerine nazaran daha kolay olması gibi nedenlerle uygulamada yatırımcılar tarafından çok tercih edilen bir şirket türüdür. Tüzel kişiliğe sahip olması nedeniyle hakların ve borçların sahibinin anonim şirket olduğu söylenebilirse de, gerçekte tüzel kişiliğin teknik bir kolaylık sağladığı, malvarlığının gerçek sahibinin pay sahipleri olduğu ifade edilmektedir².

Pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını kullanabilmeleri, kural olarak bütün pay sahiplerinin katılımına açık olan genel kurul toplantılarına bizzat veya temsilcileri aracılığıyla katılarak oy kullanmaları ile mümkündür. Ancak pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılmaları bir hak ise de, yükümlülük değildir. Katılma ya da katılmamaları hususu, tamamen kendi tercihleriyle ilgili olup toplantıda görüşülecek konular bu tercihlerin yönünü belirlemede etkilidir. Bu bakımdan toplantıda görüşülecek konuların belirlenmesi ve pay sahiplerine toplantı vaktinden uygun bir süre evvel bildirilmesi, pay sahipliği haklarının kullanılması bakımından büyük önemi haizdir. Ayrıca, pay sahibinin kendisine bildirilen konular dışında herhangi bir konuda genel kurulda karar alınamayacağını bilmesi de pay sahipliği haklarının kullanılması bakımından ek güvence oluşturmaktadır. Gerçekten, ilgisini çekmeyen gündem konuları nedeniyle toplantıya katılmayan pay sahipleri bakımından gündemde bildirilmeyen konularda karar alınması; açıkça istemedikleri hususların -genel kurul kararlarının, toplantıya katılsın katılmasın tüm pay sahiplerini bağladığı gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda (TTK m. 379)- kendilerine dayatılması sonucunu doğurmaktadır. Yine pay sahipleri, genel kurulda alınan kararlar aleyhine iptal davası açma hakkını ancak toplantıya katılmak suretiyle kullanabilmektedir (TTK m. 381). Şu halde, pay sahiplerine toplantı evvelinde bildirilmeyen konular hakkında genel kurulda kararlar alınması, şirketin

---

¹ 29.06.1956 kabul, 09.07.1956 RG tarihli, 9353 RG sayılı ve 6762 kanun numaralı Türk Ticaret Kanunu (Kısaca "TTK" olarak anılacaktır).

² TEKİNALP, Ünal, *Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili*, Ankara 1965, s. 16.

ekonomik anlamda sahibi sayılan kimselerin, sahibi oldukları malvarlığının geleceğini belirleme ve yönetilmesi haklarından mahrum bırakılmalarına neden olmaktadır.

Pay sahipliği sıfatı, özel nitelikleri haiz olmayı, tecrübeli ya da basiretli olmayı gerektirmemektedir. Öyle olsa dahi, birtakım hususlar hakkında karar verilebilmesi ya da doğru karar verilebilmesi için, araştırmaya, konuyla ilgili bilgi toplamaya, ön hazırlık yapmaya lüzum duyulabilir. Aksi düşüncede, konu hakkında hiçbir fikri olmaksızın oylamaya katılan pay sahibinin, toplantıya katılmasının ve oy kullanmasının aleyhine sonuçlar doğurması mümkündür. Bu bakımdan da pay sahiplerine, toplantıda görüşülecek olan konuların, toplantıdan uygun –toplantıya katılıp katılmama kararı alması için ve katılacaksa toplantıda görüşülecek konular hakkında gerekli araştırmaları yapması için yeterli olan- bir süre önce bildirilmesi ve bildirilen konular dışında başka konular hakkında karar alınmaması, pay sahipliği haklarının etkin kullanılması için önemli ve gereklidir.

KONUNUN SINIRLANDIRILMASI

Çalışmamızın konusunu, anonim şirketlerde gündeme bağlılık ilkesi oluşturmaktadır. İlke, gündemde gösterilmeyen konular hakkında genel kurulda karar alınamayacağını ifade etmektedir. TTK'da gündeme bağlılık ilkesi, anonim şirket olağan genel kurul toplantı gündemlerinin düzenlendiği hükümde ele alınmıştır (TTK m. 369). Ancak bu, ilkenin sadece olağan genel kurul toplantıları bakımından geçerli olduğu anlamına gelmemektedir. Gerçekten, yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulduğunda, ilkeyi yalnızca olağan genel kurul toplantıları bakımından geçerli saymak, ilkenin hizmet ettiği amacın tam anlamıyla elde edilmesini engellemektedir. Bu bakımdan ilkenin geçerli olduğu toplantı türlerinin incelenmesinde fayda görülmüştür.

Gündeme bağlılık ilkesinin uygulanması, her şeyden evvel gündemin usulüne uygun duyurulmasını gerektirdiğinden ve TTK'da gündemin duyurulması toplantıya çağrı hükümleri ile birlikte ele alındığından, usulüne uygun duyurulmuş gündemin varlığı için gerekli koşulların bilinmesi adına toplantıya çağrıya ilişkin hükümlerin ve yargı kararlarının incelenmesine gerek duyulmuştur.

İlkeyi düzenleyen hükümde her ne kadar ilkenin istisnaları olabileceğine değinilmemiş olsa da TTK'da özellikle azınlığa tanınmış olan kimi hakların, genel kurulun yetkileri

arasında bulunan yönetim kurulu üyelerinin azli ve yeniden seçilmesi gibi kimi hususların da mahiyetleri gereği gündemde yer alması mümkün olmadığından, ilkenin istisnasız uygulanması, ilkenin uygulanması uğruna bazı hakların kullanılmaması neticesini doğurmaktadır. Bu bakımdan ilkenin istisnası olarak kabul edilen ve istisna olup olmadığı tartışmalı olan konular doktrin ve yargı kararları ele alınarak incelenmiştir.

Nihayet çalışmamızda konuyla ilgili yeni Türk Ticaret Kanunu³'ndeki düzenlemelere de yer verilmiştir.

İNCELEME PLANI

Çalışmamızda, öncelikle, gündeme bağlılık ilkesinin anlamı üzerinde durulacak, ardından, uygulama alanını tespit edebilmek bakımından ilkenin kapsamı belirlenecektir. İlkenin öneminin ve gerekliliğinin anlaşılabilir kılınması için faydalarına ve bunun yanında ilkeye sıkı sıkıya bağlı kalınmasının neden olduğu sakıncalara değinilecektir.

Gündeme bağlılık ilkesine uyulması, her şeyden evvel, toplantıdan önce belirlenmiş bir gündemin varlığını gerektirdiğinden, gündemi belirlemeye kimlerin yetkili olduğu tespit edilecek ve yetkili kimselerce belirlenen gündemin pay sahiplerine duyurulması usulüne değinilecektir. Sonrasında, çeşitli toplantı türleri bakımından gündem içerikleri, kapsamı ve sınırları üzerinde durulacak ve gündeme bağlılık ilkesinin bu toplantılarda geçerli olup olmadığı hususu değerlendirilecektir. İlkeye uyulması kural olmakla beraber, ilkenin uygulanma alanını daraltan istisnaları da bulunduğundan, ilkenin istisnası olarak değerlendirilebilecek konular üzerinde durulacak ve bu konulardaki doktrin görüşlerine ve yargı kararlarına yer verilecektir.

Son olarak, genel kurul kararlarına uygulanan yaptırım türleri hakkında kısaca bilgi verilmesinin ardından, çeşitli olasılıklar göz önünde bulundurularak gündeme bağlılık ilkesine aykırı davranılması durumunda alınan kararlara uygulanabilecek yaptırım türünün ne olduğuna değinilecektir.

---

³ 13.01.2011 kabul, 14.02.2011 RG tarihli, 27846 RG sayılı ve 6102 kanun numaralı Türk Ticaret Kanunu (Kısaca "YTTK" olarak anılacaktır). YTTK'nın "Yürürlük" kenar başlıklı 1534.maddesinde, Kanun'un, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

KONUNUN HUKUKSAL DAYANAKLARI

Gündeme bağlılık ilkesi esas itibariyle TTK m. 364 ve m. 369’da düzenlenmektedir. İlkeye uyulması öncelikle gündemin pay sahiplerine duyurulmasını gerektirdiğinden “Davet” kenar başlığı altında toplantıya çağrıya ilişkin TTK m. 364, m. 365, m. 366, m. 367, m. 369 ve m. 370 hükümlerinin de incelenmesi gerekmektedir. Kanun’da, açıkça, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğu ifade edilmemiş olmasa da doktrin ve/veya uygulama tarafından ilkenin istisnası olduğu ileri sürülen TTK m. 348 (özel denetçi atanması), m. 377 (bilançonun onaylanmasına ilişkin görüşmelerin ertelenmesi), m. 341, m. 359 (kurucular, yönetim kurulu, üyeleri ve denetçiler aleyhine sorumluluk davası açılması), m. 316, m. 350 (yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin azli), m. 310 (sulh ve ibranın engellenmesi), m. 370 (çağrısız genel kurul), m. 362, m. 363 (bilgi alma hakkının kullanılması) hükümlerinin uygulanma şartları üzerinde durulması gerekmektedir. İlkeye aykırı davranılması durumunda uygulanacak yaptırımların tespiti bakımından TTK m. 381 ve devamı hükümleri üzerinde durulmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi, gündemin belirlenmesi ve duyurulması, ilkenin istisnaları ve ilkeye aykırılığın yaptırımları ile ilgili olarak YTTK m. 409, m. 410, m. 411, m. 412, m. 413, m. 414, m. 416, m. 420, m. 438, m. 439, m. 445, m. 446, m. 364, m. 437 hükümleri başta olmak üzere ilgili diğer hükümler göz önünde bulundurulmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi kooperatif genel kurul toplantıları bakımından da geçerli olduğundan TTK hükümleri ile kıyas yapılmak suretiyle Kooperatifler Kanunu⁴ m. 46, anonim şirketin tüzel kişilik vasfı nedeniyle Türk Medeni Kanun⁵ m. 50 hükmü, genel kurul kararlarının geçersizliğiyle ilgili olarak Türk Borçlar Kanunu⁶ m. 19, m. 20 hükümleri, sermaye koyma borcunun ödenmesi, pay sahiplerinin toplantıya daveti, oydan yoksun paylar bakımından Sermaye Piyasası Kanunu⁷ m. 7, m. 11, m. 14/A hükümleri incelenmektedir.

⁴ 24.04.1969 kabul, 10.05.1969 RG tarihli, 13195 RG sayılı ve 1163 kanun numaralı Kooperatifler Kanunu (Kısaca “Koop. K.” olarak anılacaktır).

⁵ 22.11.2001 kabul, 08.12.2001 RG tarihli, 24607 RG sayılı ve 4721 kanun numaralı Türk Medeni Kanunu (Kısaca “MK” olarak anılacaktır).

⁶ 22.04.1926 kabul, 29.04.1926 RG tarihli, 359 RG sayılı ve 818 kanun numaralı Türk Borçlar Kanunu (Kısaca “BK” olarak anılacaktır).

⁷ 28.07.1981 kabul, 30.07.1981 RG tarihli, 17416 RG sayılı ve 2499 kanun numaralı Sermaye Piyasası Kanunu (Kısaca “SPK” olarak anılacaktır).

TTK m. 274' ün verdiği yetkiye dayanılarak ıkarılan Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları Ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi Ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik⁸'in konuyla ilgili hükümlerine değinilmektedir. Yine Sanayi ve Ticaret Bakanlıđı⁹ ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun ilgili tebliğlerine yer verilmektedir.

---

⁸ 07.08.1996 kabul, 07.08.1996 RG tarihli, 22720 RG sayılı Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları Ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi Ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik (Kısaca "Kom. Yön." olarak anılacaktır).

⁹ Kısaca "STB" olarak anılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN ANLAMI, KAPSAMI, FAYDALARI, SAKINCALARI İLE GÜNDEMİN BELİRLENMESİ VE DUYURULMASI

1.1 Gündeme Bağlılık İlkesinin Anlamı Ve Kapsamı

1.1.1. Gündeme Bağlılık İlkesinin Anlamı

Kelime anlamıyla gündem, “toplantılarda görüşülecek konuların bütünü” ve “toplantılarda görüşülecek konulara ilişkin çizelge” anlamlarına gelmektedir¹⁰. Tanımlardan ilki maddi anlamda gündemi, ikincisi şekli anlamda gündemi ifade etmektedir. Şu durumda, toplantıda görüşülecek tüm konular, esas itibariyle toplantı gündemini oluşturmakla birlikte; bu konuların belirlenmesi, duyurulması ya da kayda alınması gibi herhangi bir sebeple yazılı ya da görsel olarak ifade edildiği belge ya da kayda da gündem denilmektedir. Teknik anlamda gündem ise, genel kurulca¹¹ görüşülüp karara bağlanacak konuların tümünün

¹⁰ <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=g%FCndem&ayn=tam> (ziyaret tarihi: 01.07.2010).

¹¹ Tüzel kişilerde (MK m. 50) ve bir tüzel kişi olması nedeniyle anonim şirketlerde faaliyetler, organlar marifetiyle yürütülmektedir. TTK’ da anonim şirketlerin zorunlu organları genel kurul (TTK m. 360-398), yönetim kurulu (TTK m. 312-346) ve denetçiler (TTK m. 347-359) olarak belirtilmektedir. Yönetim kurulu genel anlamda şirketin idare ve temsil organı (TTK m. 317), denetçiler (ya da denetim kurulu) denetim ve gözetim organı, genel kurul ise şirketin karar organıdır. Buna karşılık TTK’da üç zorunlu organdan biri marifetiyle yapılan denetleme yerini, bağımsız denetleme kuruluşunun, yeminli mali müşavirin ya da serbest muhasebeci mali müşavirin yaptığı sürekli denetime bırakmıştır.

TTK’da genel kurulun tanımına yer verilmemektedir. Fakat kaynak kanun İsviçre Borçlar Kanunu’nda (m. 698) genel kurulun genel bir tanımına yer verilerek, üst organ olduğu açık bir biçimde belirtilmektedir (KARSLIOĞLU, Hasan, *Anonim Şirket Genel Kurul Kararları, Kararların Alınması ve Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 13; POROY/Reha, TEKİNALP/Ünal, ÇAMOĞLU/Ersin, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, 10. Baskı, İstanbul 2005, N. 516). Bununla beraber TTK’nın ikinci kitap, dördüncü fasıl, dördüncü kısmında “Umumi Heyet” üst başlığı altında 360 ile 398. maddeleri arasında yer alan hükümlerden ve yargı kararlarından çıkan sonuca göre, doktrinde çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Bu tanımlardan yola çıkarak anonim şirket genel kurulu, anonim şirketlerde bulunması zorunlu olan, usulüne uygun çağrı üzerine kanun ve esas sözleşmede belirtilen sayıda pay sahiplerinin veya temsilcilerinin, önceden belirlenmiş belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesiyle oluşan, hükümet komiserinin gözetiminde kural olarak iç ilişkide etkili olan kararların alındığı, ortaklığın karar ve irade organı olarak tanımlanabilmektedir. Anonim şirketin temsil organı yönetim kurulu olduğundan, genel kurul tarafından alınan kararlar, yönetim kurulu tarafından uygulanmak suretiyle dış ilişkide etkisini gösterir. Öyle ki, genel kurulda, istisnaen de olsa doğrudan dış ilişkide etkili olan kararların alınması mümkündür. Örneğin TTK m. 311 uyarınca devir ve satın alma işleminin genel kurul tarafından tasdiki, TTK m. 423 uyarınca tahvil çıkarma, TTK m. 443/II uyarınca tasfiye halindeki aktiflerin toptan satılabilmesi ile ilgili kararlar genel kurul tarafından alınıp da 3. kişileri ilgilendiren kararlardır. Bu işlemler bakımından genel kurul kararı, işlemin geçerli bir şekilde kurulabilmesi için aranan bir unsurdur (POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 712; PULAŞLI, Hasan, *Şirketler Hukuku Temel Esaslar*, 7. Baskı, Adana 2008, s. 228).

Genel kurul ile diğer organlar arasında bir hiyerarşi olup olmadığı hususu tartışmalıdır. İsv. BK.’nın (m. 698) aksine TTK’ da, genel kurulun üstünlüğünü açıkça ifade eden bir hüküm bulunmamaktadır. İsv. BK. taslağını hazırlayan komisyona göre, genel kurulun üst organ olarak nitelendirilmesinin nedeni, şirket için önem arz eden temel kararların alınması yetkisinin genel kurula verilmiş olması, genel kurulun diğer organları seçen ve kar dağıtım kararı alabilen bir organ olmasıdır (ÖZER, Işık, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel*

sırasıyla ve açıkça belirtildiği toplantı izlencesi¹² olup, emredici hükümlerle düzenlenmiş bulunan pay sahiplerini genel kurul toplantısına çağrı merasiminin bir parçasıdır¹³.

Türk Ticaret Kanunu'nun çeşitli hükümlerinde zikredilen “gündem”, kimi zaman sadece şekli anlamda gündemi, kimi zaman da hem şekli hem de maddi anlamda gündemi ifade etmek için kullanılmaktadır. Söz gelimi TTK m. 369/II'de yer alan “*Gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz*” hükmünde geçen “gündem”, şekli anlamda gündemi; aynı maddenin f.1, c.1'de yer alan “*esas mukaveleye göre umumi heyetin muayyen zamanlarda yapacağı adi toplantı gündemine şunlar konur*” düzenlemesindeki gündem ise hem şekli hem de maddi anlamda gündemi ifade etmektedir.

Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, s. 37). Ancak TTK'nın genel kurula tanıdığı yönetim kurulu üyelerini ve denetçileri ibra etme yetkisinden (TTK m. 380), yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin seçimi (TTK m. 312, m. 347) ve azli (TTK m. 316, m. 350) yetkilerinden, genel kurulu diğer organlardan üstün hale getirdiği sonucuna varılması mümkündür. Buna karşılık doktrinde ileri sürülen bir görüş, bu yetkilerin genel kurula verilmiş olmasının, genel kurulu üstün konuma getirmeyeceğini, organlar arasında eşitlik söz konusu olduğunu savunmaktadır (ANSAY, Tuğrul, ***Anonim Şirketler Hukuku***, 6. Baskı, Ankara 1982, s. 93; HIRSCH, Ernst E., ***Ticaret Hukuku Dersleri***, 3. Baskı, İstanbul 1948, N. 225). Bu görüşe göre, yönetim ve denetim organları yalnızca genel kuruldan aldıkları emirleri uygulamakla görevli değildir; bu organlar kanun koyucu tarafından münhasır yetkilerle donatılmışlardır. Bu organların yetkili olduğu bazı konularda da genel kurul yetkisizdir. Sözgelimi ortaklığın temsili, defterlerin tutulması, genel kurulun toplantıya çağırılması, tescil ve ilan işlerinin yapılması gibi konular yönetim kurulunun münhasır yetkisi dâhilindedir. Dolayısıyla genel kurula tanınan yetkilerden yola çıkarak, bu organın üst organ olduğunun söylenemeyeceği savunulmaktadır. Modern Görüş ise, organlar arasında yönetim kuruluna üstünlük tanımaktadır. Buna göre, diğer organların faaliyetlerini, ara vermek suretiyle icra etmelerine karşın yönetim kurulunun devamlı surette faaliyette bulunması ve ayrıca şirket işlerinin devamlılığı bakımından genel kurula ve denetçilere özgü olarak tanınanlar dışındaki tüm yetkilerin yönetim kurulu tarafından kullanılıyor olmasının, şirket idaresi bakımından yönetim kurulunu ön plana çıkardığını, bu bakımdan aslında yönetim kurulunun ortaklığa hâkim olduğunu ileri sürmektedir (**POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU)**, N. 517).

Kanımızca, her ne kadar TTK'da açık bir ifadeyle genel kurulun üst organ olduğuna değinilmemiş olsa da, organlara tanınan yetkilerin niteliği incelendiğinde genel kurulun bir üst organ olduğunun söylenmesi mümkündür. Genel kurula tanınan yetkilerin esası, şirketin idaresi ve işleyişi ile ilgili temel konularda karar almaktır. Yönetim kurulu genel kurulca alınan bu kararları uygulamak zorundadır, aksi sorumlu olmasını gerektirir. Yönetim kurulu bunun dışında sadece şirketin günlük olağan işlerinin yürütülmesi konusunda inisiyatifini kullanabilir ki, bu da işlerin yürümesi için zorunludur. Şirketin idaresinde yönetim kurulunun devamlı ve etkin bir şekilde faaliyet gösteriyor olması, yönetim kurulunun şirkete hâkim olduğu izlenimini verse de, bu, yönetim kurulunun faaliyetlerinin genel kuruldan farklı ve temsil yetkisinin gereği olarak dışa dönük olmasından kaynaklanmaktadır. Esasen yönetim kurulunun faaliyetlerine yön veren genel kuruldur. Yönetim kurulunun, genel kurulun temel konularda vermiş olduğu kararların dışına çıkarak, bu kararları etkisiz bırakacak yönetim faaliyetinde bulunması düşünülemez. Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, ibrası, azli genel kurulun yetkisi dâhilindedir. Genel kurula gerek iç işleyişi bakımından gerekse şirket işlerinin idaresi bakımından bu denli bağımlı olan bir organın, genel kuruldan daha üstün olduğu söylenemez. Anonim şirketteki yapılanmayı demokratik sistemdeki güçler ayrılığı ilkesine benzeten ve bu sebeple genel kurulun üstün olduğunu kabul ederken çok katı düşünülmemesi gerektiğini ifade eden görüş için bkz. **KARSLIOĞLU**, s. 21.

¹² SAKA, Zafer, ***Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul***, İstanbul 2004, s. 98.

¹³ TEKİNALP, Ünal, “***Azınlığın İstemi Üzerine Denetçilerin Gündeme Madde Koyma Hakları Var mıdır?***”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 25, S. 2, Yıl 1978, s. 93.

Daha çok maddi anlamda gündemi ifade eden gündeme bağıllık ilkesinin ise değişik terminolojilerle karşımıza çıkması mümkündür. İlkenin “gündemin muayyenliği ilkesi”¹⁴, “gündeme sadakat ilkesi”¹⁵ olarak adlandırıldığı da görülmektedir.

Türk Ticaret Kanunu ve YTTK’de gündeme bağıllık ilkesine kavram olarak yer verilmemektedir. TTK m. 369’da, “*gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz*” ve YTTK m. 413’te “*gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz*” şeklinde olumsuz olarak, TTK m. 364’te, “*bu toplantıda 369’uncu madde gereğince müzakere gündemine konulması gereken hususlar müzakere olunur.*” şeklinde olumlu bir ifade ile yer bulan müzakere yasağı¹⁶, doktrin tarafından, “gündeme bağıllık ilkesi” olarak adlandırılmaktadır¹⁷.

Gündeme bağıllık ilkesi, genel kurul toplantılarında sadece, toplantıdan evvel paydaşlara usulünce duyurulan (TTK m. 368) gündemde belirtilen hususlar hakkında görüşme açılacağı ve karar verilebileceği anlamına gelmektedir¹⁸. İlkeye göre, paydaşlara toplantı çağrısında duyurulmuş gündemde gösterilmeyen bir konu, genel kurul toplantısında müzakere edilemez¹⁹. Gündeme bağıllık ilkesi ancak gündemde yer alan konular hakkında

¹⁴ ÇEVİK, Orhan, *Anonim Şirketler*, 2. Baskı, Ankara 1979, s. 796.

¹⁵ DOĞANAY, İsmail, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C.I, 4. Baskı, Ankara 2004, s. 1032, 1082.

¹⁶ Kom. Yön.’de bu hususa “*Aşağıda belirtilen istisnalar dışında ilan edilen gündemde yer almayan konular görüşülemez.*” denilmek suretiyle yer verildiği görülmektedir (Kom. Yön. m. 25/II). Kanun’da dahi ilkenin istisnalarına değinilmemişken, Yönetmelik’in bu konuda düzenleme getirmesi hukuka aykırıdır.

¹⁷ BİLECEN, s. 196.

¹⁸ ANSAY, Tuğrul, “*Anonim Şirketler ve Tatbikat, 1963-1966 Arasında Verilen Mahkeme Kararları*”, BATİDER, 1968, C.4, S. 3, s. 522,523; BİLECEN, s. 34; POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 699; PULAŞLI, s. 249; SAKA, s. 188,189; TEKİL, Fahiman, *Anonim Şirketler Hukuku*, İstanbul 1998, s. 285; YİĞİN, Ali, *Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1988, s. 25.

¹⁹ Y.11.HD.11.02.1964 T., 1963/3554 E., 1964/460 K.: “*Türk Ticaret Kanunu’nun 369. Maddesinin son fıkrasında gündemde ve davalı kooperatif ana sözleşmesinin gündeme ilişkin 9. Maddesinde, gündemde bulunmayan konuların görüşülemeyeceği açıklanmıştır. Kooperatif yönetim kurulu, davacının ortaklıktan çıkarılmasını 14/II/1960 günlü yazı ile istemiş ve genel kurulca 14/II/1960 tarihli yıllık toplantıda o yolda karar verilmiştir. Davacının ortaklıktan çıkarılmasına ilişkin yönetim kurulu teklifinin görüşüleceği sözü geçen toplantıya ait gündemde gösterilmemiştir. Kooperatif genel kurulunca bu yönler göz önünde tutulmayarak gündemin dilek ve temennilere ilişkin 7. Maddesinin müzakeresi sırasında vaki teklif üzerine davacının ortaklıktan çıkarılmasına karar verilmiştir. Mahkemece sözü geçen kooperatif genel kurulu kararının iptaline dair verilen hüküm usul ve kanuna uygundur*”. Karar için bkz. ÖZTAN, Fırat, “*Kararlar (Derleme)*”, BATİDER, C.3, 1966, s. 740-743. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nda gündemde olmayan hususların görüşülemeyeceği belirtildikten sonra kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10 unun, gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde belli konuların (hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağrılması ve kanun, ana sözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi) genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınabileceği ifade edilmektedir (Koop. K. m. 46/III). Böylece kooperatif genel kurul toplantılarında, pay sahiplerine önceden duyurulmamış konular hakkında kararlar alınmasına imkân bulunmaktadır.

karar alınmasını gerektirmektedir. Gündemde yer almış olan bir konu, genel kurul toplantısı esnasında yapılan görüşmeler neticesinde farklı bir şekle bürünmüşse artık o konunun farklılaşmış şekli ile karara bağlanması gündeme bağlılık ilkesine aykırı düşmektedir²⁰.

Türk Ticaret Kanunu m. 369/II’de “*gündemde gösterilmeyen hususlar*”ın müzakere edilemeyeceği belirtildiğine göre, gündeme bağlılık ilkesi, öncelikle, gündemin önceden belirlenmesini ve belirlenen bu gündemden pay sahiplerinin haberdar edilmesini gerekli kılmaktadır (TTK m. 369/I, c. 1). Gündemin gösterilmesi ise toplantıya davet ile ilgili bir husus olup gündem, toplantıya davetin bir parçasıdır. Nitekim gündeme bağlılık ilkesinin düzenlendiği TTK m. 369 ile toplantıya davet usulünün düzenlendiği TTK m. 368 hükümlerinin birlikte “*Davetin şekli*” üst başlığı altında yer almasından, gündemin gösterilmesinin davetle ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan gündemin duyurulmaması durumunda, gündemin TTK m. 369’da öngörüldüğü şekilde gösterilmediği kabul edilerek alınan kararların gündeme bağlılık ilkesine aykırılık kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir²¹.

Pay sahiplerine duyurulan gündem konularının açıkça anlaşılabilir olması da gündeme bağlılık ilkesinin bir gereğidir. Gündemin anlaşılabilir olması, gündem maddelerinin, pay sahiplerinin özel bir bilgi donanımına ve tecrübeye sahip olmaksızın açıkça anlayabilecekleri şekilde hazırlanması gerektiğini ifade etmektedir ki, buna, açıklık ilkesi denilmektedir²². *Yiğın*, “Gündem maddelerinin yoruma açık ya da müphem olması, pay sahibinin, gerçekte çıkarını ilgilendiren ve öyle olduğunu bilseydi toplantıya katılmak isteyeceği bir konuda, sırf gündem maddesinden konunun ne olduğunu anlayamadığı ya da yanlış anladığı için toplantıya katılmamasına neden olabilecektir” diyerek, gündem maddelerinin anlaşılabilir olmasının aslında gündeme bağlılık ilkesiyle güdülen amaca hizmet ettiğini ifade etmektedir²³. *Arslanlı* da “Umumi heyetin hangi hususları müzakere edeceği madde be madde tasrih edilmelidir. Mesela “mukavele tadilatı, seçim” gibi umumi ve müphem ibarelerle bu şart yerine getirilmiş olmaz” diyerek, açıklık ilkesine uyulmamasının, “ilgili maddenin bildirilmemiş olması” sonucunu doğuracağını ifade etmektedir²⁴.

²⁰ ANSAY, A.Ş., s. 174.

²¹ ODMAN BOZTOSUN, Ayşe, “*Anonim Şirket Genel Kurullarından Önce, İlgili Pay Sahiplerine Hiç veya Usulüne Uygun Şekilde Davet Mektubu Gönderilmemesinin Hukuki Sonucu Nedir?*”, BTHAE Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXIV, Taslak Makale, Aralık 2010, s. 7.

²² YİĞİN, s. 9.

²³ YİĞİN, s. 9.

²⁴ ARSLANLI, s. 20.

Gündeme bağlılık ilkesinin, anonim şirket genel kurulunun yetkilerine getirilen bir sınır olduğu söylenebilir²⁵. Zira genel kurula tanınan yetkilerin esası, şirketin idaresi ve işleyişi ile ilgili temel konularda karar almaktır. Üst organ²⁶ niteliğini haiz ve şirketin işleri ve idaresiyle ilgili her konuda karar alma yetkisi olan genel kurulun bu yetkisini, gündeme bağlılık ilkesinin gereklerine uyma zorunluluğu sınırlandırmaktadır.

1.1.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Kapsamı

1.1.2.1. Gündeme Bağlılık İlkesinin Geçerli Olduğu Ticaret Şirketleri

Gündeme bağlılık ilkesine, esas olarak, anonim şirket olağan genel kurul toplantılarını düzenleyen hükümler arasında yer verilmiş olduğundan, ilkenin anonim şirketler bakımından geçerli olduğu noktasında tartışma bulunmamaktadır. Ayrıca anonim şirketlerin genel kurul toplantılarına ilişkin hükümler, ortaklarının sayısı yirmiye aşan²⁷ limited şirketlerde uygulama alanı bulacağından (TTK m. 536/II), gündeme bağlılık ilkesi limited şirketlerde de geçerli bir ilkedir²⁸.

Kooperatifler Kanunu'nda da toplantıya çağrı ve ilanlarda gündeme yer verileceği ve gündemde olmayan hususların görüşülemeyeceği hükme bağlanmakla gündeme bağlılık ilkesinin kooperatif genel kurul toplantıları bakımından da geçerli olduğu kabul edilmektedir (Koop. K. m. 46/I, III). Ancak gündeme bağlılık ilkesi konusunda Koop. K.'da düzenleme bulunmayan hallerde, TTK hükümleri dikkate alınacaktır (Koop. K. m. 98).

²⁵ YİĞİN, s. 25.

²⁶ Bkz. dn. 11.

²⁷ Ortak sayısının yirmi ve daha az olduğu limited şirketlerde ortaklar genel kurulunun toplanmaksızın, yazılı oy yolu ile de karar alması mümkündür. Bu sebeple ortak sayısı yirmi ve daha az olan limited şirketlerde ilkenin uygulanabilirliği yoktur.

²⁸ AYAN, Özge, *Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları*, İzmir 2004, s. 26; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N. 1711.

1.1.2.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Geçerli Olduğu Genel Kurul Toplantıları

Gündemde gösterilmeyen konuların müzakere edilemeyeceğine ilişkin TTK m. 369/II hükmüne, “*Toplantılar*” üst başlığı altında yer verilmektedir. Bu başlık altında hem olağan, hem olağanüstü genel kurul toplantıları bakımından düzenlemeler getirilmekte; ayrıca bu üst başlık altında yer alan “*Gündem*” madde başlıklı TTK m. 369 hükmünde de olağan-olağanüstü genel kurul toplantısı ayırımına gidilmeksizin, gündemin genel kurulu toplantıya davete dair olan ilan veya davet mektuplarında gösterileceği ve genel kurulda gündemde gösterilmeyen hususların müzakere edilmeyeceği düzenlenmektedir. Bu nedenle, gündeme bağlılık ilkesi, hem olağan hem olağanüstü genel kurul toplantılarında geçerli olan bir ilkedir.

Kuruluş genel kurulunun²⁹ toplantıya davet usulü, özel olarak düzenlenmekte ve toplantıya davet mektubuyla birlikte toplantı gündeminin de pay sahiplerine bildirileceğinin şart olduğu ifade edilmektedir (TTK m. 289). İlgili hükümde her ne kadar, TTK m. 369/II’de olduğu gibi, gündemde gösterilmeyen hususların müzakere edilmeyeceği açıkça düzenlenmemiş olsa da, hükmün emredici ifadesinin bir sonucu olarak gündeme bağlılık ilkesi bu toplantılar için de geçerlidir.

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulu³⁰ toplantısına çağrı usulü TTK’de düzenlenmemekte, fakat doktrinde, genel kurul toplantıları bakımından TTK m. 368’de öngörülen çağrı usulünün imtiyazlı pay sahipleri genel kurul toplantıları bakımından da uygulanması ve toplantıya çağrı yapılırken gündemin de pay sahiplerine bildirilmesi gereği kabul edilmektedir³¹. Bu bakımdan gündeme bağlılık ilkesi, imtiyazlı pay sahipleri genel kurul toplantılarında da geçerlidir.

Oydan yoksun paylar, aynı zamanda imtiyazlı pay niteliğinde olduğundan, Tebliğ’de düzenleme bulunmayan konularda TTK hükümlerinden istifade etmek gerektiğinden³², oydan yoksun pay senedi sahipleri özel kurulunun³³ toplantıya davetine ilişkin olarak ilgili Tebliğ’de bir düzenleme getirilmemiş olması karşısında, oydan yoksun pay senedi sahipleri özel kurulu toplantısının da imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu toplantısında olduğu gibi, genel kurul

²⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. 1.3.3.1.

³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. 1.3.3.3.

³¹ KİRTİL, Neşe, *Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu*, İzmir 2005, s. 49, 51.

³² AKTAŞ, s. 208.

³³ Ayrıntılı bilgi için bkz. 1.3.3.4.

toplantıları bakımından geçerli olan usule uygun olarak toplanması gerekmektedir. Dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesi bu toplantılar bakımından da geçerli olan bir ilkedir.

Tahvil sahipleri genel kurulu³⁴ toplantılarına davetin, genel kurulun toplantıya daveti usulü hakkındaki hükümlerine tabi olacağı açıkça hükme bağlanmaktadır (TTK m. 429, c. 2). İntifa senedi sahipleri genel kurulunun³⁵ tahvil sahipleri genel kurulu hakkındaki hükümlere tabi olduğu ifade edilmektedir (TTK m. 402/III). Bu nedenle özel nitelikteki her iki genel kurul toplantılarında da gündeme bağlılık ilkesinin uygulanması gerekmektedir.

1.1.2.3. Yönetim Kurulu Toplantıları

Yönetim kurulunu toplantıya başkan veya başkan vekili çağırılmaktadır. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinden herhangi biri de, gündemini bildirmek koşuluyla³⁶, yönetim kurulunun olağanüstü toplantıya çağırılmasını başkan veya başkan vekilinden talep edebilir (TTK m. 331/II). Yönetim kurulunun toplantıya çağırılması bakımından kanunda özel bir şekil öngörülmemiştir. Bu bakımdan üyelere toplantı bildirimimin elden imza karşılığında, iadeli taahhütlü mektupla, hatta acil durumlarda telefonla dahi yapılması mümkündür. Ancak çağrının, ana sözleşmede bu konuda bir hüküm bulunmaması durumunda, toplantı zamanından uygun –üyelerin toplantıya hazırlanabileceği ve toplantıda hazır bulunabileceği- bir süre evvel yapılması gerekmektedir³⁷.

Yönetim kurulu toplantı gündemi, kural olarak yönetim kurulunu toplantıya çağırın başkan ya da başkan vekili tarafından belirlenmektedir. Gündeminin belirlenmesi bakımından ise serbesti söz konusudur³⁸. Gündemin, çağrı ile birlikte üyelere bildirilmesi gerekmektedir³⁹. Ancak çağrı yapıldıktan sonra ivedilik ve öncelikle görüşülmesi gereken konuların, ek bir maddeyle gündemde gösterilmesi ve bu gündemin toplantı başlamadan önce üyelere dağıtılması da mümkündür⁴⁰.

³⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. 1.3.3.6.

³⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. 1.3.3.5.

³⁶ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), N. 527.

³⁷ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), N. 528; ÇEVİK, s. 613.

³⁸ ÇEVİK, s. 613.

³⁹ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), N. 530.

⁴⁰ ÇEVİK, s. 613.

Gündeme bağlılık ilkesinin yönetim kurulu toplantıları bakımından geçerli olmadığı kabul edilmektedir⁴¹. Bu bakımdan toplantı esnasında, üyelerin görüşülmesini istedikleri konuların, gündeme dâhil edilerek görüşülmesinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Ne var ki, gündem dışı konuların yönetim kurulunda görüşülmesine ilişkin bir usulün –örneğin konunun gündeme alınması için oybirliğinin aranmasının- önceden belli edilmesi de mümkün görülmektedir⁴².

1.1.2.4. Toplantı Yeter Sayısının Sağlanamaması Üzerine Yapılan İkinci Genel Kurul Toplantısı

Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı sürece, anonim şirket genel kurul toplantılarının, şirket esas sermayesinin en az dörtte birini temsil eden pay sahiplerinin bir araya gelmesiyle yapılması mümkündür. İlk toplantıda bu toplantı nisabına erişilememesi durumunda toplantı yapılmaz ve pay sahipleri ikinci toplantıya davet edilir. Yapılan bu ikinci toplantıda, toplantı yeter sayısı aranmaksızın gündemdeki konular görüşülüp karara bağlanabilir (TTK m. 372).

Yargıtay'a göre, toplantının gerekli yeter sayı sağlanmadığı için ertelenmesi durumunda, ikinci toplantıda birinci toplantının gündeminde yer alan hususların görüşülmesi gerekmektedir. Yüksek mahkeme, aksi yöndeki uygulamaları ilk toplantı gündeminde yer almayan hususlar karara bağlandığı için geçersiz saymakta; ilk toplantı gündeminde yer almayan bir konunun ikinci toplantının gündeminin değiştirilmesi suretiyle değil, ancak yeni bir toplantı yapılarak karara bağlanabileceğini kabul etmektedir⁴³. Bu sayede, Yargıtay'ın, ertelenen bir genel kurul toplantısından sonra yapılan ikinci toplantıyı birinci toplantının

⁴¹ ÇAMOĞLU (POROY/TEKİNALP), N. 530.

⁴² ÇEVİK, s. 613.

⁴³ "Olayda genel kurul adi toplantıya çağrılmış ve toplantı günü nisap olmadığından ikinci toplantı yapılmıştır. İkinci toplantıda sermayenin (% 94,6)'sinin temsil edildiği ve (% 5,4)'nin hazır bulunmadığı, toplantı zaptından anlaşılmaktadır. Bu toplantıda birinci toplantı gündeminin görüşülmesi gerekirken yönetim kurulu seçiminin gündeme ithal edildiği ve seçimde davacının seçilmediği hususları, taraflar arasında uyumsuzluk konu değildir. O halde davacı yönetim kurulu üyesinin 316. madde gereğince azli de söz konusu değildir. İkinci toplantıda gündeme ilave yapılarak gündem değiştirilmek suretiyle yapılan seçim, geçersizdir. Bu takdirde olağan üstü toplantıya usulü veçhile gidilmesi iktiza ederdi" [Y.11.HD.28.03.1974 T., 1974/645 E., 1974/1075 K. (SİNERJİ Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları); KISA, Figen, "Anonim Ortaklıklarda Gündeme Bağlılık İlkesi, Gündem Dışı Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulunun Azli ve Yeniden Seçilmesi", Ankara Barosu Dergisi, S. 1991/6, Yıl 48, s. 927].

devamı olarak gördüğü anlaşılmaktadır⁴⁴. Ancak Yüksek Mahkeme'nin, bazı durumlarda, dürüstlük kuralının üstün tutularak gündeme bağlılık ilkesinin göz ardı edilmesi gereğine değindiği görülmektedir⁴⁵.

TTK m. 372 hükmüne rağmen, Yüksek Mahkeme'nin bu yöndeki uygulamalarının yerinde olmadığını söylemek mümkündür. Zira madde metninde açıkça “İlk toplantıda bu nisap hâsıl olmadığı takdirde *tekrar toplantıya davet edilirler*”, denilmek suretiyle ikinci toplantı için de davet usullerine (TTK m. 368, m. 369/I, c. 1) uyularak çağrı yapılacağı öngörülmektedir. Dolayısıyla bu çağrının da ilk çağrının usulüne uyularak yapılması gerekmektedir⁴⁶. Şu halde çağrı usullerine uyulmak suretiyle yeni baştan çağrı yapıldığına göre, ikinci toplantının ilkinin devamı olarak kabulünün ve ikinci çağrı ile birlikte pay sahiplerine bildirilen gündemde değişiklik yapılamamasının bir anlamı yoktur. Gündeme bağlılık ilkesi, öncelikle pay sahiplerinin usulünce toplantıya çağırılmasını gerektirmektedir. Ancak bu durumda pay sahipleri, toplantıda görüşülecek konular hakkında bilgi sahibi olup toplantıya katılıp katılmama kararı alabilmekte ve katılacaksa gerekli hazırlıklarını yapabilmektedir. Usulünce yapılan çağrı ile birlikte, gündeme bağlılık ilkesinin gereği zaten yerine getirilmiş olduğundan, ikinci toplantı gündeminde ilk toplantınınkinden farklı hususlara yer verilmesi, pay sahiplerinin menfaatini zedelememektedir. Yargıtay uygulamasının kabulü halinde, TTK m. 372 hükmünün hiçbir anlamı kalmamakta, ikinci çağrı sadece ikinci toplantının günü, saati ve yerini bildirmek amacıyla yapılmış olmaktadır. Oysa kanun koyucunun çağrı konusunda böyle bir ayrıma gitmediği, açık bir biçimde “...*tekrar toplantıya davet edilir*” diyerek gündemin de pay sahiplerine bildirilmesini öngördüğü ortadadır⁴⁷.

⁴⁴ TEKİNALP, Ünal, “*Gündemin Değişmezliği-Gündeme Bağlılık İlkesi, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Bir Kararı*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XXII, S. 2, 1975,s. 75; TEOMAN, Ömer, “*Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi İle İlişkisi –Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Nedeniyle-*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXVIII, S. 1, 1981, s. 26. Tekinalp ayrıca Yargıtay'ın bu uygulamasının, gündemde yer alan konuların bir günde görüşülüp toplantının kapanamaması ve ertelenmesi durumlarında da geçerli olması gereğine değinmektedir. TEKİNALP, Gündemin Değişmezliği, s. 75.

⁴⁵ Y.11.HD., 02.12.1977 T., 4749 E., 5207 K.: “*İkinci toplantının aynı gündemle yapılacağı genel kural olmakla beraber, davacı, gündeme seçim maddesinin eklenmesine dair kararı alan yönetim kurulu toplantısında bulunmuş, bu karara olumlu oy kullanmış ve bu gündemle toplantının açılmasına herhangi bir itirazı olmamış iken, seçimde kazanamayınca alınan kararın iptalini istemesi iyi niyet kuralları ile bağdaşmaz.*” (ERİŞ, Gönen, *Açıklamalı-İçtihatlı, En Son Değişikliklerle Birlikte Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler*, C.2, 3. Baskı, Ankara, s. 2124).

⁴⁶ POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 681.

⁴⁷ Kanunda ikinci toplantı için toplantı yetersayısı aranmadığından, ikinci toplantının gündeminin değiştirilmesi durumunda genel kurul tarafından kolaylaştırılmış nisaplarla kararlar çıkabileceği gerekçesiyle Yargıtay uygulamasını yerinde bulan karşı görüş için bkz. KISA, Azil ve Yeniden Seçilme, s. 923.

1.1.2.5. Gündemde Yer Almayan Bir Konuda Herhangi Bir Karara Varmaksızın Yapılan Görüşmeler

Gündeme bağlılık ilkesine, TTK m. 364'te, "...bu toplantıda 369 uncu madde gereğince müzakere gündemine konulması gereken hususlar **müzakere olunur**" ve m. 369'da "**gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz**" denilmek suretiyle yer verilmektedir. Kullanılan "müzakere" kelimesinden yola çıkarak, gündemde yer almayan bir hususta herhangi bir karar alınmaksızın yapılan görüşmelerin, bu yasağın kapsamına girip girmediği konusu doktrinde tartışmalıdır. Doktrinde bir görüşe göre, kanun koyucu burada yalnızca, gündemde gösterilmeyen hususlarda karar almayı yasaklamıştır; bu nedenle genel kurulda gündemde yer almayan bir hususta karar alınmaksızın görüşme yapılabilir⁴⁸. Bu görüşe göre, TTK'de bulunan hükümlerin kaynak İsv. BK'na uygun bir şekilde yorumlanması gerekmektedir. İsv. BK'nun konuyla ilgili hükmünde, ancak toplantıya çağrıda bildirilmiş olan hususlar hakkında karar alınabileceği (m. 700/II) belirtildikten sonra, hakkında karar alınmayan konuların önceden paydaşlara bildirilmeksizin daima görüşülebileceği (m. 700/III) hükme bağlanmaktadır. Bu sebeple, TTK'deki müzakere yasağı, gündemde yer almayan bir konuda görüşme yapmayı kapsamamaktadır. Bu görüş yandaşları, gündemde yer almayan bir konuda karar almaksızın görüşme yapılmasının, sonunda bir karar alınmamış olacağından bir müeyyideyle karşılaşmayacağını ve bunun şirket için bir sakınca doğurmayacağını, aksine, bu durumun yönetim kurulunun genel kuruldaki eğilimleri değerlendirmesine imkân vereceğini belirterek, ilkenin kapsamının dar yorumlanması gerekliliğine değinmektedir.

Diğer görüşe göre, müzakere yasağı, hem gündemde yer almayan hususlarda karar alınmamasını, hem de görüşme yapılmamasını bünyesinde barındırmaktadır⁴⁹. Bu sebeple genel kurul divan başkanının, toplantıda gündem dışı konuların görüşülmesine imkân vermemesi ve hatta bunun için konuşmacıyı uyarması, susturması gerektiği ileri sürülmektedir⁵⁰. İsv. BK'da da "*Kendilerini bir oylamanın takip etmesi gerekmeyecek öneri ve görüşmelerin önceden bildirilmesi gerekli değildir.*" (m. 700/IV) denilmek suretiyle toplantı gündeminde ancak karara bağlanabilecek hususların yer alması gerektiğine işaret edilerek, toplantıda sadece sonucunda karara varılabilecek hususlar hakkında müzakere

⁴⁸ YİĞİN, s. 26-29.

⁴⁹ ARSLANLI, Halil, *Anonim Şirketler II-Anonim Şirketin Organizasyonu*, İstanbul 1959, s. 21, dn. 63; PULAŞLI, s. 248, 249; SAKA, s. 188; TEKİL, s. 285; POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 699.

⁵⁰ ARSLANLI, s. 39; PULAŞLI, s. 248.

açılması amaçlanmaktadır. *Arslanlı* bu konuda, “Reis konuşanların sözünü de kesemez, yalnız saded dışına çıkıldığı hallerde ihtarda bulunabilir ve ihtara rağmen mevzua avdet edilmediği takdirde, hatibi susturabilir. Umumi heyet gündemde gösterilmeyen hususları müzakere edemeyeceği cihetle (TTK m. 369/III) gündem dışında pay sahiplerinin konuşmak hakkı da yoktur.” diyerek, gündem dışı konuların müzakere edilmesine toplantı başkanının müdahale edebileceğine değinmiştir⁵¹.

Gündemde yer almayan bir konuda sonucunda karara varılmaksızın dahi olsa görüşme yapılması, gündeme bağlılık ilkesine aykırı düşmektedir. Zira öncelikle Kanun’un lafzından çıkan sonuç bunu gerektirmektedir. Kanun koyucu, ilgili hükümlerde açıkça “...*müzakere olunur*” ve “...*müzakere olunmaz*” ifadesini kullanmıştır. “Müzakere”, kelime olarak bir konu üzerinde fikir alışverişinde bulunmak, olaşmak anlamına gelmektedir⁵². Yani bir konu üzerinde bir karara varmaksızın görüşme yapmak, tartışmak da müzakerenin özünde vardır. Bu sebeple ilkenin kapsamı, sadece gündemde yer almayan konular hakkında karar alınamayacağı yönünde daraltılmamalıdır. Aynı şekilde İsv. BK’ nın konuyu düzenleyiş tarzından yola çıkılarak, gündemde yer almayan hususlarda görüşme yapılabileceği sonucuna ulaşılması da zorlama olacaktır⁵³. Çünkü İsv. BK’ da (m. 700/III) tereddüde mahal vermeyecek şekilde, hakkında karar alınmayan konuların önceden paydaşlara bildirilmeksizin daima görüşülebileceği ayrıksı bir hükümle düzenlenmiştir. Fakat TTK’ da kanun koyucu bu yönde ayrıksı bir düzenlemeye yer vermemekte; aksine aynı ilkeye iki farklı hükmünde ısrarla “müzakere” kelimesini kullanarak değinmektedir. Ayrıca karar alınmayacak bir konuda görüşme açılması genel kurul toplantılarını uzatacağı, gündemde yer alan konuların görüşüleceğini düşünüp toplantıya katılan pay sahiplerini istemedikleri bir hususu görüşmeye maruz bırakacağı gibi, bu durumun kötüye kullanılması da söz konusu olabilir. Görüşülen konu, karara bağlanmamış olsa da konuşma imkânı bulmuş pay sahiplerine yönetim ya da denetim kurulu üyelerini etkileme/yönlendirme imkânı vermiş, görüşülen konu hakkında hiçbir fikri olmayan pay sahiplerini zor duruma düşürmüş olabilir. Bu bakımdan kanunda aksine bir düzenleme olmadıkça⁵⁴, gündeme bağlılık ilkesinin geniş yorumlanarak gündemde

⁵¹ ARSLANLI, s. 39.

⁵² <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=m%FCzakere+etmek&ayn=tam> (ziyaret tarihi: 01.06.2010).

⁵³ Ayrıca TTK m 369/II için İsv. BK m. 700’ ün kaynak gösterilmesinin yerinde olmadığı görüşü için bkz. TÜRK, Hikmet Sami, “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi*”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler ve Tartışmalar I, Ankara 1984, s. 180, dn. 1.

⁵⁴ Bilgi alma hakkının müzakere yasağı kapsamında değerlendirilmemesi gereği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. aş. 2.7.

yer almayan konuların genel kurulda müzakere dahi edilemeyeceğinin kabulünün, hem pay sahiplerinin hem de şirketin menfaatlerine daha uygun düşeceği kanısındayız.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'ndaki, “gündemde bulunmayan konular genel kurulda *müzakere edilemez ve karara bağlanamaz*” şeklindeki hükmün, bu konudaki tereddütleri ortadan kaldırır nitelikte olduğu kanaatindeyiz (YTTK m. 413/II). Kanun koyucu “müzakere edilemez ve karara bağlanamaz” diyerek, iki durum arasındaki farkı açıkça ortaya koymakta ve her iki durumun da yasak kapsamında olduğunu vurgulamaktadır.

1.1.2.6. Gündemde Yer Alan Konularla Doğrudan Bağlantılı Olan Konular

Gündeme bağlılık ilkesi gereğince, bir konunun şirket genel kurulunda görüşülüp karara bağlanabilmesi için, o konunun ortaklara evvelden bildirilen gündemde yer alması gerekmektedir. Ancak doktrinde bir görüş tarafından, gündeme bağlılık ilkesinin doğuracağı sakıncaları⁵⁵ azaltmak için, gündemde açıkça yer almamakla birlikte, gündemde bulunan konuyla doğrudan bağlantısı bulunan konuların genel kurulda görüşülüp karara bağlanmasının gündeme bağlılık ilkesine aykırılık yaratmayacağı ileri sürülmektedir⁵⁶. Bu anlamda sözgelimi, bilanço ve kar zarar hesaplarının onaylanmasını içeren bir gündemle, özel denetçi atanmasının talep edilmesi arasında doğrudan bağlantı olduğundan özel denetçi atanmasının talep edilebilmesi için gündemde bilanço ve kar zarar hesaplarının onaylanması konulu gündem maddesinin yer almasının yeterli olduğu ifade edilmektedir⁵⁷.

Pay sahipleri, kendilerine bildirilen gündemde yer alan konuları dikkate alarak genel kurula katılıp katılmama kararı almaktadırlar. Gündemde yer alan konularla doğrudan bağlantılı olan konuların da toplantıda görüşülüp karara bağlanabileceğini kabul etmek, TTK'nin pay sahiplerinde aramadığı bir dikkat ve özen yükümlülüğünü, onlara yüklemek anlamına gelmektedir. TTK bakımından pay sahibi olabilme serbestisi geçerli olup, pay sahibi olabilmek için herhangi bir özel nitelik ya da bilgi birikimi aranmamaktadır⁵⁸. Şu

⁵⁵ Söz konusu sakıncalar için bkz. 1.2.2.

⁵⁶ ANSAY, A.Ş., s. 174; AYAN, s. 26; YİĞİN, s. 29

⁵⁷ AYAN, s. 26; İMREGÜN, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar*, 4. Baskı, İstanbul 1989, s. 319; ŞENER, Oruç Hami, *“Anonim Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Olağanüstü Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Eklenmesini İsteme Hakkı”*, İzmir Barosu Dergisi, S. 4, 1994, s. 110.

⁵⁸ TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 813.

halde, pay sahiplerinden gündemde yer alan konularla bağlantılı olan konuları da öngörmeleri beklenmemelidir.

Uygulamada ise, gündemde yer alan konularla bağlantısı bulunan konuların, gündemde açıkça yer almasa bile genel kurul tarafından görüşülüp karara bağlanacağı kabul edilmektedir. Sözelimi Yargıtay bir kararında⁵⁹, esas sermayenin artırılması dolayısıyla çıkarılacak yeni payların dağıtılması veya bu paylara ilişkin öncelik hakkının kısıtlanması yahut kaldırılması meselesinin sermaye artırımını konusunun tabii ve zaruri bir sonucu olduğunu kabul ederek, gündemde ayrıca gösterilmiş olmasına lüzum olmadığını, bu nedenle yeni payların dağıtılması konusunda alınan genel kurul kararının gündem dışı bir karar olarak nitelendirilemeyeceğini karara bağlamıştır. Oysa İsviçre Federal Mahkemesi, 7 Haziran 1977 tarihli kararında, gündem maddelerinin açık ve kesin bir biçimde açıklanması gerektiğine, pay sahiplerine gündem maddesi ile herhangi bir biçimde bağlantılı olan ya da ondan kesinlikle ayrılamayan tüm hususların duyurulmuş sayılamayacağına, aksi takdirde çağrıya ve genel kurula ilişkin yasal birçok hükmün dolanılmasının mümkün hale geleceğine, bu bakımdan gündemde yer alan “ortaklığın likiditesi” ifadesinin ortaklığın demirbaş eşyasının satılması hakkında karar almak için yeterli olmadığına karar vermiştir⁶⁰.

“Doğrudan bağlantı” kriterinin kapsamını ve sınırlarını belirlemek güç olduğu gibi, bu bağlantının kim tarafından ve nasıl takdir edileceği de belli değildir. Dolayısıyla hangi konuların birbiriyle bağlantılı olduğu, bu bağlantının doğrudan mı, yoksa dolayısıyla mı olduğu tartışmalara yol açacak bir durumdur. Bu nedenle kriterin, “gündemin açıklığı ilkesi” ile de bağdaşmadığı ileri sürülmektedir⁶¹. Gündemde yer almayan ancak gündemde yer alan bir ya da birkaç konuyla doğrudan bağlantısı olduğu düşünülen bir konuda genel kurulda karar alınması, kuşkusuz bir kısım pay sahiplerinin tepkisine neden olacak ve gündeme bağlılık ilkesine aykırı davranıldığı gerekçesiyle karar aleyhine yasal yollara başvurma imkânı tanınmış olacaktır. Yasal yollara başvurulduğunda, şirket, kararın alınması için genel kurulu yeniden toplantıya çağırması halinde karşılaşılabileceği güçlüklerden daha fazlasıyla karşılaşılabılır.

⁵⁹ Y.11.HD.02.06.1959T., 1959/507E., 1959/1632K. MOROĞLU, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi*, Makaleler I, 2.Baskı, İstanbul 2001, s. 67, dn. 5.

⁶⁰ TEOMAN, Ömer, “*İsviçre Federal Mahkemesi’nin Anonim Ortaklıklara İlişkin 7 Haziran 1977 Tarihli Kararı, BGE 103 II 141 (Gündeme Bağlılık İlkesine Aykırılık Nedeniyle Genel Kurul Kararlarının İptali)*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XXV, S. 3, 1978, s. 130-132.

⁶¹ YİĞİN, s. 30.

1.1.2.7. Toplantı Gündemlerinde Yer Alan “Teklif ve Temenniler” Bölümü

Ne olağan genel kurul toplantı gündemini belirleyen TTK m. 369 hükmünde, ne de diğer hükümlerde, toplantı gündeminde “teklif ve temenniler” konulu bir gündem maddesi yer alabileceğine değinilmektedir. Ne var ki uygulamada, özellikle son zamanlarda, neredeyse bütün toplantı gündemlerine “teklif ve temenniler” ya da “dilekler” şeklinde maddelerin konulduğu ve bu gündem başlığı altında çeşitli kararların alındığı görülmektedir. Her ne kadar ilk bakışta “*lüzumlu görülen sair hususlar*”ın da olağan genel kurul toplantı gündemine konulabileceğini düzenleyen hükme (TTK m. 369/I, b. 5) dayanarak⁶², gündemde “teklif ve temenniler” konulu bir maddenin yer alması mümkün gibi görünse de, gündemin açıklığı ilkesi nedeniyle bu başlık altında alınan kararların geçersiz olduğu kabul edilmektedir⁶³.

Bir görüşe göre, gündemde ancak hakkında karar alınması mümkün olan konular bulunabileceğinden ve toplantı gündemlerinde “teklif ve temenniler” şeklinde bir gündem maddesi de karar alınmasına olanak veren bir gündem maddesi olmadığından, bu yönde bir maddenin gündemde bulunmasına olanak dahi yoktur⁶⁴.

Bu konuda *Çevik*⁶⁵, “Bazı gündemlere teklif ve temenniler şeklinde bir madde konulmaktadır. Tekliflerin neden ibaret olduğu belirtilmedikçe, bunların görüşülüp karara bağlanması mümkün değildir. Yapılan görüşmelerin temenni olmaktan başka bir niteliği yoktur.” diyerek, teklif ve temenniler konulu bir gündem maddesi olabileceğini ve fakat bu başlık altında görüşülen konular hakkında bir karara varılamayacağını belirtmiştir. Gerçekten, toplantı gündemlerinde “teklif ve temenniler” maddesine yer verilmesi, bu başlık altında görüşülen konular bakımından herhangi bir karar alınmadığı sürece, ortakların kaygılarını dile getirip çözüm önerileri sunmaları, yönetim kurulunun faaliyetlerine tavsiye niteliğinde de olsa yön vermeleri, gerekli gördükleri ve genel kurul tarafından karara bağlanabilecek konuları gündeme getirerek bir dahaki genel kurul toplantısında görüşülecek konularda etkin rol almaları bakımından faydalı olabilir. Nitekim uygulamada da, toplantı gündemlerinde yer alan teklif ve temenniler kısmında ancak, şirketin ilerideki faaliyetleri açısından nazara alınması faydalı görülen ve yapılması istenen hususların ileri sürülebileceği, önemli bir

⁶² “Lüzumlu görülen sair hususlar” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. 1.3.3.2.

⁶³ TEOMAN, Azil, s. 30; YİĞİN, s. 11, 28.

⁶⁴ YİĞİN, s. 28.

⁶⁵ ÇEVİK, s. 801.

konunun bu kapsamda ele alınıp karara bağlanamayacağı kabul edilmektedir⁶⁶. Ancak sayılan faydaların, gündeme bağlılık ilkesini bertaraf etmesi kabul edilemez. Yukarıda da ifade edildiği gibi⁶⁷, gündeme bağlılık ilkesi, yalnızca gündemde yer almayan konularda karar alınmasını değil, aynı zamanda gündemde yer almayan konuların müzakere edilmesini de yasaklamaktadır. Gündemde yer alan “teklif ve temenniler” ya da benzeri gündem maddeleri, Kanun’un yasakladığı müzakerenin yapılmasına imkân tanır ve dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesinin hizmet ettiği amacı bertaraf eder niteliktedir.

1.1.2.8. Gündemde Yer Alan Tüm Konuların Görüşülmesi ve Gündemde Belirtilen Sıraya Uygun Olarak Görüşülmesi

Gündeme bağlılık ilkesi, kısaca, pay sahiplerine duyurulmamış olan konuların genel kurulda müzakere edilememesini ifade etmekteydi. Bu bağlamda, pay sahiplerine usulüne uygun bir şekilde duyurulmuş olan gündemdeki tüm konuların görüşülüp karara bağlanmasının zorunlu olması ya da olmaması meselesi, gündeme bağlılık ilkesinden ayrı değerlendirilmelidir. Öyle ki ilke, sadece pay sahiplerine duyurulmuş olan konuların müzakere edilebilmesine izin vermekte, fakat pay sahiplerine duyurulmuş olan konuların görüşülmesini zorunlu kılmamaktadır.

Genel kurulun gündemi görüşme mecburiyeti ile ilgili olarak *Arslanlı*, “Umumi heyet, davet edildiği toplantıda, ilan ve tebliğ edilen gündem maddeleri hakkında karar vermek mecburiyetinde değildir. Umumi heyet, gündemde gösterilen hususlar hakkında karar vermeyerek toplantıyı talik edebileceği gibi, bazı hallerde talik kendiliğinden, mesela nisabın temin edilememesi veya bozulması yüzünden hâsıl olur (TTK m. 388). Bilançonun tasdiki hakkındaki müzakerelerde talik salahiyeti sarahaten tanınmıştır. Sair hallerde de umumi heyet talike mezundur.” şeklinde görüşünü sunmaktadır⁶⁸. Yazar, görüşünü kanuni talik sebepleri ile temellendirerek, “sair hallerde” de erteleme mümkün olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca yazarın bu görüşünü, toplantının bir bütün olarak ertelenmesi durumunu ve

⁶⁶ Y.11.HD.11.02.1964T., 1963/3554 E., 1964/460 K. Kararın tam metni için bkz. *ÖZTAN*, s. 740-743. Söz konusu kararda, bir ortağın kooperatiften çıkarılması hususunun önemli bir konu olduğu kabul edilerek, kooperatif ortağının dilek ve temennilere ilişkin maddenin görüşülmesi sırasında ileri sürülen bir teklif üzerine ortalıktan çıkarılmasına karar verilemeyeceği kabul edilmiştir.

⁶⁷ Bkz. 1.1.2.5.

⁶⁸ *ARSLANLI*, s. 16. Aynı görüş için bkz. ÜNSAL, Gürsel, *Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990, s. 153.

gündemdeki bazı maddelerin görüşülmesinin ertelenmesi durumunu kapsar şekilde ifade ettiğini düşünmekteyiz. Zira yazarın bu görüşüne dayanak olan bilanço görüşmelerinin ertelenmesi (TTK m. 377), toplantının ertelenmesini değil, bilançonun ve buna bağlı kimi konuların ertelenmesini ifade etmektedir.

Yiğın ise, bizim de ifade ettiğimiz gibi, gündemin tamamen ya da kısmen görüşülmemesi meselesinin, gündeme bağlılık ilkesiyle değil, “zorunluluk ilkesi” ile ifade edilebileceğini belirtmekte; zorunluluk ilkesinin de gündeme bağlılık ilkesi ile birlikte genel kurullarda uygulanması gerekli olan bir ilke olduğundan söz etmektedir. Yazar gündemde yer alan konuların kural olarak sırasının dahi değiştirilmeden görüşülmesinin gereğini de zorunluluk ilkesi kapsamında değerlendirmektedir. Gündemde yer alan konuların görüşülme ihtimalinin bulunmasını, pay sahiplerinin gündeme olan güvenlerini zedeleyici bir unsur olarak kabul eden yazar, özellikle gündemde yer alan azınlık hakkının gündem dışı bırakılmasının azınlık haklarının da etkisizleştirilmesi sonucunu doğuracağını belirtmektedir⁶⁹.

Gündemdeki konuların sırasının değiştirilebilmesi ya da değiştirilememesi meselesinin de gündeme bağlılık ilkesi kapsamında değerlendirilmemesi gerektiğini düşünmekteyiz. *Yiğın*'in ifade ettiği gibi, bu durum, zorunluluk ilkesinin bir gereği olabilir. Ancak, gündemde yer alan konuların aralarında mantıksal ilişki bulunmadığı yani bir maddenin görüşülmesinin neticesi, sonraki maddenin görüşmelerinde etkili olabilecek nitelikte olmadığı takdirde⁷⁰, gündem maddelerinin sırası değiştirilerek görüşülmesinde pay sahiplerinin menfaatlerine uymayan bir durum bulunmadığı kanaatindeyiz⁷¹.

⁶⁹ **YİĞİN**, s. 11. Ayrıca yazar, gündemde yer alan konunun görüşülebilmesi için lüzumlu olan toplantı nisabının sağlanamaması ile çağrısız toplanan genel kurulu bu durumdan müstesna tutmaktadır. Fakat yazarın tüm bu söylemlerinin ardından, “Ne var ki genel kurul, gündemdeki sırasının değiştirilmesi ya da gündemde yer alan bir hususun görüşülmesine gerek olmadığı yolunda karar verebilir.” şeklindeki ifadesi, yukarıda belirtmiş olduğumuz görüşüyle çelişmektedir. Bkz. **YİĞİN**, s. 12.

⁷⁰ Bu bağlamda, örneğin, yönetim kurulu faaliyet raporları okunmadan evvel, bilanço kar-zarar hesabının görüşülüp karara bağlanması, pay sahiplerinin gerçek iradesini ortaya koyamamalarında etkili olabilir.

⁷¹ Aynı görüş için bkz. DOMANİÇ, Hayri, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması*, C.I, İstanbul 1988, s. 841, 842.

1.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Faydaları Ve Sakıncaları

1.2.1. Gündeme Bağlılık İlkesinin Faydaları

Gündeme bağlılık ilkesi, toplantıda görüşülüp karara bağlanacak hususların önceden belirlenerek toplantıdan önce pay sahiplerine duyurulmasını gerektirdiğinden, öncelikle, pay sahiplerinin toplantıda görüşülecek konular hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar⁷². Pay sahibinin, toplantıda görüşülecek konuların neler olduğu konusunda bilgi sahibi olması, onun için çeşitli nedenlerle önemli olabilmektedir:

- Pay sahibinin gündem konusunda bilgi sahibi olması, toplantıya katılma ya da katılmama kararı almasında etkili olabilir. Öyle ki, gereksiz gördüğü ya da kendisini ilgilendirmeyen konuların görüşüleceği bir toplantıya katılmayı zaman kaybı olarak gören pay sahipleri toplantıya katılmayacaktır. Genel kurul kararları toplantıya katılmayan pay sahipleri bakımından da geçerli olduğundan (TTK m. 379), pay sahibinin genel kurulda görüşülüp karara bağlanacak konuları önceden bilerek toplantıya katılmama kararı alması menfaatindedir. Gündeme bağlılık ilkesi, gündemde yer almayan konular hakkında karar alınmamasını gerektirdiğinden, toplantıya katılmamayı tercih eden pay sahiplerinin gündem dışı kararlar alınmak suretiyle çıkarlarının zarara uğramamasını sağlamaktadır⁷³.
- Pay sahibinin gündem konusunda bilgi sahibi olması, toplantıya hazırlıklı bir şekilde gelmesini ve toplantı günü sürpriz bir gündem maddesiyle karşılaşmamasını sağlar⁷⁴. Şirket toplantılarında görüşülecek hususlar teknik bir husus olduğu için belli bir bilgi birikimini ya da konu ile ilgili araştırma yapmayı gerektirebilir. Gündem konusunda bilgi sahibi olan pay sahibi, özellikle konunun kendisi için önemli olduğunu düşünüyorsa ya toplantıya gerekli araştırma ve çalışmalarını yapmış bir şekilde bizzat ya da konudan anlayan bir temsilci aracılığıyla toplantıya katılmayı tercih edecektir.

⁷² KARSLIOĞLU, s. 196.

⁷³ ARSLANLI, Halil, *Anonim Şirketler, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*, C.II-III, İstanbul 1960, s. 20, 21; BİLECEN, s. 38; KARSLIOĞLU, s. 196; TÜRK, s. 180.

⁷⁴ BİLECEN, s. 38; TEKİL, s. 285.

- Pay sahibinin gündem konusunda bilgi sahibi olması, temsilci vasıtasıyla toplantıya katılacaksa (TTK m. 360/III, b.2), temsilcisine gerekli talimatı verebilme imkânı sağlar. Hatta temsilci vasıtasıyla toplantılara katılan pay sahibi, gündemde yer alan konuyu önemli bularak bizzat kendisi katılmak isteyebilir⁷⁵. Böylece pay sahibinin genel kurulda iradesine ve menfaatine uygun şekilde temsil edildiğinden söz edilebilir.

İlkenin benimsenmediği bir sistemde, genel kurul toplantılarından sürpriz kararların çıkması olasıdır. Gündemde önemli bir konunun kalmadığını ya da toplantının sona erdiğini düşünen pay sahiplerinin toplantıyı terk etmesinin ardından, kalan pay sahiplerince bir önerge verilip yeni kararların alınması mümkündür. Alınan kararlar, toplantıyı terk eden pay sahiplerinin aleyhine yeni bir karar olabileceği gibi, zaten toplantıda alınmış olan kararı değiştiren bir karar da olabilir. Ortaklık anlayışına aykırı bu istenmeyen sonucun önlenmesi ancak gündeme bağlılık ilkesinin kabul edilmesiyle mümkündür⁷⁶.

Genel kurul tarafından verilen kararların toplantıda bulunmayan pay sahipleri bakımından da geçerli olduğunu düzenleyen hükümler(TTK m. 379) birlikte değerlendirildiğinde, ilkenin pay sahiplerini koruyucu etkisi daha belirgin bir hal almaktadır. Böylelikle gündemde yer alan konulardan başka bir konuda karar alınmayacağına inanarak toplantıya katılmayan pay sahibi, istemediği ve bilseydi toplantıya katılarak karar nisabında etkili olabileceği bir genel kurul kararının kendisi bakımından uygulanmasına maruz bırakılmamaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi, her bir pay sahibi bakımından olduğu gibi, azınlığa tanınan haklarının kullanılması bakımından da önemlidir⁷⁷. Çoğunluğun ve dolayısıyla yönetimi elinde bulunduran pay sahiplerinin, azınlığın dikkatini çekmeyen bir konuda gündem belirleyip toplantıya katılımı azaltmak suretiyle azınlık⁷⁸ oluşturmalarına engel olarak, kendi

⁷⁵ TEKİNALP, Ünal, “Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul”, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XV, S. 4, Temmuz 1968, s. 160.

⁷⁶ BİLECEN, s. 39; TÜRK, s. 180.

⁷⁷ Bilecen, gündemde bulunmayan hususların müzakeresinin, azınlığın keyfî kazanımlarına imkân tanıyacağını belirtmiş ve fakat konuya açıklık getirmemiştir. Bu nedenle azınlığın bu durumdan ne gibi bir menfaat elde edeceği ve neden sadece azınlığa özgülenen bir kazanımdan söz edildiği anlaşılamamaktadır. Bkz. BİLECEN, s. 38.

⁷⁸ TTK’ye göre azınlık (azlık), şirket esas sermayesinin en az onda birini temsil eden paylara sahip olan pay sahiplerine denir. Bu oranın ana sözleşme değişikliği ile azaltılması mümkündür (TTK m. 310, 341, 348, 366,

menfaatlerine olan gündem dışı konularda karar almalarının önüne ilke sayesinde geçilmiş olmaktadır. Kanun tarafından azınlığa genel kurul toplantılarında kullanabilecekleri kimi haklar tanınmıştır. Sözelimi azınlık toplantı esnasında bilanço görüşmelerinin başka bir güne bırakılmasını isteyebileceği gibi (TTK m. 377), yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler aleyhine sorumluluk davası açılmasını da isteyebilir (TTK m. 341/I). Azınlığa tanınan bu hakların kullanılmasını istemeyen çoğunluğun, gündeme bağlılık ilkesinin geçerli olmadığı bir durumda, azınlığın oluşmasının önüne geçerek, genel kuruldaki kendi menfaatine olan kararlar çıkarması mümkündür. Bu bakımdan ilke, azınlık haklarının etkin bir şekilde kullanılması bakımından da önemlidir.

Toplantıda görüşülecek konuların değişmez bir şekilde önceden bilinebilir olması, anonim şirketler ve özellikle halka açık anonim şirketler bakımından geçerli olan ve gerek pay sahiplerinin gerekse şirket alacaklılarının korunmaları bakımından büyük önem taşıyan kamuyu aydınlatma ilkesine⁷⁹ de hizmet etmektedir.

1.2.2. Gündeme Bağlılık İlkesinin Sakıncaları

Gündeme bağlılık ilkesinin, özellikle pay sahiplerinin haklarının korunması bakımından sağladığı faydalar yadsınamaz. İlkenin sağladığı faydalar, her şeyden önce ortaklık anlayışının bir gereği olan ortak karar alma mekanizmasının işleyebilmesi için önemlidir. Ne var ki ilkeye sıkı bir şekilde ve istisnasız uyulmasının, beraberinde kimi sakıncaları da getirmesi mümkündür.

Gündeme bağlılık ilkesi nedeniyle, şirket işlerinin uzaması, gecikmesi söz konusu olabilmektedir. Zira toplantı esnasında yapılan görüşmeler neticesinde, o toplantı gündeminde

---

377). Halka açık anonim ortaklıklar bakımından ise, ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahiplerinin azınlık oluşturabileceği kabul edilmektedir (SPK m. 11/VIII). YTTK 'de da sermayenin onda birine sahip olan pay sahiplerinin azınlığa tanınan hakları kullanabileceği düzenlenmekte, bunun yanında ayrıca halka açık anonim şirketler bakımından azınlığı tespit eden oranın sermayenin yirmide biri olduğu açıkça ifade edilmektedir (YTTK m. 411, 420, 439, 559).

⁷⁹ Kamuyu aydınlatma, öğretide, "Ortaklık pay sahipleri ve alacaklılarının menfaatlerini korumaya ve haklarını bilinçli ve etkili bir şekilde kullanmaya yardım eden; gelecekteki pay ve tahvil sahiplerinin ve sermaye piyasasının diğer ilgililerinin aldatılmalarını önleyip, ortaklık yararına kazanılmalarını saylayan; özel ekonomik gücün, milli iktisadın gereklerine ve faydasına uygun çalışmasını gerçekleştiren; gerek iç, gerek dış denetimi içine alan ilkelerin tümü" şeklinde tanımlanmaktadır. YANLI, Veliye, *Sermaye Piyasası Hukuku Çerçevesinde Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlatılması*, İstanbul 2005, s. 96.

yer almayan bir konuda⁸⁰ karar alınması ihtiyacı duyulabilmektedir. Bu karar, karar için aranan toplantı yeter sayısı sağlanmış olsa dahi, gündemde yer almadığı için o toplantıda alınamamakta; alınması için pay sahiplerine yeniden çağrı yapılması (TTK m. 368, m. 369/I, c. 1) gerekmektedir. Böyle bir durum karşısında genel kurulun yeniden toplanması işlerin gecikmesine, zaman kaybına ve şirketin ekstra masraf⁸¹ yapmasına yol açmaktadır⁸².

Söz konusu sakıncaları önlemek adına doktrinde, gündemde yer almayan bir konunun, gündemde yer alan konularla doğrudan doğruya ilişkilendirilmesinin mümkün olması halinde, o toplantıda karara bağlanabileceği fikri ileri sürülmektedir⁸³.

1.3. Gündemin Belirlenmesi

1.3.1. Gündemin İçeriği

Genel kurul toplantılarında görüşülecek hususlar, genel kurul toplantı türleri bakımından farklılık göstermektedir. Kanun koyucu tarafından bazı genel kurul toplantı gündemlerinin asgari içeriğinin belirlendiği görülmektedir. Sözgelimi olağan genel kurul toplantılarında görüşülecek hususlar, kanun koyucu tarafından 4 bent halinde açıkça belirtildikten sonra, 5. bentte “*lüzumlu görülen sair hususlar*”ın da toplantı gündemine alınabileceği ifade edilerek, olağan genel kurul toplantılarında görüşülecek hususların bu maddede sayılanlarla sınırlı olmadığı hükme bağlanmaktadır (TTK m.369/I). Yine tahvil sahipleri genel kurulunun gündeminin de 5 bent halinde ve sınırlı bir şekilde tespit edildiği görülmektedir (TTK m. 430). Bunlar dışındaki pay sahipleri toplantılarında görüşülecek hususlar bakımından kanun tarafından özel bir sınırlama getirilmemiş olmakla birlikte, toplantıda görüşülecek hususları toplantının mahiyeti belirlemektedir⁸⁴.

Toplantı gündemlerinde, görüşülüp karara bağlanacak hususların yanında, toplantı düzenine ilişkin konular da yer almaktadır. Sözgelimi, açılış ve divan heyetinin oluşturulması

⁸⁰ Konunun şirket için önem derecesinin, o toplantıda karara bağlanıp bağlanamayacağı noktasında bir önemi bulunmamaktadır. En ufak bir konuda dahi, genel kurulun yeniden toplanması gerekir. **ANSAY**, A.Ş, s. 174.

⁸¹ Genel kurul toplantısına hazırlık safhasında davet, ilan, toplantı yeri vb. için yapılan masraflar.

⁸² **BİLECEN**, s. 39; **YİĞİN**, s. 29.

⁸³ Ayrıntılı açıklama ve eleştiriler için Bkz. yuk. 1.1.2.6.

⁸⁴ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. 1.3.3.

(TTK m.375/III), genel kurul tutanaklarının imzalanması için divan heyetine yetki verilmesi (Kom. Yön. m.14), toplantı düzeniyle alakalı konular olup gündemde yer almaktadır.

Uygulamada ayrıca gündemde “teklif ve temenniler” ya da “dilekler” gündem maddelere yer verildiği görülmektedir. Yargı kararlarında, bu başlık altında ancak şirketin ilerideki faaliyetleri açısından nazara alınması faydalı görülen ve yapılması istenen hususların ileri sürülüp görüşülebileceği, bunu dışında önemli konularda kararlar alınamayacağı kabul edilmektedir.

1.3.2. Gündemi Belirlemeye Yetkili Olanlar

Gündemi, esas itibariyle, genel kurulu toplantıya çağıran organ veya makam belirlemektedir⁸⁵. TTK’da “*Toplantılar*” kenar başlığının 2 nolu “*Davete salahiyyetli olanlar*” alt başlığında anonim şirketi toplantıya çağırma yetkili olanlar belirtilmektedir. Bu hükümlere göre yönetim kurulunun, denetçiler ya da denetim kurulunun, azınlığın genel kurulu toplantıya çağırma ve dolayısıyla toplantı gündemini belirleme yetkisi bulunmaktadır (TTK m. 365, m. 355, m. 366, m. 367). Bunların dışında ayrıca tasfiye memurlarının, iflas idaresinin ve kayyımın da genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi bulunduğu gibi, ana sözleşmeye konulacak bir hükümle bu yetkinin bazı kimselere verilebilmesi de mümkündür (TTK m. 440,/II, m. 446/III, m. 319, İİK m. 229, MK m. 427, HUMK, m. 103).

Davet yetkisini düzenleyen kanun hükümleri emredici nitelikte olup, bu hükümlere aykırı davranılması durumunda yani yetkisiz kimse ya da organlarca toplantıya davet yapılması durumunda o toplantıda alınan kararlar geçersizlik yaptırımına maruz kalmaktadır⁸⁶.

⁸⁵ KARSLIOĞLU, s. 88; PULAŞLI, s. 234.

⁸⁶ İMREGÜN, Oğuz, “*Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı*”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995, s. 131; MANAVGAT, Çağlar, “*Denetçilerin “Zaruri ve Müstacer” Sebeplerle Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Olağanüstü Toplantıya Çağırması*”, BATİDER, C.XIX, S. 2, 1997, s. 35; MOROĞLU, Erdoğan, “*Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararına Etkisi ve Yargıtay Kararları*”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu (Bildiriler-Tartışmalar) VII, 11-12 Mayıs 1990, s. 44, 45.

1.3.2.1. Yönetim Kurulu

Genel kurulu olağan ve “lüzumu halinde” olağanüstü toplantıya çağırma yetkili organ yönetim kurulu⁸⁷ olduğuna göre (TTK m. 364/III; m. 365), yönetim kurulu gündemi belirlemeye de yetkilidir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından genel kurulun toplantıya çağırılabilirliği düzenlenmektedir (YTTK m. 410/I,c.1). TTK’dan farklı olarak hükümde, yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin dolmuş olmasının davet yetkisine etki etmeyeceği ayrıca belirtilmektedir. YTTK’nin, uygulamada tartışmalı olan bir sorunu çözüme kavuşturmak amacıyla⁸⁸ getirmiş olduğu hüküm⁸⁹, Kanun’un yürürlüğe girmesiyle birçok tereddütleri ortadan kaldıracığa benziyor⁹⁰. Mevcut durumla ilgili olarak *Çamoğlu*, “Görev süresinin dolması ile yönetim kurulu üyelerinin üyelik sıfatları kendiliğinden sona erer. Ancak bu konuda bir ayırım yapılmalıdır. Görev süresinin bitimi üç yıllık tavan süre içerisinde ise, yönetim kurulunun genel kurulu toplayarak yeni yönetim kurulunun seçilmesini sağlama yetki ve yükümlülüğünün devam ettiği kabul edilmelidir” diyerek, görev süresi üç yıldan az olan yönetim kurulu üyelerinin, sınırlı bir gündemle – yönetim kurulunun seçilmesi- genel kurulu toplantıya çağırma yetkili olduğunu ileri sürmektedir. Ancak yazara göre, her halükarda, TTK m. 314’te emredici bir biçimde ele alınan üç yıllık azami görev süresinin aşılması mümkün değildir. Dolayısıyla bu halde, yönetim kurulunun, genel kurulu toplantıya -sınırlı bir gündemle dahi olsa- davet etmesi düşünülemez⁹¹.

⁸⁷ Yönetim kurulunun genel kurulu olağan ya da olağanüstü toplantıya çağırabilmesi için toplanarak bu yönde kurul kararı alması gerekmektedir. **İMREGÜN**, İptal, s. 131; **YİĞİT**, s. 84,85. Yönetim kurulunun toplantı yeter sayısını sağlamaksızın almış olduğu genel kurulu toplantıya çağrı kararı ve bu karara istinaden yapılan çağrı usulsüz olduğundan, bu durum, genel kurul toplantısına katılmayan pay sahiplerine alınan kararlara iptal davası açma hakkı vermektedir. Y.11.HD., 17.10.1991 T., 2632 E., 5437 K. Karar için bkz. **ERİŞ**, s. 2228.

⁸⁸ Bkz. madde gerekçesi.

⁸⁹ Ancak düzenleme, YENİ TTK m. 362’de öngörülen 3 yıllık yönetim kurulu üyeliği görev süresinin sona ermesiyle ortada yönetim kurulu kalmayacağı gerekçesiyle ve 3 yıllık azami sürenin dolmasından sonraki süreci de kapsayıp kapsamadığına dair bir açıklık getirmemesi sebebiyle doktrinde eleştirilmektedir. Bkz. **ARKAN**, **Sabih**, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na İlişkin Değerlendirmeler*”, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Konferans, Bildiriler-Tartışmalar, 13-14 Mayıs 2005, BTHAE, Ankara 2005, s. 54.

⁹⁰ Ancak Kanun’da yer alan “süresi dolmuş olsa bile” şeklindeki ifade biçiminin, YTTK m. 362’de düzenlenen üç yıllık görev süresini mi, yoksa yönetim kurulunun seçildiği süreyi mi kastettiği açık değildir.

⁹¹ **ÇAMOĞLU** (POROY/TEKİNALP), N. 549a.

1.3.2.2. Denetçiler

Denetçiler⁹², yönetim kurulunun ihmali halinde genel kurulu hem olağan hem olağanüstü toplantıya çağırabileceği gibi (TTK m. 353/I,b.8), “zaruri ve müstacel” sebeplerin ortaya çıkması durumunda da denetçilerin genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi⁹³ bulunmaktadır⁹⁴ (TTK m. 355). Denetçilere, genel kurulu çağrı yetkisi veren diğer düzenlemeler TTK m. 356/II ve TTK m. 367’dir⁹⁵. TTK m. 356/II’ye göre azınlığın, yönetim kurulu üyeleri ve müdürler aleyhine denetçilere şikâyette bulunması üzerine, denetçiler, lüzum görmeleri durumunda genel kurulu olağanüstü toplantıya davete yetkilidir. Yine TTK m. 367, azınlığa, gerektirici sebepler bulunması durumunda, bu sebepleri yazılı olarak bildirmesi koşuluyla yönetim kurulundan ve denetçilerden genel kurulu olağanüstü toplantıya davet isteme hakkı vermektedir (TTK m. 366, m. 367). Azınlığın bu talebi üzerine denetçilerin, TTK m. 355 gereğince genel kurulu toplantıya davet etme yetkisi bulunmaktadır⁹⁶. Denetçilerin genel kurulu toplantıya davete yetkili oldukları durumlarda, toplantı gündemini de belirlemeye yetkili olduklarının kabulü gerekmektedir (TTK m. 353, m. 355, m. 356, m. 367).

Türk Ticaret Kanunu’nda anonim şirketin üç zorunlu organlarından biri olan denetim kuruluna YTTK’de yer verilmemiş; bunun yerini bağımsız denetleme kurulu, yeminli mali müşavir ya da serbest muhasebeci mali müşavirin yaptığı denetim almıştır. Bununla beraber genel kurulun toplantıya çağırılması gibi TTK’nın denetçiler için öngördüğü yönetsel görevlere YTTK ’da yer verilmemiştir.

⁹² Denetçilerin ikiden fazla olması durumunda kurul olarak toplanıp karar almak suretiyle genel kurulu olağan ya da olağanüstü toplantıya çağırabileceği; iki denetçi bulunması durumunda ise her birinin tek başına genel kurulu toplantıya çağırabileceği kabul edilmektedir. Y.11.HD., 08.11.1978 T., 1978/54527 E., 1978/5066 K. Karar için bkz. İMREGÜN, İptal, s. 131, dn. 20.

⁹³ Denetçilerin “zaruri ve müstacel” sebepler ortaya çıktığı gerekçesiyle genel kurulu olağanüstü toplantıya davet yetkileri sınırsız değildir. Bu yetkinin kullanılabilmesinin ön koşulu, yönetim kurulunun, genel kurulu olağanüstü toplantıya, hukuki ve fiili engeller nedeniyle somut olayın gerektirdiği zamanda çağırılmaması ya da çağrı yapmasının tamamen olanaksız olmasıdır. Söz konusu hukuki ve fiili engellere örnek olarak, yönetim kurulu üyelerinin ölümü, istifası nedeniyle yönetim kurulunun çalışamaz duruma gelmiş olması, yönetim kurulunun seçimine ilişkin kararın iptal edilmiş olması, toplantı yeter sayısının sağlanamamasından dolayı yönetim kurulunda genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırma kararı alınmamış olması halleri sayılabilir. MANAVGAT, s. 36, 37.

⁹⁴ TTK m. 365 hükmünde, denetçilerin genel kurulu sadece olağanüstü toplantıya davete yetkili olduğu ifade edilmiş ise de, TTK m. 353,b.8’de denetçilerin, yönetim kurulunun ihmali halinde genel kurulu olağan toplantıya davete yetkili olduğu açıkça düzenlenmektedir.

⁹⁵ MANAVGAT, s. 34, 35.

⁹⁶ Azınlığın bu talebi üzerine denetçilerin genel kurulu toplantıya davet edip etmeme konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır. Ancak bu takdir yetkisinin objektif nedenlere dayanması gerektiği konusundaki görüş için bkz. YİĞİT, s. 88.

1.3.2.3. Azınlık

Azınlığın da genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılmasını ya da genel kurul zaten toplanacaksa istedikleri hususun gündeme konulmasını isteme hakları bulunmaktadır⁹⁷ (TTK m. 366, m. 367). Bunun için azınlığın evvela gerektirici nedenlerle birlikte ve yazılı olarak istemini yönetim kuruluna bildirmesi gerekmektedir⁹⁸. Yönetim kurulu tarafından azınlığın bu isteminin açıkça reddedilmesinin ya da reddedilmiş sayılmasının⁹⁹ ardından, azınlık, bu sefer genel kurulu olağanüstü toplanmaya çağırma nedenleri ile gündeme eklenmesini istedikleri maddeleri, gerekçeleri ile birlikte yazılı bir başvuru ile denetçilere bildirmelidir¹⁰⁰. Denetçiler tarafından da bu istemin reddedilmesi durumunda, azınlığın, mahkemeye başvurmak ve mahkemeden yetki almak suretiyle genel kurulu toplantıya çağırma¹⁰¹ ve genel kurul zaten toplanacaksa¹⁰² gündeme madde eklettirme hakları bulunmaktadır¹⁰³ (TTK m. 366, m. 367).

Azınlığın TTK m. 367'ye dayanarak mahkemeye başvurduğu durumda mahkeme öncelikle TTK'de öngörülen şekil şartlarının yerine getirilip getirilmediğini (TTK m. 366 ve m. 367), ardından azınlığın toplantının yapılması ya da gündeme madde eklenmesi için gösterdiği gerekçenin haklı olup olmadığını incelemektedir¹⁰⁴. Mahkemenin, inceleme neticesinde azınlığa yetki vermesi durumunda, gündemin de kararda açık olarak belirlenmesi gerekmektedir. Azınlık, mahkeme hükmünde yer alan gündemle genel kurulu toplantıya

⁹⁷ Kooperatif genel kurul toplantıları bakımından, dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10 u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulmasının zorunlu olduğu öngörülmektedir (Koop. K. m. 46/II). Bu hükümle, azınlığın belirlenmesi için TTK'da öngörülen koşulların zorlaştırıldığı ve fakat gündeme madde eklettirme hakkının TTK'dakine oranla daha kolay usule bağlandığının söylenmesi mümkündür.

⁹⁸ ŞENER, Oruç Hami, “*Anonim Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Olağanüstü Toplantıya Çağırma veya Gündeme Madde Eklenmesini İsteme Hakkı*”, İBD, Yıl 59, S. 4, Ekim 1994, s. 41.

⁹⁹ Yönetim kurulunun toplanması ve karar alabilmesi için “yeterli süre” geçmesine rağmen halen olumlu bir cevap verilmemesi durumunda, yönetim kurulunun örtülü reddi olduğu kabul edilmektedir. ŞENER, s. 42.

¹⁰⁰ ŞENER, s. 42, 43, 44.

¹⁰¹ Azınlığa davet yetkisinin verilmesi, azınlığın çağrıya ilişkin tüm prosedürü bizzat yerine getirebilmesini ifade etmektedir. ŞENER, s. 46; YİĞİT, s. 92. Mahkemenin azınlığa yetki veren hükmüne rağmen, gündemin yönetim kurulu tarafından hazırlanacağını ve yönetim kurulunun azınlığın istemlerini değiştirerek gündem hazırlayabileceğini ifade eden görüş için bkz. TEOMAN, Ömer, “*Avrupa Anonim Ortaklığında Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Eklettirme Hakkı*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 25, S. 6, 1978, s. 266.

¹⁰² Mahkemenin kararından evvel, gündemin ilan edilmesi durumunda, azınlık mahkemece yetkilendirilmiş olmasına rağmen gündeme bağlılık ilkesi nedeniyle gündeme madde eklettiremeyecektir. Mahkeme kararının yerine getirilmesi için yeni bir toplantı gününün tespit edilmesi ve yeniden çağrı yapılması gerekmektedir. ŞENER, s. 46.

¹⁰³ İMREGÜN, İptal, s. 132.

¹⁰⁴ YASAMAN, Hamdi, “*Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması*”, Reha Poroy'a Armağan, İstanbul 1995, s. 450,451.

davet etmek ya da hükümde yer alan gündem maddesini toplantı gündemine ithal ettirmek hakkını elde etmektedir¹⁰⁵.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda azınlığın bu hakkına önemli değişiklikler getirilerek yer verilmektedir (YTTK m. 411, m. 412). Şöyle ki; TTK'de azınlığın mahkemeye başvurmadan evvel, sırasıyla yönetim kuruluna ve denetim kuruluna başvurması gerekirken, YTTK'de azınlığın mahkemeye başvurmadan evvel –denetim kuruluna Kanun'da yer verilmemesine paralel olarak- sadece yönetim kurulundan istemde bulunması yeterli görülmektedir (YTTK m. 412). TTK'de yönetim kuruluna başvurunun şekline ve süresine ilişkin düzenleme bulunmamasına karşın, YTTK'de ispat sorunlarının yaşanmaması maksadıyla, azınlığın yönetim kuruluna istemini noter aracılığıyla yapacağı kuralı öngörülmektedir (YTTK m. 411/III). Bununla beraber, gündeme madde eklenmesi isteminin, çağrı ilanının TTSG'de yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaştırılması gereğine değinilerek, istem süreye bağlanmaktadır (YTTK m. 411/II). Azınlığa, mahkemeye başvurmadan genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi veren hükme göre ise, yönetim kurulunun, azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı istemini kabul etmesinin ardından, en geç kırk beş gün içinde genel kurul toplantısı yapılacak şekilde çağrıda bulunması gerekmektedir. Çağrının, bu süre içinde genel kurul toplantısı yapılacak şekilde, yönetim kurulu tarafından yapılmaması durumunda, istemde bulunan azınlık pay sahiplerince çağrı yapılmasının önu açılmış bulunmaktadır (YTTK m. 411/IV). TTK'de yönetim kurulunun, azınlığın istemine ne kadar süre içinde cevap vereceğine ilişkin bir düzenleme bulunmazken, hakkın kullanılmasının sürüncemede bırakılmasının önüne geçebilmek için YTTK'de, yönetim kurulunun isteme yedi iş günü içinde cevap vermesi gerektiği, aksi takdirde azınlığın mahkemeye müracaat hakkının doğmuş olacağı hükme bağlanmaktadır (YTTK m. 412/I,c.1).

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda, mahkemenin, azınlığın istemi üzerine genel kurulun toplanmasını gerekli görmesi durumunda, gündemi düzenlemek ve çağrıyı yapmak üzere yetkilendirilmiş bir kayyım atayacağı hükme bağlanmaktadır (YTTK m. 412/I, c.2). Bu hükümle, azınlığın mahkeme kararıyla elde ettiği hakkını doğrudan kendi eliyle kullanma imkânının elinden alındığı söylenebilirse de, hükmün, olası engellemelere karşı azınlık hakkının kullanılmasını garanti altına aldığından azınlığın lehine bir düzenleme olduğu

¹⁰⁵ ŞENER, s. 46; YASAMAN, s. 453.

kanaatindeyiz. Ayrıca bu durum, çağrı yapılan toplantı gündeminin azınlık tarafından belirlendiği gerçeğini de değiştirmemektedir (YTTK m. 411/I, c.1).

1.3.2.4. Murahhas Üye/Müdür

Anonim şirket, kural olarak yönetim kurulu tarafından idare ve temsil olunmaktadır (TTK m. 317). Ancak ana sözleşme ile temsil yetkisinin ve yönetim işlerinin tamamının ya da bir kısmının yönetim kurulu üyesi olan murahhaslara veya pay sahibi olmaları zorunlu olmayan müdürlere bırakılması konusunda genel kurula veya yönetim kuruluna yetki verilebilmektedir (TTK m. 319/II). Yönetim yetkisinin söz konusu usulle murahhaslara devri durumunda, murahhaslar aynı zamanda genel kurulu toplantıya davete ve toplantı gündemini belirlemeye de yetkilidirler. Ancak yönetim kurulunun bu şekilde yetkilerini devretmesinin kaynağını kanundan aldığı gerçeği unutulmamalı, kanuni dayanağı bulunmadığı sürece ana sözleşmeyle getirilecek bir düzenleme ile davet yetkisinin başka kimse ya da organlara verilemeyeceği göz ardı edilmemelidir¹⁰⁶.

1.3.2.5. Tasfiye Memurları, İflas İdaresi, Kayyım

Ana sözleşmede belirtilmek ya da genel kurulda karar alınmak suretiyle şirketin tasfiye işlerinin tasfiye memurları tarafından görülmesi mümkündür. Aksi halde şirketin tasfiye işlerini yürütmeye yönetim kurulu yetkilidir (TTK m. 441/I; YTTK m. 536/I). Tasfiyenin, tasfiye memurları eliyle yürütülmesi durumunda tasfiye memurları, “*tasfiye işlerinin icaplarından olan hususlar hakkında karar vermek üzere*” genel kurulu toplantıya davet etmeye yetkilidir (TTK m. 440/II). Nitekim YTTK’de da tasfiye memurlarının “görevleri ile ilgili konular için” genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlenmektedir (YTTK m. 410/I, c.2). İlgili hükümlerde de belirtildiği üzere bu şekilde toplanan genel kurul gündeminde tasfiyenin gerektirdiği hususlar görüşülüp karara bağlanmaktadır; bunları belirleme yetkisi de tasfiye memurunundur.

---

¹⁰⁶ YİĞİT, s. 95.

Şirketin iflas yoluyla tasfiyesinde ise, iflas idaresi, iflas masasının kanuni temsilcisi durumunda olduğundan tasfiyeyi yapmakla yükümlüdür (İİK m. 226/I). Genel kurulu toplantıya davet etmeye de iflas idaresi yetkili olmaktadır¹⁰⁷.

Anonim ortaklığın zorunlu organlarının birinin bulunmaması, ortaklığın toplanamaması ya da karar alamaması ve bu durumların başka türlü giderilememesi söz konusu ise mahkemece kayyım atanmak suretiyle eksikliklerin giderilmesi mümkündür¹⁰⁸ (MK m. 427, b.4). Öyle ki, sözgelimi yönetim organının bulunmaması nedeniyle kayyım atanması durumunda, genel kurul kayyımlarca ve kayyımlarca belirlenen gündemle toplantıya davet edilmektedir.

1.3.2.6. Pay Sahipleri

Türk Ticaret Kanunu'na göre, tek başına pay sahipliği sıfatı, kural olarak genel kurulu toplantıya davet yetkisi vermemektedir. Münferit pay sahipleri ancak, yukarıda ifade edildiği üzere, esas sermayenin onda birini temsil eden sermayeye sahip oldukları sürece ve birtakım prosedürel işlemleri tamamlamaları koşuluyla belirledikleri gündemle genel kurulu toplantıya davete yetkili bulunmaktadır. Ne var ki YTTK'de yer alan, "*Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir*" şeklindeki hükümlerle, belirli koşullarda, belirli sermayeye sahip olması koşulu aranmaksızın her bir pay sahibine genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilmektedir¹⁰⁹ (YTTK m. 410/II).

Türk Ticaret Kanunu'nda tüm pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin, aralarından birinin toplantı şekline itirazda bulunmaması şartıyla, genel kurul toplantısına davet

¹⁰⁷ YİĞİT, s. 92.

¹⁰⁸ YİĞİT, s. 93.

¹⁰⁹ Söz konusu hükmün madde gerekçesine göre, hüküm, "genel kurulun bazı olağanüstü durumlarda toplantıya çağırılabilmesini sağlamak amacıyla öngörülmüştür. Bu hükmün, birçok varsayımda 530'uncu madde anlamında organ yokluğuna engel olabileceği de düşünülmektedir. Uygulamada, çeşitli sebeplerle, özellikle gruplar arasındaki uyumsuzluk ve çekişme dolayısıyla yönetim kurulunun toplanamaması, üye eksikliğinden veya bazı azlık haklarının kötüye kullanılması dolayısıyla toplantı nisabının gerçekleştirilmemesi, toptan istifa yahut kaza gibi nedenlerle yönetim kurulunun mevcut olmaması hallerine, özellikle ilk iki hale sıkça rastlanmaktadır. Bu durumda kilitlenmeye giren şirketin çıkar yol bulabilmesi için genel kurulun toplanabilmesinin sağlanması gerekmektedir. STB'nin uygulaması, bir kısım hallerde tüm pay sahiplerinin noterde beyanda bulunarak genel kurulu toplantıya çağırılmaları şeklindedir. Ancak bu şartın gerçekleşmesi her zaman kolay olmamaktadır."

hakkındaki hükümlere riayet etmeksizin toplanması durumunda, genel kurulun görevine giren her konuda geçerli bir şekilde karar alabilmesine imkân tanınmaktadır¹¹⁰ (TTK m. 370). Bu durumda tek bir pay sahibinin teklifinin, genel kurulda ele alınıp karara bağlanması mümkün olduğundan, tek bir pay sahibinin bile gündemi belirleyebildiğinden söz etmek mümkündür¹¹¹.

1.3.3. Toplantı Türlerine Göre Gündem

1.3.3.1. Kuruluş Genel Kurulu

Kuruluş genel kurulu, tedrici şekilde kurulan¹¹² bir anonim şirketin kuruluş safhasında, kuruluş işlemlerinin tamamlanması için toplanan bir ilk genel kurul niteliğindedir. Kuruluş genel kurulunun MK m. 50 anlamında organ sıfatı yoktur. Zira kurul, şirket henüz tescil olunmadan evvel yani şirket tüzel kişiliği kazanmadan evvel görev yapmaktadır¹¹³.

Kuruluş genel kurulunun ilk toplantısının yapılabilmesinin ön koşulu, şirket esas sermayesinin tamamına iştirak taahhüt edilmiş olması ve taahhüt edilen pay bedellerinin tamamının¹¹⁴ ödenmiş olmasıdır¹¹⁵ (TTK m. 287, m. 289, SPK m. 7/III). Pay bedellerinin ödenmesinin ardından kurucular, 10 gün içinde pay sahiplerini ilk kuruluş genel kurul toplantısına davet etmektedir. Kurucuların, TTK m. 289'a uygun davetiyle yapılan toplantıya, iştirak taahhüdünde bulunan kişiler katılmaktadır (TTK m. 289/I).

Kurul toplantısının gündemi, kanunda açıkça düzenlenmektedir (TTK m. 289). Buna göre kuruluş genel kurul toplantısında görüşülüp karara bağlanacak konular şunlardır:

¹¹⁰ Ayrıntılı açıklama için bkz. 2.6.

¹¹¹ Karş. YTTK m. 416/II.

¹¹² Formalitelerin fazla olması sebebiyle ülkemizde pek uygulanmayan tedrici kuruluş, sermayenin tamamının kurucular tarafından taahhüt edilmeyip halka müracaatın söz konusu olduğu kuruluş şeklidir. Ülkemizde uygulama, kuruluş safhasında halka başvurulması şeklinde değil, ani kuruluşla kurulmuş bir anonim şirketin sonradan halka arzı yoluyla halka başvurulması şeklinde gelişmiştir. PULAŞLI, s. 216.

¹¹³ YİĞİT, s. 23.

¹¹⁴ Her ne kadar TTK' da kuruluş genel kurulunun toplantıya davet edilebilmesi için pay bedellerinin ¼' ünün ödenmesi şart koşulmuş ise de (m. 289 ve m. 287) SPK' nın halka arza ilişkin hükümleri, TTK' nın aynı konudaki hükümlerinin uygulanmasını fiilen ortadan kaldırmış olduğundan, pay bedellerinin tamamının ödenmesi ön koşulu aranmaktadır. PULAŞLI, s. 218.

¹¹⁵ ÇEVİK, s. 303-305; YİĞİT, s. 23.

- Payların bütününe iştirak taahhüt olunduğunun ve bunların bedellerinin ödendiğinin tespiti;
- Ayın sermayeye değer biçecek bilirkişilerin seçimi¹¹⁶;
- Kuruculara tanınan özel çıkarlara dair tekliflerin karara bağlanması;
- Katılma taahhüdünde belirtilmemişse, ilk yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi;
- Denetçilerin seçilmesi;
- Kurucuların şirketi kurmak için giriştikleri taahhütlerin ve yaptıkları masrafların kabulü.

Kurulun gündemi özel olarak belirlenmiş olduğundan ve olağan genel kurul toplantı gündemini düzenleyen hükümde olduğu gibi (m. 369/I, b. 5) altı bent halinde sayılan konulardan başka lüzum görülen konuların da görüşülebileceğine dair torba bir düzenlemeye yer verilmemiş olduğundan, kuruluş genel kurul gündemine bu belirtilenler haricinde başka bir konu dâhil edilip görüşülemez. Aksi halde söz konusu kararı alan kurulun, o kararı almaya ehliyeti bulunmadığından, alınan kararın geçersiz olacağı kanaatindeyiz.

Kuruluş genel kurul toplantısına davet usulü kanunda özel olarak düzenlenmektedir. Buna göre kurucular, iştirak taahhüdünde bulunmuş olup da toplantıya katılacak olan kimseleri taahhütlü mektup göndererek ve gazetelerle ilan ederek toplantıya davet ederler. Toplantı gününden en az on beş gün evvel gönderilmesi şart kılınmış olan davet mektubu ile birlikte gündemin de bildirilmesi gerekmektedir (TTK m. 289/I). Hükmün emredici bir biçimde kaleme alınması ve toplantı gündeminde bulunması gereken hususların –TTK m. 369’un aksine- sınırlı bir biçimde belirlenmesi durumları göz önünde bulundurulduğunda, toplantının özü itibarıyla gündemine bağlı kalınması gerektiği ve dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesinin, henüz MK anlamında organ niteliğini kazanmamış olan kuruluş genel kurulu toplantıları bakımından da geçerli olduğu sonucuna varmak mümkündür.

İkinci kuruluş genel kurulu ise, birinci kuruluş genel kurulu (TTK m. 289) ya da mahkeme (TTK m. 293) tarafından tayin edilmiş olan bilirkişinin raporunu tanzim edip kuruculara vermesinin ardından, kurucular tarafından birinci kuruluş genel kurulunun davet usullerine uygun olarak davet edilmektedir (TTK m. 294). Ancak SPK’nın sermayenin ödenme şekline ilişkin hükümleri, TTK’nin aynı konulu hükümlerinin uygulanmasını fiilen

¹¹⁶ TTK hükümlerine göre, tedrici kuruluşta ayın sermaye taahhüdünde bulunulması mümkün iken (TTK m. 285, m. 289) SPK, sermayenin nakit olarak ödenmesini şart kılmıştır (SPK m. 7/III).

ortadan kaldırmış bulunmaktadır. Öyle ki, SPK'da, halka arz yoluyla satılan hisse senedi bedellerinin nakden ödenmesi kuralı getirilmekle, şirkete ayın sermaye getirebilecek olanlar kurucularla sınırlandırılmaktadır (SPK m. 7/III; TTK m. 279/II, b.4). Bu bakımdan önemi ve fonksiyonu sınırlı bir hal alan ikinci kuruluş genel kurulunun gündemini de sadece, kurucular tarafından getirilmiş olan ayın değerler için tayin olunan bilirkişi raporlarının görüşülmesi oluşturmaktadır¹¹⁷ (TTK m. 294).

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda, sermayenin tamamının kurucular tarafından ödeneceği hükme bağlanmakta, tedrici kuruluşa ilişkin hükümlere yer verilmemektedir (YTTK m. 335). Buna karşılık, tedrici kuruluşun karşılayamadığı halka açık kurulma gereksinimini karşılamak amacıyla, kurucular tarafından esas sözleşmede taahhüt edilmiş olan payların, şirketin tescilinden itibaren iki ay içinde halka arz edileceği hükme bağlanmaktadır (YTTK m. 346/I).

1.3.3.2. Olağan-Olağanüstü Genel Kurul Toplantıları

Olağan genel kurul toplantısı, her hesap devresi¹¹⁸ sonundan itibaren üç ay içinde ve en az yılda bir defa toplanarak (TTK m. 364/I), ortaklığın faaliyet devresinde yaptığı işlem ve hesaplara ait işlerin müzakere ve tasdik edildiği toplantıdır¹¹⁹. Olağan genel kurulun, bir hesap dönemi içinde birden fazla kez toplanması mümkündür. Nitekim Kanun'da yılda birkaç kere kar dağıtan ortaklıkların, her kar dağıtımında, genel kurulu toplantıya davetinin zorunlu olduğu belirtilmektedir (TTK m. 364/II). Ancak YTTK 'da genel kurulun her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde olağan olarak toplanacağı hükme bağlanmasına rağmen, yılda birden fazla kez kar dağıtan ortaklıkların birden fazla kez olağan olarak toplanmasına imkân tanıyan TTK m. 364/II'dekine benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir¹²⁰ (YTTK m. 409/I,

¹¹⁷ SOMER, Mehmet, *Sermaye Piyasası Kanunu Hükümlerinin Türk Ticaret Kanunu'nun Tedrici Kuruluş Sistemi Üzerinde Etkileri*, İstanbul 1990, s. 22, 129, 131.

¹¹⁸ Vergi Usul Kanunu' na göre hesap devresi, takvim yılıdır (m. 174/II). Ancak takvim yılı dönemi, faaliyet ve muamelelerinin mahiyetine uygun bulunmayanlar Maliye Bakanlığı'na müracaat ederek 12 şer aylık özel hesap dönemleri belli edebilirler (m. 174/III). VUK'da hesap devresi olarak takvim yılı esas alındığından, anonim ortaklık olağan genel kurul toplantıları da genellikle takvim yılının ilk üç ayında yapılmaktadır. SAKA, s. 63, dn. 53.

¹¹⁹ PULAŞLI, s. 231; TTK'nın aksine, Kom. Yön..'de olağan genel kurul toplantısının tanımına yer verilmiştir. Buna göre olağan genel kurul toplantısı, şirket organlarının pay sahipleri tarafından seçilmesi, tasdik edilmesi ve kazancın dağıtılması amacıyla her hesap dönemi için yapılan toplantıdır (Kom. Yön. m. 5).

¹²⁰ Hükümün madde gerekçesinde, TTK m. 364/II hükmünün yorum güçlüklerine yol açan ve ayrıca uygulaması bulunmayan bir hüküm olması, bunun yanında kar payı avansı karşısında anlamını yitirmiş olması gerekçesiyle YTTK 'da bu yönde bir hükme yer verilmediği ifade edilmektedir.

c.2). Olağan genel kurulu toplantıya davete yönetim kurulu, yönetim kurulunun ihmali halinde denetçiler yetkilidir (TTK m. 365; m. 353,b.8).

Olağanüstü genel kurul toplantısı ise, gerek duyulduğu zaman (TTK m. 364/III) veya acele ve zorunlu sebepler ortaya çıktığı takdirde (TTK m. 355) yapılan yani toplanması için belli bir zamanın öngörülmediği toplantı türüdür¹²¹. Bu bakımdan olağan genel kurul toplantısı haricinde yapılan bütün toplantıların olağanüstü genel kurul toplantısı olduğu kabul edilmektedir¹²². Toplantının yapılmasını gerektiren acele ve zorunlu sebebin, şirketi ciddi bir şekilde tehlikeye sokacak derecede büyük olması gerekmemekte; mevcut ekonomik şartlar altında ortaklığın ve ortakların menfaati bakımından bekletilmesi sakıncalı görülen bir sebep¹²³ olması yeterli kabul edilmektedir¹²⁴. Nitekim YTTK’da da, TTK m. 364/III’e paralel bir düzenleme getirilerek olağanüstü toplantıların “gerektiği takdirde” yapılabileceği öngörülmektedir (YTTK m. 409/II).

Genel kurul toplantılarının olağan-olağanüstü olarak ayrılmasında esas olan kriter, bu toplantılarda alınan kararların niteliği ya da önem derecesi değildir. Zira olağanüstü genel kurul toplantılarında alınan her türlü kararın olağan genel kurul toplantılarında da alınması mümkündür (Kom. Yön. m. 14/II). Bu bakımdan bir genel kurul toplantısını “olağanüstü” yapan, o toplantının şirketin işleri gereği acele ve zorunlu sebepler ortaya çıktığı takdirde herhangi bir zamanla bağlı olmaksızın yapılabilmesidir¹²⁵. Olağanüstü genel kurul toplantısının yönetim kurulunun¹²⁶, yönetim kurulunun ihmali halinde denetçilerin¹²⁷ ya da

¹²¹ **KARSLIOĞLU**, s. 26; **PULAŞLI**, s. 232; **TEKİL**, s. 267. Kom. Yön.’de olağanüstü genel kurul toplantısının açıkça tanımına yer verilerek olağanüstü genel kurul toplantısının belli bir zamanı olmayan şirket için lüzumu halinde veya zorunlu ve ivedi sebepler çıktığı takdirde yapılan ve gündemini toplantı yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturduğu toplantı türü olduğu belirtilmiştir (Kom. Yön. m. 5).

¹²² **ÇEVİK**, s. 752.

¹²³ **ÇEVİK**, s. 752.

¹²⁴ **PULAŞLI**, s. 234.

¹²⁵ **POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU)**, N. 664; **YİĞİN**, s. 14. Olağanüstü genel kurul toplantısının, olağan genel kurul toplantısının yapılması için kanunda (TTK m. 364) öngörülen hesap devresi sonundan itibaren üç ay içinde de yapılabileceği konusunda bkz. **YİĞİN**, s. 15-16.

¹²⁶ Yönetim kurulu, şirket genel kurulunu olağanüstü toplanmaya resen, denetim kurulunun (TTK m. 355) ya da azınlığın (TTK m. 366) istemi üzerine çağırabilir.

¹²⁷ Y.11.HD. 29.11.2004T., 2004/2347E., 2004/11577K.; “Dava, TTK’nın 355 ve 365 nci maddeleri uyarınca anonim şirketin denetçisi tarafından açılan genel kurula çağrı konusunda yetki verilmesi istemine ilişkindir. Anılan maddeler uyarınca, denetçiler zaruri ve müstacel sebepler çıktığı takdirde genel kurulu olağanüstü toplantıya davete mecburdurlar. Bir başka deyişle, denetçinin genel kurula çağrı yetkisi kanunla tanınmış bir yetkidir. Bu itibarla, mahkemece, davacı denetçinin talebinin dava yoluyla görülüp incelenmesi mümkün bulunmadığından davanın reddine karar vermek gerekir”. **SİNERJİ İÇTİHAT**. Y.11.HD. 08.11.1978T., 1978/4528E., 1978/5066K.; “Zaruri ve müstacel sebeplerin çıkması halinde murakıplardan birisinin dahi umumi heyeti toplantıya davet edebileceklerine ve aksi halde iki murakıplı şirketlerde, iki murakıbın ittifakı

mahkemece yetkilendirilmek koşuluyla azınlığın çağrısıyla yapılması mümkündür (TTK m. 353/I, b.8; m. 355; m. 364; m. 367).

Olağan genel kurul toplantısının gündeminde bulunması gereken asgari hususlar kanun koyucu tarafından belirlenmektedir (TTK m. 369/I). Buna göre olağan genel kurul toplantısının gündemi şu şekildedir:

- Yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen raporların okunması, görüşülmesi;
- Şirketin bilanço ve kar zarar hesabının incelenmesi ve kazancının dağıtılması hakkındaki tekliflerin onaylanması veya değiştirilecek şekilde kabul yahut reddi;
- Yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin ücret ve aidatları şirket ana sözleşmesinde belirlenmemişse bunların tayini;
- Görev süreleri sona ermiş olan yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin tekrar seçilmeleri veya değiştirilmeleri;
- Gerekli görülüp gündeme alınmış olan diğer konular (Sözgelimi, yönetim kurulu üyelerine şirketle işlem yapabilmeleri için TTK m. 334 uyarınca izin verilmesi).

Kanun koyucu olağan genel kurul toplantı gündeminde bulunması zorunlu olan konuları yukarıda da belirtildiği şekilde 1-4 bentleri arasında düzenlemektedir¹²⁸. Bu dört bent dışında gerekli görülen her hangi bir konunun da gündeme alınmasına imkân sağlamak amacıyla 5. bentte “*lüzumlu görülen sair hususlar*” ifadesine yer verilmektedir. Bu bent kapsamında genel kurul toplantı gündemine alınacak hususlar, ilk dört bendin aksine, zorunlu olmayıp ihtiyaridir¹²⁹. Burada kastedilen toplantı gündemine “lüzumu görülen sair hususlar”

---

arandığı takdirde söz konusu madde hükmünün işlemez bir hale gireceğine ve bu tefsir şekli ise şirketin aleyhine bir sonuç yaratacaktır. **SİNERJİ İÇTİHAT**.

Denetçilerin genel kurulu, doğrudan olağanüstü toplanmaya davet edebilmesi için yönetim kurulunun bir takım hukuki veya fiili engeller nedeniyle genel kurulu toplantıya çağırmasının imkânsız olması gerekmektedir. Sözgelimi yönetim kurulunun toplantı yeter sayısını sağlayamayarak toplanamaması, denetçilerin genel kurulu doğrudan olağanüstü toplantıya davet nedenidir. **MANAVGAT**, s. 36.

¹²⁸ *Domaniç*'e göre, TTK m. 369'da yer alan tüm hususların her olağan genel kurul toplantısı gündeminde bulunması zorunlu değildir. **DOMANIÇ**, s. 821.

¹²⁹ **YİĞİN**, s. 16-18. Bu hususa Kom. Yön.'de “*Görüşülecek konunun mahiyeti önceden tespit edilip gündeme yazılmadan lüzum görülecek sair hususlar şeklinde bir gündem maddesi tespit etmek mümkün değildir. Konu gündemde açıkça yazılmalıdır*” denilmek suretiyle açıklayıcı bir şekilde yer verilmektedir (Kom. Yön. m. 14/I, b.9).

veya aynı anlama gelecek şekilde başka bir torba maddenin alınması değil, ilk dört bent dışındaki hususların da önceden saptanıp gündeme eklenebileceğidir¹³⁰. Yani kanundaki bu ifade ile pay sahiplerine duyurulmamış bir konunun, genel kurul toplantısı sırasında bir teklif olarak ileri sürülüp görüşülmesine imkân tanındığı ileri sürülemez¹³¹.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda olağan genel kurul toplantısı gündemi "*Toplantılar*" kenar başlığı ile m. 409'da, TTK m. 369/I'e paralel olarak düzenlenmektedir. Buna göre, olağan genel kurul toplantısı gündemlerinde organların seçimi, finansal tablolar, yönetim kurulu yıllık raporu ve karın dağıtım şeklinin görüşülmesi, dağıtılacak kar ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi, yönetim kurulu üyelerinin ibraları konuları yer almalıdır. Bunların yanında faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konuların yer alması da mümkündür (YTTK m. 409/I).

Bununla birlikte Kom. Yön.'de¹³² "*Gündem*" kenar başlıklı m. 14'te olağan genel kurul toplantı gündeminde bulunması gereken konular dokuz bent halinde sayılmaktadır. TTK m. 369'da beş bent halinde sayılan konulara Yönetmelik'te de aynen yer verildikten sonra, m. 369'a ilave olarak şu hususların da gündemde yer alması gereğine değinilmektedir:

- Açılış ve divan heyetinin oluşturulması¹³³,
- Genel kurul tutanaklarının imzalanması için divan heyetine yetki verilmesi,
- Yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin ibra edilmeleri¹³⁴,

¹³⁰ SAKA, s. 100.

¹³¹ BİLECEN, s. 14; TEOMAN, Azil, s. 30; YİĞİN, s. 17.

¹³² Söz konusu Yönetmelik TTK m. 274/III'ün verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılmıştır. TTK m. 274/III ile getirilen düzenlemeye göre, söz konusu yönetmelik, "anonim şirketlerin genel kurullarına katılacak komiserlerin nitelikleri, genel kurul ile ilgili görev ve yetkileri ile şirket tarafından komisere ödenecek ücret, yolluk miktarları ve bunların ödenme şekline" ilişkin hükümleri içermelidir. Ancak söz konusu Yönetmelikte kanunla getirilen bu sınırlamalara uyulmadığı ve kanun'un sınırları içinde kalınmadığından, yönetmelikle getirilen değişikliklerin yararlı bile olsa benimsenmesinin mümkün olmayacağı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. HELVACI, Mehmet, "*Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik*" Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması, İstanbul 1997, s. 6 vd.

¹³³ TTK m. 369'da genel kurulun çalışmaya başlayabilmesi için gerekli olan "açılış ve divan heyetinin oluşturulması" hususuna açıkça değinilmemiş olsa da, TTK m. 375/III hükmü toplantıya başkanlık edecek kişinin seçimi görevini genel kurula vermiş olduğundan, zaten bu hüküm gereği ve TTK m. 369/I, b.5'in tanıdığı imkânla "açılış ve divan heyetinin oluşturulması" hususunun gündemde yer alması gerekmektedir. PULAŞLI, s. 232.

¹³⁴ Şirket genel kurulunda TTK m. 369 uyarınca gündemde bulunması gerekli olan "yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen raporların görüşülmesi" neticesinde rapor ve bilançolar genel kurulca kabul edilir ise, bu kabul ediş zaten yönetim kurulu ve denetçilerin ibrası sonucunu doğuracağından, gündemde ayrıca ve özellikle "yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin ibra edilmesi" hususuna değinmeye lüzum bulunmamaktadır. DOĞANAY, s. 1080.

- Dönem içinde yönetim kurulu üyeliklerinde eksilme meydana gelmiş ve yönetim kurulunca atama yapılmış ise atamanın genel kurulca onaylanması¹³⁵.

Olağan genel kurul toplantı gündeminin kanunda belirlenmiş olması, gündemin ilanı ve pay sahiplerine tebliği mecburiyetini ortadan kaldırmamaktadır. Kaldı ki, m. 369/I, b.5 hükmü gereği, ilk dört bent dışında kalan hususların da gündeme alınması mümkün olduğundan, olağan genel kurul toplantı gündeminin kanun tarafından düzenlenmiş olması, gündemi ilan ve tebliğ etmemenin haklı gerekçesi olamaz.

Olağanüstü genel kurul toplantı gündeminin ne olacağı konusunda TTK’ da açık bir hükme yer verilmemektedir. Ancak olağanüstü genel kurul toplantısının “*lüzumu halinde*”, “*zaruri ve müstacel sebepler çıktığı takdirde*” yapılabileceğini¹³⁶ öngören TTK hükümlerinden (TTK m. 355; m. 364/III) yola çıkılarak bu toplantının gündemini, toplantının yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturacağı kabulü gerekmektedir¹³⁷. Nitekim Kom. Yön.’ de yapılan olağanüstü genel kurul toplantısının tanımında, “*...gündemini toplantı yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturduğu toplantılardır*” denilmek suretiyle toplantı gündemine de değinilmektedir.

Olağanüstü genel kurul toplantısının gündemini toplantı yapılmasını gerektiren sebepler oluşturacağına göre, toplantı gündemini de toplantıya daveti yapmaya yetkisi bulunup da sorunun olağanüstü genel kurulda görüşülmesini gerekli bulan yönetim kurulu, denetçiler veya azınlık belirleyecektir¹³⁸.

¹³⁵ Bu husus zaten TTK m. 315’te düzenleme alanı bulmuştur. TTK m. 369/I, b.5 gereği, bu hususun gündeme alınarak görüşülmesi mümkündür. Konunun Yönetmelikte, gündemde bulunması gereken hususlar arasında sayılması sadece açıklayıcı niteliktedir. Yoksa her toplantı gündeminde bu konuya yer verilmesi istenemez; hele ki dönem içinde yönetim kurulu üyeliklerinde boşluk oluşmamışsa gündemde bu hususa yer vermeye lüzum bile kalmayacaktır. Bu bakımdan Yönetmelik’teki düzenlemenin yerindeliği tartışmaya açıktır.

¹³⁶ Sorunun acele ve zorunlu olduğunu yönetim kurulu, denetçiler ve azınlık tarafından TTK m. 367 uyarınca yetki için mahkemeye başvurulması halinde mahkeme takdir etmektedir (TTK m. 355, m. 365, m. 367).

¹³⁷ **BİLECEN**, s. 16; **KARSLIOĞLU**, s. 88; **SAKA**, s. 100.

¹³⁸ **KARSLIOĞLU**, s. 88; **PULAŞLI**, s. 234.

1.3.3.3. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu

İmtiyazlı pay¹³⁹ sahipleri genel kurulu, ana sözleşmesine göre imtiyazlı payların bulunduğu anonim şirketlerde, imtiyazlı pay gruplarının, şirket genel kurulunca ana sözleşmenin değiştirilmesi yönünde verilen kararın haklarını ihlal edecek nitelikte olması (TTK m. 389) veya şirketin esas sermayesinin arttırılması yönünde karar verilmesi halinde (TTK m. 391), söz konusu genel kurul kararlarının görüşülmesi amacıyla yaptıkları toplantılara denir¹⁴⁰. Bir anonim şirkette farklı pay sahipliği haklarının tanındığı imtiyazlı pay grupları olabilir. Bu halde imtiyazlı pay grubu sayısı kadar imtiyazlı pay sahipleri genel kurullarından söz edilir¹⁴¹.

Kurul, imtiyazlı pay sahiplerinin TTK m. 389 ve m. 391 uyarınca toplanarak sadece kendi haklarıyla ilgili olarak kararlar aldığından dar kapsamlı bir genel kurul niteliğindedir. Kurulun ana sözleşme ile kaldırılması, emredici nitelik taşıyan düzenlemelerle ele alınması ve kanuni bir iç organ olma özelliğinden dolayı mümkün değildir¹⁴².

Kurulun, şirket genel kurulunda haklarını ihlal eder tarzda bir ana sözleşme değişikliği kararı alınmasının veya esas sermayenin arttırılması yönünde bir karar alınmasının ardından makul bir süre¹⁴³ içinde toplanarak kararın aynen onanması veya reddi yönünde bir karar vermesi gerekmektedir¹⁴⁴. İmtiyazlı pay sahiplerini, bu toplantıya çağırma yönetimi kurulu, denetçiler ve imtiyazlı pay sahiplerinden herhangi birisi yetkilidir (TTK m. 389).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, özel nitelikli bu kurulun TTK m. 389 ve TTK m. 391 hükümleri doğrultusunda iki durumda toplanması mümkündür¹⁴⁵.

¹³⁹ “İmtiyazlı pay” kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İMREGÜN, Oğuz, *Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri*, Ankara 1962, s. 85; İMREGÜN, Oğuz, “*Anonim Ortaklıkta Özel Kategori (İmtiyazlı) Paylar Kurulları*”, Prof. Dr. Yaşar Karayalçın’a Armağan, Ankara 1988, s. 186; KİRTİL, s. 3-19; TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 781-806; PULAŞLI, s. 365-369.

¹⁴⁰ YİĞİT, s. 13.

¹⁴¹ KİRTİL, s. 20.

¹⁴² KİRTİL, s. 21; TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 807.

¹⁴³ Konuyu düzenleyen kanun hükümleri ile çağrı usulüne ilişkin bir düzenleme getirilmemiş olması karşısında, genel kurul kararının sürüncemede kalmasının önüne geçmek maksadıyla doktrinde imtiyazlı pay sahipleri genel kurul toplantısının, genel kurul toplantısından sonra makul bir süre içinde yapılması gerektiği görüşü benimsenmektedir. KİRTİL, s. 40-41.

¹⁴⁴ Kurulda, genel kurul kararının değiştirilerek onanması yönünde bir karar alınması mümkün değildir. KİRTİL, s. 51.

¹⁴⁵ KİRTİL, s. 22-37; POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 807a, 807c.

1.3.3.3.1. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulunun Ana Sözleşme Değişikliğini Görüşmek Üzere Toplanması

Şirket genel kurulunda ana sözleşmenin değiştirilmesi yönünde bir karar verilmesi ve verilen bu kararın imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması¹⁴⁶ halinde, imtiyazlı pay sahipleri toplanıp söz konusu kararı tasdik etmedikçe, karar, şirket yönetim kurulu tarafından infaz edilemez¹⁴⁷. Şu halde, bu hükme göre kurulun toplanma nedeni, alınan ana sözleşme değişikliği kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesi olup kurulun gündemi, ana sözleşme değişikliğinin görüşülmesidir. Şayet, ana sözleşme değişikliği, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte değilse, kurulun toplanmasına lüzum yoktur¹⁴⁸.

Birden fazla imtiyazlı pay grubunun olması ve ana sözleşme değişikliğinin farklı imtiyazları ihlal etmesi halinde, bütün imtiyazlı pay sahiplerinin tek bir kurul halinde değil de, imtiyazları farklı olan her bir kurulun ayrı ayrı toplanarak kararın onanması veya reddi yönünde karar alması gerektiği doktrin ve Yargıtay¹⁴⁹ tarafından kabul görmektedir¹⁵⁰.

1.3.3.3.2. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulunun Esas Sermaye Artırımını Görüşmek Üzere Toplanması

Şirket genel kurulunun TTK m. 391'de aranan koşulları yerine getirmek suretiyle toplanarak esas sermayenin artırılması yönünde karar alması mümkündür. Ancak şirkette imtiyazlı pay sahiplerinin mevcut olması halinde, söz konusu sermaye artırımı kararının infaz

¹⁴⁶ Sözelimi; genel kurulda alınan, aralarında imtiyazlı payların da bulunduğu bazı payların yok edilmesi suretiyle sermayenin azaltılmasını, mevcut imtiyazlı payların kısıtlanmasını öngören kararların imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ettiği söylenebilir.

¹⁴⁷ İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulu tarafından, kararın onaylanması yönünde verilen karar, geçerlik şartı olmayıp kararın infazını bekletici, durdurucu bir koşuldur. Bu nedenle karar, bu özel kurul tarafından onaylanmadıkça askıda kalacaktır. **KİRTİL**, s. 67,68 ve dn. 192.

¹⁴⁸ BOSTANCIOĞLU, Metin, "*Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Hisse Senetleri ve İmtiyazların Korunması*", V. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1988, s. 12; KARAHAN, Sami, *Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması*, İstanbul 1991, s. 166; **KİRTİL**, s. 23.

¹⁴⁹ Y.11.HD., 20.01.1986 T., 1985/5903 E., 1986/7421 K. **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 807a; Y.11.HD.30.12.1985T., 1985/5903E., 1985/7227K. **KİRTİL**, dn. 89.

¹⁵⁰ **KARAHAN**, s. 166; **KİRTİL**, s. 26; **SAKA**, s. 57; **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 807a. Ayrıca imtiyazları ihlal edilen pay sahiplerinin tümünün tek bir toplantıda onama veya red kararı alması gerektiği yönündeki karşıt görüş için bkz. **BOSTANCIOĞLU**, s. 21.

edilebilmesi için imtiyazlı pay sahiplerinin her birinin ayrı ayrı özel toplantı yaparak karar almaları şarttır (TTK m. 391).

Türk Ticaret Kanunu m. 389'da kurulun toplanması, genel kurulca ana sözleşmenin değiştirilmesi yönünde alınan kararın imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal eder nitelikte olması şartına bağlanmış iken, TTK m. 391'de bu şart aranmaksızın imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun her halükarda toplanıp karar alacağı belirtilmektedir. TTK m. 389'dan farklı olarak TTK m. 391'de açıkça farklı imtiyazlara sahip pay sahiplerinin bulunması halinde her birinin ayrı ayrı toplanarak karar alacağı belirtildiğinden, TTK m. 389 için yapılan tartışmalar TTK m. 391 için geçerli değildir.

1.3.3.3. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulunun Gündemi

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun, gerek TTK m. 389'a gerekse TTK m. 391'e göre toplanması durumunda gündemi sınırlı bir şekilde tespit edilmektedir. Buna göre, TTK m. 389'a göre toplanan kurulun gündemi, genel kurulda alınan ve imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte bulunan ana sözleşmenin değiştirilmesi yönündeki kararın görüşülmesi; TTK m. 391'e göre toplanan kurulunki ise genel kurul tarafından alınan esas sermayenin artırılmasına ilişkin ana sözleşme değişikliği kararının görüşülmesidir. Bu kurulların gündeminde, bu iki konu dışında başka bir konuya yer verilemez. Sözgelimi, genel kurulda alınmış bir karar olmaksızın imtiyazlı pay sahiplerinin toplanarak ya da zaten TTK m. 389'a veya m. 391'e göre toplanacaksa gündeme madde ekletmek suretiyle imtiyazlarından vazgeçtikleri yönünde bir karar almasının şirketi bağlayan hiçbir yönü bulunmamaktadır¹⁵¹. Aynı şekilde, ileride genel kurul tarafından alınması muhtemel bir kararın, imtiyazlı pay sahiplerince önceden görüşülerek onanması veya reddi yönünde karar alınması da hüküm ifade etmeyecektir. Hatta kurulun görüştüğü konuda sonradan genel kurul kararı alınsa dahi sonuç değişmeyecektir. Zira kanun koyucunun amacı, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını korumak olduğundan, bu amacın tam anlamıyla gerçekleşebilmesi için, imtiyazlı pay sahiplerinin genel kurul kararının alınmasından sonra toplanması ve o an mevcut koşullara göre karar alması gerekmektedir¹⁵².

¹⁵¹ KİRTİL, s. 51; TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 807a; YİĞİT, s. 19.

¹⁵² KİRTİL, s. 51, 52.

1.3.3.4. Oydan Yoksun Pay Senetleri Sahipleri Özel Kurulu

Türk Ticaret Kanunu'nun sistemine göre, her pay en az bir oy hakkına sahip olduğundan, oydan yoksun pay olamaz¹⁵³ (TTK m. 373/I). Ne var ki SPK'ya, 29.04.1992 tarih ve 3794 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile eklenen 14/A maddesi ile hukukumuza oy hakkından yoksun paylar da girmiştir. Bu maddenin 2. fıkrasına dayanarak Kurul tarafından çıkarılan Oydan Yoksun Hisse Senetlerine İlişkin Esaslar Tebliği¹⁵⁴ ile de oydan yoksun paylar hakkında ayrıntılı düzenlemeye gidilmiştir.

Oydan yoksun pay, ortaklıkların sermaye artırımını ile ihraç edebilecekleri, oy hakkı hariç, sahibine kar payından ve istendiğinde tasfiye bakiyesinden imtiyazlı olarak yararlanma hakkını ve diğer ortaklık haklarını sağlayan paylardır (Seri: I, No: 30 Sayılı Tebliğ, m. 4). Oydan yoksun pay sahiplerinin katılımıyla oluşan kurula, oydan yoksun pay sahipleri özel kurulu denilmektedir (Seri: I, No: 30 Sayılı Tebliğ, m. 18/D). Bu kurulun, genel kurul tarafından haklarında değişiklik yaratan bir karar alınması halinde, toplantı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde¹⁵⁵ toplanması ve alınan genel kurul kararının onanması veya reddi yönünde karar alması gerekmektedir (Seri: I, No: 30 Sayılı Tebliğ, m. 18/D). Aksi takdirde genel kurul tarafından alınan karar, infaz edilemeyecektir¹⁵⁶.

Tebliğde, oydan yoksun pay senedi sahiplerinin özel bir kurul oluşturacağı belirtilmekte¹⁵⁷ ve bu özel kurulunun toplanmasını gerektiren genel kurul kararının oydan

¹⁵³ TTK'da payın oydan yoksun olamayacağı kabul edilmesine rağmen, aynı sermaye getiren ortakların bunların değerinin biçilmesinde ve kendilerine özel menfaat sağlanan kurucu ve diğer pay sahiplerinin bu menfaatlerin onaylanmasına ilişkin görüşmelerde (TTK m. 291), pay sahiplerinin kendileri ya da belirli yakınları ile ortaklık arasındaki kişisel meselelerde (TTK m. 374) pay sahibinin oydan yoksun olacağı belirtilmektedir. Bunun yanında anonim ortaklığın kendi paylarını edinmesi durumunda da edinilen payların genel kurulda temsil edilemeyeceği hükmünde (TTK m. 329/III) oydan yoksunluk halinin düzenlendiği kabul edilmiştir. TEOMAN, Ömer, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oydan Yoksunluğu*, İstanbul 1983, s. 14, 15.

¹⁵⁴ Söz konusu tebliğ, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri I, No: 30 sayılı tebliği olup, 20.03.2003 tarih ve 25054 sayılı RG'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu tebliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte 31.07.1992 tarih, 21301 sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan Seri: I, No: 15 sayılı "Oydan Yoksun Hisse Senetlerine İlişkin Esaslar Tebliği" yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁵⁵ Bu bir aylık süreye uyulmamasının, sadece, kurulu toplantıya çağırarak görevli yönetim kurulu ve denetçilerin sorumluluğu sonucunu doğuracağı yoksa bir ay geçtikten sonra toplanan kurulca alınan kararın da geçerli olacağı ve kurulun bir ay içinde toplanmamasının genel kurul kararının reddi anlamına gelmeyeceği hakkındaki görüş için bkz. **YİĞİT**, s. 22.

¹⁵⁶ Madde metninde özel kurulca onanmayan kararın hüküm ifade etmeyeceğini belirten bir ifadenin kullanılmış olmasının isabetsiz olduğu; zira özel kurul kararının genel kurul kararının geçerlilik koşulu değil, sadece uygulanabilirlik koşulunu oluşturduğu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **YİĞİT**, s. 22.

¹⁵⁷ Oydan yoksun pay senedi sahiplerinin zaten imtiyazlı oldukları ve TTK'nın imtiyazlı pay sahiplerine tanınan haklara ilişkin hükümlere yer verdiği, dolayısıyla Tebliğin 18. maddesindeki düzenlemeye lüzum olmadığı yönündeki görüş için bkz. **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 776.

yoksun pay sahiplerinin haklarında değişiklik yaratması şartı aranmaktadır (m. 18/I, c.2). Hükümün lafzından yola çıkarsak, bu değişikliğin oydan yoksun pay sahiplerinin haklarını ihlal eder nitelikte olmasının gerekmediği, haklarında olumlu yönde değişiklik yapan kararların dahi özel kurulun toplanması için bir neden olacağı sonucuna varmak mümkündür. Ne var ki bu yorum, hükümün düzenleniş amacına ve sistemin niteliğine aykırı düşmektedir¹⁵⁸. Hükümün düzenleniş amacı, kuşkusuz oydan yoksun pay senedi sahiplerini korumaktır. Oydan yoksun pay senedi sahiplerinin haklarını olumlu yönde etkileyen bir kararın –sözgelimi kar payındaki imtiyaz oranını artıran bir karar- alınması halinde toplanan kuruldan söz konusu kararı reddetmesi beklenemez. Oydan yoksun pay senedi sahipleri ancak haklarını olumsuz yönde etkileyen bir kararın alınması halinde korunmaya muhtaç olduklarından, toplanmalarını gerektiren kararların da bu yönde olması gerektiği düşüncesindeyiz. Nitekim konuyu düzenleyen hükümde, oydan yoksun pay senedi sahiplerinin “haklarını değiştiren veya ortadan kaldıran ya da ihlal eden” genel kurul kararları aleyhine iptal davası açabileceği belirtilmekte (m. 18/I, c.3); “veya” bağlayıcı kullanılmak suretiyle oydan yoksun pay senedi sahiplerinin haklarını değiştiren kararlarla, haklarını ortadan kaldıran ya da ihlal eden kararlar bir tutulmaktadır.

Oydan yoksun paylar, aynı zamanda imtiyazlı pay niteliğinde olduğundan, Tebliğ’de düzenleme bulunmayan konularda TTK hükümlerinden istifade etmek gerekmektedir¹⁵⁹. Bu bakımdan, oydan yoksun pay senedi sahipleri özel kurulunun toplanma şekli ve nedenleri bakımından, imtiyazlı pay sahipleri bakımından düzenleme getiren TTK m. 389 ve m. 391 hükümlerine tabi olması gerekmektedir. Şu durumda oydan yoksun pay senedi sahipleri özel kurulunun gündeminin, genel kurul tarafından alınmış olup da, oydan yoksun pay senedi sahiplerinin haklarını olumsuz yönde etkileyen kararların görüşülmesi olduğu sonucuna varmak mümkündür. Gündeminin sınırları özel olarak çizilmiş bulunduğundan, kurul tarafından belirtilen konular dışında alınan kararlarının bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

1.3.3.5. İntifa Senedi Sahipleri Genel Kurulu

Anonim şirket esas sözleşmesinde öngörölmek koşuluyla genel kurul kararı ile oluşturulan, herhangi bir payı temsil etmemeleri nedeniyle sahiplerine pay sahipliği hakları tanımayan ve fakat malvarlıksal haklar sağlayan senetlere intifa senetleri denir¹⁶⁰ (TTK m.

¹⁵⁸ AKTAŞ, M. Murat, *Oydan Yoksun Hisse Senetleri*, Ankara 2006, s. 213, 214.

¹⁵⁹ AKTAŞ, s. 208.

¹⁶⁰ TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1215,1216; YİĞİT, s. 24.

402). İntifa senedi sahipleri¹⁶¹, kendilerine tanınan malvarlıksal yararlanma hakkı kapsamında şirketin yıllık karına, tasfiye artığına ve yeni payları öncelikle alma haklarına katılma olanağına kavuşturulmaktadır¹⁶² (TTK m. 403).

İntifa senetlerinin, sahiplerine şirkette pay sahipliği hakları vermemesi nedeniyle, şirketle senet sahipleri arasında ortaklık ilişkisi bulunmamaktadır; senet sahipleri, şirkete göre üçüncü kişi konumundadır. Bu sebeple sahibine yararlanma hakkı sağlayan, senet sahibi ile ortaklık arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinin sadece sözleşmesel bir ilişki¹⁶³ olduğu kabul edilmektedir. Bu sözleşmesel ilişkinin bir sonucu olarak da şirket tek taraflı olarak esas sözleşmeyi değiştirmek suretiyle intifa senedi sahiplerinin haklarını ortadan kaldıramaz, değiştiremez, azaltamaz, doğrudan doğruya veya dolayısıyla sınırlandıramaz. Söz konusu değişikliklerin yapılması, intifa senedi sahiplerinin onayına bağlıdır. İşte intifa senedi sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı ya da ortadan kaldırııcı nitelikteki genel kurul kararlarının görüşülüp karara bağlanması amacıyla intifa senedi sahiplerinin katılımıyla oluşan kurula, intifa senedi sahipleri genel kurulu adı verilmektedir¹⁶⁴ (TTK m. 402/III).

İntifa senedi sahipleri genel kurulunun toplanma şekli, yetkileri ve karar alma nisapları konusunda, tahvil sahipleri genel kuruluna ilişkin düzenlemeler getiren hükümlere atıfta bulunmaktadır (TTK m. 402/III). Ancak intifa senetleri ile tahvillerin hukuki nitelikleri farklıdır. Tahvil sahipleri, şirkete borç para veren konumunda olmasına rağmen, intifa senedi sahipleri şirketin malvarlığına katılmaktadır. Şu halde uygulanacağı konusunda atıf yapılmış olan TTK m. 429-432 hükümlerinin, intifa senedi sahipleri genel kurulu bakımından örneksene yoluyla dahi uygulanması söz konusu olamaz¹⁶⁵. Bununla birlikte, tahvil sahipleri genel kurulunun yetkilerinin düzenlendiği hükümde, tahvil sahipleri genel kurulunun, genellikle, tahvil sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı nitelikte olan konularda karar aldıkları

¹⁶¹ Ana sözleşmede öngörülmek kaydıyla bedeli itfa olunan payların sahiplerine, alacaklılara, kuruculara veya bunlara benzer bir sebeple şirketle ilgili olanlara, genel kurul kararıyla intifa senedi verilebilir (TTK m. 402/I).

¹⁶² Yasada tanınan bu haklar dışında sözleşme ile ayrıca genel kurula katılma, danışmasal oy kullanma, denetleme ve bilgi alma hakları tanınabilir. TEOMAN, Ömer, *Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri*, İstanbul 1978, s.252-255.

¹⁶³ Doktrinde ağırlıklı görüşün, sözleşmenin niteliğinin adi ortaklık olduğu yönünde olmasına karşın, Yargıtay 11.HD'nin 31.05.2001 tarih, 316/4878 sayılı kararında söz konusu sözleşmeyi kendine özgü (sui generis) bir sözleşme olarak nitelendirmektedir. **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1218.

¹⁶⁴ **KARSLIOĞLU**, s. 45, 46; **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1217. Bunun yanında bir de katılma intifa senetleri genel kurulu bulunmaktadır. Katılma intifa senetleri, intifa senetlerinin bir türü olup, nakit karşılığı satılmak üzere anonim şirketler tarafından çıkarılırlar. Katılma intifa senetleri Sermaye Piyasası Kurulu'nun 14.07.1992 tarih ve 21284 sayılı Mükerrer Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Seri III, No 10 sayılı "Katılma İntifa Senetleri İhracına İlişkin Esaslar Tebliği" ile düzenlenmektedir. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1253, 1253a.

¹⁶⁵ **TEOMAN**, İntifa Senetleri, s. 293.

görülmektedir¹⁶⁶. Bu bakımdan, intifa senedi sahiplerinin de haklarını kısıtlayan konularda toplanıp karar alabileceğini kabul etmek gerekmektedir¹⁶⁷.

Kanun koyucu, farklı türde intifa senedi çıkarılmasına imkân vermektedir (TTK m. 403). İntifa senetlerinin türü aynı olsa dahi, bir kısım senet sahiplerine diğerlerine nazaran ayrıcalıklı haklar tanınması mümkündür. Bu durum karşısında, TTK' de ayrıca belirtilmemiş olmakla beraber, menfaat çatışmalarının önüne geçmek maksadıyla, kurulların ayrı ayrı toplanması gerekmektedir¹⁶⁸.

Anlatılanlardan çıkan sonuca göre, intifa senedi sahipleri genel kurulunun gündemi sınırlı bir şekilde tespit edilmektedir. Kurulun gündemi, intifa senedi sahiplerinin haklarını kısıtlayacak ya da ortadan kaldıracak nitelikteki değişikliklerin görüşülmesidir.

1.3.3.6. Tahvil Sahipleri Genel Kurulu

Anonim şirketlerin ödünç para bulmak için çıkardıkları, itibari değerleri eşit ve ibareleri aynı olan senetlere tahvil adı verilmektedir (TTK m. 420). Anonim şirket tarafından çıkarılan tahvilleri bedelini ödeyerek alan kimse tahvil sahibi olmakta ve tahvilin itibari değeri miktarında şirkete ödünç vermiş olmaktadır. Bu nedenle tahvil sahipleri ile şirket arasındaki ilişkinin hukuki niteliği ödünç sözleşmesi olup tahvil sahipleri şirkete göre üçüncü kişi konumundadırlar¹⁶⁹.

Sayıları çoğu zaman on binleri bulan tahvil sahiplerinin değişen durumlar karşısında bir araya gelmelerini ve bağlayıcı kararlar almalarını sağlamak amacıyla kanun koyucu TTK'de tahvil sahipleri genel kurulu yapılanmasına yer vererek, kurulun toplanmasına, yetkilerine ve karar almasına ilişkin düzenlemeler getirmektedir (TTK m. 429-432). Kurulun yetkilerinin düzenlendiği 430. madde hükmü aynı zamanda kurulun gündemini de belirlemektedir. Buna göre yine kanunda belirtilen esas ve usullere göre toplanan kurulun gündeminde yer alabilecek konuları şunlardır:

- Tahvil sahiplerine ait özel teminatın azaltılması ya da kaldırılması,

¹⁶⁶ TEOMAN, İntifa Senetleri, s. 293.

¹⁶⁷ KARSLIOĞLU s. 47; TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1220.

¹⁶⁸ YİĞİT, s. 25. Sermaye Piyasası Kurulu'nun katılma intifa senetlerini düzenleyen Seri III, No 10 sayılı Tebliği'nin 15. maddesinde de her tertip katılma intifa senedi sahiplerinin ayrı bir genel kurul oluşturacağı hükme bağlanmaktadır.

¹⁶⁹ KARSLIOĞLU s. 42, 43; TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1261.

- Faiz vadelerinden bir veya birkaçının uzatılması, faiz miktarının indirilmesi veya ödeme şartlarının değiştirilmesi,
- İtfa süresinin uzatılması ve itfa koşullarının değiştirilmesi,
- Tahvil sahiplerinin alacaklarına karşılık hisse senedi almalarının kabul edilmesi,
- Son olarak, sayılan bu görevlerin yerine getirilmesi ile gayrimenkul teminatı azaltılmasına ve kaldırılmasına yönelik işlemlerde tahvil sahiplerini temsil etmesi için temsilci tayin etmek.

Maddenin sözünden ve özünden çıkan sonuca göre kurul gündeminin sınırlı bir şekilde belirlendiği, maddede sayılanlar dışında bir konuda kurulun görüşüp karar alma yetkisinin bulunmadığını söylemek mümkündür¹⁷⁰.

1.4. Gündemin Duyurulması

Gündeme bağlılık ilkesinin bir gereği, gündemin pay sahiplerine toplantıdan evvel duyurulmuş olmasıdır. Bu gerekliliğe hükümde, “*Umumi heyeti toplantıya davete dair olan ilan veya*¹⁷¹ *davet mektuplarında gündemin gösterilmesi lazımdır.*” şeklinde değinilmektedir (TTK m. 369/I, c.1). Buna göre gündem, toplantıya davet usullerine uygun bir şekilde pay sahiplerine bildirilmelidir. Gündeme, ilan ve davet mektuplarında yer verilmeyip, başka yollardan pay sahiplerine bildirilmesi hukuka aykırı olup gündemin, ilan ve davet mektuplarında gösterilmesi zorunludur¹⁷².

Genel kurul toplantılarına davet usulü, “*Davetin şekli*” kenar ve “*Umumi olarak*” madde başlığı altında TTK 368. maddesinde emredici bir biçimde¹⁷³ düzenlenmektedir. Buna göre genel kurulun, ana sözleşmede gösterilen şekil ve surette ve herhalde TTSG’de ilanla toplantıya davet edilmesi gerekmektedir (TTK m. 368, c.1). Bunun yanında nama yazılı pay senedi sahipleri ile önceden şirkete bir hisse senedi tevdi ederek ikametgâhlarını bildiren pay

¹⁷⁰ KARSLIOĞLU s. 44; TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1330; YİĞİT, s. 27.

¹⁷¹ Hükümde “veya” ibaresinin kullanılmış olmasının, gündemin sadece davet ilanında ya da sadece davet mektuplarında gösterilmiş olmasının yeterli olacağı şeklinde yorumlanmaması gerekmektedir. Zira toplantıya davet şeklinin düzenlendiği TTK m. 368 hükmünün amacı, bütün pay sahiplerinin genel kurul toplantısından haberdar edilmesidir. Pay sahiplerine sadece toplantı yerinin, tarihi ve saatinin bildirilmesi, TTK m. 369’un amacına aykırıdır. Bu nedenle “veya” ibaresinin “ve” şeklinde anlaşılması gerekmektedir.

¹⁷² ARSLANLI, s. 19, 20.

¹⁷³ KARSLIOĞLU, s. 162; MOROĞLU, Sempozyum, s. 47.

sahiplerine taahhütlü mektup gönderilerek toplantı gününün bildirilmesi gerekmektedir (TTK m. 368, c.2). Bu bakımdan pay sahiplerine gündemin, ilanla ve davet mektuplarıyla ve ana sözleşmede başkaca usul öngörülmüş ise bu usulle de bildirilmesi gerekmektedir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu, her sermaye şirketine bir internet sitesi açma zorunluluğu getirdiğinden (YTTK m. 1524), YTTK'da toplantı bildirimlerinin, TTSG'de ilan ve ana sözleşmede gösterilen şekiller dışında, ayrıca internet sitesi aracılığıyla da yapılması gerektiği hükme bağlanmaktadır (YTTK m. 414/I, c.1). Her ne kadar YTTK'da, TTK m. 369/I, c.1'deki gibi gündemin ilan veya davet mektuplarında gösterileceğine ilişkin ayrı bir düzenleme bulunmasa da, gerek TTSG'de, gerek şirketin internet sitesinde yapılan ilanda¹⁷⁴ gündemin de yer alması gerekmektedir. Öyle ki, kanun koyucu, pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazetelerin iadeli taahhütlü mektupla bildirilmesi gerektiğini hükme bağlamaktadır (YTTK m. 414/I, c.3). Kanun koyucunun, gündemin sadece pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine bildirilmesini amaçladığı söylenemez.

1.4.1. İlanla Bildirim

Toplantıya davet ilanının TTSG' de yapılması gerektiği kanuni bir şarttır. Ana sözleşmede başka gazetelerle ya da farklı usullerle ilan yapılacağı bildirilmiş olması, TTSG ile ilan zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır¹⁷⁵.

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ilan, ilan ve toplantı günleri dâhil olmamak üzere, toplantı vaktinden en az iki hafta evvel yapılmış olması gerekmektedir (TTK m. 368, c.1; YTTK m.414/I, c. 2). İki haftalık sürenin, pay sahiplerinin toplantıya hazırlanmaları için öngörülmüş olduğundan emredici nitelikte olduğu, dolayısıyla ana sözleşmeyle ya da genel

¹⁷⁴ Genel kurullara ait olanlar dâhil her türlü çağrılara ait belgelerin şirketin internet sitesinde yayınlanması gerekmektedir. Gündem de çağrıya ait bir belge olduğundan, gündemin de internet sitesinde yayınlanması gerekmektedir (YTTK m. 1524/I, b. f).

¹⁷⁵ ARSLANLI, s. 17.

kurul kararıyla azaltılamayacağı, genel kurul toplantısının ertelenmiş olması durumunda dahi iki haftalık sürenin ikinci toplantı bakımından da uygulanması gerektiği ifade edilmektedir¹⁷⁶.

Gündemin ilanla birlikte pay sahiplerine bildirilmiş olması gerektiğinden, iki haftalık süre, gündemin duyurulması bakımından da geçerlidir. Ancak iki haftalık sürenin dolmasından evvel, toplantı günü tekrarlanarak, gündeme madde ilave edilmesi mümkündür¹⁷⁷.

1.4.2. Taahhütlü Mektupla Bildirim

Nama yazılı pay senedi sahipleri ile şirkete önceden hisse senedi tevdi ederek ikametgâhını bildiren hamiline yazılı pay senedi sahiplerine taahhütlü mektup gönderilmesi suretiyle de toplantı gününün bildirileceği hükme bağlanmaktadır (TTK m. 368, c.2). Nama yazılı pay sahipleri ifadesinden, pay defterine kaydedilmesi gereken, hamiline yazılı pay sahipleri dışındaki tüm pay sahiplerinin –bu arada çıplak pay sahipleri veya ilmühaber sahiplerinin (TTK m. 411)- anlaşılması gerekmektedir¹⁷⁸. Nitekim YTTK 'da “nama yazılı pay senedi sahipleri” ifadesinin yerine, “pay defterinde yazılı pay sahipleri” ifadesine yer verilmektedir (YTTK m. 414/III, c.3).

Hükümde ilanın toplantı vaktinden en az iki hafta evvel yapılacağı belirtilmiş olmasına rağmen, mektupla bildirim süresine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat doktrinde, ilanlar için getirilmiş olan iki haftalık sürenin¹⁷⁹ mektuplar için de geçerli olması gerektiği ifade edilmektedir¹⁸⁰.

¹⁷⁶ ARSLANLI, s. 17. Ancak ikinci toplantının yapılacağı öngörülerek toplantıya davet ilanında ilk toplantı günü ile birlikte ikinci toplantının gününün de bildirilmiş olması durumunda iki haftalık süreye uyulması gerekmektedir. ARSLANLI, s. 18. İki haftalık süreye uyulmamış olmasının alınan kararlara etkisi için bkz. aş. 3.2.

¹⁷⁷ ARSLANLI, s. 20.

¹⁷⁸ YİĞİT, s. 96.

¹⁷⁹ İki haftalık sürenin başlangıcı, mektupların postaya verilmiş tarihidir. DOMANIÇ, A.Ş., s. 825.

¹⁸⁰ POROY (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 671; Y.11.HD., 27.05.2002 T., 1721 E., 5220 K. KARSLIOĞLU, s. 164, dn. 560.

1.4.3. Ana Sözleşmede Öngörölmüş Olan Yöntemlerle Bildirim

Şirkete ait ilanların ne surette yapılacağına ana sözleşmede düzenlenmesi gerekmektedir¹⁸¹ (TTK m. 279/II, b.9). Ana sözleşmede ilanın yalnızca TTSG’de yapılacağı belirtilebileceği gibi, ilan için başka bir gazete ya da ilan aracı öngörölmüş olabilir¹⁸². Davetin şeklini düzenleyen hükümde, toplantıya davetin, “...esas mukavelede gösterilen şekil ve surette ve herhalde 37.maddede anılan gazete ile...” yapılması gerektiği öngörülmektedir (TTK m. 368, c.1). O halde şirket ana sözleşmesinde TTSG’de ilandan farklı bir ilan şekli öngörölmüşse, davetin bu şekle de uygun olarak yapılması gerekmektedir¹⁸³.

---

¹⁸¹ BAHTİYAR, Mehmet, *Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesi*, İstanbul 2001, s. 145.

¹⁸² DOMANIÇ, A.Ş., s. 822.

¹⁸³ KARSLIOĞLU, s. 163.

İKİNCİ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNİN İSTİSNALARI

Türk Ticaret Kanunu'nda gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarının olabileceğinden söz edilmediği gibi, doktrin ve/veya yargı kararları ile gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğu kabul edilen kurumların düzenlendiği hükümlerde de ilgili kurum gündeme bağlılık ilkesinden müstesna tutulmamaktadır. Ne var ki, özellikle kimi azınlık hakları başta olmak üzere, bazı hakların mahiyeti gereği olarak ve bazen de gündeme bağlılık ilkesinin sıkı şekilde uygulanmasının yarattığı sakıncaları bertaraf etmek adına doktrin ve/veya yargı kararları ile gündeme bağlılık ilkesine birtakım istisnaların getirildiği görülmektedir. Ancak söz konusu istisnalarla ilgili olarak yasal bir düzenlemenin bulunmaması, gerek doktrinde görüş ayrılıklarının gerekse çelişkili yargı kararlarının ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak gündeme getirilen durumlara, aşağıda, konu ile ilgili ortaya çıkan farklı görüşler çerçevesinde değinilmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun sistemi, gündeme bağlılık ilkesine açık bir istisna getirmemesine rağmen, doktrindeki görüş farklılıklarının ve çelişkili yargı kararlarının yarattığı karmaşayı kısmen de olsa önlemek adına, YTTK'de, gündeme bağlılık ilkesinin istisnasının olabileceği yönünde düzenleme getirildiği ve kimi bazı kurumların düzenlendiği hükümlerde de ilgili kurumun gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğunun açıkça ifade edildiği görülmektedir. Nitekim “*Gündem*” kenar başlıklı YTTK m. 413,/II'de, “*gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır*” denilmek suretiyle, gündeme bağlılık ilkesinin kanuni istisnalarının olduğu açıkça kabul edilmektedir.

2.1. Özel Denetçi Atanması

2.1.1. Özel Denetçi Kavramı

Anonim şirketlerde iç denetim mekanizmalarından biri olan özel denetçilik kurumu¹⁸⁴, TTK m. 348’de düzenlenmektedir. Buna göre, genel kurulun bazı belirli hususların incelenmesi ve teftişi için özel denetçi tayin edebilmesi mümkündür (TTK m. 348/I).

Özel denetçi atanmasını her bir pay sahibi¹⁸⁵, azınlığı oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulu¹⁸⁶, denetçiler¹⁸⁷, tasfiye memuru, iflas idaresi, kayyum genel kuruldan isteyebilir¹⁸⁸ (TTK m. 348/I). TTK m. 348/II, III, IV’te, 1. fıkradan farklı olarak azınlığı oluşturan pay sahiplerinin özel denetçi atanması isteminde bulunmalarına has düzenlemelere yer verilmektedir. Bu düzenlemeler, azınlığın, 1. fıkraya göre genel kuruldan özel denetçi atanmasını isteyemeyeceği anlamına gelmemektedir. Ancak genel kurul tarafından azınlığın, özel denetçi atanması talebi reddedildikten sonra mahkemeye müracaat edilebilmesi için 2.

¹⁸⁴ Özel denetçilerin organ niteliği bulunmamaktadır. Sadece kanun koyucu tarafından belirlenen konuları incelemek için genel kurul veya mahkeme tarafından atanan özel denetçilerle şirket arasındaki hukuki ilişkinin niteliği, aralarındaki sözleşmenin içeriğine göre istisna veya hizmet akdi olabilmektedir. **AYAN**, s. 22; **ÖZKAN**, Ömer, *Türk ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Özel Denetçi Atanması*, **BATİDER**, C. XX, S. 2, 1999, s. 28; **POROY** (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 642d.

¹⁸⁵ Yönetim kurulu ve denetçilere genel kurulun olağan ve olağanüstü toplantıya davet yetkisi tanınmış olduğundan, prensip itibarıyla yönetim kurulu ve denetçilerin gündeme madde koydurmak suretiyle genel kuruldan özel denetçi atanması isteminde bulunabilecekleri; buna rağmen her bir pay sahibine bu imkânın mutlak bir şekilde tanınmadığını, pay sahiplerinin ancak TTK m. 348/II’deki koşulların gerçekleşmiş olması halinde özel denetçi atanması isteminde bulunabileceğini savunan görüş için bkz. **OKAN**, Neval, *Denetim Organı Bulunmayan Ortaklıklarda Ortakların Ortaklığı Denetimi*, Eskişehir 1998, s. 54; **ÖZKAN**, s. 31. Aksi görüş –kişisel olarak her bir pay sahibinin genel kuruldan özel denetçi atanması isteminde bulunabileceğini savunan görüş- için bkz. **PASLI**, Ali, *Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini*, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, İstanbul 2003, s. 617.

¹⁸⁶ Yönetim kurulu, genel kurulda haksız ve asılsız eleştiriler aldığını düşünerek, salt kendini aklamak maksadıyla bu yola gitmek isteyebilir. **GÜNEL**, Mehmet Sait, *“Anonim Ortaklıkta Azınlık Haklarının Korunması Açısından Özel Denetçi Tayini”*, İstanbul Barosu Dergisi, C.74, S. 10, 11, 12, İstanbul 2000, s. 1051; **MOROĞLU**, Özel Denetçi, s. 68.

¹⁸⁷ Denetçiler, kendi uzmanlıklarını aşan konular söz konusu ise, bu konularda tetkik ve teftiş yapmak üzere özel denetçi atanmasını isteyebilir. **GÜNEL**, s. 1051.

¹⁸⁸ **AYAN**, s. 22; **DOMANIÇ**, s. 739; **GÜNEL**, s. 1051; **PULAŞLI**, s. 252; **TEOMAN**, Ömer, *Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi*, İktisat ve Maliye Dergisi, C.XVII, S. 2, 1980, s. 68. Özel denetçilik kurumuna ilişkin olarak İsv. BK’ da “*Umumi heyet alelade murakıplardan başka işlerin idaresinin tamamının veya bir kısmının tetkik ve teftişi için hususi komiserler yahut bilirkişiler tayin edebilir*” (m. 732/II) denilmek suretiyle TTK m. 348/I’dekine benzer bir hüküm getirilmiştir. Bu konuda TTK’nin aksine azınlığa bir hak ya da yetki verilmemiştir. **İMREGÜN**, Menfaat İhtilafları, s. 72; **TEOMAN**, Gündeme Bağlılık, s. 69. ETK’da genel kurulun “*bazı hususları muayyeninin tetkik ve teftişi için icabında hususi murakıplar intihab*” edebileceği belirtilmiş (m. 349) ve fakat azınlığa özel denetçi atama yetkisi ayrı maddede (m. 378) yer alan bir düzenlemeyle tanınmıştır. **İMREGÜN**, Oğuz, *Anonim Şirketlerde Azınlığın Himayesi*, III. Ticaret ve Banka Hukuku Haftası (13-18 Mayıs 1963), Bildiriler-Tartışmalar, Ankara 1964, s. 189; **PASLI**, s. 617.

fıkıradaki düzenlenen ek şartların yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Yani mahkemeden özel denetçi atanmasını istemek hakkı sadece azınlığa tanınmış bir hak olup, m. 348/II'deki şartlar, bu hakkın kullanılmasının ön koşulu niteliğindedir¹⁸⁹.

Özel denetçi atama yetkisi ise kural olarak genel kurula ait olmakla birlikte, azınlığı oluşturan pay sahiplerinin özel denetçi atanması taleplerinin genel kurul tarafından reddi durumunda mahkemeye başvurmaları söz konusu ise, mahkeme de özel denetçi atamaya yetkilidir (TTK m. 348/II, III).

Özel denetçilerin inceleyebileceği hususların neler olduğu kanun koyucu tarafından sınırlı bir şekilde belirlenmektedir¹⁹⁰. Buna göre özel denetçiler, genel kurul toplantı tarihinden geriye doğru iki yıl içinde gerçekleştirildiği iddia edilen şirketin kurulmasına ve yönetimine ilişkin yolsuzlukları, usulsüz işlemleri, kanun veya ana sözleşmeye aykırılıkları ya da bilançonun gerçeği yansıtmadığını incelemek için atanabilmektedir (TTK m. 348/II). Bunun sonucu olarak pay sahipleri ortaklıktaki belli olaylar hakkında daha iyi bilgi sahibi olduğundan haklarını etkin biçimde kullanma fırsatını elde ettiği gibi, özel denetçi tarafından düzenlenen rapor ilgililer hakkında açılacak sorumluluk davasına da önemli bir delil oluşturmaktadır¹⁹¹.

2.1.2. Özel Denetçi Atanmasının Koşulları

2.1.2.1. Genel Olarak Genel Kuruldan Özel Denetçi Atanması İstenebilmesi İçin Gerekli Olan Koşullar

TTK m. 348/T'e göre, "*umumi heyet bazı muayyen hususların tetkik ve teftişi için lüzumu halinde hususi murakıp seçebilir*". Hükümde özel denetçi atanmasını isteyebilecek olanlar bakımından her hangi bir kısıtlama getirilmemiş olmasından bir pay sahibinin, yönetim ve denetim kurullarının, yönetim kurulu yerine geçen tasfiye memurlarının, iflas

¹⁸⁹ Bu şekilde düşünen yazarlara göre, esasen azınlık hakkı, azınlığın "*mahkemeden özel denetçi atanmasını istemesi*"dir. Yoksa genel kuruldan özel denetçi atanmasını azınlık gibi diğer pay sahipleri de isteyebilir. Ancak mahkemeye müracaat hakkı sadece azınlığa tanınmıştır. **DOMANIÇ**, A.Ş., s. 739; **MOROĞLU**, s. 68, 69; **PASLI**, s. 617, 618.

¹⁹⁰ **AYAN**, s. 28; **GÜNEL**, s. 1065.

¹⁹¹ **ÖZKAN**, s. 29, 30.

idaresinin, kayyumun ve hatta azınlığın dahi genel kuruldan özel denetçi atanmasını isteme haklarının bulunduğu anlaşılmaktadır¹⁹².

Hükümde bu hakkın, “*muayyen hususların tetkiki ve teftişi*” için ve “*lüzumu halinde*” kullanılacağı belirtilmekle beraber, 2. fıkrada olduğu gibi özel denetçi atanmasını gerektiren belli haller sayılmamaktadır. Muayyen hususlardan kasıt, ortaklığın kuruluşuna veya idare ve temsil işlemlerine ilişkin hususlardır. Ancak TTK m. 348/I’in nispi emredici nitelikte bir hüküm olması karşısında, esas sözleşme ile genel hususlarda da özel denetçi atanabileceği öngörülmüşse, genel hususların tetkik ve teftişi için de özel denetçi atanması istenebilmelidir¹⁹³.

Özel denetçinin “*lüzum halinde*” istenebileceği ifadesi, genel kurulda görüşülen konularla ilgili olarak ihtiyaç duyulması halinde istenebileceği şeklinde yorumlanmalıdır¹⁹⁴.

Birinci fıkraya göre özel denetçi tayini teklifinin, genel kurulca reddedilmesinin ardından, teklifi reddedilen kişi, azınlık veya organın bu sefer mahkemeden özel denetçi atanmasını isteme hakkı bulunmamaktadır. Birinci fıkraya göre yapılan bu teklifin reddi, teklifi yapana sadece genel hükümler dairesinde red kararına karşı iptal veya hükümsüzlüğün tespiti davası açma hakkı vermektedir¹⁹⁵.

2.1.2.2. Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Atanmasını İsteyebilmesi İçin Gerekli Olan Koşullar

Türk Ticaret Kanunu m. 348/II’de yer alan koşullar, azınlığın mahkemeden özel denetçi atanması isteminde bulunabilmesi için getirilmiş olan koşullardır. Zira azınlığın 2. fıkrada sayılan koşulları haiz olmaksızın, 1. fıkraya göre genel kuruldan özel denetçi atanmasını istemesi zaten mümkündür. 2. fıkrada ise, özel denetçi atanması istemi genel kurul tarafından reddedilen azınlığın mahkemeden özel denetçi atanmasını isteyebilmesinin koşullarına yer verilmektedir¹⁹⁶. Buna göre, genel kurul toplantısından evvel en az altı

¹⁹² Ayrıca bkz. yuk. 2.1.1.

¹⁹³ PASLI, s. 620.

¹⁹⁴ MOROĞLU, Özel Denetçi, s. 68.

¹⁹⁵ GÜNEL, s. 1062.

¹⁹⁶ Bu konuda ayrıntılı açıklama için bkz. yuk. 2.1.1.

aydan¹⁹⁷ beri sermayenin¹⁹⁸ en az onda biri oranında paya sahip olan¹⁹⁹ pay sahiplerinin – azınlığın- mahkemeden özel denetçi atanmasını isteme hakkını kullanabilmesi için, evvela, genel kuruldan özel denetçi atanmasını talep etmesi gerekmektedir (TTK m. 348/II, c.1).

Azınlığın özel denetçi atanarak incelemeye tabi tutulmasını istediği hususların²⁰⁰ son iki yıl içinde gerçekleşmiş olması gerekmektedir (TTK m. 348/II). Söz konusu yolsuzluk veya hukuka aykırılıkların üzerinden iki yıl geçmişse artık özel denetçi atanması istenememektedir²⁰¹.

Türk Ticaret Kanunu m. 348/II’de “...*bu talep reddolunduğu takdirde...*” ifadesi kullanılarak özel denetçi atanması isteğinin genel kurulda bir talep şeklinde ileri sürülmesi gereğine değinilmektedir. Şu halde istem teklif²⁰² şeklinde değil de bir talep şeklinde dile getirilmelidir. Aksi takdirde, teklifin genel kurul tarafından reddi halinde, mahkemeye başvurmak için gerekli olan ön koşul gerçekleşmemiş olacaktır²⁰³.

¹⁹⁷ Genel kurul toplantısından evvel en az altı ay süreli pay sahipliği koşulu ile amaçlanan, yönetimi engellemek amacıyla kötüniyetli olarak yapılan geçici pay sahipliği değişikliklerine imkân tanımamaktır. **AYAN**, s. 27; **POROY** (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 642b.

¹⁹⁸ Bu oranın tespitinde esas sermaye sistemini kabul etmiş olan anonim şirketlerde esas sermaye, kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olan şirketlerde çıkarılmış sermaye miktarı esas alınmaktadır. **POROY** (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 642b.

¹⁹⁹ Azınlığı oluşturan pay sahiplerinin sermayenin en az onda birine eşit paylara, en az –toplantıdan evvel- altı aydan beri sahip olduklarını, pay defteri vasıtasıyla (TTK m. 417, m. 326, b1) veya hamiline yazılı hisse senetlerinin en az altı aydan beri adlarına muhafaza edildiğini gösterir (banka ya da noterden temin edilmiş) belge ile ispatlamaları mümkündür. (BİRSEL, Mahmut T., *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*, İmran Öktem’e Armağan, Ankara 1970, s. 642). Azınlığın TTK m. 348/II’de aranan şartlar aranmaksızın özel denetçi atanması isteminde bulunabileceği, zira bu şartların ispat yerinin genel kurul değil, mahkeme olduğunu ifade eden görüş için bkz. **PASLI**, s. 619, 620.

²⁰⁰ Bu haller, şirketin kuruluşunda veya yönetimine ilişkin işlemlerde bir suistimalin varlığı, Kanun veya ana sözleşme hükümlerine önemli surette aykırı hareket edilmiş olması, bilançonun gerçekliğinin araştırılmasıdır (TTK m. 348/II).

²⁰¹ **ÜNSAL**, s. 111.

²⁰² TTK m. 348/II’de bir azınlık hakkı düzenlendiği için, bu hakkın kullanılabilmesi için genel kuruldan özel denetçi atanmasının *talep* edilmesi gerekmektedir. Ancak 1. fıkrada bir hak değil de genel olarak genel kurul tarafından özel denetçi atanması hususu düzenlendiğinden, 1. fıkraya göre özel denetçi atanması için bu yönde bir *teklifte* bulunulması gerekmektedir (**MOROĞLU**, *Özel Denetçi*, s. 68; **PASLI**, s. 617, 618). Alman Medeni Kanunu’nda *talep hakkı*, bir başkasından bir şey yapmasını veya yapmamasını istemek hakkı, şeklinde tanımlanmıştır (Alman Medeni Kanunu 194/I). Böylece bu hakkın ihlali ya da itiraza uğraması durumunda hak, dava yolu ile de ileri sürülebilecektir. Olumlu azınlık haklarından olan azınlığın özel denetçi atanmasını isteme hakkının hukuki niteliği de bir “talep hakkı” olduğundan, genel kurul tarafından talebi reddedilen azınlığın, talebinin yerine getirilmesini dava yoluyla isteme hakkı bulunmaktadır. HELVACI, Mehmet, “*Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı*”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1998, s. 306.

²⁰³ **ÜNSAL**, s. 109.

2.1.3. Gündeme Bağlılık İlkesi Karşısında Özel Denetçi Atanması İstemi

Ne gündeme bağlılık ilkesini düzenleyen TTK m. 369 hükmünde, ne ilkenin herhangi bir istisnasının olabileceğine değinilmekte, ne de özel denetçi atanmasının düzenlendiği TTK m. 348 hükmünde özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğu belirtilmektedir. Fakat Kom. Yön.'de, *“aşağıda belirtilen istisnalar dışında ilan edilen gündemde yer almayan konular görüşülemez”* (m. 25/II) denildikten sonra *“kanunun 348 inci maddesi uyarınca bazı konuların veya bilançonun gerçekliğini soruşturmak amacıyla hususi murakıp seçilmesinin istenmesi halinde böyle bir konunun gündemde yer alıp almadığına bakılmaksızın doğrudan genel kurulca karar verilir”* denilmek suretiyle, özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğu açıkça belirtilmektedir.

Özel denetçi atanması isteminde bulunulabilmesi için, özel denetçi atanması konusunun gündemde bulunmasının zorunlu olup olmadığı hususu, TTK'da bir açıklık bulunmaması nedeniyle doktrinde tartışmalara neden olmaktadır. Bir görüş, özel denetçi atanması istemini azınlık ve her pay sahibi bakımından bir bütün olarak ele alırken; diğer görüş, TTK m. 348/I'e göre özel denetçi atanması teklifini ve TTK m. 348/II'ye göre azınlığın özel denetçi atanması talebini ayrı ayrı göz önünde bulundurarak gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil edip etmediğini değerlendirmektedir.

Azınlık haklarının niteliği ve pay sahipliği hakları karşısındaki özel konumu nedeniyle ayrıca ele alınarak değerlendirilmesi gerektiği görüşünü eleştiren ve azınlığın özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası sayılmasına neden olacak gerekçelerin, TTK m. 348/I için de geçerli olduğunu ileri süren²⁰⁴ YiğİN'e göre, *“...Söz konusu maddeyle (m. 348) getirilen imkânın amacı, kurucuların kuruluş işlemleri, yöneticilerin ise yönetim faaliyetleri esnasına, haklarında sorumluluk ya da ceza davası açılabilmesine imkân verecek eylem ve işlemlerin ortaya çıkarılması ile bilançonun gerçeğe uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığının anlaşılabilmesidir. Bu durumda söz konusu amaca hizmet eden özel denetçi seçilmesini isteme hakkının gündeme bağlılık ilkesiyle olan ilişkisinin belirlenmesinde azınlık ya da çoğunluk için ayrı ayrı sonuca varılmamak gerekir. Başka bir deyişle, burada azınlığın ya da çoğunluğun özel denetçi seçilmesini*

²⁰⁴ YİĞİN, s. 56.

isteyebilmesinin gündeme bağlılık ilkesi karşısındaki konumu farklı olamaz. Çünkü maddede korunan amaç azınlık ve çoğunluk için de aynıdır”²⁰⁵.

2.1.3.1. Azınlığın Özel Denetçi Atanması İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Konu ile ilgili olarak doktrindeki tartışmalar esasen özel denetçi atanmasının bir azınlık hakkı olarak düzenlendiği (TTK m. 348/II) noktada toplanmaktadır. Özellikle azınlık haklarının önemi, getiriliş amacı ve özel niteliği karşısında gündeme bağlılık ilkesinin uygulanabilirliği üzerinde durulmaktadır. Bu konuda üç temel görüş bulunmaktadır: İlk görüş azınlığın özel denetçi atanması istemini gündeme bağlılık ilkesinin mutlak istisnası olarak kabul ederken, ikinci görüş gündeme bağlılık ilkesine üstünlük tanıyarak azınlığın özel denetçi atanması isteminde bulunabilmesini gündemde özel denetçi atanması maddesinin bulunması şartına bağlamaktadır. Üçüncü görüş ise, özel denetçi atanmasını gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olarak görmemekte; ancak gündemde özel denetçi atanmasıyla bağlantılı hususların bulunması halinde azınlığın özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olabileceğini ileri sürmektedir.

Uygulamada bu konuda bir istikrar sağlanamadığı, Yargıtay’ın azınlığın özel denetçi atanması isteminin, gündeme bağlılık ilkesi karşısındaki durumu konusunda çelişkili kararlarının bulunduğu görülmektedir. Şöyle ki; Yargıtay’ın eski tarihli bir kararında²⁰⁶, “Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Azınlık hakları sahibi olsalar bile, bir kısım ortakların getirdiği teklif (önerge) genel kurulca reddedilebilir. Bu nedenle genel kurulca ‘teklifin görüşülmesinin reddi kararı’ yasaya uygundur.” diyerek gündeme bağlılık ilkesine üstünlük tanıdığı görülmekte ise de, yine eski tarihli kimi kararlarında azınlığın özel denetçi atanması istemini gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak kabul etmektedir²⁰⁷.

Eski tarihli kararlarında, bu konu ile ilgili istikrar sağlayamadığı görülen Yargıtay’ın, yeni tarihli kararlarında, gündemde açıkça yer almasa da, gündemde yer alan hususlarla ilgili konularda özel denetçi atanabileceğini kabul ettiği görülmektedir²⁰⁸.

²⁰⁵ YİĞİN, s. 55.

²⁰⁶ Y.11.HD.01.06.1984 T., 2845 E., 3199 K. ERİŞ, s. 2124.

²⁰⁷ Y.11.HD.30.09.1983 T., 3745 E., 3996 K.; Y.11.HD.10.11.1986 T., 5492 E., 5834 K. BİLECEN, s. 49, dn. 154.

²⁰⁸ Nitekim Yargıtay bir kararında (Y.11.HD.15.01.2007 T., 2005/13236 E., 2007/204 K.), toplantı gündeminin “şirketin mali durumu nedeniyle sermaye tezyidi, şirketin feshi veya şirketin sermayesi ile aynen devam edip

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda ise konuyla ilgili olarak doktrindeki tartışmalara son verir ve uygulamada ortaya çıkan çelişki ve sorunlara çözüm getirir nitelikte düzenlemelere yer verildiği görülmektedir.

2.1.3.1.1. Azınlığın Özel Denetçi Atanması İsteminin Gündeme Bağlılık İlkesinin Mutlak İstisnası Olduğunu Savunan Görüş

Bu görüşe göre, azınlığın özel denetçi atanmasını isteme hakkının değerini yitirmemesi, hak için beklenen korumanın sağlanabilmesi için azınlık, gündemde özel denetçi atanmasıyla bağlantılı bir madde olmasa dahi genel kurul toplantısı esnasında özel denetçi atanmasını talep edebilmelidir. Bu nedenle azınlığın özel denetçi atanması isteminin, gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olarak kabul edilmesi gerekmektedir²⁰⁹.

---

etmeyeceği konularının görüşülmesi” olan bir olağanüstü genel kurul toplantısında, azınlığın istemi üzerine alınan özel denetçi atanması kararı hakkında şu sonuca varmıştır: “...Uyuşmazlık, TTK. nun 369/son maddesi hükmü nedeniyle gündemde gösterilmeyen hususların müzakere edilip edilemeyeceği ve gerek gündem de olan konularla ilgili alınan kararların ve gerekse gündeme ilave edilen konularla ilgili olarak alınan kararların yasa, ana sözleşme ve iyiniyet kurallarına uygun olup olmadıkları noktalarında toplanmaktadır...TTK. nun 369/son maddesi uyarınca gündem de gösterilmeyen hususlar müzakere edilemez ise de, gündemde yer almış olan bir konu ile ilgili bulunan hususlarda gündemde yer almasa bile özel denetçi atanması genel kurula teklif edilebilir ve bu yolda karar alınabilir. Mahkemenin özel denetçi tayini konusunda gündeme bağlı kalınmasına gerek olmadığına yönelik kararı yerinde ise de, özel denetçi tayinine ilişkin alınan kararın yasaya, ana sözleşmeye, iyiniyet kurallarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekirken...” **SİNERJİ İÇTİHAT.**

Yargıtay bir başka kararında (Y.11.HD.12.06.2001 T., 2001/3457 E., 2001/5401 K.), “Davacı vekili, müvekkilinin % 49,22 paydaşı bulunduğu davalı şirketin 31.08.2000 tarihli genel kurul toplantısında müvekkilince gündemin 10-A nolu maddesi ile ilgili verilen özel denetçi atanmasına ilişkin önerge kabul edildiği halde bu doğrultuda işlem yapılmadığını ileri sürerek, anılan önergenin kabul edildiğinin tespitini ve uygulanmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir...Davacı paydaş, özel denetçi atanması önergesinin geçerli bir karara dönüştüğünü, ancak genel kurul tutanağında böyle bir karar alınmadığını ileri sürerek, bu konuda oluşan genel kurul iradesinin olumlu bir karar olduğunun tespitini istemiş ve gerekçe olarak da olumsuz oy kullananlarının oylarının oy kullanma yasağı nedeniyle önerge oylamasında dikkate alınmaması gereğine dayanmıştır. Böyle bir dava açmakta davacının hukuki yararı bulunmaktadır. Mahkemece, işin esasına girilerek, özel denetçi atanması isteğinin dayandırıldığı iş ve işlemlerinin mahiyeti değerlendirilerek önerge oylamasında olumsuz oy kullanan paydaş gurubunun oy kullanma yasağı bulunup bulunmadığının saptanması ve sonucuna göre anılan genel kurulun 10-A maddesinin görüşülmesi sonrası ortaya çıkan oy tablosu karşısında özel denetçi atanması önergesi ile ilgili geçerli bir karar çıkıp çıkmadığının belirlenmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.” diyerek, azınlığın gündemde olmasa bile bir önerge ile özel denetçi atanması isteminde bulunabileceğini kabul etmektedir. **SİNERJİ İÇTİHAT.**

Yargıtay'ın azınlığın özel denetçi atanması istemini, özel denetçi atanmasının gündemde yer alan konulardan biriyle ilgili olması durumunda gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak kabul ettiği görülmektedir. Nitekim yukarıda verilen kararlardaki “...gündemde yer almış olan bir konu ile ilgili bulunan hususlarda gündemde yer almasa bile özel denetçi atanması genel kurula teklif edilebilir ve bu yolda karar alınabilir.” ve “...gündemin 10-A nolu maddesi ile ilgili verilen özel denetçi atanmasına ilişkin önerge...” ifadelerinden, gündem maddeleriyle bağlantı aradığı anlaşılmaktadır.

²⁰⁹ Bu görüşü savunanlar için bkz. **ADAY**, s. 31; **BİLGE**, Mehmet Emin, “*Limited Ortaklıkta Azınlığın Korunması*”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul 2001, s. 132; **BİRSEL**, s. 642; **ÇELİK**, s. 80; **İMREGÜN**, Azınlığın Himayesi, s. 191, 192; **İMREGÜN**, Menfaat İhtilafları, s. 73; **ÖZKAN**, s. 31; **PASLI**, s. 618, 619, 620; **POROY** (TEKİNALP/ÇAMOĞLU), N. 642a; **PULAŞLI**, s. 252; **TEKİNALP**, Ünal, “*Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının*

Görüşün azınlık haklarının niteliğinden yola çıkılarak ileri sürülen gerekçesine göre, özel denetçi atanması istemi öyle bir azınlık hakkıdır ki, azınlığın dışında kalan tüm pay sahiplerinin muhalefetine rağmen mahkeme vasıtasıyla dahi olsa kullanılabilir. Gündeme bağlılık ilkesiyle amaçlanan toplantıya katılmayan pay sahiplerini korumaktır. Azınlık hakkının kullanılması bakımından, pay sahiplerinin bir kısmının toplantıya katılmamış olması ya da tüm pay sahiplerinin toplantıya katılmış olması arasında bir fark bulunmamaktadır. Öyle ki, gündemde özel denetçi atanması konusunda bir madde bulunması durumunda, genel kurul isterse %90 oranında bir çoğunlukla azınlığın istemini reddetsin, azınlık mahkemeye başvurarak dahi olsa hakkını kullanabilecektir²¹⁰. Zira gerekli koşulların sağlanması halinde, her halükarda azınlık hakkını kullanabilmektedir.

Azınlığa özel denetçi atanmasını isteme hakkı tanınmasındaki amaç, çoğunluk, yönetim kurulu ve denetçiler karşısında azınlık pay sahiplerini korumak olduğuna göre, gündemde olmamasına rağmen özel denetçi tayin edilmesi halinde, genel kurula katılmayan pay sahiplerinin oldu-bittilerle karşı karşıya bırakılması da söz konusu olmamaktadır²¹¹. Yani gündemde yer almamasına rağmen özel denetçi atanması ile gündeme bağlılık ilkesiyle güdülen amaç bertaraf edilmemektedir.

Özel denetçi atanması için genel kurulun yeniden toplantıya çağırılması durumunda, azınlık hakkının kullanılması bir başka azınlık hakkına - TTK m. 366 ve 367’de düzenlenen azınlığın genel kurulu toplantıya çağrı ve gündeme madde eklettirme hakkı- bağlanmış olmakta; bu durum hem özel denetçi atanması talebinin muhatabının kanunda öngörülmemiş bir biçimde değiştirildiği anlamına gelmekte²¹², hem de azınlık haklarının kullanılmasını güçleştirdiğinden²¹³ kanun koyucunun azınlık haklarının korunması amacına aykırı düşmektedir²¹⁴. Kaldı ki, kanun koyucunun TTK m. 366 ve 367’ye yollama yapmamış olmasının da, bu azınlık hakkını gündemle bağlı kılmak istemediği şeklinde yorumlanması da

---

Değerlendirilmesi”, Türk Ticaret Kanunu’nun 30. Yılı Semineri, İstanbul 1988, s. 237, 238; **TEKİL**, s. 252; **TEOMAN**, Gündeme Bağlılık, s. 72; **ÜNSAL**, s. 112, 113; **YİĞİN**, s. 53-56.

²¹⁰ **İMREGÜN**, Azınlığın Himayesi, s. 190; **İMREGÜN**, Menfaat İhtilafları, s. 73; **PASLI**, s. 619; **TEOMAN**, Gündeme Bağlılık, s. 72; **YİĞİN**, s. 33, 34.

²¹¹ **ÇELİK**, s. 80.

²¹² **GÜNEL**, s. 1057.

²¹³ Öyle ki TTK m. 366 ve 367’ye uygun olarak gündeme madde ekletme hakkını kullanmak isteyen azınlık sırasıyla yönetim kurulu, -yönetim kurulu tarafından talebin reddi halinde- denetçiler ve mahkemeden özel denetçi atanması konusunun gündeme eklenmesini isteyecektir. Mahkemenin de bu talebi reddetmesinin sonucunda, bir yolsuzluk iddiası artık genel kurulda ileri sürülemeyecektir.

²¹⁴ **PASLI**, s. 619; **TEOMAN**, Gündeme Bağlılık, s. 73.

mümkündür²¹⁵. Ayrıca azınlığın gündeme madde eklettirme hakkını kullanabilmesi için yerine getirilmesi gereken prosedür işlemlerinin uzun zaman alması nedeniyle, kimi zaman bu hakla birlikte kullanılması dahi mümkün olmayabilmektedir. Zira kar ve zarar hesabı, bilanço, yıllık rapor ve safi kazancın nasıl dağıtılacağı hakkındaki öneriler, denetim kurulu raporu ile birlikte olağan genel kurul toplantısından en az 15 gün önce pay sahipleri tarafından incelenebilmektedir (TTK m. 362). Bu sırada birtakım yolsuzluklar tespit edilmesi üzerine toplantı gündemine özel denetçi atanması hususunun eklenmesini isteyen azınlık, TTK m. 366 ve 367’ de düzenlenen usule takılmakta, böylece gündeme madde eklenmesi ya fiilen mümkün olmamakta ya da zaten gündem ilan edilmiş olduğundan ikinci bir toplantının yapılmasını zorunlu hale getirmektedir²¹⁶. Yine ayrı bir genel kurul toplantısı yapılması boşuna zaman ve para kaybına yol açmakta ve ilgili kişilerin bir süre daha görevde tutulması, delillerin ortadan kalkması gibi birçok sakıncaların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir²¹⁷. Çeşitli hesaplarla özel denetçi atanmasını isteme hakkının kötüye kullanılması ihtimali söz konusu olduğunda²¹⁸, alınan genel kurul kararının iptali ya da hükümsüzlüğünün tespiti istenerek zararların tazmini yoluna da gidilebilmektedir²¹⁹.

Türk Ticaret Kanunu m. 348/II hükmünün lafzından yola çıkılarak da bu sonuca ulaşılabileceğini ileri süren görüşe göre, hükümde yer alan “...*hususî murakıplar tayinini umumi heyetten isteyebilir*” ifadesinde, özel denetçi atanması isteminde bulunabilmek için gündemde yer alma veya gündem maddelerinden birisi ile bağlantılı olma gibi herhangi bir koşul öngörülmemektedir. Azınlık hakkını düzenleyen özel bir hükmün, TTK m. 369 hükmüyle sınırlandırılması doğru değildir. Bu nedenle de özel denetçi atanması isteminde bulunulabilmesini, gündemde yer alması koşuluna bağlamak söz konusu olamaz²²⁰.

Bu görüş, azınlık hakkının kullanılmasını “gündemle bağlantılı olma” ölçütüne bağlayan görüşü, ölçütün belirsiz ve tespitinin zor olmasından dolayı eleştirmekte ve toplantı

²¹⁵ GÜNEL, s. 1057; TEOMAN, Gündeme Bağlılık, s. 73.

²¹⁶ TEOMAN, Gündeme Bağlılık, s. 73.

²¹⁷ ADAY, s. 29, 30; ÇELİK, s. 80. Söz konusu sakıncaların, gündemle bağlantısı bulunmak kaydıyla özel denetçi atanması isteminde bulunulabileceği görüşünü desteklemek için de gerekçe olarak ileri sürüldüğünü (Bkz. MOROĞLU, s. 67, 68) ifade eden Aday’a göre, “Bütün bu hususlar, özellikle ‘delillerin zıyaı’ sakıncası gündemle ilgisi bulunmayan konularda da varit olduğundan, gündemle bağlantı aranması soruna bir çözüm getirmiş olmayacaktır.” ADAY, s. 30.

²¹⁸ Özel denetçi atanması istemi söz konusu olduğunda, ancak özel denetçi atanması istemine konu olacak hususlarla ilgili konular gündeme getirilebilmektedir. Bu konular haricinde hususların tartışılıp karara bağlanması durumunda kurulun gündemi çerçevesinde karar alması engellenmiş ve özel denetçi atanmasını isteme hakkı kötüye kullanılmış olmaktadır. ÇELİK, s. 80.

²¹⁹ ÇELİK, s. 80.

²²⁰ ADAY, s. 29; İMREGÜN, Menfaatler İhtilafı, s. 74; TEOMAN, Gündeme Bağlılık, s. 72-75.

sırasında bu konuda çıkabilecek tartışmanın çoğunluğun egemen olduğu genel kurulda azınlık aleyhine sonuçlanmasının kaçınılmaz olduğunu ifade etmektedir²²¹.

2.1.3.1.2. Gündemde Özel Denetçi Atanmasıyla Bağlantılı Bir Konu Bulunması Halinde Azınlığın Özel Denetçi Atanması İsteminin Gündeme Bağlılık İlkesine İstisna Teşkil Edeceğini Savunan Görüş

Bu görüş, gündeme bağlılık ilkesinin azınlığın özel denetçi atanması istemine engel teşkil edip etmeyeceği konusunda diğer görüşler kadar kesin sınırlar çizmemiştir. Buna göre, genel kurul toplantısı esnasında azınlığın özel denetçi atanması isteminde bulunabilmesi için gündemde açıkça özel denetçi atanmasına yer verilmiş olması şart olmayıp özel denetçi atanmasıyla bağlantılı bir hükmün bulunması yeterlidir²²².

Alman Hukuku'nda da baskın olan²²³ bu görüşü savunanlara göre, gündeme bağlılık ilkesinin amacı, pay sahiplerinin genel kurula katılma kararı verirken ve genel kurulda oy kullanırken hazırlıklı bulunmalarını sağlamaktır. Gündem kendisine bildirilen pay sahibi, gündemle doğrudan bağlantılı olan hususları da göz önünde bulundurarak genel kurula katılır ve oy kullanır. Gündemde özel denetçi atanmasıyla doğrudan bağlantılı bir hükmün bulunması, pay sahiplerinin özel denetçi atanması konusunda hazırlıklı gelmelerini gerektirir. Aksi halde yani gündeme bağlılık ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalındığında, zaten gündeme bağlantısı bulunan bir konu için genel kurulun tekrar toplanması gerekecek; bu hem zaman ve para kaybına, hem de ilgili kişilerin genel kurul tekrar toplanıncaya kadar görevde kalmasına ve delilleri yok edebilmek imkânına kavuşmalarına neden olacak ve böylece gündeme bağlılık ilkesi kötüye kullanılmış olacaktır²²⁴. Şu halde gündemde özel denetçi atanmasıyla bağlantılı bir konu²²⁵ bulunması durumunda azınlığın özel denetçi atanmasını istemesiyle

²²¹ PASLI, s. 619.

²²² Bu görüşü savunanlar için bkz. BİLECEN, s. 47; DOĞANAY, s. 1032, 1033; DOMANIÇ, Anonim Şirketler, s. 698, 699; GÜNEL, s. 1059-1061; İMREGÜN, Azınlığın Himayesi, s. 191, 192; İMREGÜN, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar*, 4. Baskı, İstanbul 1989, s. 319, 320; MOROĞLU, Özel Denetçi, s. 67,68; SAKA, s. 316; ULAŞ KISA, Seda, *"Anonim Ortaklıkta Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi İçin Öngörülen Önleyici Hukuki Araçlar"*, Ünal Tekinalp'e Armağan, C.I, İstanbul 2003, s. 525.

²²³ HEFERMEHL, Wolfgang, *Aktiengesetz*, Band II, München 1974, s. 142.

²²⁴ MOROĞLU, Özel Denetçi, s. 67. Ancak özel denetçi atanması istemini gündeme bağlılık ilkesinin mutlak istisnası sayan yazarlarca, görüşün bu gerekçeye dayanması eleştirilmiş, bu nedenlerin asıl, özel denetçi atanması isteminin mutlak istisnası sayılması için gerekçe olabileceği ileri sürülmüştür. ÇELİK, s. 80.

²²⁵ Sözelimi gündemde bilanço, kar ve zarar hesabının kabulü ile ilgili bir konunun bulunması, özel denetçi atanmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Öyle ki, bilanço, kar ve zarar hesabının kabulü konusunda yapılan görüşme esnasında birtakım usulsüzlüklerin yapıldığı şüphesi uyanabilir. Bunun tespiti için özel denetçi atanması ve

hem gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmasıyla güdülen amaca ulaşılmış, hem de azınlık hakları etkin bir biçimde kullanılmış olacaktır.

Gündemde özel denetçi atanmasıyla bağlantılı bir konunun bulunması demek, gündemde özel denetçi atanmasını gerektiren halin bulunması anlamına gelmektedir. Özel denetçi atanmasını gerektiren haller, son iki yıl içinde şirketin kuruluşuna veya idare işlemlerine dair bir yolsuzluğun bulunduğu, bilançonun gerçeği yansıtmadığı ve kanun veya ana sözleşme hükümlerine önemli surette aykırı hareket edildiği iddialarından ibarettir (TTK m. 348/II, c.1). Olağan genel kurul toplantı gündemlerinde (m. 369/I, b.1-5), özel denetçi atanmasını gerektiren hallerin zaten bulunduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki, gündemde yer alan yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen raporların okunması ve görüşülmesi (m. 369/I, b.1) esnasında, bu gündem maddesiyle bağlantılı olduğu gerekçesiyle son iki yıl içinde şirketin kuruluşuna ve idare işlemlerine dair bir yolsuzluğun yapıldığı iddiası ileri sürülerek özel denetçi atanması istemek mümkündür. Yine gündemde yer alan bilançonun görüşülmesi (m. 369/I, b.2) esnasında, bilançonun gerçeği yansıtmadığı iddiasıyla bunun tespiti için özel denetçi atanmasını istemek de mümkündür²²⁶. Son olarak, kanun veya ana sözleşmeye önemli surette aykırılık yapıldığı iddiasıyla özel denetçi atanmasını istemek mümkündür ki, bu, herhangi bir gündem maddesi için ileri sürülebilecek nitelikte bir iddia olduğu için buna dayanarak özel denetçi atanmasını istemek pek tabii mümkün olabilmektedir²²⁷.

Özel denetçi atanmasını gerektiren hallerin, olağan genel kurul toplantı gündemlerinde zaten bulunduğunu söylemek mümkün iken, aynı durumun olağanüstü genel kurul toplantı gündemleri bakımından söylenmesi mümkün değildir. Öyle ki, olağan genel kurul toplantı gündeminin (m. 369) aksine, yasa koyucu tarafından olağanüstü genel kurul toplantı gündemi belirlenmemiştir. Bu doğrultuda, sözgelimi gündemi ana sözleşme değişikliğinin görüşülmesi olan bir olağanüstü genel kurul toplantısında, bilançonun gerçeği yansıtmadığı iddiasıyla özel denetçi atanması istemi, gündemle bağlantısı bulunmadığı gerekçesiyle reddedilebilecektir²²⁸.

---

bilanço görüşmelerinin ertelenmesi (TTK m. 377) gerekmektedir (**MOROĞLU**, Özel Denetçi, s. 68). Yine hakkında özel denetçi atanması istenilen konunun bizzat genel kurul gündeminde yer alması da, özel denetçi atanması için gerekli olan bağlantının bulunduğu anlamına gelmektedir. **PASLI**, s. 618.

²²⁶ **GÜNEL**, s. 1061; **İMREGÜN**, AO, s. 319.

²²⁷ **GÜNEL**, s. 1060,1061.

²²⁸ **GÜNEL**, s. 1061.

Gündemle bağlantısı bulunmayan konularda özel denetçi atanması isteminin yaratacağı sakıncalar konusunda *Moroğlu* şunları söylemektedir: “Aksi halde pay sahipleri genel kurula katılma ve oy verme bakımlarından önceden hesaba katabilmeleri olasılığı bulunmayan durumlar ve oldu-bittilerle karşı karşıya bırakılabilecekler ve ayrıca genel kurul gündem dışı konuların tartışma alanı haline gelebilecek ve böylece kurulun gündemi çerçevesinde karar alması engellenebilecek, çeşitli hesaplarla özel denetçi hakkının kötüye kullanılması olasılığı yaratılmış olacaktır.”²²⁹.

Görüşün dayandığı bir diğer gerekçe de TTK m. 348 hükmünün lafzıdır. Buna göre, “*umumi heyet bazı muayyen hususların tetkik ve teftişi için lüzumu halinde hususi murakıp seçebilir.*” hükmünde geçen “*lüzumu halinde*” ifadesi, gündemde açıkça özel denetçi atanması hususunun bulunmasını zorunlu kılmaz. Bu hükmü, gündemde bulunan konuların özel denetçi atanmasıyla bağlantılı olması ve özel denetçi atanmasını gerektirecek bir durumun ortaya çıkması halinde özel denetçi atanabileceği şeklinde yorumlamak yerindedir. Bu hükmün mutlak bir şekilde yorumlanması halinde, pay sahiplerinin genel kurula katılma ve oy verme bakımlarından önceden hesaba katabilmeleri olasılığı bulunmayan durumlar ve oldu-bittilerle karşı karşıya bırakılabilecekleri²³⁰ ileri sürülmektedir²³¹.

Yine TTK m. 348’in lafzından yola çıkan *Günel*, “Esasen gündeme bağlılık ilkesi bir genel hüküm olarak m. 369/II’de düzenlenmiştir. TTK m. 348/II’de ise ancak bu ilkeye bir istisna getirilebilirdi. Yani, m. 348/II’de bir sınırlama değil, bir istisna açıklanabilirdi. Böyle bir istisnanın fıkra da yer almamış olması, mutlak istisna olma fikrini değil, mutlak istisna

²²⁹ **MOROĞLU**, *Özel Denetçi*, s. 68. Yazarın bu gerekçesi, özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin mutlak istisnası sayılması gerektiği görüşünü savunan Aday tarafından “Kanımızca gündemle bağlantısı bulunmayan hususlarda da azınlığın özel denetçi atanmasını talep edebilmesinin yaratacağı ileri sürülen sakıncalar, aksi çözümün kabulü halinde ileri sürülen sakıncalardan daha önemli değildir. Kaldı ki pratik olarak bu sakıncaları önleme olanağı da bulunmamaktadır. Gerçekten, genel kurul, ister gündemle ilişkisi bulunmadığı, ister talebin esasının haklı bulunmadığı gerekçesi ile talebi reddetsin, konu genel kurulu meşgul edecektir.” sözleriyle eleştirilmiştir. (**ADAY**, s. 30). Ayrıca böyle bir durumda genel kurul kararlarına karşı iptal veya hükümsüzlüğün tespiti davası açılabilirdi ve zararların tazmini yoluna gidilebileceğinden gündemdeki konularla bağlantılı olsun ya da olmasın özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin mutlak istisnası olarak kabul edilmesi gerektiği de ileri sürülmüştür. **ÇELİK**, s. 80.

²³⁰ “...Anonim şirkette çoğunluğu elinde bulunduran pay sahipleri, denetçileri seçip azletme yetkisine sahip olmaları nedeniyle, çoğunluğun denetimi ve etkisi altında kalan denetçilerin denetleme görevlerini her zaman ve etkili biçimde yapmalarını sağlamak ve yönetim dışında kalan (azınlık) pay sahipleri yararına etkinliği artırmak üzere özel denetçi tayini olanağı getirilmiştir. Bir başka deyişle özel denetçi tayininin düzenlenmesindeki asıl amaç, çoğunluk, yönetim kurulu ve denetçiler karşısında pay sahiplerinin haklarını korumak olduğuna göre, gündemde olmamasına rağmen özel denetçi tayin edilmesinde durumunda, genel kurula katılmayan ya da katılmasına rağmen özel denetçi tayini hususunda hazırlıklı olmayan pay sahibinin nasıl bir oldu-bittiyle karşı karşıya kaldığı anlaşılmamaktadır.” **ÇELİK**, s. 80.

²³¹ **MOROĞLU**, *Özel Denetçi*, s. 67, 68.

olmama görüşünü destekler.”²³² diyerek, azınlık tarafından özel denetçi atanması isteminin gündem maddeleriyle bağlantılı olması koşuluyla ileri sürülebileceğini belirtmektedir.

2.1.3.1.3. Azınlığın Özel Denetçi Atanması İsteminin Gündeme Bağlılık İlkesinin İstisnası Olmadığını Savunan Görüş

Doktrinde en az savunucu bulan ve gündeme bağlılık ilkesini ön planda tutan bu görüş, esasen özel denetçi atanması isteminin ilkeye bir istisna teşkil edemeyeceği, dolayısıyla özel denetçi atanması isteminde bulunulabilmesi için, bunun gündemde yer alması gerektiğini kabul etmekle beraber²³³, bu görüşü savunanların da belli durumlarda bu esastan ayrıldığı görülmektedir. Görüşten ayrılmaya neden olan durumlar incelendiğinde, aslında görüşün ortadan kalktığını ve yukarıda bahsettiğimiz ikinci görüşe yaklaştığını söylemek mümkündür.

Kimi yazarlarca bu görüşün savunucularından olduğu iddia edilen *Arslanlı*, “Ticaret Kanunu’nun 369. maddesinin son fıkrasına göre gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere edilemeyeceği gibi karara da bağlanamaz. Bu itibarla hususi murakıp tayini maddesi, gündemde belirtilmiş olmak lazımdır. *Ancak gündem, 348. maddenin tanzim ettiği hallerin görüşülmesini derpiş ediyorsa, mesela bilançonun tasdiki yahut idare meclisince yapılan bir muamelenin tasvibi müzakere edilecekse umumi heyet ve icabında azlık gündemde sarahat bulunmasa dahi resen hususi murakıp tayinine gidebilir. Fikrimizce hususi murakıp tayini iddialarının ehemmiyetine binaen gündemde hiç olmazsa bu hallere temas eden bir madde bulunmalıdır.* Azlık, hususi murakıp tayininde bulunmak niyetinde ise, 366. ve 367. maddeler gereğince bu hususu gündeme ithal ettirebilir.”²³⁴ demek suretiyle evvela gündeme bağlılık ilkesinin önceliğine değinmekte; daha sonra gündemde açıkça özel denetçi atanması maddesi bulunmasa bile, TTK m. 348’de yer alan özel denetçi atanmasını gerektiren hallerden en az birinin bulunmasını özel denetçi atanmasını isteme hakkının kullanılması için yeterli görmektedir. *Arslanlı*’nın bu ifadesinden, onun özel denetçi atanması istemini gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak görmediği sonucunu çıkaran yazarlar²³⁵ olsa da, bahsettiğimiz nedenlerle bu ifadelerden doğrudan böyle bir sonuca varmak güçtür. Yazar,

²³² GÜNEL, s. 1061.

²³³ ARSLANLI, A.Ş., C. I, s. 247.

²³⁴ ARSLANLI, A.Ş., C. I, s. 247, dn. 195.

²³⁵ BİLECEN, s. 45; GÜNEL, s. 1058.

azınlığın TTK m. 366 ve m. 367 gereğince gündeme özel denetçi atanmasını eklettirmesi gereğine değinmiş ve fakat gündemin m. 348'in düzenlediği hallerden birini ihtiva etmesi durumunda da gündemde açıkça özel denetçi atanmasına yer verilmemiş dahi olsa özel denetçi atanmasının istenebileceğini vurgulamaktadır. Yazarın bu ifadelerinden, gündemde özel denetçi atanmasıyla bağlantılı bir konu bulunması halinde azınlığın özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil edeceği görüşüne katıldığını söylemek mümkündür.

Netice itibariyle bu görüşün, azınlığın özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesi karşısındaki durumu konusunda en az taraftar bulan görüş olduğunu söylemek mümkündür.

2.1.3.1.4. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Konuyla İlgili Düzenlemeleri

Türk Ticaret Kanunu'nun sisteminde azınlığın özel denetçi atanmasını isteme hakkı, dört fıkradan oluşan 348. maddede düzenlenmiş bulunmaktadır. Kanuni düzenlemede ayrıntıya girilmemiş olması, uygulamada birtakım boşluklar doğmasına neden olmaktadır. Özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olup olmadığı sorunu, bu boşluklardan sadece biridir.

Özel denetçi konusunda uygulamadaki sorunlar da göz önünde bulundurularak hazırlanan YTTK'da, İsviçre sisteminden esinlenilerek konu, beş madde ile yeniden ve ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır²³⁶ (YTTK m. 438-444). Çalışmamızın konusu nedeniyle esasen, özel denetçi konusunda YTTK ile getirilen yeniliklerden, sadece özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesi karşısındaki durumu ile ilgili olanlarına değinilecektir.

²³⁶ Nitekim 438. maddenin gerekçesinde de bu duruma şu şekilde yer verilmiştir:“1937 tarihli Alm. POK 118 inci paragrafından esinlenilerek 6762 sayılı Kanunun 348 inci maddesi ile Türk hukukuna getirilen özel denetçi, bu Kanunun altmış yıllık uygulamasının sonuçları ve Avrupa'daki gelişmeler göz önünde tutularak Tasarımın 438 ilâ 444 üncü maddelerinde yeniden düzenlenmiştir. Yeni hükümler kaleme alınırken İsv. BK m. 697a-697g göz önünde tutulmuştur. Alm. POK'da sırasıyla 1969, 1985 ve 1998 yıllarında yapılan değişikliklerle söz konusu kurum Almanya'da oldukça karmaşık bir yapıya dönüşmüş, üç yerde farklı hükümlere konu olmuştur. Bu sebeple, Türkiye'nin gereksinimlerine cevap vermekten uzaklaşmıştır. Bu sebeple yeni düzenlemelerde İsviçre'den yararlanılmıştır.”

Öncelikle, “Gündem” kenar başlıklı YTTK m. 413/II’de “gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır” hükmüyle, gündeme bağlılık ilkesinin kanuni istisnalarının olduğunun açıkça kabul edildiğine yukarıda değinmiştik. Bunun yanında, “Özel Denetim İsteme Hakkı” üst başlığı ve “Genel Kurulun Kabulü” kenar başlığı altında düzenlenen m. 438/I’de ise, “her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir” denilmek suretiyle, özel denetçi atanması isteminin gündemde yer almasının ya da gündemde yer alan bir maddeyle bağlantılı bulunmasının şart olmadığı, istemin gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olduğu açık bir şekilde hükme bağlanmaktadır²³⁷.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, her bir pay sahibine –azınlık oluşturmasa da- genel kuruldan özel denetçi atanmasını isteme hakkı açık bir şekilde tanınmış olmasına rağmen²³⁸, genel kurul tarafından bu talebi reddedilen her pay sahibinin mahkemeden özel denetçi atanmasını isteme hakkı bulunmamaktadır. Zira “Genel Kurulun Reddi” kenar başlıklı m. 439’a göre, ancak kanunda belirlenen oranda veya itibari değerinde paya sahip pay sahipleri, genel kurulun özel denetim istemini reddetmesi halinde mahkemeye başvurabilmektedir. Şu halde YTTK ’da, mahkemeden özel denetçi atanması isteminin, bir azınlık hakkı olarak düzenlendiği görülmektedir²³⁹.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, her bir pay sahibine²⁴⁰ gündemde olmasa dahi genel kuruldan özel denetim gerçekleştirilmesini isteme hakkı²⁴¹ açıkça tanınmaktadır²⁴². Her pay

²³⁷ YTTK m. 438/I’ın gerekçesinde de düzenlemenin gerekliliğine şu şekilde değinilmiştir: “Pay sahibinin genel kurulda özel denetim talebini yapabilmesi için gündemde bu konuda madde bulunması şart değildir. Gündeme bağlılık ilkesi bu kurumu işlemeziğe mahkûm etmektedir. Nitekim 6762 sayılı Kanunun altmış yıllık uygulamasında söz konusu şartın sakıncaları açıkça görülmüş, hüküm nadiren uygulanabilmiştir. Zaten İsv. BK 700/III’de de özel denetim isteminin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğu açıkça belirtilmiştir.”

²³⁸ 6762 sayılı TTK’da her pay sahibinin özel denetim isteyebileceği hususuna açık bir şekilde yer verilmemiş; bu da bir kısım yazarlarca özel denetim isteme hakkının salt azınlığa özgü bir hak olarak algılanmasına sebebiyet vermiştir. MANOP, Burcu, *Anonim Ortaklıklardaki Azınlık Haklarının Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Getirdiği Yenilikler Işığında Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2008, s. 54.

²³⁹ Aynı hüküm İsviçre BK’da da bulunmakta olup (OR. Art. 697), bu hükümle sadece mahkemeden özel denetçi atanması isteminin azınlık hakkı olarak düzenlendiği yönündeki görüş için bkz. ÖZKAN, s. 39.

²⁴⁰ Mevcut sistemimizde genel kuruldan özel denetçi atanması isteminin sadece azınlığa tanınan bir hak olduğu yönünde görüşler (Bkz. ÖZKAN, s. 39) olmasına rağmen, m. 348/I karşısında bu hakkın azınlığa özgü bir hak olamayacağı yönünde görüşler de mevcuttur (Bkz. dn. 188).

²⁴¹ “Her bir pay sahibinin bu hakkı, birer öneri değil, oylanması zorunlu birer teklif niteliğindedir.” MANOP, s. 54.

sahibine tanınmış olan gündemde olmasa dahi özel denetçi atanmasını isteme hakkının, azınlığı oluşturan pay sahipleri bakımından evleviyetle geçerli olduğunun kabulü gerekir. Nitekim yasa koyucu pay sahipliği bakımından bir ayrıma gitmeyerek, “her pay sahibi” ifadesini kullanmıştır. Bu kapsama azınlığı oluşturan pay sahiplerinin de girdiğinin kabulü gerekmektedir. Ayrıca bu sonuca, YTTK m. 439/I’ın ifade şekline de ulaşılması mümkündür. M. 438/I’de, her pay sahibinin gündemde olmasa dahi genel kuruldan özel denetim isteyebileceği belirtildikten sonra, m. 439/I’de genel kurulun -m. 438/I’e göre yapılan- özel denetim istemini reddetmesi halinde, sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan paysahipleri veya paylarının itibarî değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan paysahiplerinin üç ay içinde mahkemeden özel denetçi atanmasını isteyebileceği düzenlenmektedir. Yani yasa koyucu m. 439’da azınlık için ayrıca genel kurula başvuru şartını düzenlememekte, m. 438’e uygun bir şekilde başvuran ve başvuruları reddedilen pay sahiplerinin belirlenen oranda veya itibari değerinde paya sahip olmaları durumunda bu kez mahkemeden özel denetçi atanmasını isteyebileceklerini düzenlemektedir. Şu halde, YTTK’deki düzenlemeler bakımından azınlığın özel denetim isteminin de gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olduğu kanaatindeyiz.

2.1.3.2. Azınlık Dışındakilerin Özel Denetçi Atanması İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Türk Ticaret Kanunu m. 348/I’e göre özel denetçi atanabilmesi için, gündemde özel denetçi atanmasına yer verilmesinin gerekli olup olmadığı konusu tartışmalıdır. Bir görüş, özel denetçi atanması teklifinin, gündemde bulunan bir maddeyle bağlantısının bulunması halinde özel denetçi atanması kararı alınabileceğini kabul etmektedir²⁴³. Gündemin açıklığı ilkesi ile birlikte düşünüldüğünde, gündemle bağlantısı bulunduğu için alınan bir kararla özel denetçi atanmasının, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğunu söylemek güçtür.

²⁴² NARBAY, Şafak, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü*”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, Birinci Cilt, İstanbul 2007, s. 305, 306.

²⁴³ Bkz. ADAY, Nejat, “*Anonim Şirkette Özel Denetçi*”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995, s. 31; GÜNEL, s. 1061; MOROĞLU, Özel Denetçi, s. 68; PASLI, s. 619; TEOMAN, Gündeme Bağlılık, s. 75. Ancak PASLI, fıkralar bazında yapılan bu ayrımın azınlık aleyhine kimi sonuçlar doğuracağını, bu sebeple konuya azınlığın esas alınarak yaklaşılması gereğine değinmiştir. Yani yazara göre, azınlığın özel denetçi atanması istemi söz konusu olduğunda 1.fıkra ya da 2. fıkraya göre bir ayırım yapılmamalı; her halükarda azınlığın özel denetçi atanması istemi gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası sayılmalıdır. Ayrıntılı açıklama için. bkz. PASLI, s. 619, 620.

Bizim de katıldığımız diğer görüş ise, gündem maddelerinden en az biriyle ilgili olma ölçütünün kesin bir nitelik taşımadığını ve özel denetçi atanması isteminin azınlık bakımından istisna teşkil etmesine neden olan gerekçelerin, TTK m. 348/II gereği azınlık oluşturmayan pay sahiplerinin özel denetçi atanması istemleri bakımından da geçerli olduğunu²⁴⁴, bu nedenle özel denetçi atanması talebinin gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olarak kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir²⁴⁵. Gerçekten, özel denetçi atanarak belli konularda daha teknik bir inceleme ve nihayetinde aydınlatıcı bir açıklama yapılmasında, azınlık pay sahiplerinin olduğu kadar şirketin de menfaati söz konusudur. Dolayısıyla menfaatler dengesi gözetilerek bu hakkın kullanılmasının, kanunda aranmayan ek koşullara tabi tutulmasının anlamı bulunmamaktadır.

2.2. Yönetim Kurulu Ve Denetim Kurulu Üyelerinin Azli Ve Yeniden Seçilmesi

2.2.1. Yönetim Kurulu Üyeleriyle Denetçilerin Seçimi ve Azli

Anonim şirketlerde, şirketi idare ve temsil etmeye yetkili organ, en az üç üyeden oluşan (TTK m. 312/I) ve üyelerinin en çok üç yıllığına²⁴⁶ seçildiği (TTK m. 314/I) yönetim kuruludur (TTK m. 317). Şirketin işleyişi sırasında yönetim kurulu üyelerini seçme yetkisi kural olarak genel kurula ait olup (TTK m. 312/I), bu yetki genel kurulun devredilemeyen yetkilerinden biridir²⁴⁷.

Yönetim kurulu üyelerinin genel kurul tarafından seçileceği kuralına TTK'da bazı istisnalar getirildiği görülmektedir. Buna göre, tescil ile tüzel kişilik kazanan anonim şirketi

²⁴⁴ YİĞİN, s. 56.

²⁴⁵ ÇELİK, Aydın, "Anonim Ortaklıklarda Özel Denetçi Tayini", Doç. Dr. Mehmet Somer'e Armağan, İstanbul 2006, s. 81.

²⁴⁶ Yargıtay evvelki kararlarında kanunda öngörülen üç yıllık görev süresini tamamlayan yönetim kurulu üyelerinin üyeliklerinin kendiliğinden sona ereceğini karara bağlanmışken (Y.11.HD.24.11.1981T., 1981/4751 E., 1981/5019 K.; Y.11.HD.24.06.1983 T., 1983/2702 E., 1983/3285 K.), yeni kararları (Y.11.HD.3011.1992 T., 1992/6270 E., 1992/11024 K.; Y.12.HD.12.02.1998 T., 1998/691 E., 198/1434 K.) ana sözleşme, genel kurul kararı veya kanunda öngörülen süreleri tamamlayan yönetim kurulu üyelerinin yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar görevlerine devam edeceği yönündedir. MOROĞLU, Erdoğan, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyeleri İle Denetçilerin Görev Süreleri", Makaleler I, 3. Baskı, İstanbul 2006, s. 393-396.

²⁴⁷ İZMİRLİ, Yadiğâr, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları*, Ankara 2001, s. 43, 44.

temsil ve idare edecek organın oluşmuş olması gerektiğinden²⁴⁸, ani kuruluşla kurulan anonim şirketlerde ilk yönetim kurulu üyelerinin ana sözleşmede gösterilmesinin şart olduğu (TTK m. 303/II, m. 279/II, b.6); tedrici kuruluşla kurulan şirketlerde ise ilk yönetim kurulu üyelerinin ana sözleşme ile atanabileceği ve fakat ana sözleşme ile böyle bir belirlemeye gidilmemişse yönetim kurulu üyelerinin kuruluş genel kurulu tarafından seçileceği düzenlenmektedir (TTK m. 289/I, b.4, m. 300/II, b.8). TTK’ da ayrıca ölüm, temyiz kudretinin kaybı, istifa gibi nedenlerden biriyle yönetim kurulu üyeliklerinin açılması halinde nasıl bir yol izleneceğine dair hükme de yer verilmekte; bu halde, kalan üyelerden oluşan yönetim kurulunun, boşalan üyelikleri, kanuni şartları haiz kimseyi üye seçmek suretiyle geçici olarak doldurmakla ve bu seçim işlemi ilk toplanacak genel kurulun onayına sunmakla görevli olduğu hükme bağlanmaktadır²⁴⁹ (TTK m. 315/I). Yönetim kurulu üyelerinin genel kurul tarafından seçileceği kuralının bir diğer istisnası, konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerde, şirket sözleşmesinde öngörülme koşuluyla, kamu tüzel kişilerinin sözleşmede öngörüldüğü şekilde yönetim kuruluna üye seçebilmesidir (TTK m. 275/I).

Kural olarak yönetim kurulu üyelerini seçme yetkisini elinde tutan genel kurul, yönetim kurulu üyelerini azletme, yani kendi istekleri dışında görevlerine son verme²⁵⁰ yetkisine de sahiptir²⁵¹. TTK’ da yönetim kurulu üyelerinin ana sözleşmeyle atanmış olsalar dahi genel kurul kararıyla azlolunabileceği hükme bağlanmaktadır (m. 316). Genel kurulun, bu hükme dayanarak tek bir yönetim kurulu üyesini ya da yönetim kurulunu toptan azletmesi mümkündür²⁵².

Genel kurulun, yönetim kurulu üyelerini azil yetkisi, devredilemeyen, mutlak yetkilerinden biri olarak kabul edilmektedir²⁵³. Genel kurulun bu yetkisinin mutlak olduğunu düşünen *Türk*’e göre, ETK’da yer alan “indelicap” yani “gerektiğinde” sözcüğünün TTK m. 316 hükmüne alınmaması, genel kurulun yönetim kurulu üyelerini azil yetkisinin, herhangi bir şartla sınırlandırılmak istenmediğinin dolayısıyla mutlak bir yetki olduğunun kanıtını oluşturmaktadır. Buna göre, genel kurul, *herhangi bir neden göstermeksizin* yönetim kurulu

²⁴⁸ SEZGİN, Ayşegül, “*Yönetim Kurulu Üyesi İle Anonim Ortaklık Tüzel Kişisi Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği*”, Doç. Dr. Mehmet Somer’e Armağan, İstanbul 2006, s. 367.

²⁴⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. İZMİRLİ, s. 45-55.

²⁵⁰ Yönetim kurulu üyeliğinin iflas, hacir altına alınma, ağır hapis cezası veya sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı hüküm giyme (TTK m. 315/II) veya üyelik için aranan yasal koşulların yitirilmesi, istifa ile sona ermesi de mümkündür. SEZGİN, s. 369.

²⁵¹ TÜRK, s. 182.

²⁵² İZMİRLİ, s. 63.

²⁵³ İZMİRLİ, s. 64.

üyelerini azletmekte serbesttir²⁵⁴. Ayrıca şirketle yönetim kurulu üyesi arasındaki hukuki ilişki, aksi sözleşmeyle kararlaştırılmış olmadıkça vekâlet sözleşmesi niteliğinde²⁵⁵ olduğundan ve bu durum taraflar arasında güvene dayalı bir ilişkinin varlığını gerekli kıldığından, azil için neden gösterme zorunluluğu olmayan genel kurulun *dilediği zaman* bu ilişkiyi sona erdirmeye hakkı da bulunmaktadır. Ayrıca azlolunan üyenin tazminat isteme hakkı olmadığını düzenleyen hükümden (TTK m. 316,c.2), kanun koyucunun, genel kurul tarafından bu yetkinin serbestçe kullanılmasını istediği anlaşılmaktadır²⁵⁶.

Anonim şirketin iş ve işlemlerini denetlemekle görevli olan (TTK m. 353/I, c.1) ve en az bir, en çok beş denetçiden oluşan (TTK m. 347/I) zorunlu organı ise denetim kuruludur. En çok 3 yıl süre için seçilebilen denetçileri seçmekle, esas itibariyle genel kurul görevlidir (TTK m. 347/II). Ancak ani kuruluşla kurulan anonim şirketlerde ilk denetçiler, ana sözleşmede gösterilmek suretiyle kurucular tarafından (TTK m. 303/II); tedrici kuruluşla kurulan şirketlerde ise kuruluş genel kurulu (TTK m. 289, m. 292, m. 347/II) tarafından seçilirler. Yine denetim kurulunda bir üyeliğin boşalması durumunda, diğer denetçi veya denetçiler ilk genel kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere birini seçerek bu yeri doldurmaktadır (TTK m. 351, c.1). Şayet denetleme görevi tek bir denetçi tarafından yürütülüyor ve bu denetçinin yeri boşalmışsa, her bir pay sahibi veya yönetim kurulu üyelerinden her biri anonim şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesinden ilk genel kurul toplantısına değin görev yapması üzere bir kişinin denetçi tayin edilmesini isteyebilmektedir (TTK m. 351, c.2).

Denetçileri azletme yetkisi genel kurula aittir (TTK m. 350). Buna göre, “*murakıplar, umumi heyet tarafından her vakit azil ve yerlerine diğer kimseler tayin edilebilir*”. TTK m. 316’den farklı olarak bu hükümden, denetçilerin “*her vakit*” azledilebileceği hükme bağlanmaktadır. Doktrinde “*her vakit*” ifadesine çeşitli anlamların yüklendiği görülmekte, hatta bu ifadeden yola çıkarak gündemde olmasa bile denetçilerin azledilebileceği ileri sürülmektedir.

²⁵⁴ İZMİRLİ, s. 64.

²⁵⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. SEZGİN, s. 376-378.

²⁵⁶ TÜRK, s. 183, 184.

2.2.2. Gündeme Bağlılık İlkesi Karşısında Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli ve Yeniden Seçilmesi

Türk Ticaret Kanunu'nda, yönetim kurulu üyelerinin azli ile gündeme bağlılık ilkesi birbirinden tamamen bağımsız hükümlerle ele alınmaktadır. Bu kapsamda, ne yönetim kurulu üyelerinin azlini düzenleyen hükümlerde, azlin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olduğu açıkça belirtilmekte, ne de gündeme bağlılık ilkesini düzenleyen hükümlerde yönetim kurulu üyelerinin azli ilkenin istisnası olarak kabul edilmektedir. Ne var ki, Kom. Yön.' de, "aşağıda belirtilen istisnalar dışında ilan edilen gündemde yer almayan konular görüşülemez" denildikten sonra, "yönetim kurulu üyeleri, denetçiler ve tasfiye memurlarının azli ve bunların yerine yenilerinin seçilmesi hususları genel kurulun ekseriyetle vereceği kararla gündeme alınabilir" denilmek suretiyle yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin azli ve yeniden seçilmesi hususunun gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğuna açıkça yer verilmektedir (Kom. Yön. m. 25/II). Ayrıca Koop. K.'da da "gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak...yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır" hükmüne yer verilmek suretiyle kooperatifler hukuku alanında söz konusu istisnanın kabul edildiği açıkça düzenlenmektedir (Koop. K. m. 46/III).

Gündeme bağlılık ilkesinin düzenlendiği İsv. BK m. 700/II'de, "gündemde gösterilmeyen hususlar hakkında hiçbir karar alınmaz. Ancak olağanüstü genel kurulun çağırılması konusundaki öneri bundan müstesnadır" hükmünde, ilkenin istisnasına da açık bir şekilde yer verilerek yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azli bu kapsamda belirtilmemektedir. TTK m. 316'nın karşılığı olan İsv. BK m. 705 hükmünde ise yönetim kurulu üyelerinin *her zaman* azledilebileceğinden söz edilmektedir. İsviçre doktrininde ve mahkeme içtihatlarında²⁵⁷, yönetim kurulu üyelerinin azledilebilmesi için gündemde mutlaka bu hususa yer verilmesi gerektiği kabul edilmektedir²⁵⁸.

²⁵⁷ Nitekim Federal Mahkemenin bir kararı (JdT 1955 I 5-7) şu şekildedir: "CO.705/I (TTK m. 316/I) maddesi hükmüne göre, genel kurul, kendisi tarafından atanan idare heyeti üyelerini azledebilir. İdare heyeti üyesi her zaman ve herhangi bir sebeple görevden alınabilir (ATF 25 II 346). Herhangi bir şarta bağlı olmayan bu yetki, ortaklar ile idare heyeti üyeleri arasında bir itimat bağının bulunması gerekeceği düşüncesine dayanmaktadır. Oysa, itimat değerlendirilmesi güç herhangi bir sebeple kaybolabilir. Bununla beraber, azledilen idare heyeti üyesi her hakkını yitirmiş değildir; üye, 705/II maddesinde öngörülen zarar-ziyan davasını açabilir. İdare heyeti üyesinin azli, genel kurul, hareketinin doğruluğunu göstermek için hiçbir önemli sebep öne sürmemiş olsa bile geçerlidir. CO. 705/I maddesinin uygulanması için, genel kurulun usulüne uygun şekilde davet edilerek toplanmış olduğunun ve gündemde bulunan konuların müzakere edilmiş bulunduğu saptanması yeterlidir."

Yargıtay'ın ise gündemde yer almamasına rağmen yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azledilip yerlerine yenilerinin seçilip seçilemeyeceği konusunda vermiş olduğu kararlarda istikrarlı bir tavır sergilemediği gözlemlenmektedir²⁵⁹. Nitekim 1979 yılına kadar vermiş olduğu kararlarda, çoğunlukla, yönetim kurulu üyelerinin azledilebilmesini gündemde yer alması koşuluna bağlayan Yargıtay²⁶⁰, 11.HD.'nin 02.07.1979 tarihinde vermiş olduğu bir kararla²⁶¹ bu içtihadından ayrılmıştır²⁶². Yargıtay söz konusu kararında, “*TTK.nun 316. maddesi hükmüne göre, yönetim kurulu üyeleri, ana sözleşme ile atanmış olsalar bile, genel kurul kararıyla her zaman azlonulabilirler. Öğreti ve yabancı uygulamada da bu yön kabul edilmektedir. (F.de Steiger, Le Droit des societes Anonymes en Suisse, 1973, s.246; Dr. Halil Arslanlı, Anonim Şirketleri II-III. Anonim şirketlerin organizasyonu ve tahviller, 1960, s.203; Prof.M. Hamel Cours de Droit Çommercial, 1950-1951, s.441; Prof, Jean Escarra, Çours de Droit Çommercial, 1952 s. 487, 552). Kanun metni, yönetim kurulu üyelerinin her zaman azledilebileceklerini kabul ettiğine göre, azil hususunun gündemde bulunmasına da gerek yoktur, yani gündemde bulunmasa dahi genel kurul yönetim kurulu üyelerini her an azledebilir (Arslanlı, age, s. 23). Yönetim kurulu, üyelerinin azledildiği genel kurulda yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi olanak dâhilinde midir? Bilindiği üzere, TTK.nun 435. maddesi gereğince, şirket organlarından birinin, bu arada yönetim kurulunun, mevcut olmaması halinde, şirketin feshi istenebilir. Şirketten kendini böyle bir riske atması istenemez ve beklenemez. Diğer yandan şirket organsız bırakılmamalıdır. Bir an önce organ eksikliği giderilmelidir. Binnetice, şirket genel kurulunun, yönetim kurulunu azlinden sonra ilk işi bu organ eksikliğini gidererek yeni yönetim kurulunu seçmektir. Bunun azlin gerçekleştiği genel kurul toplantısı sırasında yapılmasına yasal bir engel yoktur (Arslanlı, age, sh. 23 ve Arslanlı'ya atfen Vivante ve Çamoğlu'da aynı görüştedir.)*” demek suretiyle yönetim kurulu üyelerinin gündemsiz azledilebileceğinin gerekçesi olarak TTK m. 316'yı, azledilen yönetim kurulu üyelerinin yerine aynı toplantıda yenilerinin seçilebileceğinin gerekçesi olarak da şirketin organsız kalamayacağı hususunu ileri sürmüştür. TTK m. 316 hükmünde yönetim

---

ÖÇAL, Akar, “*Anonim Şirketlerle İlgili Federal Mahkeme Kararları (1952-1955)*”, BATİDER, C. VII, S. 2, 1973, s. 482-484.

²⁵⁸ TEOMAN, Azil, s. 25.

²⁵⁹ MOROĞLU, s. 93.

²⁶⁰ Y.11.HD.09.07.1963 T., 1121 E., 3033 K. TEKİL, s. 286,287; HGK.15.03.1967 T., 1966/T-400 E., 1967/154 K. Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 1967, s. 595; Y.11.HD.28.03.1974 T., 1974/645 E., 1974/1075 K. İstanbul Barosu Dergisi, C.49, S. 7-8, 1975, s. 716. SİNİERJİ İÇTİHAT; Y.11.HD.04.12.1975 T., 1975/4909 E., 1975/699 K. TEKİL, s. 288.

²⁶¹ Y.11.HD.02.07.1979 T., 1979/1882 E., 1979/3487 K. SİNİERJİ İÇTİHAT. Yargıtay'ın aynı yöndeki bir diğer kararı: Y.11.HD.13.06.1985 T., 3969 E., 3830 K. KISA, Azil ve Yeniden Seçilme, s. 940,941. Aynı dairenin aynı yıl içinde verdiği aksi yöndeki kararı: Y.11.HD.20.12.1985 T., 7001 E., 7178 K. KISA, Azil ve Yeniden Seçilme, s. 941.

²⁶² TEOMAN, Azil, s. 26.

kurulu üyelerinin genel kurul tarafından azledilebileceği hükme bağlanırken “her zaman” ifadesinin madde metnine alınmadığını belirtmiştik. Buna rağmen Yargıtay, hükmü yorumlarken üyelerin her zaman azledilebileceğini ve her zaman ifadesi ile gündemsiz azlin kastedildiğini kabul ederek sonuca ulaşmıştır. Karara konu olayda iki yönetim kurulu üyesinin azli uyuşmazlık konusu olmasına rağmen, azledilen yönetim kurulu üyelerinin yerine aynı toplantıda yenilerinin seçilmesi meselesini değerlendiren Yargıtay’ın şirketin organsız kalamayacağı gerekçesine dayandığı görülmektedir²⁶³.

Yönetim kurulu üyelerinin gündemsiz azledilebileceğine ilişkin 1979 yılında verilen bu karardan sonra da Yargıtay’ın, yönetim kurulu üyelerinin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi hususunda gündeme bağlılık ilkesine üstünlük tanıyan kararları bulunmaktadır²⁶⁴.

Eski tarihli kararlarında istikrarlı bir tavır sergileyemeyen Mahkeme’nin son zamanlarda vermiş olduğu kararlarda ise gündeme bağlılık ilkesini ön planda tuttuğu görülmektedir²⁶⁵.

Anonim şirket genel kurul toplantıları bakımından, yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesinin, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olup olmadığı konusunda doktrinde de görüş farklılıkları bulunduğu görülmektedir.

²⁶³ Kararın ayrıntılı eleştirisi için bkz. **TEOMAN**, Azil, s. 26-30.

²⁶⁴ “Gündemde eski yöneticilerin azli ile yerine yenilerinin seçileceğine dair bir madde bulunmadığı, TTK 369/son maddesinde öngörülen gündeme bağlılık ilkesini TTK’nun 316. maddesinde yöneticilerin genel kurul kararı ile her zaman azledilebilecekleri yolundaki hükmün kaldıramayacağı, aksine düşüncenin toplantıya katılma nisbetini etkileyip belli bir azınlığın olduğu bittilerine sebebiyet vereceği sonucuna varılıp, yasanın buyurucu hükmüne aykırı olduğu kabul edilen eski yöneticilerin azli ile yenilerinin seçilmesine ilişkin 3 nolu kararın iptaline karar verilmiştir.” Y.11.HD.24.09.1985 T., 1985/3578 E., 1985/4774 K. **BATİDER**, C. XII, S. 4, s. 157 v.d; **SİNERJİ İÇTİHAT**.

²⁶⁵ Yargıtay’ın konuyla ilgili olarak 2007 yılında vermiş olduğu bir karar (Y.11.HD.15.01.2007 T., 2005/13236 E., 2007/204 K.) şu şekildedir: “...Şirket ortaklarından E.T.’in gündeme maddeler ilavesi hususunda yaptığı teklifin görüşmeler neticesinde oyçokluğu ile kabul edilerek yönetim ve denetim kurulu üyelerinin azli ile yerlerine yenilerinin seçilmesi, ücretlerinin belirlenmesine...ilişkin konuların gündeme ilave edildiği, yapılan görüşmeler neticesinde oy çokluğu ile kararlar alınmış olduğu hususunda uyuşmazlık bulunmamaktadır...Somut olayda tüm ortakların ittifakı ile alınmış bir gündeme madde ilavesi kararı olmadığından gündeme ilave edilerek görüşülen konularda alınan ve davaya konu edilen kararların iptaline karar verilmesi gerekirken...”. **SİNERJİ İÇTİHAT**. Yargıtay’ın aynı yöndeki Y.11.HD., 28.12.1993 T., 4010 E., 8753 K. sayılı kararı için bkz. **ERİŞ**, s. 2126.

2.2.2.1. Doktrinin Konuya Yaklaşımı

2.2.2.1.1. Yönetim Kurulu Üyeleriyle Denetçilerin Azli ve Yeniden Seçilmesi Hususunun Gündeme Bağlılık İlkesinin İstisnası Olduğunu Savunan Görüş

Arslanlı'ya göre, genel kuruldan, güvenmediği kimseler eline yönetimi ve denetimi bırakması beklenemeyeceğinden, gündemle bağlı olmaksızın yönetim ve denetim kurulu üyelerini azledebileceğinin kabulü gerekir²⁶⁶. Yazar sadece yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azli meselesini gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak görmekte ve fakat azledilen üyelerin yerlerine aynı toplantıya yenilerin seçilip seçilemeyeceği hususunda görüş bildirmemektedir. *İmregün*, yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin gündemde yer almasa da azlinin istenebileceğini *Arslanlı* ile aynı gerekçeye dayanarak kabul etmekte; yine aynı gerekçeyle fakat *Arslanlı*' dan farklı olarak azledilen üyelerin yerlerine yenilerinin de seçilebileceğini belirtmektedir²⁶⁷.

Çevik'e göre, “İdare meclisi üyelerinin veya murakıpların bir veya birkaçının azli halinde ve genel kurul toplantısının bütün pay sahiplerinin iştiraki ile yapılmış toplantılarda, soruna bir çözüm yolu bulunması mümkün ise de, organ üyelerinin tamamının azli halinde şirketin organsız kalması hali belirlemektedir. Böyle bir durumda şirket işlerinin itimada şayan bulunmayan kimseler elinde ikinci bir toplantıya kadar bırakılması yahut şirketin organsız kalması söz konusu olmayacağına göre, adı geçen organ üyelerinin azli konusunda karar alınan toplantıda hemen yerlerine yenilerinin seçilmesinin zorunlu olduğu ve gündeme bağlılık ilkesine bir istisna tanınması düşünülebilir”. Yazarın, ilkenin istisnası olarak kabul ettiği durum, yönetim kurulu ya da denetçilerin azli değil, organ üyelerinin tamamının azli halinde -gündemde azil meselesine yer verilmek suretiyle-, gündemde yer verilmemiş olmasına rağmen yönetim kurulu üyelerinin veya denetçilerin yeniden seçilmesi hususudur²⁶⁸.

Çamoğlu'nun, konuyu sadece görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin yerine yenilerinin seçilmesi bakımından ele aldığı görülmektedir. Yazara göre, yönetim kurulunun

²⁶⁶ ARSLANLI, s. 23.

²⁶⁷ İMREGÜN, s. 95.

²⁶⁸ ÇEVİK, s. 799.

görev süresinin üç yıl olduğunu tespit eden TTK m. 314 hükmü emredici bir düzenleme olduğundan, üç yılın bitiminden sonra şirketin yönetim organından yoksun kaldığı kabul edilmeli ve müteakip ilk genel kurul gündemine yönetim kurulu üyelerinin seçimi maddesi konulması gerekmektedir. Gündemde bu yönde bir konuya yer verilmemiş olması halinde dahi, görev süreleri dolan yönetim kurulu üyeleri yerine yenilerinin seçilebilmesi gerekmektedir²⁶⁹.

Gündemde yer almamasına rağmen yönetim kurulu üyelerinin azlinin istenebilmesini, gündemde yer alan maddelerden biri ile bağlantılı olma koşuluna bağlayan *Arar*, “Yalnız ruznamede sarahaten gösterilmemiş olmakla beraber müzakere mevzuuna normal bir surette teferru eden hususatin müzakeresi veya müzakere sırasında çıkan bazı hadiselerin hal ve karara raptı mümkündür. İdare meclisi azalarının azli meselesi bu yolda bir hal çaresi bulmaktadır. Şöyle ki; içtima, davet ve ruznameyi ihzar idare meclisinin vazifesidir. Hiçbir idare meclisinin kendilerinin azil edilmesini teklif eden bir maddeyi ruznameye geçirmeyi düşünmeyeceği meydandadır. Bilançonun müzakeresi sırasında idare meclisinin kötü durumu meydana çıkınca bunların azlini o zaman teklif edenler bulunur. Ruznamede mevcut değildir diye meselenin karara bağlanmaması manasız ve şirket için tehlikeli olabilir. İşte mevzu müzakere olan bilanço tetkikine normal olarak teferru etmesi veya müzakere edilen mevzu bir hadise olarak lahik bulunvermesi hasebiyle azil keyfiyeti ruznamede olmamasına rağmen münakaşa ve müzakere edilebilmektedir”²⁷⁰ diyerek, gündemi hazırlayan yönetim kurulundan üyelerinin azlini öngören bir maddenin gündeme alınmasının beklenemeyeceğini, bilançonun görüşülmesi esnasında yönetim kurulunun usulsüzlüklerinin tespit edilmesi durumunda azlin bir dahaki toplantıya ertelenmesinin şirket açısından tehlikeli olabileceğini, bu nedenle gündemde açıkça yer almasa da gündemde yer alan bir maddeyle bağlantılı olması halinde yönetim kurulu üyelerinin azlinin gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil edebileceğini belirtmektedir. *Moroğlu*' nun gerekçeleri –genel kuruldan ortaklığın yönetimini güvenmediği kişilere bırakması ve TTK m. 367 hükmü uyarınca azınlığın genel kurulu daveti bir yana bırakılırsa, daveti yapan ve gündemi belirleyen yönetim kurulu üyelerinden gündeme azil hususunu ithal etmelerinin beklenemeyeceği- de *Arar*' inkilerle örtüşmesine rağmen, *Moroğlu*,

²⁶⁹ ÇAMOĞLU (TEKİNALP/POROY), N. 549a.

²⁷⁰ ARAR, Kemal, *Kara Ticareti, Şirketler Hukuku*, Ankara 1952, s. 162.

azlin istenebilmesi için gündemde yer alan bir maddeyle bağlantılı olması koşulunu aramamaktadır²⁷¹.

2.2.2.1.2. Yönetim Kurulu Üyeleriyle Denetçilerin Azli ve Yeniden Seçilmesi Hususunun Gündeme Bağlılık İlkesinin İstisnası Olmadığını Savunan Görüş

Kaynak İsv. BK' nın lafzından yola çıkan *Teoman*' a göre, İsv. BK' da yalnızca genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılması hususunun gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olacağı zikredilmektedir (İsv. BK m. 700/III). Kanun koyucu, yönetim kurulu üyelerinin azlinin de istisna teşkil etmesini isteseydi, aynen genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılmasında olduğu gibi açıkça belirtirdi. Şu halde, genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılmasını bile istisna olarak kabul etmeyen TTK bakımından aksi sonuca varmak, hukukun genel ilkelerinden olan *yorum yoluyla istisna yaratılmayacağı ilkesine* aykırı düşmektedir. Yazar, azlin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak düzenlendiği Koop. K. m. 46/III hükmünün anonim şirketler bakımından uygulama alanı bulamayacağını, zira Koop. K.' da TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerine genel bir yollama yapıldığını (m. 98) ve fakat yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azlinin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olacağı konusunda açık bir düzenlemeye yer verildiğini, bu açık düzenlemenin anonim şirketler bakımından istisnanın geçerli olmadığını açık göstergesi olduğunu belirtmektedir²⁷². Koop. K. m. 46/III hükmünün kıyas yoluyla dahi anonim şirket genel kurul toplantıları bakımından uygulanamayacağını da ifade eden yazar, yeni tarihli Koop. K.'da öngörülen istisnanın eski tarihli TTK'nın uygulanmasında göz önünde tutulmasını örnekseme yoluyla istisna yaratılması anlamına geldiğini ve bunun kabul edilemeyeceğini ifade etmektedir. Yine ilkenin amacından yola çıkan yazar, azlin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak kabul edilmesi durumunda gündemdeki konular dikkatlerini çekmediği için²⁷³ toplantıya katılmayan çoğunluk pay sahiplerinin oldu-bittilerle, yönetim kurulunun ise sürekli olarak azınlık tarafından azledilme tehdidi ile karşı karşıya bırakılacağını ileri sürmektedir²⁷⁴.

²⁷¹ MOROĞLU, Erdoğan, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 4.Baskı, İstanbul 2004, s. 92, 93.

²⁷² Ayrıca bkz. **TÜRK**, s. 195.

²⁷³ Sıradan bir olağan genel kurul toplantısına katılacak pay sahipleri sayısı ile gündeminde yönetim kurulu üyelerinin azlinin veya seçiminin yer aldığı bir olağan genel kurul toplantısına katılacak pay sahiplerinin sayısının aynı olamayacağı yönündeki görüş için bkz. **TÜRK**, s. 197.

²⁷⁴ **TEOMAN**, Azil, s. 28,29; **TÜRK**, s. 196, 197.

Azlin yapıldığı genel kurulda yeni üyelerin seçilebileceğini şirketin organsız bırakılmayacağı gerekçesine dayandıran Yargıtay 11.HD'nin 02.07.1979 tarihli kararını²⁷⁵ ise *Teoman* şu gerekçelerle eleştirmektedir: “Geniş anlamda organsız kalma durumunun ancak tüm yönetim kurulu üyelerin azledilmesi halinde ortaya çıkabileceği de açıktır. Yargıtay kararından görevine son verilen bir ya da iki üyenin yerine de hemen yeni üyeler atanabilip atanamayacağı anlaşılamamaktadır. Kanımca TTK m. 315/I bir yönetim kurulu üyeliğinin boşalması varsayımında, geri kalan üyelere bu eksikliği gidermek ve sözü edilen kişiyi ilk genel kurulun onayına sunmak zorunluluğunu yüklediğine göre, yasa yapıcının bu olasılıkta da anonim ortaklıklar hukukuna egemen olan çoğunluk ilkesinden vazgeçmek istemediği söylenebilir. Başka bir deyişle, TTK m. 316'nın bir an için Yargıtay'ın ileri sürdüğü üzere yönetim kurulu üyelerinin ‘her zaman’ azledilebilmesini olanaklı kıldığı kabul edilse bile, gündemde açıklık bulunmamasına rağmen azledilen üyenin yerine aynı genel kurulda yenisinin seçilmesi, yukarıda sözünü ettiğim çoğunluk ilkesinin dolanılması ve ufak bir azınlığın ortaklığa dilediğince yön vermesi anlamına gelecektir.”²⁷⁶.

Türk de hukukumuzda şirketin organsız kalması durumunda başvurulacak yolları düzenleyen hükümlerin bulunduğunu, zira TTK m. 435 hükmüne göre şirketin organsız kalması üzerine feshi istendiğinde mahkemenin öncelikle genel kurula yönetim kurulunu seçmek üzere toplanması için münasip bir süre vereceğini, dolayısıyla şirketin organsız kalacağı gerekçesiyle gündemsiz yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilemeyeceğini ileri sürmektedir²⁷⁷.

Doğanay, TTK m. 316 hükmünün lafzını dayanak göstererek yönetim kurulu üyelerinin azli ve yeniden seçilmesini gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak kabul edenleri eleştirmektedir. Yazara göre, TTK m. 316 hükmünün İsv. BK. m. 705'te yer alan karşılığında geçen “*her zaman*” ibaresinin TTK m. 316 hükmüne alınmamış olması, kanun koyucunun bilinçli bir tercihidir. Kanun koyucu yönetim kurulu üyelerinin azlinin gündeme bağlılık ilkesine bir istisna teşkil etmesi düşüncesinde olsa idi, tasfiye memurlarının azlinin düzenlendiği hükümde (TTK m. 442/I), anonim şirket genel müdürlerinin azli konusuna değinilen hükümde (TTK m. 344), denetçilerin azlinin düzenlendiği hükümde (TTK m. 350)

²⁷⁵ Kararın metni için bkz. **BATİDER**, C. X, S. 3, 1980, s. 825-835.

²⁷⁶ **TEOMAN**, Azil, s. 30.

²⁷⁷ **TÜRK**, s. 196.

yer verdiği “*her zaman*” veya “*her vakit*” ibaresine TTK m. 316 hükmünde de yer verirdi²⁷⁸. Yazara göre ayrıca, yönetim kurulu üyelerinin gündemsiz azledilebileceği ve yerlerine aynı toplantıda yenilerinin seçilebileceğinin kabul edilmesi, azınlığın şirkete yön vermesine ve hatta şirketin organsız kalmasına neden olabileceğinden gündeme bağlılık ilkesine üstünlük tanınması gerekmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin azli ve yerlerine yeniden seçilmesi hususlarının gündemde mutlaka yer alması gerektiğini kabul eden yazar, gündemde sadece “*yönetim kurulu üyelerinin seçimi*” şeklinde bir maddeye yer verilmiş ve fakat azilden hiç bahsedilmemiş olması durumunda, yeni üye seçiminin ancak eski üyelerin azli halinde mümkün olabileceğinden hareketle, sadece bu durumda gündemde yer almadığı halde yönetim kurulu üyelerinin azledilebileceğini ileri sürmektedir²⁷⁹.

Yönetim kurulu üyelerinin (TTK m. 316) ve tasfiye memurlarının azlini (TTK m. 342/I) düzenleyen hükümlerle gündeme bağlılık ilkesini düzenleyen hükmün (TTK m. 369/II) emredici nitelikleri gereği, ancak TTK m. 369 hükmünde yapılacak bir kanun değişikliği ile azlin gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil edebileceğini ifade eden *Tekil*'e göre, TTK m. 342'de yer alan “*her zaman*” sözü ile kastedilen bir sebep gösterilmeksizin ya da sözleşme ile getirilmiş herhangi bir etkenden bağımsız olarak azil kararı alınabileceğidir²⁸⁰. Yoksa bu ifadeden, genel kurul kararı alınabilmesi için gerekli olan formaliteden vazgeçildiği bu arada gündeme bağlılık ilkesinin göz ardı edilebileceği anlamı çıkarılamaz²⁸¹.

Gündeme bağlılık ilkesinin amacından yola çıkan *Domanıç* ise, “En azından ilan sebebiyle gündem konularını görmüş sayılan bir kısım ortakların, idare meclisi üyelerinin azli veya sorumluluğuna karar verilmesi ile ilgili gündemi görse idi, toplantıya katılması aksi yönde genel kurulu etkilemesi veya en azından reyini aksi istikamette kullanması mümkündü. İlan edilen gündem konularının ehemmiyetsizliğine güvenerek toplantıya katılmayan ortakların bulunmadığı bir genel kurulda gündem dışı kararların alınması, bu ortakların görüş

²⁷⁸ *Türk*'e göre, TTK m. 316'da, TTK m. 344'teki “*her zaman*” ya da m. 350'deki “*her vakit*” ifadesinin kullanılmamış olması, yönetim kurulu üyelerinin her zaman azledilemeyecekleri anlamına gelmemektedir. Zira müdürlerin her zaman azledilebileceğini düzenleyen m. 344 hükmünden dolayı bir biçimde yönetim kurulu üyelerinin de her zaman azledilebileceği sonucunun çıkarılması mümkün ise de ayrıca, ortaklıkla yönetim kurulu üyeleri arasında vekâlet ilişkisi bulunduğu için (TTK m. 138, BK m. 530), üyelerin her zaman azledilebileceklerinin kabulü gerekmektedir. **TÜRK**, s. 194.

²⁷⁹ **DOĞANAY**, s. 1082, 1083.

²⁸⁰ *Türk* ise, yönetim kurulu üyelerinin “*her zaman*” azledilmesini farklı yorumlamakta, her zaman azledilme ile gündemde olmadan azledilmenin aynı anlama gelmediğini; her zaman azledilmenin üyelerin görev sürelerinin dolmasından önce ve genel kurul gündeminde bu konuda açıklık bulunmak suretiyle azledilmeleri anlamına geldiğini belirtmektedir. **TÜRK**, s. 194; **TEOMAN**, Azil, s. 28.

²⁸¹ **TEKİL**, s. 289.

ve reylerinin dolanılması neticesini doğurur”²⁸² demek suretiyle üyelerin azline karar verilebilmesi için bu konuda gündemde azil hususuna yer verilmesinin gerekli olduğunu ifade etmektedir.

Türk, yönetim kurulu üyelerinin gündemsiz azledileceğinin kabul edilmesinin, genel kurul görüşmeleri sırasında yaşanan ani öfkelenmelerin azille sonuçlanmasına neden olabileceğini, bunun da yönetimde sık sık değişikliklere yol açacağından şirket yönetiminde istikrarsızlıklara neden olabileceğini belirtmektedir²⁸³. Yazarın yönetim kurulu bakımından yaptığı bu değerlendirmenin denetim kurulu bakımından da geçerli olabileceğini söylemek mümkündür. Yönetim kurulunun gündemi belirleyen organ olması nedeniyle azli gündeme almayacağını ve bu nedenle azlin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olması gerektiği görüşünü de yazar, genel kurulun yönetim kurulundan başka denetçiler (m. 365, m. 353, b.8, m. 355) ve azınlık tarafından da toplantıya çağırılabilceği ve azınlığın ayrıca zaten toplanacak olan bir genel kurul gündemine istediği maddeyi koydurmaya hakkı bulunduğu (m. 366, m. 367) gerekçesiyle eleştirmektedir²⁸⁴.

2.2.2.2. Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Konuyla İlgili Düzenlemeleri

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, yönetim kurulu üyelerinin azli, “*Görevden Alma*” kenar başlığı ile m. 364’te ele alınmaktadır. Söz konusu hükme göre, “*yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi, gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin*²⁸⁵ *varlığı hâlinde, genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler*” (YTTK m. 364/I, c.1). TTK m. 316’nın karşılığı olan hükümle, uygulamada ortaya çıkan kimi sorunlara, özellikle azlin gündemden bağımsız olarak yapılıp yapılamayacağına yönelik yeni düzenlemeler getirildiği görülmektedir. Nitekim hükmün gerekçesinde de, “Uygulamada sorun yaratan ve Yargıtay kararlarında farklı tarihlerde değişik yönde sonuçlara bağlanmış bulunan, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmalarının gündeme bağlılık ilkesinin kapsamında olup olmadığı sorununu, menfaatler

²⁸² DOMANIÇ, AŞ, s. 622, 623.

²⁸³ TÜRK, s. 197, 198.

²⁸⁴ TÜRK, s. 200.

²⁸⁵ Hükmün gerekçesinde, haklı sebebin niteliği ile ilgili herhangi bir sınırlama bulunmadığı, bu bağlamda inter alia, yolsuzluk, geçimsizlik, bağlılık yükünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, yetersizlik, nüfusun kötüye kullanılmasının haklı sebep sayılacağı ve fakat sadece politik nitelik taşıyan bir sebebin, özellikle bilgisi ve ehliyeti ile yararlı olan bir üye yönünden haklı sebep oluşturmasının ratio legis’e uymayabileceği ifade edilmektedir.

dengesine uygun bir şekilde çözüme kavuşturmak amacıyla öngörülmüştür” denilerek, bu duruma değinildiği görülmektedir.

Türk Ticaret Kanunu’ndan farklı olarak hükme, yönetim kurulu üyelerinin “her zaman” azledilebileceği ifadesi alınmıştır. Yargıtay’ın “her zaman” ifadesine dayanarak gündemde bulunmasa dahi yönetim kurulu üyelerinin azledilebileceği yönünde kararlarının bulunduğunu belirtmiştik. Ne var ki yasa koyucu, YTTK’da azlin gündemle olan ilişkisine ayrıca değinmektedir. Şu halde, “her zaman” ifadesi ile kastedilenin, azlin üyelerin görev sürelerinin dolmasından önce de yapılabileceği olduğunun kabulü gerekmektedir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, gündemde bulunmayan konuların genel kurulda müzakere edilemeyeceği ve karara bağlanamayacağı hükme bağlandıktan sonra kanuni istisnaların bundan müstesna tutulduğu açıkça belirtilmektedir (YTTK m. 413/II). Gündeme bağlılık ilkesine istisna olabilecek söz konusu kanuni istisnalardan birinin de yönetim kurulu üyelerinin azli olduğu söylenebilir. Zira azlin düzenlendiği hükümde “*gündemde, ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin varlığı hâlinde*” yönetim kurulu üyelerinin her zaman azledilebileceğini öngörülmekte (YTTK m. 364/I) ve gündemin düzenlendiği hükümde, bunu tamamlar tarzda, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi konusunun, yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle²⁸⁶ ilgili sayıldığı hükme bağlanmaktadır²⁸⁷ (YTTK m. 413/III). Şu halde yönetim kurulu üyelerinin azli konusunda kural, azil konusunun gündemde yer almasıyla birlikte, gündemde ilgili bir maddenin ya da haklı sebeplerin bulunması durumunda gündemde madde olması koşulu aranmaksızın üyenin azledilebilmesidir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’ndaki ifadeye baktığımızda, azlin gündemsiz yapılabilmesinin esasen iki halde mümkün kılındığı görülmektedir. Bu hallerden ilki “gündemde yönetim kurulu üyelerinin azliyle *ilgili* bir maddenin bulunması” iken, ikincisi

²⁸⁶ YTTK m. 409/I’de olağan genel kurul gündeminde hangi konuların bulunması gerektiği hükme bağlanmakta; bu konular arasında finansal tabloların görüşülmesi de yer almaktadır. Böylece YTTK m. 409/I ve m. 413/III hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi neticesinde, genel kurula her olağan genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyelerini görevden alabilme olanağı verildiği görülmektedir.

²⁸⁷ Bu yeni düzenlemenin gerekçesi, “Genel kurul yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun ortaya koyduğu sonuçlardan memnun kalmamışsa yönetim kurulunu değiştirebilmelidir; icaatı beğenilmeyen bir yönetim kurulu süre endişesiyle görevde tutulmamalıdır” şeklinde ifade edilmiştir.

“haklı sebebin varlığı”dır. Haklı sebeplerin ne olduğu konusunda madde metninde bir açıklık bulunmasa da, gerekçede örneğe yoluyla bir takım haklı sebepler sayılmıştır. Buna göre, “inter alia, yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması, haklı sebeptir. Sadece politik nitelik taşıyan bir sebep, özellikle bilgisi ve ehliyeti ile yararlı olan bir üye yönünden haklı sebep oluşturulması ratio legis'e uymayabilir.”. Buna göre, yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki ilişkinin vekâlet ilişkisi olduğundan hareketle, vekâlet ilişkisinin niteliğine aykırı düşen durumların haklı sebep teşkil edeceğini söylemek mümkündür²⁸⁸. Haklı sebebin varlığı halinde, gündemde yer almasa bile yönetim kurulu üyelerinin azledilebileceği kabul edildiğine göre, gündemsiz azil için sebep gösterme zorunluluğunun getirildiğini görmekteyiz²⁸⁹. Gösterilen sebebin haklı olup olmadığının değerlendirmesini yapmak ise, şu durumda çoğunluğun inisiyatifindedir.

Gündemde yönetim kurulu üyelerinin azliyle “ilgili” bir hükmün bulunması durumunda, gündemde açıkça yönetim kurulu üyelerinin azli hususunun bulunmasına lüzum olmaksızın azlin yapılabileceği de düzenlenmektedir²⁹⁰. Hükümde, “*gündemde, ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin varlığı halinde*” denilmek suretiyle *veya* ifadesi kullanılmış olduğundan, gündemde yönetim kurulu

²⁸⁸ Nitekim hükmün gerekçesinde de “Genel kurulun güvenini yitiren, hakkında haklı bir sebep mevcut olan bir üyeyi genel kurulun sadece gündeme bağlılık ilkesi dolayısıyla ileriki gündeminde görevden alma bulunan bir toplantıya kadar yönetim kurulunda tutmak zorunda bırakılması, anılan ilkenin amacına aykırıdır” denilmek suretiyle yönetim kurulu üyesiyle şirket arasındaki güven ilişkisine değinilmiş ve bu ilişkinin ortadan kalkması durumunun genel olarak haklı sebebin varlığına işaret ettiği vurgulanmıştır.

²⁸⁹ Maddenin 2. fıkrasında, TTK'nin azledilen yönetim kurulu üyelerinin tazminat isteme haklarının olmadığı yönündeki hükmün aksine bir düzenleme getirilerek, azledilen üyenin tazminat hakkının saklı olduğu belirtilmiştir. TTK' da azledilen üyenin tazminat isteme hakkının olmayışı, genel kurulun azil yetkisini kuvvetlendirerek sebep göstermeksizin azil yapılmasını mümkün kılmakta iken, YTTK'nin yürürlüğe girmesi ile sebepsiz azillerin pratikte görülmesi imkânsız gibi görünmektedir. Hatta şirketin tazminat ödemek ya da daha fazla tazminat ödemek durumunda kalmasını önlemek adına, gösterilecek sebebin haklı sebep olacağı kuşkusuzdur. Bu bakımdan yönetim kurulu üyesinin azli için haklı sebep göstermenin, sadece gündemsiz azil için önem arz etmediği söylenebilir.

²⁹⁰ Hükmün gerekçesinde, “Kural şudur: Bir üyenin görevden alınabilmesi için gündemde bu yolda hüküm bulunması şarttır. Ancak haklı sebepler varsa, genel kurul, gündemde madde bulunmasa bile üyeyi azledilebilecektir.” dendiğinden, yalnızca haklı sebeple yönetim kurulu üyelerinin azlinin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olacağı kabul edilmiş gibi görünmektedir. Ne var ki hükümde, gündemde azille ilgili bir hükmün bulunması da azil için yeterli görülmektedir. Gündemin açıklığı ilkesi, gündemle ilgili ya da bağlantılı konuların genel kurul toplantısında görüşülmesini engellediğinden, yönetim kurulu üyelerinin hem haklı nedenle hem de gündemde azille bağlantılı hükümlerin bulunması durumunda azlinin gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil edeceğinin kabulü gerekmektedir.

üyelerinin azliyle ilgili bir hükmün bulunması durumunda, azil için ayrıca bir de haklı sebep göstermenin aranmadığı sonucuna varmak mümkündür²⁹¹.

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda, denetçilerin seçilmesi ve görevden alınmaları yetkilerinin, TTK'de olduğu gibi genel kurula ait olduğu düzenlenmektedir (YTTK m. 408/II). Denetçi seçiminin her faaliyet yılı için yenilenmesi ve gelecek yılın denetçisinin içinde bulunulan faaliyet yılı bitmeden belirlenmiş olması gerekmektedir (YTTK m. 399/I, c.2). Ne var ki, denetçinin görevden alınması yani azli konusunda TTK'dan farklı düzenlemelere yer verilmektedir. Buna göre, yönetim kurulu veya genel kurul denetçi ile yapılan sözleşmeyi feshedip kendiliğinden başka bir denetçi atayamaz²⁹²; denetçileri görevden almaya, haklı sebeplerin varlığı halinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi görevli ve yetkilidir²⁹³ (YTTK m. 399/IV). Ayrıca bir denetçinin görevden alınması, yerine yenisinin atanmış olması koşuluna bağlanmaktadır (YTTK m. 399/II); yoksa denetçi azledilip daha sonra yerine yenisi atanamaz. Genel kurulun denetçileri azil yetkisinin genel kurulun elinden alınmış olması karşısında, YTTK'nın yürürlüğe girmesiyle, denetçilerin azli ve yeniden seçilmesinin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olup olmadığı yönündeki tartışmaların ortadan kalkacağını söylemek mümkündür.

²⁹¹ Ne var ki yukarıda (dn. 289) da belirttiğimiz üzere, haklı sebep göstermek azledilen üyenin tazminat isteme hakkı bakımından önem arz edebilir.

²⁹² Bu düzenlemenin (m. 399/II) gerekçesi şu şekildedir: "Bu ilke, denetçinin bağımsızlığına kesin bir göndermedir. Şirkete sınırsız fesih hakkı tanınmış olsaydı, denetçi, şirket tarafından fesih baskısı altında tutulabilirdi. Feshin dördüncü fıkradaki şartlara bağlanmış olması, denetçiye güvence sağlamaya ilişkin yeni ve modern şirketler hukukunun esin verdiği bir üst hukuk kuralıdır."

²⁹³ Yönetim kurulunun veya azınlığın istemi üzerine harekete geçecek olan mahkeme, ilgilileri ve seçilmiş denetçiyi dinleyerek, seçilmiş denetçinin kişiliğine ilişkin haklı bir sebebin gerektirmesi, özellikle de onun taraflı davrandığı yönünde bir kuşkunun varlığı hâlinde, başka bir denetçi atayabilir (YTTK m. 399/IV).

2.3. Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Görüşmelerin Ertelenmesi İstemi

2.3.1. Genel Olarak

6762 sayılı TTK ile hem şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlığa²⁹⁴ hem de çoğunluğu²⁹⁵ oluşturan pay sahiplerine, bilanço görüşmelerinin asgari²⁹⁶ bir ay sonra bırakılmasını isteme hakkı tanınmaktadır (TTK m. 377). YTTK’de, TTK’den farklı olarak bilanço görüşmelerinin ertelenmesini isteme hakkı, azınlığa münhasır bir hak olarak düzenlenmektedir (YTTK m. 420/I). YTTK’de azınlık halka açık olan ve olmayan anonim şirketler bakımından farklı tanımlanarak halka açık olmayan anonim şirketlerde sermayenin onda birine, halka açık anonim şirketlerde sermayenin yirmide birine sahip olan pay sahiplerinin erteleme talebinde bulunabileceği düzenlenmiştir. Yönetim kurulunun çoğunluk pay sahiplerinin iradesi ürünü olduğu gerçeği karşısında, bilanço yeterince inceleyememiş olan azınlığa yeni bir araştırma olanağı tanıyan bu hak, yönetim kurulunun faaliyetlerinin denetlenmesi bakımından önemlidir²⁹⁷. Buna göre azınlığı oluşturan pay sahipleri, herhangi bir gerekçe göstermek ya da açıklama yapmak zorunda kalmaksızın bilanço görüşmelerinin ertelenmesi yönünde istekte bulunabilmektedir²⁹⁸. Azınlığın bu istemi karşısında genel

²⁹⁴ Yasada şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlık tarafından bu hakkın kullanılabilmesi belirtilmiş olsa da, azınlığı oluşturan pay sahiplerine ilişkin 1/10’luk oranın ana sözleşme ile hafifletilmesi mümkündür. TEOMAN, Ömer, “Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, V. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1988, s. 81.

²⁹⁵ Çoğunluğu belirlemede genel kurulda hazır bulunan esas sermayenin mi yoksa toplam sermayenin mi esas alınması gerektiği konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Ancak hükmün azınlığı koruma amacından yola çıkarak çoğunluğun belirlenmesinde genel kurulda hazır bulunan pay sahiplerinin esas alınması gerektiği yönündeki görüş için bkz. TEOMAN, Bilanço Görüşmeleri, s. 81.

²⁹⁶ Hem Yargıtay hem de doktrin tarafından sözü edilen bir aylık sürenin azınlık lehine tanınmış bir kazanılmış hak niteliğinde olduğu, ancak gerektiğinde bir aydan daha fazla bir süre için bilanço görüşmelerinin ertelenebileceği kabul edilmektedir. TEKİNALP, Azınlığın Müzakereyi Erteletmesi, s. 240, 241; TEOMAN, Bilanço Görüşmeleri, s. 84, 85.

²⁹⁷ Pay sahiplerinin, şirket defter ve belgelerini incelemesi, bu konuda genel kurulun açık müsaadesinin ya da yönetim kurulunun kararının bulunması koşuluna bağlanmıştır (TTK m. 363/II). Bu hüküm nedeniyle, erteleden sonra, erteleme talebinde bulunanların sadece bilanço, kar-zarar hesabı ve yıllık raporları inceleyebilecekleri ve bununla da sağlıklı denetimin sağlanamayacağını ifade eden görüş için bkz. TEKİNALP, Ünal, “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. XLII, S. 1-4, İstanbul 1977, s. 242.

²⁹⁸ TEKİNALP, Azınlığın Müzakereyi Erteletmesi, s. 238; Y.11.HD., 03.11.1976 T., 3952 E., 4738 K.: “TTK’nun 377.maddesi, anonim ortaklık genel kurulundaki bilançonun onanması müzakeresinin geri bırakılmasını düzenlemektedir. Bu maddeye göre, müzakerenin geri bırakılması için çoğunluğun veya ortaklık sermayesinin onda birine sahip azınlığın istemde bulunması gereklidir. Müzakerenin ilk kez geriye bırakılmasının istenmesinde gerekçe gösterilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Müzakerenin geriye bırakılmasını istemek yetkisini haiz olan kimselerin istemi yeterli olup, genel kurulun bu isteme uyararak en az bir ay sonra müzakereyi bırakması zorunludur. Başka bir deyişle böyle bir istem karşısında genel kurulun takdir hakkı yoktur”. TEOMAN, Bilanço Görüşmeleri, s. 83, 84. Aksi görüşte olan Birsal, “Esasen aynı maddenin sonunda ‘...bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gereken izahat...’dan söz edildiğine göre, sebep

kurulun takdir yetkisi olmadığından, böyle bir istem genel kurulda oylamaya sunulmaksızın²⁹⁹ o toplantıda bilanço görüşmelerine son verilir³⁰⁰. YTTK’de bu husus ayrıca belirtilmekte; “*genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır*” denilmektedir (YTTK m. 420/I, c.1). Bu durum ve erteleme neticesinde yapılacak olan izleyen toplantının günü, yeri ve gündemi pay sahiplerine TTK’nin 368. maddesine uygun olarak bildirilir (TTK m. 377).

Azınlığın toplantının ertelenmesi için gerekçe göstermiş olması, toplantının ikinci kez erteletilebilmesi bakımından önemlidir. Öyle ki; ertelenen genel kurul toplantısında, bilançonun itiraza uğrayan noktaları³⁰¹ hakkında gerekli açıklamanın yapılmadığını düşünen azınlık pay sahiplerine, ikinci kez görüşmeleri erteletirme imkânı tanınmaktadır (TTK m. 377, c.2). YTTK’de ikinci kez erteleme isteminde bulunulabilmesine bir koşul daha eklenmiş; bilançonun itiraza uğrayan ve fakat bunlardan “tutanağa geçmiş olanlar” hakkında gerekli izahatın yapılmamış olması gerektiği belirtilmektedir (YTTK m. 420/II). Bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gerekli açıklamanın yapıp yapılmadığının tespiti objektif esaslara uygun olarak yapılmalıdır. Yüksek Mahkeme bu hususa bir kararında³⁰², “*Bilançonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gerekli açıklamanın yapıldığı sonucuna varıldığının kabulü için, yapılan açıklamaların bilançonun itiraza uğrayan noktaları herkesçe kabul edilebilir şekilde açıklığa kavuşturmuş ve bütün duraksamaları gidermiş olması lazım gelir. Yoksa genel kurul çoğunluğu, açıklamalar bizce yeterlidir, biz takdir hakkımızı kullanıyor ve müzakerelere devam ediyoruz, diyerek geri bırakma isteğini reddedemez*” diyerek açıklık getirmiştir. TTK’den farklı olarak YTTK m. 420/II’de bu hususa açıklık getirilmiş; azınlığın ikinci kez erteleme talebinde bulunabilmesi için “*ilgililer tarafından*

---

gösterilmeden ertelemenin hakkın suiistimaline yol açabileceğini düşünmek lazımdır” diyerek, erteleme isteminin gerekçelendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. **BİRSEL**, s. 639.

²⁹⁹ Y.11.HD., 21.03.1983 T., 1247 E., 1360 K.: “*Genel kurulda bilançonun onanıp onanmaması hususu görüşülürken azınlık hakkı sahipleri genel kurulun ertelenmesini istemişlerdir. Azınlığın bu istemi oylamaya konulamaz. Divan başkanı azınlığın bu istemini hemen kabul ederek genel kurulun ertelenmesine karar verilmelidir...*”. **TEOMAN**, Bilanço Görüşmeleri, s. 82.

³⁰⁰ Erteleme istemine rağmen genel kurulda “devam” yönünde karar alınması halinde, alınan karar yoklukla maluldür. **TEKİNALP**, Azınlığın Müzakereyi Erteletirmesi, s. 240. Ancak Yargıtay, bu surette alınan kararların iptal yaptırımına tabi olduğunu karara bağlamıştır. Y.11.HD., 27.10.1961 T., 1147 E., 3496 K., Karar için bkz. **DOĞANAY**, s. 1103, dn. 96.

³⁰¹ Azınlık itiraza uğrayan noktaları erteleme isteminde bulunurken, iki genel kurul arasındaki incelemeler esnasında ya da ikinci toplantıda müzakereler esnasında bildirebilir. **TEKİNALP**, Azınlığın Müzakereyi Erteletirmesi, s. 239. Ancak YTTK’de ikinci kez erteleme isteminde bulunulabilmesi için, tutanağa geçmiş olan itirazlar hakkında gerekli izahatın yapılmamış olması gerektiği koşulu arandığından, izahatın yalnızca toplantı esnasında yapılmış olan –ve tabi ki tutanağa geçirilmiş olan- itirazlar bakımından yapılmış olması yeterli olacaktır.

³⁰² Y.11.HD., 08.11.1976 T., 3952 E., 4738 K. **TEOMAN**, Bilanço Görüşmeleri, s. 86, 87.

dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması” gerekliliğine değinilmektedir.

Bilanço görüşmelerinin ertelenmesi bir azınlık grubu tarafından istendikten sonra, ikinci toplantıda başka bir azınlık grubu, kendilerinin ilk kez bu hakkı kullandıkları gerekçesiyle hükmün ilk cümlesine dayanarak toplantının ertelenmesini isteyemez³⁰³.

2.3.2. Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Görüşmelerin Ertelenmesi İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Bilanço görüşmelerinin ertelenmesi isteminin, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğu kabul edilmektedir³⁰⁴. İstemin, istisna olarak kabul edilmesi için azınlık ya da çoğunluk pay sahipleri tarafından ileri sürülmüş olması arasında bir fark olmadığı ileri sürülmektedir³⁰⁵. Toplantıya bütün pay sahipleri katılmış olsa da, azınlığı ya da çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin bilançonun ertelenmesi yönünde istemde bulunması durumunda, bu istem, genel kurulda oylanmaksızın bilanço görüşmelerinin ertelenmesi gerektiğinden, bu hususun gündemde yer almasının faydasız³⁰⁶ ve olanaksız olduğu³⁰⁷ gerekçe olarak ileri sürülmektedir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, erteleme isteminin gündeme bağlılık ilkesinden müstesna tutulduğuna dair bir düzenlemeye yer verilmemektedir (YTTK m. 420). Oysa gündeme bağlılık ilkesini düzenleyen hükümde, gündeme bağlılık ilkesine sadece kanuni istisnalar getirilebileceği ifade edilmektedir (YTTK m. 413/II). Bu bağlamda, erteleme isteminde bulunabilmek için, gündemde buna ilişkin bir hükmün yer alması gerektiği düşünülebilir. Ancak gündemde, genel kurulca görüşülüp karara bağlanabilecek hususların yer alması gerekmektedir. Oysa bilanço görüşmelerinin ertelenmesi, genel kurulun tasarrufunda değildir. Bu konuda azınlığın ya da yeterli çoğunluğun isteminin bulunduğu tespit edilmesi, görüşmelerin ve buna bağlı konuların ertelenmesi bakımından yeterlidir.

³⁰³ **TEKİNALP**, Azınlığın Müzakereyi Erteletmesi, s. 241.

³⁰⁴ **BİLECEN**, s. 76; **İMREGÜN**, AO, s. 118; **TEKİL**, s. 363; **YİĞİN**, s. 37, 38.

³⁰⁵ **YİĞİN**, s. 37, 38.

³⁰⁶ **KAYAR**, İsmail, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Azınlığın Bilanço İle İlgili Görüşmelerin Ertelenmesine Karar Verme Hakkı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 67, S. 4-5-6, İstanbul 1993, s. 20; **TEKİL**, s. 363.

³⁰⁷ **İMREGÜN**, AO, s. 118.

Nitekim YTTK’de açıkça genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, azınlığın istemi üzerine bilanço görüşmelerinin erteleneceğinin düzenlenmiş olması, hakkın kullanılmasının niteliği gereği genel kurul kararına bağlı olmadığını göstermektedir. Bu bakımdan, konunun zaten gündemde yer almaya müsait olmadığını söylemek mümkündür. Ayrıca bilanço görüşmelerinin ertelenmesi istemine, bilançonun gerçeği yansıtmadığı düşüncesi ve bu nedenle bilançonun tetkik edilmesi ihtiyacı neden olabilir. Her ne kadar toplantıdan en az on beş gün evvel diğer belgelerle birlikte bilançonun pay sahiplerinin incelemesine amade tutulacağı hükme bağlanmış (TTK m. 362/II) ise de, -bu süre toplantıya çağrı süresi (TTK m. 368) ile örtüştüğünden- bu zaman zarfında büyük ihtimalle gündem zaten pay sahiplerine duyurulmuş olacaktır. Gündem henüz duyurulmamış olsa dahi, azınlığın gündeme madde ilave ettirebilmesi için kanunda öngörülen prosedürün (TTK m. 366, 367) gündemin duyurulmasından önce tamamlanma ihtimali düşük olduğundan, bilançonun görüşüldüğü toplantı gündemine bilanço görüşmelerinin ertelenmesi konusunun eklenmesi güç olacaktır. Şu halde konunun gündeme alınmasının aynı zamanda olanaksız olduğunun da söylenmesi mümkündür. Diğer yandan, azınlıktan konunun gündeme ilavesi için gerekli işlemleri yapmasını beklemek, bir azınlık hakkının kullanılmasının başka bir azınlık hakkına bağlanması anlamına gelir, ki bu durum azınlık haklarının konuluş amacına aykırılık teşkil etmektedir³⁰⁸. Ancak tüm pay sahiplerinin toplantıya katılmış olmasının sonuca etkili olmayacağı, dolayısıyla gündemde yer almasının faydasız olduğu gerekçesine katılmamaktayız. Öyle ki kanun bilanço görüşmelerinin ertelenmesinin azınlık ya da çoğunluk pay sahipleri tarafından istenebileceğini kabul etmiştir. Azınlığın ya da çoğunluğun oluşturulabilmesi için, pay sahiplerinin durumdan haberdar olması ve toplantıya katılması gerekmektedir. O halde konunun gündemde yer alması faydasız değil, aksine, pay sahiplerine tanınan hakkın kullanılması için yeterli sayının sağlanması bakımından faydalıdır.

Azınlığın istemi üzerine ertelenen toplantının birinci toplantının devamı olup olmadığı hususu, ikinci toplantının gündeminin belirlenmesi noktasında önemlidir. Gerçekten, ikinci toplantının ilkinden bağımsız bir toplantı olduğunun kabulü halinde, ikinci toplantının gündeminin serbestçe belirlenmesi mümkün olabilmektedir. *Birsel*, bu konuda, “Erteleme istemi üzerine bir ay sonraki bir tarihte yapılacak toplantı bağımsız bir toplantı niteliğindedir. Bu nedenle bilançonun tasdiki maddesi ve onunla ilişkili gündem maddeleri saklı kalmak şartıyla gündem yeniden düzenlenebilir” demektedir³⁰⁹. Aynı görüşte olan *Kayar* ise, 377.

³⁰⁸ YİĞİN, s. 39.

³⁰⁹ BİRSEL, s. 640.

maddenin erteleme hakkında adi toplantıya davet merasimini düzenleyen 368. maddeye atıfta bulunulmasının yeni bir toplantı yapılmasına işaret ettiğini, yeni bir toplantı merasimi yapılacağına göre ikinci toplantının yeni bir toplantı olduğunu, ertelenen hususlara yer vermek kaydıyla gündemin yeniden düzenlenebileceğini ifade etmektedir³¹⁰. Ne var ki, bu görüşe katılmak hükmün lafzı gereği imkânsızdır. Hükmün lafzında açıkça bilançonun tasdiki hakkındaki müzakerenin bir ay sonraya bırakılmasından söz edilmekte ve pay sahiplerine bildirilecek hususun da bu olduğu belirtilmektedir³¹¹. Kanun koyucu bağımsız yeni bir toplantının yapılmasından yana olsa idi, ikinci toplantının usulü ve esasına ilişkin olarak özel düzenlemeler getirmez; azınlığın bu yönde bir talebi karşısında *toplantının* erteleneceğinden söz ederdi. Nitekim *Doğanay* da ikinci toplantıda yalnızca bilançonun tasdiki ve buna bağlı konuların görüşülebileceğini, yoksa ilk toplantının gündem maddelerinin değişmesinin ya da yeni gündem maddesi ilavesinin söz konusu olamayacağını, aksinin gündeme bağlılık ilkesine aykırı olacağını ifade etmiştir³¹².

Ertelemenin kapsamına diğer gündem maddelerinin girip girmediğinin belirlenmesi gündeme bağlılık ilkesi bakımından önem taşımaktadır. TTK m. 377'nin "*Bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere...bir ay sonraya bırakılır*" ifadesinden, sadece bilanço müzakerelerinin ertelenmesi gerektiği anlaşılmakla birlikte, bu konuda uygulamada birlik olmadığı gözlemlenmektedir³¹³. Yargıtay, bilançonun tasdikiyle "alakalı" diğer gündem maddelerinin ertelenebileceğini kabul etmektedir³¹⁴.

Arslanlı, diğer gündem maddelerinin "bilvasıta bilançonun tasdikine müncer olması" durumunda ertelenebileceğine, karın dağıtılmasına ilişkin maddenin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğine değinmektedir³¹⁵.

Teoman'a göre, bilanço görüşmelerinin ertelenmesinin kapsamına bilanço ile bağlantılı nitelikte olan konuların da girmesi gerektiğinden yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin görüşmelerin mutlaka ertelenmesi gerekmektedir³¹⁶. Yazar, "Genel kurula katılan pay sahiplerinin henüz bilanço konusunda yeterince aydınlanmamış iken, bu bilanço hazırlayan

³¹⁰ KAYAR, s. 283.

³¹¹ TEKİNALP, Azınlığın Müzakereyi Ertelettirmesi, s. 242.

³¹² DOĞANAY, s. 1104.

³¹³ TEKİNALP, Azınlığın Müzakereyi Ertelettirmesi, s. 236.

³¹⁴ Y.11.HD.27.10.1961 T., 1147 E., 3496 K.. DOĞANAY, s. 1103, dn. 96; Y.11.HD., 10.07.1986 T., 1986/3798 E., 1986/4357 K.. TEOMAN, Bilanço Görüşmeleri, s. 88.

³¹⁵ ARSLANLI, A.Ş, C.I, s. 242. Aynı görüş için bkz. BİRSEL, s. 640.

³¹⁶ Aynı görüş için bkz. TEKİNALP, Azınlığın Müzakereyi Ertelettirmesi, s. 237.

yönetim kurulu üyeleri aleyhine bundan böyle sorumluluk davası açılmayacağı anlamına gelen ve hukuken bir menfi borç ikrarı taşıyan ibra kararını vermeleri düşünülemez” diyerek, bilanço görüşmeleri ile yönetim kurulu üyelerinin ibrası arasındaki sıkı bağa değinmiştir³¹⁷. Yazar ayrıca, bilanço görüşmeleri ertelendiği için henüz ibra edilmemiş olan yönetim kurulu üyelerinin denetçi olamayacağını (TTK m. 347/IV, c.2), her ne kadar yeniden yönetim kurulu üyesi seçilebilmek için ibra edilmiş olma koşulu aranmasa da, faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaksızın eski yönetim kurulu üyelerinin yeni yönetim kurulu üyeliğine seçilmesinin, genel kurulun serbest ve bağımsız karar alması şeklindeki ilkeyle bağdaşmayacağını belirterek, önerilen denetçi/denetçilerin ya da yönetim kurulu üyelerinin henüz bilançosu hakkındaki tartışmalar bitirilmemiş olan yönetim kurulu üyeleri arasından olması durumunda, buna ilişkin görüşmelerin de erteleneceğini haklı olarak ifade etmektedir³¹⁸.

Tekinalp'in de *Teoman* ile aynı sonuca, bilançosu henüz geçmemiş, hesabını verip ibrayı sağlamamış üyelerin tekrar seçilmelerinin maddenin öngörülme amacı ile bağdaşmayacağı gerekçesiyle ve “bilançonun etkilenmesi ile ertelenecek maddeler” ölçüsünü kullanmak suretiyle vardığı görülmektedir³¹⁹. Gerçekten, salt maddenin lafzından yola çıkmak suretiyle sadece bilanço müzakerelerinin ertelenmesi durumunda, bilançosu görüşülmeksizin yönetim kurulu üyelerinin ibrası ya da bilançosu görüşülmeyen ve dolayısıyla faaliyetlerinden henüz emin olunmayan yönetim kurulu üyelerinin yeni dönem de şirket yönetiminde görev alması gibi çelişkili, genel kurulun aranan iradesine uymayan kararların alınması mümkün olacaktır.

Çamoğlu ise ertelemenin kapsamına girecek konuları belirlemede kapsamlı bir ölçüt kullanmakta ve “Bilanço müzakereleri ile doğrudan veya dolaylı olarak bağlantılı olan gündem maddelerinin tümü TTK 377 uyarınca yapılan ertelemenin kapsamı içindedir. Diğer bir anlatımla bilançonun (ve kar-zarar hesabının) onaylanmasından (veya reddedilmesinden) etkilenecek tüm görüşme kalemleri ertelemeye tabi olacaktır” demektedir³²⁰. Bu kapsamda, yazara göre, ertelemenin kapsamına kar-zarar hesabı, yönetim kurulunun kararın dağıtılmasına ilişkin önerisi, yönetim kurulunun yıllık raporu ile denetim raporu, yönetim kurulu üyeleriyle

³¹⁷ **TEOMAN**, Bilanço Görüşmeleri, s. 88.

³¹⁸ **TEOMAN**, Bilanço Görüşmeleri, s. 91-94. Aynı görüş için bkz. **KAYAR**, s. 281.

³¹⁹ **TEKİNALP**, Azınlığın Müzakereyi Ertelettirmesi, s. 236.

³²⁰ **ÇAMOĞLU**, Ersin, “*Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler?*” Ünal Tekinalp'e Armağan, C.I, İstanbul 2002, s. 289.

denetçilerin ibrası, yeni yönetim ve denetim kurulu üyelerinin eski –aklanmamış- üyelere olmaları durumunda organlara üyelerin seçimi, sermaye artırımı³²¹, tahvil çıkarılması³²² hususlarının da ertelenmesi gerekmektedir³²³.

Domanıç, erteleme talebi ile birlikte bilanço ve bununla doğrudan doğruya bağlantılı gündem konularının erteleneceğini kabul etmektedir. Bu bağlamda erteleme kapsamına zarar hesabının, kazancın dağıtılması ile ilgili teklifin, kurucu kazanç paylarının (TTK m. 298), yönetim kurulu üyeleri kar payının (TTK m. 472), intifa kazanç paylarının (TTK m. 403) dağıtımını ile ilgili gündem maddelerinin girildiğini kabul etmekle beraber, yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin ibrasının bu kapsamda değerlendirilmemesi gerektiğini ileri sürmektedir. Yazar'a göre, "Her ne kadar bilançonun tasdiki, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibra edilmiş sayılmalarını gerektirirse de (TTK m. 380), bu kaidenin aksine genel kurulun karar alması, yani bilançoğu reddettiği halde ibra kararı alması veya bilançoğu kabul ettiği halde yönetim ve denetimin sorumluluğuna karar vermesi de mümkün olduğundan, bilançonun ertelenmesine rağmen, ibra veya ademi ibra kararı verilmesi mümkündür. Bu nedenle gündemin ibra ile ilgili gündem maddelerinin ertelenmesi şart değildir."³²⁴.

Türk Ticaret Kanunu'nda, sadece bilançonun tasdiki hakkındaki "müzakerenin" ertelenmesinden söz edilmesine rağmen, YTTK'de uygulama ve doktrin görüşleri de göz önünde bulundurularak "*finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular*" ın erteleme kapsamında olduğu belirtilmiştir (YTTK m. 420/I, c.1). Hükümle, ertelenecek konuları belirleme bakımından "bilançoğa bağlı konu" kriteri getirilmiştir. Bilançoğa bağlı konuların neler olduğu konusunda YTTK'de de bir açıklık olmamakla birlikte, bilançonun oylanması sonucundan bir şekilde –dolaylı ya da dolaysız- etkilenebilecek tüm konuların bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

³²¹ Yazar, "Olağanüstü yedekler ve değerlendirme fonları sermayeye eklenmesi düşünülen birer bilanço kalemi olarak daha önceki bilançolarda onaylanmış ve varlıkları ve doğrulukları yasanın öngördüğü biçimde belgelenmiş olsalar dahi, erteleme toplantısının gündeminde bulunan "bilançonun müzakeresi ve genel kurulun onayına sunulması" maddesi, şirket sermayesinin (varlıklarının), bilançodaki yedeklerin ve değerlendirme fonu kalemlerinin varlığının ve doğruluğunun sermaye artırımı öncesinde genel kurul tarafında güncel olarak bir kere daha saptanmasını ifade etmektedir." diyerek, genel kurulun son bir kez daha inceleme olanağından mahrum bırakılmayacağı gerekçesiyle sermaye artırımı maddesinin de erteleme kapsamında olması gerektiğini belirtmektedir. **ÇAMOĞLU**, *Bilançonun Ertelemesi*, s. 293, 294.

³²² Yazara göre, ödenen ve tasdik olunmuş son bilançoğa göre mevcut olduğu tespit edilen esas sermayeden fazla tahvil çıkarılmayacağı kanun gereğidir (TTK m. 422). Dolayısıyla bilanço genel kurulca onaylanıp kesinleşmeden tahvil çıkarma tavanının kesinleşmesi söz konusu değildir. **ÇAMOĞLU**, *Bilançonun Ertelemesi*, s. 294.

³²³ **ÇAMOĞLU**, *Bilançonun Ertelemesi*, s. 290-295.

³²⁴ **DOMANIÇ**, AŞ, s. 857, 858.

2.4. Kurucular, Yönetim Kurulu Üyeleri Ve Denetçiler Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması İstemi

2.4.1. Genel Olarak

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda karşılığı bulunmayan TTK m. 341'de, yönetim kurulu üyeleri aleyhine şirket adına açılacak sorumluluk davasına ilişkin usul düzenmiş olup, bu hükmün TTK m. 359'un atfı nedeniyle denetçiler aleyhine açılacak olan sorumluluk davaları bakımından da uygulanması gerekmektedir³²⁵. Azınlığın kurucular aleyhine sorumluluk davası açabileceğine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak TTK m. 309 ile tek bir pay sahibine dahi kurucular aleyhine sorumluluk davası açma hakkının verilmesi karşısında, azınlığın bu hakka evleviyetle sahip olduğu kabul edilmektedir³²⁶. Buna göre, genel kurulun yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması yönünde bir karar vermesi durumunda ya da genel kurulun dava açılmamasına karar verdiği oylamada³²⁷ esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahiplerinin dava açılması yönünde oy kullanmış olmaları durumunda şirkete, karar veya talep tarihinden itibaren bir ay³²⁸ içinde sorumluluk davası açma mecburiyeti getirilmiştir (TTK m. 341/I, c.1). Azınlığın yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler aleyhine dava açılması yönünde oy kullanmış olmaları, şirket tarafından davanın açılması için yeterli değildir, azınlığın aynı zamanda bu yönde açık bir talebinin de bulunması gerekmektedir³²⁹.

Azınlığın sorumluluk davası açılması yönündeki kararının, aynen genel kurul kararı gibi etki doğuracağı, aynı zamanda bu kararın TTK m. 381 uyarınca iptal ettirilebileceği kabul edilmektedir³³⁰. Azınlık tarafından dava açılmasına karar verilmesi durumunda genel

³²⁵ Y.11.HD., 28.03.1978 T., 929 E., 1573 K., "TTK'nın 359'uncu maddesi gereğince aynı Kanun'un 341'inci maddesi hükümleri denetçiler hakkında da uygulanır.". ERİŞ, s. 2011.

³²⁶ İMREGÜN, AO, s. 313.

³²⁷ Genel kurulun yöneticiler ve denetçiler hakkında sorumluluk davası açılmaması yönünde oy kullandıkları – aynı- oylamada azınlık pay sahiplerinin dava açılması yönünde oy kullanmaları gerekmektedir. ÜNSAL, s. 91, 92.

³²⁸ Kanunda bir aylık sürenin geçirilmesiyle dava açma hakkının düşmeyeceği belirtildiğinden (TTK m. 341/I, c.2), bir aylık süre mahiyeti itibariyle hak düşürücü süre ya da zamanaşımı süresi olmayıp, şirket işlerinin ivedilikle yapılmasını öngören bir görev ifası süresidir. ÜNSAL, s. 96.

³²⁹ BİRSEL, s. 641; ÇAMOĞLU, Ersin, *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, 2. Baskı, İstanbul 2007, s. 113; ÜNSAL, s. 93.

³³⁰ Kararın iptali için dava açılması ve mahkemece icranın geri bırakılması kararı verilmesi durumunda, iptal davası sonuçlanana dek sorumluluk davası açılmayacağından, bir aylık süre içinde dava açmayan kimselerin sorumlu olmasını engellemek için, iptal davasının BK m. 132/I, b.6 gereği zamanaşımını durduran bir sebep olarak kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. BİRSEL, s. 641; ÜNSAL, s. 94. Ayrıca azınlık kararına karşı iptal davası açılabilirliği görüşünü eleştiren görüş için bkz. İMREGÜN, Azınlığın Himayesi, s. 187, 188.

kurul, tazminattan feragat anlamına gelen ibraya karar veremeyecektir³³¹. Azınlığın muhalefetine rağmen genel kurulda ibra kararı alınması durumunda ise, bunun yalnızca yöneticiler hakkında şirket tarafından açılacak sorumluluk davasını engellediği kabul edilmektedir³³².

2.4.2. Kurucular, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçiler Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması İstemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için konunun gündemde yer almasının gerekip gerekmediği noktasında doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüş, sorumluluk davası açılmasının gündeme bağlılık ilkesinin mutlak istisnası olduğunu kabul ederken, diğer görüş, konunun gündemde yer alması gerektiğini ileri sürmektedir. Bir başka görüş ise, gündemde bulunan maddelerle sorumluluk davası açılması konusunda irtibat kurulabiliyorsa, gündemde açıkça yer almasa da, sorumluluk davası açılabileceğini kabul etmektedir.

Birsel, gerekçe göstermeksizin TTK m. 341 uyarınca azınlığın şirket adına sorumluluk davası açılması isteminde bulunabilmesi için, gündemde dava açılması yönünde bir maddenin bulunması gerekliliğine değinmektedir. Ancak yazar'a göre, TTK m. 380 gereği bilançonun tasdik edilmesinin sonucu olan ibra kararına karşı azınlığın yönetim kurulu üyeleri aleyhine m. 341 uyarınca dava açılmasını isteme hakkı bundan müstesna tutulmalıdır. O halde azınlığın sadece bilanço görüşmeleri esnasında dava açılması yönünde oy kullanmış olması ve bunun neticesinde dava açılması talebinin gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil ettiği kabul edilmelidir³³³. *İmregün* de, "Azınlığın talebi ile 341. maddedeki hallerde dava açılabilmesi için, maddenin ifadesine göre, umumi heyet gündeminde dava mevzuunun açıklanması veya azınlık tarafından dava açılması yolunda bir maddenin gündeme konulması lazımdır. Zira maddenin ifadesinden, davanın azınlık tarafından açtırılması için, dava açılması teklifinin evveleminde umumi heyetçe kabul edilmemiş olması gerekir. Umumi heyet ise ancak gündemde yazılı hususlarda oylamaya geçebilir" diyerek, azınlığın dava açılması

³³¹ ARSLANLI, s. 185; ÜNSAL, s. 92.

³³² OKÇUOĞLU, Yavuz N., "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları İle Dava Açılması Koşulları (TTK m. 341)", Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan, Ankara 1998, s. 62, 63.

³³³ BİRSEL, s. 639, 640.

isteminin öncesinde bir genel kurul kararının bulunması gerektiğinden, salt bu nedenle gündemde dava açılması hususunun yer alması gerektiğine değinmiştir³³⁴.

Arslanlı, *Vivante*'ye atıf yaparak sorumluluğa dair hususların gündemde zımnen mündemiç olduğunu; bu kapsamda önceden tayin edilmiş olan özel denetçi raporunun karara bağlanması ya da bilançonun görüşülmesi hususlarının gündemde yer alması durumunda genel kurul tarafından sorumluluk davası açılabileceğine değinmektedir³³⁵.

Ünsal, “Gündemde özel bir madde bulunmasa dahi genel kurul kendiliğinden dava açılmasına karar verebileceği gibi, azınlık da dava açılması talebinde bulunabilir” diyerek, gerek çoğunluk gerek azınlık tarafından verilen sorumluluk davası açılması yönündeki karar için gündemde bu hususun yer almasının gerekmediğini belirtmektedir³³⁶. *Çamoğlu* ise, konuyu ikiye ayırarak incelemekte; azınlığın dava açılması talebinin gündeme bağlılık ilkesine istisna oluşturduğunu, fakat genel kurul tarafından bu yönde bir kararın alınabilmesi için gündemde en azından konuyla ilgili irtibatlı maddelerin³³⁷ yer alması gerektiğini ifade etmektedir³³⁸. *Okçuoğlu* da *Çamoğlu*'na atıf yaparak, yönetim kurulu üyeleri hakkında dava açılması konusunun gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğunu, bilançonun tasdiki, ibra vb. hakkındaki gündem maddelerinin görüşülmesi sırasında bir teklif üzerine yöneticiler hakkında dava açılması hususunun görüşülebileceğini belirtmektedir³³⁹.

Yiğın, konuyu sadece yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması bakımından değerlendirmektedir. Yazara göre, sorumluluk davası açılmasını isteme, yönetim kurulunun faaliyetleri karşısında denetimsel nitelikte bir hak³⁴⁰ olduğundan, sorumluluk davası açılması isteminde bulunabilmenin gündemde konunun yer alması şartına bağlanması hakkın kullanılmasını zorlaştıracaktır. Zira yönetim kurulundan kendiliğinden böyle bir maddeyi gündeme ilave etmesi beklenemeyeceği gibi, azınlıktan gündeme madde ilave ettirme hakkını (TTK m. 366, m. 367) kullanarak bu sonuca ulaşmasını beklemek de azınlık

³³⁴ İMREGÜN, Azınlığın Himayesi, s. 185. Aynı görüş için bkz. KAYAR, İsmail, “*Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*”, İstanbul 1989, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 69, 70.

³³⁵ ARSLANLI, s. 178, dn. 242; Aynı görüş için bkz. BİLECEN, s. 71.

³³⁶ ÜNSAL, s. 94.

³³⁷ Yazar, gündemde yer alan özel denetçi raporunun görüşülmesi, faaliyet raporu ile bilanço ve hesapların görüşülmesi maddelerinin, yöneticiler aleyhine sorumluluk davası açılması ile irtibatlı olduğunu kabul etmektedir. ÇAMOĞLU, s. 112.

³³⁸ ÇAMOĞLU, s. 112, 113.

³³⁹ OKÇUOĞLU, s. 61.

³⁴⁰ DOMANIÇ, AŞ, s. 728.

hakkının kullanılmasının bir başka azınlık hakkına bağlanması anlamına geleceğinden kabul edilemez. Yazar bu nedenle yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin bir istisnası olarak kabul edilmesi gereğinin hakkın konuluş amacına uygun düşeceğini ileri sürmektedir³⁴¹.

Kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için, konunun gündemde açıkça bulunmasının gerekli olduğu kanaatindeyiz. Önceden tayin edilmiş olan özel denetçi raporunun karara bağlanması, bilançonun görüşülmesi ya da ibra hususlarının gündemde yer alması, sorumlular hakkında dava açılmasının görüşülebilmesi için tek başına yeterli olmadığı gibi, gündemin açıklığı ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Öyle ki, tespit edilen hukuka aykırılığın, her defasında, sorumluluk davasıyla sonuçlanacağı beklenemez. Sorumluluk davasının açılması için ya genel kurulun dava açılması yönünde karar vermesi ya da dava açılmaması yönünde karar vermesine rağmen, azınlık pay sahiplerinin dava açılması yönünde oy kullanmaları ve bu yönde talepte bulunmaları gerekmektedir. Her iki durumda da gerekli katılımın ve karar yeter sayısının sağlanabilmesi için ilgililerin durumdan haberdar edilmesi gerekmektedir.

2.5. Azınlık Tarafından Sulh Ve İbranın Engellenmesi

Kurucular, ilk yönetim kurulu üyesi ve denetçileri kuruluş işlemleri nedeniyle sulh ve ibra edebilmenin koşullarını düzenleyen TTK m. 310'a göre, 305 ila 308. maddelerden dolayı sorumlu olanların, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibralarına karar verilemez. Bu süre geçtikten sonra ise sulh ve ibra ancak genel kurulda bu yönde bir kararın alınmasıyla mümkündür³⁴². Ancak, sermayenin onda birini temsil eden pay sahiplerinin sulh ve ibra kararına muhalif kalması³⁴³ durumunda genel kurul tarafından sulh

³⁴¹ YİĞİN, s. 34, 35, 45.

³⁴² Genel ibra, tüm yönetim kurulu üyelerine yönelik ilgili faaliyet dönemindeki tüm işlemleri kapsar nitelikte bir ibra kararı alınmasıyla mümkündür. Oysa kuruluşun doğan sorumluluğun ibrasını öngören TTK m. 310 hükmü, sadece kurucuların, ilk yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin ibrasını düzenleyerek ibranın kapsamını konu ve şahıs yönünden sınırlandırmaktadır. Bu bakımdan özel ibra olarak adlandırılması mümkündür. ÇELİK, Aydın, *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Ankara 2007, s. 52-55; TEOMAN, Oydan Yoksunluk, s. 123, 124.

³⁴³ Hakkın kullanılabilmesi için sulh ve ibranın görüşülmesi sırasında muhalif oy kullanmanın yeterli olduğunu savunanlar olduğu gibi (DURAL, H.Ali, *"Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi"*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul 2001, s. 185, 186), muhalif oy kullanmanın yanısıra bu konuda açıkça talepte bulunmak gerektiği de ileri sürülmektedir. ÇELİK, İbra, s. 170.

ve ibra tasdik edilemez. Olumsuz azınlık haklarından³⁴⁴ birini bünyesinde barındıran bu hükme YTTK’de de az bir değişiklikle yer verildiği görülmektedir (YTTK m. 559).

Azınlığın, gündemde olmasa bile kurucuların, ilk yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin ibrasını engelleyebileceği, bu nedenle azınlığa tanınmış olan bu olumsuz hakkın, gündeme bağlılık ilkesine istisna teşkil ettiği ileri sürülmektedir³⁴⁵. *Tekil*, azınlık oylarıyla sulh ve ibranın engellenmesi durumunda, pay sahiplerinin gündemi zamanında öğrenmediklerinden dolayı zarar görmelerinin söz konusu olmadığını, bu nedenle gündemde bu hususun bulunmasına lüzum olmadığını ifade etmiştir³⁴⁶.

Azınlığın sulh ve ibrayı engellemesi hususunun, genel kurul toplantı gündeminde açıkça yer almasının imkânı bulunmadığı ve zaten buna lüzum olmadığı kanaatindeyiz. Zira azınlığın bu hakkını kullanabilmesi, sulh ve ibra oylamasında muhalif oy kullanmasıyla mümkündür. Toplantıdan evvel, bu hakkın kullanılacağı bilinmesi, imkân dâhilinde bulunmamaktadır; hakkın kullanıldığı ancak oylama neticesinde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla “azınlığın sulh ve ibrayı engellemesi” gibi bir içerikte maddenin gündemde yer alması güçtür. Ancak zaten bu hususun ayrıca ve özellikle gündemde belirtilmesine lüzum yoktur. Öyle ki, azınlık tarafından hakkın kullanılması, kuruluştan doğan sorumluluğun görüşüldüğü genel kurullara münhasırdır. Nitekim *Domaniç*, azınlık tarafından bu hakkın sadece, kuruluştan doğan sorumluluğun sulh ve ibra yoluyla ortadan kaldırılmasının görüşüldüğü genel kurulda kullanılabileceğini ifade etmektedir³⁴⁷. *Birsel* de, yönetim kurulu üyelerinin 336 ve 337. maddeleri gereği sorumluluğu hakkında uygulanacak hükümleri belirleyen m. 340’ta sadece m. 309’a atıf yapıldığını, m. 310’a atıf yapılmaması neticesinde şirketin kuruluştan sonraki faaliyet dönemi içindeki ibra kararlarının azınlığın oyu ile etkisiz hale getirilemeyeceğini belirtmektedir³⁴⁸. Yine Yargıtay da TTK m. 310’un kuruluşla ilgili olduğunu, kuruluştan sonraki genel kurul toplantıları bakımından uygulanmasının söz konusu olmadığını karara bağlamıştır³⁴⁹. Dolayısıyla bu hak sadece kurucuların, ilk yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin sulh ve ibralarının görüşüldüğü genel kurulda kullanılabileceğine göre,

³⁴⁴ Dural, TTK m. 310’daki bu düzenlemenin teknik olarak azınlık hakkı olmadığını, hükmün azınlığı koruma amacı taşıdığını fakat sadece karar yetersayılarına ilişkin bir düzenleme getirdiğini ifade etmektedir. **DURAL**, s. 187.

³⁴⁵ KÜÇÜKKAYA, Hande Gül, “*Anonim Ortaklıkta Genel Kurulda Gündeme Bağlılık İlkesi*”, Legal Hukuk Dergisi, Yıl 9, S. 98, Şubat 2011, s. 601.

³⁴⁶ **TEKİL**, s. 286.

³⁴⁷ **DOMANIÇ**, A.Ş., s. 852.

³⁴⁸ **BİRSEL**, s. 638.

³⁴⁹ Y.11.HD., 03.11.1983 T., 1983/3553 E., 1983/4748 K. **TEKİL**, s. 138, dn. 23.

sulh ve ibra görüşmelerinin kapsamının kanun tarafından belirlendiği sonucuna varmak mümkündür. Gündemde yer alan ilgili kimselerin sulh ve ibralarının görüşülmesi hususu, TTK m. 310 gereği hem genel kurul kararıyla ilgililerin sulh ve ibra edilmelerini ya da edilmemelerini, hem de genel kurulda sulh ve ibranın tasdiki yönünde yeterli çoğunluk oluşmuş olsa dahi, azınlık tarafından bu hususun engellenmesini kapsamaktadır.

2.6. Çağrısız Genel Kurul

Türk Ticaret Kanunu m. 364 ila m. 369 hükümlerinde düzenlenen çağrı merasimi, ortakların toplantıdan ve gündemden zamanında haberdar edilebilmesi ve böylece menfaatlerinin korunması amacına yönelik bir araçtır. Bu amacın kendiliğinden gerçekleşmiş olduğu TTK m. 370 uyarınca yapılan genel kurul toplantılarında³⁵⁰, genel kurulun çağrı merasimine uymadan toplanıp karar alabileceği kabul edilmektedir³⁵¹. Çağrısız genel kurulun, “özün şekil hükümlerine kurban edilmesini engelleyen bir müessese”³⁵² olarak tanımlanması mümkündür. Nitekim TTK’nin gerekçesinde maddenin öngörülme sebebi, “Genel kurulun daveti hususundaki merasim bazen yersiz olabilir. Anonim ortaklığın bütün payları bir tek şahsın veya küçük bir ailenin elinde toplanmışsa, genel kurulda bütün esas sermaye temsil edilmiş bulunmaktadır. Bu hallerde davet merasiminden vazgeçmek mümkündür. Fakat diğer formaliteler, hususiyle tutanak hakkındaki hükümler bu gibi hallerde uygulanır.”, şeklinde ifade edilmektedir.

Türk Ticaret Kanunu m. 370 anlamında geçerli bir çağrısız genel kurul toplantısından söz edebilmek için ilk şart, genel kurulda bütün pay sahiplerinin³⁵³ veya temsilcilerinin hazır bulunması³⁵⁴; ikinci şart, toplantıda hazır bulunanlardan hiç kimsenin genel kurul toplantısının çağrısız yapılmasına itiraz etmemesidir³⁵⁵. Bu şartların birlikte gerçekleşmesi durumunda, toplantıya davet hakkındaki merasiminin yerine getirilmiş olup olmadığına

³⁵⁰ TTK m. 370, TTK m. 389 gereği yapılan imtiyazlı pay sahipleri genel kurul toplantıları bakımında da geçerlidir. **TEKİNALP**, Çağrısız GK, s. 157.

³⁵¹ ÇAMOĞLU, Ersin, “*Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik Karşısında Sermaye Ortaklıklarında Çağrısız Genel Kurulların Pratik Değeri*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXII, S. 8, 1975, s. 319.

³⁵² ÇAMOĞLU, Çağrısız GK, s. 320.

³⁵³ Paylar üzerine intifa hakkı varsa, toplantıya katılmaya ve oy kullanmaya intifa hakkı sahibi yetkili olduğundan (TTK m. 360/IV), intifa hakkı sahibinin toplantıda hazır bulunması çağrısız genel kurul toplantısı yapılmasına engel teşkil etmez. **TEKİNALP**, Çağrısız GK, s. 158.

³⁵⁴ Pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin toplantıda müzakerelere ya da oylamaya katılması şart değildir, toplantıda hazır bulunmaları yeterlidir. **TEKİNALP**, Çağrısız GK, s. 157.

³⁵⁵ **TEKİNALP**, Çağrısız GK, s. 156.

bakılmaksızın, o toplantıda alınan kararların geçerli olduğu kabul edilmektedir³⁵⁶ (TTK m. 370/I). Şu halde TTK m. 370 anlamında geçerli bir genel kurul toplantısı söz konusu ise, genel kurulu toplantıya yetkili organ, merci ya da kimselerin davet etmesi (TTK m. 365, m. 366, m. 367) aranmayacak, ana sözleşmede gösterilen şekilde, her halde Ticaret Sicili Gazetesinde ilan suretiyle ve toplantıdan en az iki hafta önce pay sahiplerine davet yapılmasına (TTK m. 368) gerek kalmayacaktır. Ayrıca davet merasimine dâhil olduğundan gündemin davet mektuplarında gösterilmesine ve pay sahiplerine bildirilmesine (TTK m. 369) de lüzum kalmayacak ve bu surette gündeme bağlılık ilkesi uygulanmayacaktır³⁵⁷. Dolayısıyla tüm pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin oybirliği ile verecekleri karar ile gündeme madde ilave edilebilmesi mümkün olacaktır³⁵⁸ (YTTK m. 416/II). Bu bakımdan çağrısız genel kurul toplantısının aslında, kanun tarafından, gündeme bağlılık ilkesine öngörülmuş örtülü bir istisna olduğunu söylemek mümkündür.

Gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmadığı çağrısız genel kurul toplantısında, tüm pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin hazır bulunması koşulunun toplantının açıldığı anda mı yoksa toplantı boyunca mı aranacağı hususu doktrinde tartışmalıdır. *Tekinalp*, hem toplantının açılması hem de devamı sırasında koşulun varlığının gerekli olduğunu ifade etmekte³⁵⁹ (TTK m. 370/II); pay sahibi ya da temsilcilerinden birinin toplantıyı terk etmesi durumunda toplantının genel kurul toplantısı niteliğini kaybedeceğini ve terke kadar alınan kararların –başkaca bir sakatlık halinin bulunmaması şartıyla- geçerli olmakla birlikte, terkten sonra alınan kararların yokluk yaptırımı tabi olduğunu belirtmektedir³⁶⁰. Yargıtay da pay sahibi ya da temsilcilerin toplantının sonuna kadar toplantıda hazır bulunmaları gerektiğini, aksi takdirde yapılan genel kurulun ve alınan kararların yok hükmünde olduğunu karara bağlamıştır³⁶¹.

³⁵⁶ TTK m. 370'e uygun biçimde toplanan genel kurulda sadece davet hakkındaki merasime riayet edilmeyebileceği belirtilerek genel kurul toplantılarına dair diğer hükümler saklı tutulmuştur (TTK m. 370/I). Bu bağlamda toplantı tutanaklarının tutulması, toplantının geçerliliği için hükümet komiserinin bulunması şarttır ve ayrıca toplantı yerine ilişkin düzenleme getiren TTK m. 371'e de uyulması gerekmektedir. ÇAMOĞLU, s. 320; DURAL, H. Ali, “Çağrısız Yapılan Genel Kurulda Pay Sahiplerinden Birinin Toplantıyı Terk Etmesi, Alınan Kararların Geçerliliğini Etkiler Mi?”, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55.Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 370, 371; TEKİNALP, Çağrısız GK, s. 160.

³⁵⁷ ÇAMOĞLU, Çağrısız GK, s. 320; TEKİNALP, Çağrısız GK, s. 159.

³⁵⁸ ERİŞ, s. 2127; KÜÇÜKKAYA, s. 601; Y.11.HD. 15.01.2007 T., 2005/13236 E., 2007/204 K.. SİNERJİ İÇTİHAT.

³⁵⁹ Aynı görüş için bkz. ÇEVİK, s. 790.

³⁶⁰ TEKİNALP, Çağrısız GK, s. 157.

³⁶¹ Y.11.HD., 26.02.2001T., 2000/10969 E., 2001/1616K. Karar için bkz. DOĞANAY, s. 1086, dn. 61.

Dural ise, TTK m. 370/II'deki "bütün pay sahipleri veya temsilcileri hazır olmak şartıyla" ifadesinin, İsv. BK. m. 701 hükmündeki "toplantıda hazır buldukları sürece" şeklindeki ifade gibi kesinlik taşımadığını, TTK m. 370 hükmünün amacının TTK m. 368'deki çağrı prosedürü uygulanmaksızın pay sahiplerinin toplantıdan haberdar edilmesi olduğunu, bu amacın pay sahibinin toplantıya katılmış olduğunun toplantının başında tespit edilmiş ve toplantının yapılış şekline itiraz etmemiş olmasıyla zaten gerçekleşmiş olduğunu, pay sahibi ya da temsilcilerinin toplantı boyunca hazır bulunmalarını beklemenin TTK m. 388'de düzenlenmiş olan ağırlaştırılmış toplantı yeter sayılarının üstüne çıkmak anlamına geleceğini, TTK m. 368'deki çağrı prosedürünün uygulanması durumunda dahi pay sahibinin toplantıyı terk etmesinin kararların geçerliliğine etki etmediğini ileri sürerek terk olgusunun toplantının ve alınan kararların geçerliliğine etki etmeyeceğini ifade etmiştir³⁶².

Yeni Türk Ticaret Kanunu, "*bütün pay sahipleri veya temsilcileri, ...çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler*" (YTTK m. 416/I) şeklindeki, İsv. BK m. 701/II'deki hükme paralel düzenlemesiyle, bu konudaki tartışmaları sonlandırır nitelikte görünmektedir. Gerçekten, yeni düzenlemede, toplantının açılması esnasında bütün pay sahibi veya temsilcilerinin bulunması gereğine değinilmekle birlikte, bu gerekliliğin o toplantıda karar alınmasının da bir koşulu olduğu açıkça ifade edilmiştir. Nitekim hükmün gerekçesinde yer alan "Hükmün yeniliği, toplantıda geçerli karar alınabilme şartının yüzde yüz katılımın devamına bağlı olduğunun açıklığa kavuşturulmuş bulunmasıdır. Uygulamada tartışmalı olan bu nokta, toplantının niteliğine uygun bir şekilde çözüme kavuşturulmuştur. Bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi ile çağrısız genel kurulun karar alabilme yeteneğini ortadan kaldırır. Çünkü çağrısız genel kurulun karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil, toplantı süresince de aranır" şeklindeki ifadeyle konuya açıklık getirilmiş bulunmaktadır.

Geçerli bir çağrısız genel kurul toplantısı ayrıca, toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin, toplantının TTK m. 370'de öngörülen usulde yapılmasına itiraz etmemiş olmasını gerektirmektedir³⁶³. Şu halde herhangi bir teklife muhalif kalınması,

³⁶² DURAL, s. 374-376.

³⁶³ YHGK, 17.12.1986 T., 1985/11-810E., 1986/1093 K., "Davacı iptalini talep ve dava ettiği genel kurul toplantısına katılmakla beraber toplantıya davetin usulsüz olduğunu toplantıda ileri sürmüştü ve bunu zapta da geçirip ayrıca da karar altına muhalefet şerhi yazdığına göre, artık bundan sonra davacının diğer tüm ortaklarla birlikte genel kurul toplantısına katılmış bulunması itibarıyla TTK'nun 370.maddesi hükmüne göre gündem dışı kararların müzakere ve karara bağlanabileceğinin kabulü mümkün değildir". DOĞANAY, s. 1085, dn. 59; Y.11.HD., 22.04.1988 T., 1988/3438 E., 1988/2636 K., "Anonim şirket ortaklarının tümünün

bu anlamda itiraz değildir. Ayrıca itirazın yapılması herhangi bir şekilde tabii olmadığı³⁶⁴ gibi, pay sahibi ya da temsilcisinin toplantıya katılmaması ya da katılmış olmakla birlikte henüz karar alınmadan evvel toplantıyı terk etmesi de itiraz niteliğindedir³⁶⁵. YTTK 416 madde hükmünde de itirazın yapılmasına yönelik özel bir usul öngörülmemiş olmakla birlikte hükmün gerekçesinde, itirazın gündeme geçilinceye kadar yapılması gerektiğine, aksi takdirde daha sonra yapılan itirazın genel kurulun karar alma yeteneğini ortadan kaldırmayacağına değinilmiştir.

Tekinalp, TTK m. 370’de öngörülen şartların gerçekleşmesi ve geçerli bir toplantının varlığı durumunda dahi, eğer pay sahiplerine gönderilmiş bir gündem varsa, bu gündeme bağlı kalınması gerektiğini şu şekilde ifade etmektedir: “-Sürelere riayet edilmese bile- bir gündemin varlığı ve pay sahiplerine gönderilmiş olması, gündeme bağlılık ilkesini de birlikte getirir. Çünkü pay sahibinin gündemde bulunmayan konular için temsilcisine talimat vermek imkânına sahip olmadığı açıktır. Hatta konunun önemi sebebi ile kendisinin bizzat toplantıya katılabileceği, katılmak isteyeceği de düşünülebilir. Söz konusu durumda, gündem bakımından sürelere riayet etmemek TTK m. 370 sebebiyle bertaraf edilebilmekte ise de gündeme bağlılık ilkesinin koruduğu menfaat açıkta kalmaktadır. Bu sebeple alınan kararların TTK m. 381 uyarınca iptali gerekir.”³⁶⁶.

2.7. Bilgi Alma Hakkının Kullanılması

2.7.1. Genel Olarak

Kavram olarak bilgi alma hakkının, “pay sahibine anonim şirkette denetçiler eliyle yapılan korporatif denetlemeyi tamamlamak üzere ortaklığın iktisadi ve mali durumunun, egemenlik ilişkilerinin ve çoğunluğa sahip pay sahiplerinin elde ettiği menfaatlerin, tam olarak anlaşılması ve bu surette hakların bilinçle kullanılması amacı ile tanınmış” bir hak

---

katılımı ile yapılan genel kurul toplantısında, davacının toplantı başlangıcında, TTK'nun 370.maddesinde yer alan itiraz hakkını kullanmamış olduğu ve fakat toplantı gündeminde yer alan hususlar karara bağlandıktan sonra itirazda bulunması hali, söz konusu madde hükmü ile TTK'nun birinci maddesi hükmünün atfi (yollaması) nedeniyle MK'nun ikinci maddesinde yer alan objektif iyiniyet kuralına aykırı bir davranıştır”. DOĞANAY, s. 1085, dn. 59.

³⁶⁴ İtirazın toplantı tutanağına geçirilmesi ve altının itirazda bulunan tarafından imzalanması gerektiği yönündeki görüş için bkz. DOĞANAY, s. 1085.

³⁶⁵ TEKİNALP, Çağrısız GK, s. 158, 159.

³⁶⁶ TEKİNALP, Çağrısız GK, s. 160.

olarak tanımlanması mümkündür³⁶⁷. Bilgi alma hakkı hukuki niteliği itibariyle bireysel, bağımsız, müktesep, kaldırılamayan, tahdit edilemeyen (TTK m. 363/III; YTTK m. 437/VI), koruyucu bir pay sahipliği hakkıdır³⁶⁸.

Türk Ticaret Kanunu'nda "Malumat Alma Hakkı" üst başlığı altında m. 362 ve m. 363'te düzenlenen bilgi alma hakkı, YTTK'de, "Bilgi Alma ve İnceleme" madde başlığı ile tek madde olarak ve TTK m. 362 ve m. 363'ü bünyesinde barındırır şekilde 437. maddede düzenlenmektedir. TTK m. 362'de esasen kar-zarar hesabı, bilanço, yıllık rapor, kazancın dağıtımını teklifleri ve denetçi raporlarının pay sahiplerinin incelemesine açık bulundurulmasına ilişkin usul düzenlenmekte iken, m. 363'te şirket defter ve belgelerinin incelenmesi için gerekli koşullara yer verilmektedir³⁶⁹. TTK'de yer alan bu düzenlemelerden bilgi alma hakkının bir cephesi ile düzenlendiği, pay sahibinin genel kurulda soru sormasına dayalı olarak bilgi alma hakkının ihmal edildiği görülmektedir³⁷⁰. Ancak YTTK'de yer alan "pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir" (YTTK m. 437/II, c.1) yönündeki hüküm ile bu konudaki eksikliğin giderildiği, soru sorulmasına dayalı bilgi alma hakkının da kanuni düzenlemeye kavuşturulduğu ve böylece hakkın kullanılma imkânının kolaylaştırılarak genişletildiği söylenebilir.

Bilgi alma hakkının nerede kullanılacağı konusunda TTK'da açık bir hüküm bulunmamasına rağmen, çeşitli düzenlemelerden³⁷¹ (TTK m. 358, m. 353, b.9, Kom. Yön. m. 20) ve pay sahipliği haklarının esasen genel kurulda kullanılır nitelikte olmasından (TTK m. 360) bilgi alma hakkının kural olarak genel kurulda kullanılabilmesi sonucuna varılmaktadır³⁷². Ancak bu durum, genel kurul dışında yönetim kurulundan ya da denetçilerden bilgi istenemeyeceği ve bunun neticesinde genel kurul dışında verilmiş olan bilgilerin geçersiz olacağı anlamına gelmemektedir³⁷³. YTTK'de ise bilgi alma hakkının genel kurulda kullanılacağı açıkça hükme bağlanmıştır (YTTK m. 437/II). Çalışmamızın

³⁶⁷ **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1007.

³⁶⁸ **KAYA**, Arslan, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Ankara 2001, s. 66, 67, 82, 83, 285.

³⁶⁹ TTK m. 363'teki düzenlemenin bilgi alma hakkından ziyade denetleme hakkı olduğu kabul edilmektedir (**TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1009). TTK m. 363'te inceleme hakkının kullanılabilmesi genel kurulun müsaadesine ya da yönetim kurulu kararına bağlanmıştır. İnceleme hakkının şarta bağlanması, bilgi alma hakkının bireysel, bağımsız niteliği ile örtüşmemektedir. **KAYA**, s. 279, 280.

³⁷⁰ **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1009, 1011.

³⁷¹ TTK m. 358 ile denetçilerin münferit pay sahiplerine bilgi vermesi yasaklandığından, denetçiler bilgi verilmesi istenilen konu hakkındaki bilgiyi ancak genel kurulda verebilir.

³⁷² **KAYA**, s. 280, 281; **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1014.

³⁷³ **KAYA**, s. 283, dn. 14.

konusu itibariyle, genel kuruldan önce ya da sonra kullanılan değil, genel kurulda kullanılan bilgi alma hakkı üzerinde durulacaktır.

2.7.2. Bilgi Alma Hakkının Kullanılması ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Gündeme bağlılık ilkesinden söz edebilmek, her şeyden önce usulüne uygun olarak pay sahiplerine bildirilmiş bir gündemin varlığını gerektirmektedir. Bilgi alma hakkının kullanılabilmesini, bu konuda gündemde bir maddenin varlığı şartına bağlamak, hakkın niteliğine uygun düşmemektedir. Öyle ki, bilgi alma hakkının kullanılması durumunda, ortada görüşülüp karara bağlanabilecek bir husus bulunmadığından, bilgi alma hakkının kullanılması içerikli bir maddenin gündemde yer almasına imkân bulunmamaktadır³⁷⁴. Ayrıca gündeme bağlılık ilkesi, gündemde yer almayan hususlar hakkında hem müzakere hem de karar alma yasağı getirmektedir. TTK m. 363/II'de düzenlenen ticari defter ve belgelerin incelenmesi için izin verilmesi/verilmemesi yönündeki genel kurul kararı dışında, pay sahipleri tarafından bilgi alma hakkının kullanılması üzerine verilen cevap, hukuki işlem niteliğini haiz olmadığından “karar” değildir. Pay sahibi tarafından bir husus hakkında bilgi istenmesi ve ilgililerce³⁷⁵ cevap verilmesi şeklindeki ilişkinin, bir konu üzerinde fikir alışverişinde bulunmak anlamına gelen “müzakere” olarak adlandırılması da güçtür. Gerçekten fikir alışverişi, bir konuya çift/çok taraflı katılımı gerektirirken, bilgi alma hakkının kullanılması üzerine verilen cevapta konu hakkında tek taraflı bir bilgi aktarımı söz konusu olmaktadır. Bu bakımdan bilgi alma hakkının niteliği gereği, gündeme bağlılık ilkesi kapsamında değerlendirilmemesi gerektiğini söylemek mümkündür.

Kaya'ya göre, “Olağan genel kurul gündemine inceleme ve bilgi alma talebi zaten en geniş anlamda ve tabii olarak dâhildir³⁷⁶ (TTK m. 369). Zira olağan genel kurul gündemini düzenleyen TTK m. 369 hükmünün önemli bir kalemini şirketin bilanço ve kar-zarar hesabı ile kazancının dağıtılması hakkındaki teklifleri tasdiki veya değiştirecek şekilde kabul veya reddi hususu oluşturduğundan ve bunların incelenmesi ve belirli bir süre emre amade

³⁷⁴ Esasen bilgi alma hakkı, pay sahibinin gündemde yer alan konulara ilişkin isabetli bir biçimde oy kullanabilmesine imkân tanımaktadır. BAHTİYAR, Mehmet, “*Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı (Somut Bir Sorunun Değerlendirilmesi)*”, Makaleler II, İstanbul 2008, s. 170.

³⁷⁵ Bilgi vermekle yükümlülerin denetçiler, yönetim kurulu ve tasfiye memurları olduğu yönündeki ayrıntılı açıklama için bkz. KAYA, s. 168-190.

³⁷⁶ *Tekinalp* de aynı gerekçeyle, bilgi alma ve inceleme talebinin gündeme bağlılık ilkesine istisna oluşturduğunu ileri sürmektedir. TEKİNALP (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1014.

tutulması da TTK m. 362'nin amir hükmü olması sebebiyle, bu belgeler ve bunların müstenidatını oluşturan şirket defter ve muhaberatinin incelenmesi hususunun ayrıca gündeme bağlılık iddiası ile karşılaşması doğru değildir". Yazar ayrıca özel denetçi atanması isteminin bilgi alma hakkının bir uzantısı olduğunu³⁷⁷, özel denetçi atanması isteminin gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğu yönünde ağırlıklı görüş olduğuna göre, bilgi alma hakkının da bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir³⁷⁸.

Bilgi alma ve şirket defter ve belgelerinin incelenmesi talebini gündemde yer alan konularla sınırlandırmak hakkın niteliğine uygun değildir³⁷⁹. Nitekim bilgi almanın gündemle sınırlı olmadığı YTTK m. 437/II hükmünde ve hükmün gerekçesinde açıkça düzenlenmiştir.

Sonuç olarak pay sahiplerinin bilgi alma haklarını kullanması, gündeme bağlılık ilkesi gerekçe gösterilerek engellenemez. Aksi halde, pay sahiplerinin bu talebinin reddi yönündeki genel kurul kararı iptal yaptırımına tabidir³⁸⁰. Ne var ki, YTTK'de inceleme ve bilgi alma hakkının dava yoluyla elde edilmesine de imkân tanınmıştır. Buna göre, bilgi alma ve inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen ve ertelenen pay sahipleri reddi izleyen on gün içinde diğer hallerde de akla yatkın bir süre içinde mahkemeye başvurmaya yetkilidir³⁸¹ (YTTK m. 437/V). Başvurusu haksız yere reddedilen ya da cevapsız bırakılan pay sahibinin başvurabileceği ihtiyari bir yol olmasına rağmen, açılacak davanın ifa davası niteliğinde olması³⁸² ve özellikle davanın basit yargılama usulüyle görülecek olması nedeniyle iptal davasına oranla pay sahibinin daha lehinedir. YTTK m. 437/V'te düzenlenen dava imkânı, Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte gündeme bağlılık ilkesi gerekçe gösterilerek bilgi alma hakkı engellenen pay sahibine yeni bir alternatif olacaktır.

Yargıtay'ın bir kararında³⁸³, pay sahibinin bilgi alma hakkının engellenmesi neticesinde, bilgi istenen konuyla arasında illiyet bağı bulunan bir karar alınmışsa, alınan kararın bilgi alma hakkının engellenmesi nedeniyle iptalinin söz konusu olabileceği sonucuna varılmaktadır. YTTK'de, pay sahibinin bilgi alma hakkını, kanunen izin verilen ölçü dışında

³⁷⁷ Özel denetçi atanmasının, bilgi alma hakkını kuvvetlendiren bir kurum olduğu yönündeki görüş için bkz. **BAHTİYAR**, Bilgi, s. 172.

³⁷⁸ **KAYA**, s. 284, 285. Aynı yönde görüş için bkz. **BİLECEN**, s. 81.

³⁷⁹ **KAYA**, s. 284.

³⁸⁰ **KAYA**, s. 285; **TEKİNALP** (POROY/ÇAMOĞLU), N. 1014.

³⁸¹ **KARASU**, Rauf, "*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*", **BATİDER**, C. XXIII, S. 2, Ankara 2005, s. 97.

³⁸² **KARASU**, s. 97.

³⁸³ Y.11.HD., 19.07.2007 T., 2006/2171 E., 2007/10775 K.. **SİNERJİ İÇTİHAT**.

sınırlandıran genel kurul kararlarının butlan yaptırımına tabi olduğu hükmeye bağlanmaktadır (YTK m. 447).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİNE UYULMAMASININ SONUÇLARI

3.1. Genel Olarak Genel Kurul Kararlarına Uygulanan Geçersizlik Halleri

Genel kurul kararlarının geçersizliği hallerini yokluk, butlan (hükümsüzlük) ve iptal edilebilirlik olmak üzere üçe ayırarak incelemek mümkündür³⁸⁴.

3.1.1. Yokluk

Genel kurul kararının meydana gelebilmesi için gerekli olan kurucu şekli nitelikteki emredici hukuk kurallarına aykırılık durumunda, kurucu unsurların eksikliği sebebiyle genel kurul kararı mevcudiyet kazanamamakta ve genel kurul kararının yokluğundan söz edilmektedir³⁸⁵. Yokluk halinde şekle ilişkin emredici hukuk kurallarına aykırılık bulunmaktadır. Öze ilişkin emredici hukuk kurallarına aykırılık durumunda, yokluk değil mutlak butlan yaptırımını uygulanmaktadır³⁸⁶.

³⁸⁴ TEKİL, Fahiman, “*Yokluk, Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Sorunları*”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman’ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 1091. Yargıtay’ın, üç hükümsüzlük halini birbirinden ayırmaya yarayan kriterlere bir kararında açıkça şu şekilde yer verdiği görülmektedir: “*Bilindiği gibi hukuk kuralları emredici hükümler ve yorumlayıcı hükümler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bir taraftan öğretilen hukuki muameleler ve dolayısıyla konumuzu teşkil eden şirket kararları, hükümsüzlük yüzünden keelenmekun kararlar, mutlak butlan ile sakat kararlar, iptal edilebilen kararlar biçiminde ayırma tabi tutulmaktadır. Bir kararın meydana gelmesi için, yasanın öngördüğü öge ve koşulların hiçbirisi mevcut olmadığı takdirde, o karar, yok farz olunmalıdır (E. HİRŞ, 1946, s.290). Şayet karar içeriği ve esasa ilişkin öğeleri yüzünden BK. 19 ve 20.maddelerinde yazılı olduğu gibi, kamu düzenine, yasanın kat’i surette emrettiği hukuki kurallara veya ahlaka ve adaba aykırı yahut konusu imkânsız ise, o zaman mutlak butlan ile sakıt olduğu kabul edilmelidir. Batıl kararlar, başlangıçtan itibaren hükümsüz olduklarından sonradan geçerli hale getirilemezler. Bu tür kararların batıl olduğunu tespit ettirmek yetkisi butlanla ilgisi olan herkese aittir. Açılacak tespit davası ise TTK m. 381’de öngörülen dava açma koşullarına ve hak düşürücü süreye tabi değildir. Eğer karar içeriği itibariyle yasanın emredici değil de yorumlayıcı kurallarına aykırı ise ya da yasada yazılı şekilde koşul eksik olarak yerine getirilmiş ise o takdirde iptali mümkün bir karar var demektir. İşte TTK’nın 381. maddesindeki kanuna aykırı umumi heyet kararları deyimi ile bu tür kararlar kast edilmiştir. Burada daha ziyade ortakların menfaatini koruyan hukuk kurallarının ihlali söz konusudur. Bu itibarla yoklukla veya mutlak butlan ile sakat olan kararların bu madde kapsamına gireceği düşünülemez” [(Y.11.HD., 06.07.1978 T., 3158 E., 3361 K.), İMREGÜN, Kanun Yolları, s. 149, 150].*

Kararı bir çalışmada eleştiren TEKİL’e göre, TTK m. 381’ de düzenlenen iptal davasının konusu, genel kurul kararının, ister emredici ister ihtiyari karakterde bir kanun hükmüne, ana sözleşmeye veya objektif iyi niyet kurallarına aykırı olması durumunda iptalidir. Yani TTK m. 381’deki kanuna aykırılıkla, nisbi emredici kanun hükümlerine aykırılık kastedilmektedir. Nispi emredici kanun hükümlerinin tespit edilmesi bakımından İsviçre Federal Mahkemesi’nin bir kararından istifade eden yazar, emredici olmakla beraber özel çıkarların korunması amacını güden hükümlere aykırı kararların iptal yaptırımına tabi olması gerektiğini ifade etmektedir. Yargıtay’ın söze konu kararında, iptal yaptırımının yorumlayıcı hükümlere münhasır olduğunun ifade etmiş olmasını, kanuna aykırılık unsurunun portresini küçülttüğü gerekçesiyle eleştirmektedir. TEKİL, Fahiman, “*Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Ayrımı Hakkındaki Bir Yargıtay Kararı Üzerine Düşünceler*”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999, s. 598, 599.

³⁸⁵ HİRŞ, Ernst, *Ticaret Hukuku Dersleri*, 2. Bası, İstanbul 1946, s. 296, 297.

³⁸⁶ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 25, 26.

Genel kurulda geçerli karar alınabilmesi, her şeyden önce, kanuna uygun şekilde toplanmış bir genel kurulun varlığını yani toplantı yeter sayısının sağlanmasını, ardından, kararların alınması için kanun ya da ana sözleşmede öngörülen karar yeter sayısına ulaşılmasını gerektirmektedir. Bu kapsamda toplantı ve karar yeter sayısına³⁸⁷ (TTK m. 372, 378), genel kurul toplantılarında komiser bulunmasına³⁸⁸ (TTK m.297) ilişkin hükümler, kurucu şekli nitelikteki emredici hükümler olduğundan, bu ve benzeri hükümlere aykırı olarak alınmış genel kurul kararları yokluk yaptırımına tabidir.

3.1.2. Butlan

Butlan, kurucu unsurları bakımından şeklen mevcut olan bir genel kurul kararının, konusu itibariyle emredici hükümlere, ahlaka (adaba) aykırı ve imkânsız olması durumunda söz edilebilen bir hükümsüzlük halidir³⁸⁹ (BK m. 19, m. 20/I). TTK’de butlan yaptırımı düzenlenmediğinden BK’da öngörülen butlan nedenlerinin bulunması halinde genel kurul kararının butlanından söz edilmektedir (MK m. 5; TTK m. 1).

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda genel kurul kararları bakımından iptal edilebilirlik ile birlikte butlan yaptırımına da yer verildiği görülmektedir (YTTK m. 447). Buna göre, pay sahibinin genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran genel kurul kararları, pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran genel kurul kararları ile anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan genel kurul kararlarının batıl olduğu hükme bağlanmıştır. Üç bent halinde sayılan söz konusu butlan sebeplerinin bu sayılanlarla sınırlı olmadığı hükümde yer alan “*özellikle*” ifadesinden anlaşılmaktadır.

Moroğlu, yokluk ile butlan arasında hukuki sonuçları itibariyle farkın bulunduğunu, zira yok olan bir işleme herhangi bir sonuç bağlanmasının imkânsız olmasına karşın, batıl

³⁸⁷ Y.11.HD., 12.04.1983 T., 1163 E., 1914 K.: “Toplantı ve karar yeter sayısı olmayan genel kurulda alınan kararlar yoklukla maluldür. Yok sayılan kararlar için de, TTK’nin 381’inci maddesi değil, genel kurullar uygulanır.” (ERİŞ, s. 2208).

³⁸⁸ YHGK., 06.02.1957 T., T-50 E., 20 K. (DOĞANAY, s. 895, dn. 56), Y.11.HD., 26.12.1981 T., 4607 E., 5042 K.; (DOĞANAY, s. 894, dn. 51) Y.11.HD., 05.04.1982 T., 1982/1512 E., 1982/1491 K. (DOĞANAY, s. 895, dn. 55).

³⁸⁹ Hukuk güvenliği açısından butlan nedenlerinin tahdidi bir biçimde kanunda sayılması gerektiği hakkında bkz. MOROĞLU, Erdoğan, “*Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*”, Makaleler I, 2. Baskı, s. 303.

olan bir işleme konversiyon yoluyla hukuki sonuç bağlanmasının mümkün olduğunu ifade etmekte iken³⁹⁰, *Ansay*'ın, yokluk ve butlan arasında hukuki sonuçları bakımından fark olmadığı gerekçesiyle bu ayrıma gitmediğini görmekteyiz³⁹¹.

3.1.3. İptal Edilebilirlik

Genel kurul kararlarının³⁹² iptal edilebilirliği yaptırımına TTK'da çeşitli düzenlemelerde yer verilmektedir (TTK m. 361/III ve TTK m. 381 v.d). Özel bir iptal nedeni teşkil eden TTK m. 361/III'e göre, genel kurulda bir kararın alınmasına genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kişiler katılmışsa, pay sahiplerinden herhangi birisi önceden itiraz etmemiş olsa bile, bu kararın iptalini mahkemeden isteyebilmektedir. Bu hükme göre kararın iptal edilebilmesi için genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kişilerin kararın alınmasına katılmış olması yeterli olup, iptale konu kararın ayrıca kanuna, ana sözleşmeye ya da afakî iyi niyet kurallarına aykırı olması şartı aranmamaktadır³⁹³.

Genel olarak genel kurul kararlarının iptalinin düzenlendiği hükme göre, kanun veya ana sözleşme hükümlerine ve bilhassa afakî iyi niyet esaslarına aykırı genel kurul kararlarının, toplantıya katılmış olan pay sahipleri³⁹⁴, yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyeleri tarafından, tarihlerinden itibaren üç ay içinde iptalinin istenmesi mümkündür (TTK m. 381/I).

Bir genel kurul kararının hangi hallerde butlan hangi hallerde iptal yaptırımına tabi tutulacağını belirlenmesi, hukuk güvenliği bakımından önem arz etmektedir. *Hirş'* e göre,

³⁹⁰ MOROĞLU, Sempozyum, s. 40, dn. 6.

³⁹¹ ANSAY, A.Ş., s. 192.

³⁹² TTK'nın "karar" kavramını geniş anlamda ele aldığı ve bir teklifin reddini de karar olarak kabul ettiğini, bu duruma TTK m. 369,f.1,b.2'de yer alan ortaklığın bilanço, kar ve zarar hesabını ve kazancının dağıtılması hakkındaki tekliflerin tasdiki ve değiştirilecek şekilde kabul yahut *reddinin* gündemde yer alacağı düzenlemesinin ve ayrıca TTK m. 377'de yer alan azınlığın bilanço görüşmelerinin ertelenmesi teklifinin reddine karşı uygulamada iptal davasının açılabilmesinin kabul edilmesinin örnek gösterilebileceğini ifade eden görüş için bkz. TEKİNALP, Ünal, "*Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?*", İstanbul Barosu Dergisi, C. 39, S. 7-8-9, 1965, s. 256-258. İmtiyazlı pay sahipleri kurulları ile azınlık kararlarının da TTK m. 381-384 uyarınca iptalinin talep edilebilmesi gerektiğini savunan görüş için bkz. MOROĞLU, Karar, s. 306; TEKİNALP, Teklif, s. 256.

³⁹³ İMREGÜN, İptal, s. 127.

³⁹⁴ Hükümde toplantıya katılmamış olan pay sahibinin iptal davası açma hakkından açıkça söz edilmemiş olsa da doktrin (DOMANIÇ, AŞ, s. 887; İMREGÜN, İptal, s. 130) ve yargı içtihatlarında (Y.11.HD., 07.03.1986 T., 728 E., 1270 K., Karar için bkz. ERİŞ, s. 2214) toplantıya katılmamış olan pay sahiplerinin, toplantıya çağrı merasiminin yerine getirilmediğini veya gündemin gereği gibi ilan ve ya tebliğ edilmediğini iddia ve ispat etmek koşuluyla iptal davası açabilecekleri kabul edilmektedir. Ancak bu kararların iptal edilebilmesi için ayrıca kanuna, ana sözleşmeye ve iyi niyet kurallarına aykırı olduğunun ispatlanması gerekmektedir.

şirketler hukukunda emredici hükümlere³⁹⁵ aykırılık durumuna iptal edilebilirlik yaptırımını bağlayan TTK m. 381 hükmü, BK m. 19'a göre özel bir kanun hükmüdür. Genel hüküm BK m. 19'un, özel hüküm TTK m. 381 ile değişikliğe uğradığını, MK'nın hukuk güvenliği adına batıl evlenmeleri hâkimin hükmü ile ortadan kaldırılıncaya kadar geçerli saydığı gibi genel kurul kararlarının da butlana değil iptale tabi olması gerektiğini belirtmektedir³⁹⁶. Bu konuda tam aksi görüşe sahip olan *İmregün*'e göre ise, emredici hükümlerin “mutlak” ve “nisbi” emredici hükümler olarak ayrıma tabi tutulması hukuk tekniğine uymamaktadır. Bu ayrımın yapılabilmesi için belirgin bir kıstas da bulunmamaktadır. Dolayısıyla hukuksal güven ve selamet açısından TTK m. 381'deki “kanun” deyiminin, yasaların “yedek” ve “açıklayıcı” hükümlerini ifade ettiğinin kabul edilmesi gerekmektedir. “Emredici” hükümlere aykırılığın yaptırımının, genel kurul kararları bakımından da BK m. 19 ve m. 20' de düzenlenen hükümsüzlük hali olması gerekmektedir³⁹⁷.

Türk Ticaret Kanunu m. 381 hükmünün varlığının genel kurul kararlarına butlan yaptırımının uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği kanaatindeyiz³⁹⁸ (MK m. 5). Bu konuda *Schlupe*'e atıf yaparak kriter oluşturan *Patry*, “Karar, ahlaka (adaba) aykırı ise böyle bir duruma İsv. BK. m. 706 (TTK m. 381) hükmü uygulanmayacağı için genel hüküm olan İsv. BK. m. 20 (BK m. 20)'nin uygulaması –böyle bir hipotezde normaldir...Diğer taraftan kanunun kat'i surette emrelediği kaidelere aykırı genel kurul kararlarının da hükümsüz sayılmaları gerektiği düşünülebilir...Eğer bir kanun hükmü, emredici karakterde olarak kamu ya da üçüncü kişi çıkarlarını korumak amacı ile düzenlendiyse bunun “kanunun kat'i surette emrelediği” bir hüküm olduğu sonucuna kolayca varılabilir...Bu durumda İsv. BK. m. 706 (TTK m. 381)'de yazılı iptal davasının hiçbir yararı yoktur. Çünkü kanun koyucunun korumayı amaçladığı üçüncü kişiler iptal davası açma sıfatından yoksundur...Buna karşılık kanun koyucu bir emredici hükmü yalnızca pay sahiplerinin çıkarlarını korumak için getirmiş bulunduğu takdirde durum farklıdır”³⁹⁹ diyerek, ihlal edilen emredici hukuk kuralının yalnızca pay sahiplerinin çıkarlarını korumayı amaçlayan bir hüküm olması durumunda iptal

³⁹⁵ Kanun hükümlerinin emredici-yedek-açıklayıcı hükümler olarak sınıflandırılmasında, yedek ve açıklayıcı hükümlerin aksinin sözleşme ile kararlaştırılması mümkün olduğundan, TTK m. 381'deki “kanuna” deyimiyile emredici hükümler kastedilmektedir. İMREGÜN, Oğuz, “*Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kanun Yolları*”, Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 146.

³⁹⁶ HİRS, s. 297.

³⁹⁷ İMREGÜN, Kanun Yolları, s. 151.

³⁹⁸ PATRY, Robert (Çev. Fahiman Tekil), “*Anonim Şirkette Organ Kararlarının Hükümsüzlüğü*”, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 2, 1981, s. 103.

³⁹⁹ PATRY (Çev. Fahiman Tekil), s. 103, 104. Aynı gerekçeleri ileri sürerek aynı sonuca varan ARSLANLI, s. 73.

edilebilirlik yaptırımına; üçüncü kişilerin ya da kamunun çıkarlarını koruma amacıyla ise butlan yaptırımına tabi olduğunu ifade etmektedir. *Odman Boztosun* ise, kanun ve esas sözleşme hükümlerine aykırılığın, genel kurul kararının iptal edilebilirliğine sebep olması için, aykırılığın, pay sahipleri arasında menfaatler dengesinin bozulmasına sebep olması veya şirketin bekasını tehlikeye düşürmüş olması gerektiğini ifade etmektedir. Hakkın açıkça kötüye kullanılması sonucunu doğuran genel kurul kararlarının ise, afakî iyi niyet esaslarına (MK m. 2/II) aykırı olduğundan söz edilerek iptali mümkün olabilmektedir⁴⁰⁰. TTK’de sadece iptal edilebilirlik yaptırımına yer verilmiş olmasının ardında kanun koyucunun hukuk güvenliği endişesi yatmakta olduğundan, sakat olan genel kurul kararları bakımından iptal edilebilirliğinin kural, mutlak hükümsüzlüğün ise istisna olarak kabul edilmesi gerekmektedir⁴⁰¹.

3.2. Çağrıda Gündemin Hiç Veya Gereği Gibi Gösterilmemesi

Olağan genel kurul toplantısı gündeminin düzenlendiği hükümde, “*umumi heyeti toplantıya davete dair olan ilan veya davet mektuplarında gündemin gösterilmesi lazımdır*” (TTK m. 369/I, c.1) denilmek suretiyle, gündemin pay sahipleriyle toplantıya çağrı şekillerinden bildirim veya ilan yoluyla duyurulması gereğine değinilmekte, hükmün son cümlesinde ise gündemde gösterilmeyen hususların müzakere edilemeyeceği düzenlenmesi getirilmektedir (TTK m. 369/II). TTK m. 369 hükmü ile birlikte aynı -“*Davetin şekli*”- kenar başlığı altında düzenlenen TTK m. 368’de ise toplantıya davet usulüne yer verilmekte; genel kurulu toplantıya davetin, esas mukavelede gösterilen şekil ve surette ve her halde TTSG’de ilanla, toplantı günleri dâhil olmamak üzere toplantı vaktinden en az iki hafta önce yapılması gerektiği, bununla beraber nama yazılı pay senedi sahiplerine ve ikametgâhlarını önceden şirkete bildirmiş olan hamiline yazılı pay senedi sahiplerine taahhütlü mektup göndererek toplantı gününün bildirileceği düzenlenmektedir. TTK m. 369’da gündemin bildirileceği ifade edilen “toplantıya davete dair olan ilan ve davet mektupları” kuşkusuz TTK m. 368 hükmünde yer alan TTSG’de ilan ve pay sahiplerine gönderilen taahhütlü mektuptur. TTK m. 368 hükmünde, pay sahiplerine gündemin de bildirilmesinden ya da gündemin ilanından ayrıca söz edilmediğinden, bu sonuca aynı kenar başlığı altında düzenlenen iki hükmün birlikte yorumlanması suretiyle ulaşılmaktadır.

⁴⁰⁰ ODMAN BOZTOSUN, Ayşe, “*Anonim Şirkette Genel Kurulun Çağrı Şekline Uyulmamasının Sonuçları*”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C.I, İstanbul 2007, s. 381.

⁴⁰¹ MOROĞLU, Sempozyum, s. 41, 42; MOROĞLU, Karar, s. 303.

Türk Ticaret Kanunu m. 368’de hükme aykırılığın yaptırımlarına hüküm içinde yer verilmemekle beraber, genel kurul kararlarının iptali şartlarının düzenlendiği TTK m. 381’de, *“toplantıya davetin usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini”* iddia eden pay sahiplerinin belirli usuli koşulların yerine getirilmesi durumunda iptal davası açabileceği belirtilmektedir (TTK m. 381/I, b.1). Bununla beraber, doktrinde, TTK m. 369/I, c.1’deki düzenlemeye aykırılığın yaptırımına bir yönüyle yine aynı maddede yer verildiği; TTK m. 369/II hükmünün, aslında, m. 369/I, c.1’de düzenlenen *“umumi heyeti toplantıya davete dair olan ilan veya davet mektuplarında gündemin gösterilmesi lazımdır”* şeklindeki hükmün yaptırımını belirlediği, dolayısıyla TTK m. 369/I, c.1’de yer alan düzenlemeye aykırılık durumunda TTK m. 381’in değil, m. 369/II’nin uygulanması gerektiği yönünde görüş de bulunmaktadır⁴⁰².

Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda, olağan genel kurul toplantısı gündemine ilişkin olarak TTK m. 369’a karşılık gelen düzenlemelere iki ayrı hükümde yer verilmektedir (YTTK m. 409/I ve YTTK m. 413). Olağan genel kurul toplantısı gündemlerinde yer alacak konuların neler olduğu belirtilmiş (YTTK m. 409/I, c.2), gündemde bulunmayan konuların genel kurulda müzakere edilemeyeceği ve bu konularda karar alınamayacağı hükme bağlanmış (YTTK m. 413/II) olmasına rağmen, gündeme ilişkin düzenlemeler getiren söz konusu iki hükümde gündemin pay sahiplerine bildirilmesi yönünde TTK m. 369/I, c.1’dekine benzer bir ifadeye yer verilmemektedir. Gündemin pay sahiplerine bildirilmesi gereği ve usulü, isabetli bir şekilde, pay sahiplerinin genel kurula çağrı şeklinin düzenlendiği hükümde yer bulmuştur (YTTK m. 414). Bu düzenlemeye göre, *“genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler⁴⁰³, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir”⁴⁰⁴.*

⁴⁰² ODMAN BOZTOSUN, s. 374, 375, 399; ODMAN BOZTOSUN, Sempozyum, s. 8.

⁴⁰³ Toplantı gününün ve gündemin bildirilmesinin yeterli olduğu, bunların yanında bir de ilanın hangi gazetelerde çıkmış ya da çıkacak olduğunu bildirilmesinin gereksiz olduğunu ileri süren görüş için bkz. ODMAN BOZTOSUN, Sempozyum, s. 10.

⁴⁰⁴ Aynı hükmün ikinci fıkrasında SPK m. 11/VI hükmünün müstesna olduğu hükme bağlanmıştır. Buna göre, nama yazılı olarak ihraç edilmiş olup da, borsalarda veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda devamlı işlem gören hisse senetleri hakkında TTK’nin 368 inci maddesindeki, ortaklara taahhütlü mektup gönderilmesi suretiyle toplantı gününün bildirilmesine ilişkin hüküm uygulanmaz. Ancak bu durumun, uygulamada yorum farklılıklarına sebep olacağı ve böylece gündeme bağlılık ilkesinin amacına ters düşen uygulamaların yaşanabileceği kanaatindeyiz. Zira yukarıda da belirtildiği üzere YTTK’de gündemin düzenlendiği maddelerde, gündemin toplantıya davete yönelik ilanlarda ya da davet mektuplarında pay sahiplerine bildirileceği yönünde

Bu hükümde, gündemin pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile birlikte bildirileceği açıkça ifade edilmesine rağmen, TTSG’de ve şirketin internet sitesinde yapılan ilanda gündemin de yer alacağı konusunda hükümde bir açıklık bulunmamaktadır⁴⁰⁵.

Toplantıya çağrı şekline aykırılığın yaptırımı, TTK’de olduğu gibi, çağrı şeklinin düzenlendiği hükümde yer almamaktadır. Ancak “*Genel kurul kararlarının iptali*” kenar başlığı altında düzenlenen “*İptal davası açabilecekler*” madde başlıklı hükümde “*çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini*” ve bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahiplerinin⁴⁰⁶ genel kurul kararının iptalini isteyebileceği düzenlenmektedir (YTTK m. 446/I, b. b). Hüküm, sadece gündemin “*gereği gibi ilan*” edilmemesi durumu iptal nedeni olarak düzenlenmekle, TTK’nin gündemin “*gereği gibi ilan ya da tebliğ*” edilmemesi şeklinde seçenekli bir durumu iptal nedeni olarak düzenleyen hükmünden ayrılmakla⁴⁰⁷ birlikte, gündemin ilanlarda yer alacağına ilişkin bir açıklık getirmeyen YTTK m. 414 düzenlemesiyle de çelişmektedir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu’ndaki genel kurullara ait olanlar dahil her türlü çağrılara ait belgelerin şirketin internet sitesinde yayınlanmasının zorunlu olduğu yönündeki hükme aykırılığın yaptırımına, yine hükmün kendi içinde özel olarak yer verilmektedir. Buna göre, çağrıya ait belgeleri internet sitesinde yayınlama yükümlülüğüne aykırı davranılması durumunda, genel kurulda alınan kararların iptali istenebilecektir (YTTK m. 1524/II).

---

bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Gündemin pay sahiplerine bildirileceğini düzenleyen YTTK m. 414’te ise, TTSG’de ve şirketin internet sitesinde yayımlanan ilanla çağrının yapılacağı bildirilmiş ve fakat bu çağrının içeriğinde gündemin de bulunması gerektiğine değinilmemiştir. Kanun’un “İnternet sitesi” madde başlıklı 1524. maddesinde ise internet sitesinde yayımlanacak içeriklerin başlıcalarına değinilmiş olup, bu sayılanlar arasında “genel kurul toplantısı gündemlerine” de açıkça yer almamaktadır. Toplantı günü ile gündemin ve ilanın çıktığı ya da çıkacağı gazetelerin pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla bildirilmesini öngören hükmün (YTTK m. 414/I, c. 3), halka açık anonim şirketler bakımından uygulaması da söz konusu olmayacağından, halka açık anonim şirketlerde gündemin pay sahiplerine bildirilmesi konusunda birtakım aksaklıkların yaşanabileceği ortadadır (YTTK m. 414/II; SPK m. 11/VI). Olası aksaklıkların yaşanmaması adına, YTTK m. 414/I, c.1 ve YTTK m. 1534/I, b. g hükümlerinin amaca uygun yorum ilkelerine uygun şekilde yorumlanması ve TTSG’de ve şirketin internet sitesinde yapılan ilanlarda gündeme de yer verileceğinin kabul edilmesi gerekmektedir.

⁴⁰⁵ ODMAN BOZTOSUN, Sempozyum, s. 9.

⁴⁰⁶ İlgili bentte sayılan durumlar aleyhine iptal davasını toplantıya katılmış olsun ya da olmasın, olumsuz oy kullansın ya da kullanmasın tüm pay sahiplerinin açabileceği hükme bağlanmıştır (YTTK m. 446/I, b. b). Oysa TTK’de toplantıya katılmamış olan pay sahiplerinin iptal davası açma hakkından açıkça söz edilmemektedir.

⁴⁰⁷ ODMAN BOZTOSUN, Sempozyum, s. 10.

Davetin yapılmasına ilişkin hükmün (TTK m. 368), kamu düzenine ilişkin mutlak emredici niteliğinden dolayı genel kurulun ve genel kurulda alınan kararların mevcudiyeti şartını oluşturduğunu, bu nedenle hükme aykırı toplanan genel kurulda alınan kararların yoklukla malul olduğunu⁴⁰⁸ kabul eden *Moroğlu*, davetin bir parçası olan gündemin pay sahiplerine *hiç duyurulmamış* ya da *eksik duyurulmuş* olması durumunda uygulanacak yaptırımın ise iptal edilebilirlik olduğunu şu şekilde ifade etmektedir: “TTK’nun 369.maddesine göre davet mektup ve ilanlarında gündemin gösterilmesi gerekir. Böylece, pay sahipleri genel kurul toplantısına katılıp katılmama ve katılacak oldukları takdirde gerekli hazırlıkları yapabilme imkânı bulurlar. Dolayısıyla TTK’nun 369. madde hükmü doğrudan doğruya hâlihazır pay sahiplerinin çıkarlarını öngören bir hükümdür. Buna göre davet metninde gündemin hiç yer almaması, noksan veya diğer bir şekilde usulsüz yer alması halinde davet sakattır. Böyle bir davete müsteniden toplanan genel kurulda alınan kararlar yoklukla malul olmayıp sadece iptal edilebilir kararlardır”⁴⁰⁹.

Bizim de görüşlerine katıldığımız *Odman Boztosun*’a göre ise, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak kabul edilen hususların gündemde yer almamış olması, alınan kararların geçerliliğini etkilememektedir⁴¹⁰. Ancak istisna olarak kabul edilenler dışındaki hususlar hakkında karar alınabilmesi, usulüne uygun şekilde duyurulmuş bir gündemin varlığını gerektirmektedir. “*Umumi heyeti toplantıya davete dair olan ilan veya davet mektuplarında gündemin gösterilmesi lazımdır*” şeklindeki (TTK m. 369/I, c.1) hükümle, “*gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz*” hükmünün (TTK m. 369/II) çağrıda usulsüzlükle bağlantılı olarak ele alınması gerektiğini ifade eden⁴¹¹ *Odman Boztosun*, usulüne uygunluk bakımından konuyu ikiye ayırarak incelemektedir: “TTK m. 369’un ilk cümlesindeki ifadeye uygun şekilde, TTK m. 381/I’de “*gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini iddia eden pay sahipleri*”nin iptal davası açabileceği öngörülmüştür...Toplantı gündemi ilan veya bildirim yoluyla hiçbir şekilde duyurulmadıysa⁴¹², gündem

⁴⁰⁸ Yazar, hükmün, toplantı ile davet arasında en az iki hafta bulunmasına ilişkin kısmını bu yaptırımdan müstesna tutmaktadır. Toplantı ile davet arasında iki haftalık süre bulunmasına ilişkin hüküm nispi emredici olduğundan, bu hükme aykırılık alınan kararların iptali sonucunu doğurmaktadır. **MOROĞLU**, Sempozyum, s. 47.

⁴⁰⁹ **MOROĞLU**, Sempozyum, s. 44-47. Aynı görüş için bkz. **MOROĞLU**, Hükümsüzlük, s. 90.

⁴¹⁰ Aynı görüş için bkz. **MOROĞLU**, Sempozyum, s. 46.

⁴¹¹ **ODMAN BOZTOSUN**, s. 371.

⁴¹² Yazar, Yargıtay’ın vermiş olduğu bir kararı (Y.11.HD., 08.02.1993 T., 6790 E., 732 K.) da dayanak göstermek suretiyle gündemin usulüne uygun şekilde ilan edilmiş ve fakat pay sahiplerine gönderilmemiş olması durumunda, gündemin hiç duyurulmamış olmasından söz edilemeyeceğinden TTK m. 369/II’deki yokluk yaptırımının değil TTK m. 381 uyarınca iptal yaptırımının uygulanması gerektiğine değinmektedir. **ODMAN BOZTOSUN**, s. 375, dn. 21.

gösterilmediğinden dolayı, alınan genel kurul kararları, TTK m. 369/son cümle uyarınca yoklukla maluldür⁴¹³. Diğer yandan, gündemin ilan veya tebliğ yollarından biriyle duyurulduğu kabul edilebilmekle birlikte kanunda ve esas sözleşmede öngörülen ilan ve tebliğ koşulları tam olarak yerine getirilmemişse “gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmemesinden dolayı” pay sahibi iptal davası açma hakkı kazanır⁴¹⁴. Şu durumda, *Moroğlu ile Odman Boztosun* arasındaki görüş farklılığı, TTK m. 369/II’nin nispi emredici mi, yoksa mutlak emredici mi olduğu noktasında toplanmaktadır.

Arslanlı’nın da konuyu, - *Odman Boztosun* gibi- gündemin hiç duyurulmamış olması ya da gereği gibi duyurulmamış olması ihtimallerini göz önünde bulundurarak incelediğini görmekteyiz. Yazar’a göre, TTK m. 381’deki “gereği gibi ilan ve tebliğ” ifadesi, gündemin hiçbir şekilde ilan ve tebliğ edilmemiş olması halini kapsamamaktadır. Gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmiş olup olmadığının değerlendirilmesinin yapılabilmesi, öncelikle ilan ve tebliğin yapılmış olmasını gerektirmektedir; ilan ve tebliğ hiç yapılmadıysa, genel kurulda alınan kararlar hükümsüzlük yaptırımını ile karşılaşmaktadır⁴¹⁵. *İmregün*⁴¹⁶ ve *Yiğit* de aynı görüştedir. *Yiğit*’e göre, gündemin ilan veya davet mektuplarında hiç gösterilmemiş olması durumunda, davette unsur eksikliği olduğundan söz edilmelidir ve davet üzerine toplanan genel kurulda alınan kararlar yokluk yaptırımına tabi tutulmalıdır. Oysa TTK m. 381’de belirtilen gereği gibi ilan ve tebliğ edilmeme durumunda, gereği gibi olmasa da bir şekilde gündemin davette yer alması söz konusudur⁴¹⁷.

Yargıtay uygulamasında, davet metninde gündemin hiç yer almaması, eksik ya da usulsüz yer alması durumlarında alınan kararların iptal yaptırımına tabi olduğu kabul edilmektedir⁴¹⁸.

⁴¹³ Bu bakımdan yazar, “...gündemde olmayan bir husus, genel kurulca görüşülerek karara bağlanmışsa, kendilerine usulüne uygun çağrı yapıldığı halde gelmeyen ortaklar bile, gündem dışı alınan kararın iptali davası açabilirler. Ancak bu davada, genel kurulca alınan kararların, yasa, ana sözleşme ve objektif iyi niyet kurallarına aykırılığı ispat edilmedikçe, genel kurul kararları iptal edilemez...” (Y.11.HD., 19.04.1996 T., 1820 E., 2657 K.) şeklindeki Yargıtay kararını, “gündemde olmayan bir husus”un karara bağlanması söz konusu olduğundan TTK m. 381 gereği iptal edilebilirlik değil, TTK m. 369/II gereği yokluk yaptırımının uygulanması gerektiği gerekçesiyle eleştirmektedir. **ODMAN BOZTOSUN**, s. 375, dn. 21.

⁴¹⁴ **ODMAN BOZTOSUN**, Sempozyum, s. 8, 9.

⁴¹⁵ **ARSLANLI**, s. 20. Aynı görüşte olan *Ünal* için bkz. ÜNAL, Süleyman, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990, s. 36, 37.

⁴¹⁶ **İMREGÜN**, AO, s. 122, 123.

⁴¹⁷ **YİĞİT**, s. 103.

⁴¹⁸ YHGK., 15.03.1967 T., 66/T-400 E., 154 K.; Y.11.HD., 02.06.1977 T., 2873 E., 2890 K.; Y.11.HD., 11.06.1979 T., 1882 E., 3487 K.; Y.11.HD., 24.09.1985 T., 3578 E., 4774 K. **MOROĞLU**, Sempozyum, s. 46, dn. 13.

3.3. Gündem Dışı Konularda Karar Alınması

Doktrinde gündemde bulunmayan konular hakkında genel kurul tarafından karar alınması durumunda, alınan kararın ne tür bir yaptırıma tabi olacağı konusunda görüş birliği bulunmamaktadır.

Gündemin hiç veya gereği gibi ilan edilmemesi durumunda, nispi emredici hükümlere aykırılıktan dolayı iptal edilebilirlik yaptırımının uygulanacağını ifade eden⁴¹⁹ *Moroğlu*, haklı olarak, konusu itibariyle TTK m. 369'a aykırı olan yani gündem dışı alınan kararların da aynı gerekçeyle iptal edilebilir olduğunu belirtmektedir⁴²⁰. *Karslıoğlu*, gündemde olmayan bir konuda karar alınması durumu, TTK m. 369 hükmüne aykırılık teşkil ettiğinden, TTK m. 381'in aradığı "kanuna aykırılık" koşulunun gerçekleşmiş olması nedeniyle, alınan kararın iptal edilebilir nitelikte olduğunu kabul etmektedir⁴²¹.

Bununla beraber *Doğanay ve Hırş*, bir açıklama yapmaksızın, TTK m. 369/II'ye aykırılık halinde, alınan kararın mutlak butlan ile batıl olduğunu ifade etmektedir⁴²².

İmregün'e göre, gündemde olmayan madde açısından gündem hiç bildirilmemiş olduğundan, gündem dışı konularda alınan kararların yokluk yaptırımına tabi olması gerekmektedir⁴²³. *İmregün* ile aynı görüşte olan *Ünal* da gündemin, davetin bir unsuru ve bu nedenle genel kurul kararının varlığı şartı olduğunu, dolayısıyla gündem dışı alınan kararlar yok hükmünde olduğunu ifade etmektedir⁴²⁴.

Yargıtay'ın istikrar kazanmış uygulaması ise, gündemde olmayan hususların görüşülüp karara bağlanması durumunda, alınan kararların iptalinin istenebileceği yönündedir⁴²⁵.

⁴¹⁹ Bkz. yuk. 3.2.

⁴²⁰ **MOROĞLU**, Hükümsüzlük, s. 90, dn. 54.

⁴²¹ **KARSLIOĞLU**, s. 203.

⁴²² **DOĞANAY**, s. 1081; **HİRŞ**, s. 289.

⁴²³ **İMREGÜN**, AO, s. 123.

⁴²⁴ **ÜNAL**, s. 36, 37.

⁴²⁵ Y.11.HD., 11.02.1964 T., 1963/3554 E., 1964/460 K. **DOĞANAY**, s. 1081, dn. 52; YHGK., 15.03.1967 T., 66/T-400 E., 154 K. **DOĞANAY**, s. 1081, dn. 53; Y.11.HD., 24.09.1985 T., 1985/3578 E., 1985/4774 K. **DOĞANAY**, s. 1081, dn. 53; Y.11.HD., 22.03.1979 T., 1979/851 E., 1979/1462 K. **DOĞANAY**, s. 1081, dn. 51; Y.11.HD., 13.10.1994 T., 3073 E., 7451 K.: "...Davacılar, 28.10.1992 günlü genel kurul gündeminde olmadığı halde, ortaklığın taşınmaz mallarının ipoteği için karar verildiğini ileri sürerek, genel kurul kararının iptaline karar verilmesini istemişlerdir. TTK'nın 369'uncu maddesinin son bendine göre, genel kurulun gündeminde gösterilmeyen hususlar görüşülemez. Davacılar, yasa aykırı görüşme yönünden karşı oylarını

İsviçre hukuku bakımından bir değerlendirme yapan *Patry* de, “Genel kurulun gündeme uygun olmayarak aldığı kararlar için hükümsüzdür, denilemez. Gerçi İsv. BK. m. 700/II (TTK m. 369/II)’de, “gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz” denilmişse de İsv. BK. m. 701 (TTK m. 370) kendiliğinden toplanmış genel kurulun “görevlerinden olan hususları karara bağlayabileceği” açıklanmıştır. Emredici karakterde de olsa İsv. BK. m. 700/II (TTK m. 369/II) hükmü, yalnızca pay sahiplerinin özel çıkarlarını koruyucudur. Yoksa burada kamu çıkarları söz konusu değildir. O bakımdan doktrin ve jürisprüdansın bugün, gündemde bulunmayan konular hakkında genel kurulca alınmış kararın hükümsüz değil, ancak iptal edilebilir olduğunu kabul etmiş bulunması bize mantıki gözükmemektedir. Özellikle 22.02.1939 tarihli yayınlanmamış bir kararında İsviçre Federal Mahkemesi, ticaret sicil memurunun İsv. BK. m. 700/II (TTK m. 369/II)’ye aykırı olarak alınmış genel kurul kararının tescilini redde hakkı olmadığına ve 28.09.1954 tarihli kararında da yine gündeme bağlılık ilkesine uyulmayarak bir kooperatif şirketin tasfiyeye girmesi hakkında alınmış genel kurul kararının hükümsüz değil ancak iptal edilebilir bulunduğu hükmetmiştir.”⁴²⁶.

Federal Mahkeme tarafından verilmiş olan kararlarda da, OR 700. maddenin pay sahiplerinin özel çıkarlarını koruyan nispi emredici nitelikte bir hüküm olduğundan, iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olduğu sonucuna varıldığı görülmektedir⁴²⁷.

Alman Hukukunda, gündem davetin bir unsuru olarak kabul edilmemekte, gündemde gösterilmeyen bir konu hakkında karar alınması durumunda alınan kararın iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olduğu kabul edilmektedir⁴²⁸.

---

belirtmişler ve bu konuda da işbu davayı açmışlardır. Bu konunun çözümü mahkemeye ait olduğundan mahkemenin değerlendirmesi gerekirdi. Açıklandığı üzere gündemde olmayan bir konu görüşülemeyeceğinden, istem gibi bu hususa ilişkin genel kurul kararının iptali gerekirken...” ERİŞ, s. 2126; Y.11.HD., 28.12.1993 T., 4010 E., 8753 K. ERİŞ, s. 2125, 2126.

⁴²⁶ PATRY (Çev. Fahiman Tekil), s. 102, 103.

⁴²⁷ BGE 80 II 275. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 90, 91, dn. 55.

⁴²⁸ ARSLANLI, s. 20, dn. 60b.

SONUÇ

Çalışmamızda, anonim şirket genel kurul toplantıları bakımından geçerli olan gündeme bağlılık ilkesinin kapsamı ve istisnaları, ilkenin uygulanma koşulları ile ilkeye aykırı bir şekilde alınan genel kurul kararlarının akıbetinin ne olduğu konularında tespitler yapılmıştır. Bunlar yapılırken, başta TTK olmak üzere MK, BK, SPK, HUMK, İİK ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun ilgili tebliğleri ile Kom. Yön. hükümlerinden istifade edilmiştir. Ayrıca henüz yürürlüğe girmemiş olmasına rağmen 14.02.2011 tarihinde, 27846 sayılı RG'de yayımlanan YTTK'nin konuyla ilgili düzenlemelerine de mevcut hükümlerle kıyas yapmak suretiyle ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

Türk Ticaret Kanunu ve YTTK'de gündeme bağlılık ilkesine kavram olarak yer verilmemektedir. TTK m. 369'da, *“gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz”* ve YTTK m. 413'te, *“gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz”* şeklinde olumsuz olarak, TTK m. 364'te, *“bu toplantıda 369'uncu madde gereğince müzakere gündemine konulması gereken hususlar müzakere olunur”* şeklinde olumlu bir ifade ile yer bulan müzakere yasağı, doktrin tarafından, *“gündeme bağlılık ilkesi”* olarak adlandırılmaktadır.

Gündeme bağlılık ilkesi, genel kurul toplantılarında sadece, toplantıdan evvel paydaşlara usulünce duyurulan (TTK m. 368) gündemde belirtilen hususlar hakkında görüşme açılabileceği ve karar verilebileceği anlamına gelmektedir (TTK m. 364/I, c.3; m. 369/II). Paydaşlara toplantı çağrısında duyurulmuş gündemde gösterilmeyen bir konu, genel kurul toplantısında müzakere edilememektedir.

Gündeme bağlılık ilkesine, esas olarak, anonim şirket olağan genel kurul toplantılarını düzenleyen hükümler arasında yer verilmiş olsa da ortaklarının sayısı yirmiye aşan limited şirketlerde ortaklar genel kurulunda (TTK m. 536/I) ve kooperatif genel kurul toplantılarında (Koop. K. m. 46/I, III; m. 98) da gündeme bağlılık ilkesi geçerlidir. Yönetim kurulu toplantılarında ilkenin uygulanabilirliği konusunda bir düzenleme bulunmadığı gibi, doktrin tarafından da gündeme bağlılık ilkesinin yönetim kurulu toplantıları bakımından geçerli olmadığı kabul edilmektedir.

Türk Ticaret Kanunu m. 372’de, toplantı yeter sayısının sağlanamaması üzerine yapılan ikinci toplantıda, toplantı yeter sayısı aranmaksızın gündemdeki konuların görüşülüp karara bağlanabileceği düzenlenmektedir. Yargıtay’a göre, toplantının gerekli yeter sayı sağlanamadığı için ertelenmesi durumunda, ikinci toplantı ilk toplantının devamı sayılarak bu toplantıda ilk toplantının gündeminde yer alan hususların görüşülmesi gerekmektedir. Ancak TTK m. 372 hükmünde açıkça “İlk toplantıda bu nisap hâsıl olmadığı takdirde *tekrar toplantıya davet edilirler*”, denilmek suretiyle ikinci toplantı için de davet usullerine (TTK m. 368, m. 369/I, c.1) uyularak yeni bir çağrının yapılacağı öngörülmektedir. Çağrı usullerine uyulmak suretiyle yeni baştan çağrı yapıldığına göre, ikinci toplantının ilkinin devamı olarak kabulünün ve ikinci çağrı ile birlikte pay sahiplerine bildirilen gündemde değişiklik yapılamamasının bir anlamının olmadığı kanaatindeyiz.

Gündeme bağlılık ilkesine, TTK m. 364’te, “...*bu toplantıda 369 uncu madde gereğince müzakere gündemine konulması gereken hususlar müzakere olunur*” denilmek ve m. 369’da “*gündemde gösterilmeyen hususlar müzakere olunmaz*” denilmek suretiyle yer verilmektedir. Kullanılan “müzakere” kelimesinden yola çıkarak, gündemde yer almayan bir hususta herhangi bir karar alınmaksızın yapılan görüşmelerin, bu yasağın kapsamına girip girmediği konusu tartışmalıdır. Kanımızca gündemde yer almayan bir konuda sonucunda karara varılmaksızın dahi olsa görüşme yapılması, gündeme bağlılık ilkesine aykırı düşmektedir. Zira öncelikle Kanun’un lafzından çıkan sonuç bunu gerektirmektedir. Kanun koyucu, ilgili hükümlerde açıkça “...*müzakere olunur*” ve “...*müzakere olunmaz*” ifadesini kullanmıştır. Bunun yanında İsv. BK’ da (m. 700/III) tereddüde mahal vermeyecek şekilde, hakkında karar alınmayan konuların önceden paydaşlara bildirilmeksizin daima görüşülebileceği ayrık bir hükümlerle düzenlenmiştir. Fakat TTK’ da kanun koyucu bu yönde ayrık bir düzenlemeye yer verilmemektedir. Ayrıca karar alınmayacak bir konuda görüşme açılması genel kurul toplantılarını uzatacağı, gündemde yer alan konuların görüşüleceğini düşünüp toplantıya katılan pay sahiplerini istemedikleri bir hususu görüşmeye maruz bırakacağı gibi, bu durumun kötüye kullanılması da söz konusu olabilmektedir. YTTK’deki “gündemde bulunmayan konular genel kurulda *müzakere edilemez ve karara bağlanamaz*” şeklindeki hükmün, bu konudaki tereddütleri ortadan kaldırır nitelikte olduğu kanaatindeyiz (YTTK m. 413/II). Kanun koyucu “müzakere edilemez ve karara bağlanamaz” diyerek, iki durum arasındaki farkı açıkça ortaya koymakta ve her iki durumun da yasak kapsamında olduğunu vurgulamaktadır.

Doktrinde bir görüş ve Yargıtay kararlarında, gündeme bağlılık ilkesinin doğuracağı sakıncaları azaltmak için, gündemde açıkça yer almamakla birlikte, gündemde bulunan konuyla doğrudan bağlantısı bulunan konuların genel kurulda görüşülüp karara bağlanabileceği kabul edilmektedir. Ancak TTK bakımından pay sahibi olabilme serbestisi geçerli olup, pay sahibi olabilmek için herhangi bir özel nitelik ya da bilgi birikimi aranmamaktadır. Şu halde, pay sahiplerinden gündemde yer alan konularla bağlantılı olan konuları da öngörmelerini beklemek, TTK'nin pay sahiplerinde aramadığı bir dikkat ve özen yükümlülüğünü, onlara yüklemek anlamına gelmektedir. Ayrıca “doğrudan bağlantı” kriterinin kapsamını ve sınırlarını belirlemek güç olduğu gibi, bu bağlantının kim tarafından ve nasıl takdir edileceği de belli değildir. Bu sebeple, gündemle doğrudan bağlantılı konuların genel kurulda görüşülmesinin gündemin açıklığı ve gündeme bağlılık ilkesi ile bağdaşmadığı kanaatindeyiz.

Uygulamada neredeyse bütün toplantı gündemlerine “teklif ve temenniler” ya da “dilekler” şeklinde maddelerin konulduğu ve bu gündem başlığı altında çeşitli kararların alındığı görülmektedir. Bu ve benzeri başlıklar altında görüşülen konular hakkında herhangi bir karar alınmadığı sürece, ortakların kaygılarını dile getirip çözüm önerileri sunmaları, yönetim kurulunun faaliyetlerine tavsiye niteliğinde de olsa yön vermeleri, gerekli gördükleri ve genel kurul tarafından karara bağlanabilecek konuları gündeme getirerek bir dahaki genel kurul toplantısında görüşülecek konularda etkin rol almaları bakımından faydalı olabilir. Ancak gündeme bağlılık ilkesi, yalnızca gündemde yer almayan konularda karar alınmasını değil, aynı zamanda gündemde yer almayan konuların müzakere edilmesini de yasaklamaktadır. Gündemde yer alan “teklif ve temenniler” ya da benzeri gündem maddeleri, Kanun'un yasakladığı müzakerenin yapılmasına imkân tanır ve dolayısıyla gündeme bağlılık ilkesinin hizmet ettiği amacı bertaraf eder niteliktedir.

Gündeme bağlılık ilkesi, pay sahiplerine duyurulmamış olan konuların genel kurulda müzakere edilememesini ifade etmektedir. Bu bağlamda, pay sahiplerine usulüne uygun bir şekilde duyurulmuş olan gündemdeki tüm konuların görüşülüp karara bağlanmasının zorunlu olması ya da olmaması meselesinin gündeme bağlılık ilkesinden ayrı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Gündemin tamamen ya da kısmen görüşülmemesi ya da gündemdeki konuların sırasının değiştirilebilmesi ya da değiştirilememesi meseleleri, gündeme bağlılık ilkesiyle değil, “zorunluluk ilkesi” ile ifade edilmektedir.

Gündeme bağlılık ilkesi özellikle pay sahipliği haklarının genel kurulda etkin bir biçimde kullanılması bakımından önemlidir. Şu halde ilkenin pay sahiplerine çeşitli açılardan sağladığı faydalar mevcuttur. İlke, toplantıda görüşülüp karara bağlanacak hususların önceden belirlenerek toplantıdan önce pay sahiplerine duyurulmasını gerektirdiğinden, öncelikle, pay sahiplerinin toplantıda görüşülecek konular hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Pay sahibinin toplantıda görüşülecek konular hakkında bilgi sahibi olması, toplantıya katılıp katılmama kararı almasında etkili olmakta, toplantıya hazırlıklı bir şekilde gelmesine ve toplantı günü sürpriz bir gündem maddesiyle karşılaşmamasına, temsilci vasıtasıyla toplantıya katılacaksa (TTK m. 360/III, b.2) temsilcisine gerekli talimatı verebilmesine vesile olmaktadır. Gündeme bağlılık ilkesi, her bir pay sahibi bakımından olduğu gibi, azınlığa tanınan haklarının kullanılması bakımından da önemlidir. Azınlığa tanınan hakların kullanılmasını istemeyen çoğunluğun, gündeme bağlılık ilkesinin geçerli olmadığı bir durumda, azınlığın dikkatini çekmeyecek konuları içeren bir gündem belirleyerek azınlığın oluşmasının önüne geçmesi ve genel kuruldan kendi menfaatine olan kararlar çıkarması mümkündür.

Gündeme bağlılık ilkesinin, özellikle pay sahiplerinin haklarının korunması bakımından sağladığı faydalar yadsınmamakla birlikte, ilkeye sıkı bir şekilde ve istisnasız uyulmasının, beraberinde kimi sakıncaları da getirmesi mümkündür. Gündeme bağlılık ilkesi nedeniyle, şirket işlerinin uzaması, gecikmesi söz konusu olabilmektedir. Zira toplantı esnasında yapılan görüşmeler neticesinde, o toplantı gündeminde yer almayan bir konuda karar alınması ihtiyacı duyulabilmektedir. Bu karar, karar için aranan toplantı yeter sayısı sağlanmış olsa dahi, gündemde yer almadığı için o toplantıda alınamamakta; alınması için genel kurula yeniden çağrı yapılması (TTK m. 368, m. 369/I, c.1) gerekmektedir. Böyle bir durum karşısında genel kurulun yeniden toplanması işlerin gecikmesine, zaman kaybına ve şirketin ekstra masraf yapmasına yol açmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu m. 369/II'de "*gündemde gösterilmeyen hususlar*"ın müzakere edilemeyeceği belirtildiğine göre gündeme bağlılık ilkesi, öncelikle, gündemin önceden belirlenmesini ve belirlenen bu gündemden pay sahiplerinin haberdar edilmesini gerekli kılmaktadır (TTK m. 369/I, c.1). Gündemi, esas itibarıyla, genel kurulu toplantıya çağıran organ veya makam belirlemektedir. TTK'da "*Toplantılar*" kenar başlığının 2 nolu "*Davete salahiyyetli olanlar*" alt başlığında anonim şirketi toplantıya çağırmaya yetkili olanlar belirtilmektedir. Bu hükümlere göre yönetim kurulunun, denetçiler ya da denetim kurulunun,

azınlığın genel kurulu toplantıya çağırma ve dolayısıyla toplantı gündemini belirleme yetkisi bulunmaktadır (TTK m. 365, m. 355, m. 366, m. 367). Bunların dışında ayrıca tasfiye memurlarının, iflas idaresinin ve kayyımın da genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi bulunduğu gibi, ana sözleşmeye konulacak bir hükümlerle bu yetkinin murahhas üye ya da murahhas müdürlere verilebilmesi de mümkündür. TTK'den farklı olarak YTTK'de yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibinin dahi genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlenmektedir (YTTK m. 410/II).

Her ne kadar genel kurul toplantılarının gündemini, genel kurulu toplantıya çağırın kişi/kişiler ya da organ belirlemeye yetkili ise de, bazı genel kurul toplantısı gündemlerinin kanun koyucu tarafından açıkça belirlendiği görülmektedir. Sözelimi, olağan genel kurul toplantısının gündeminde bulunması gereken asgari hususlar kanun koyucu tarafından belirlenmektedir (TTK m. 369/I). Ancak bu sayılanlar dışında gerekli görülen diğer hususların da gündeme alınarak görüşülmesi mümkündür. Olağanüstü genel kurul toplantısının “*lüzumu halinde*”, “*zaruri ve müstacel sebepler çıktığı takdirde*” yapılabileceğini öngören TTK hükümlerinden (TTK m. 355; m. 364/III) yola çıkılarak, bu toplantının gündemini, toplantının yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturacağı kabulü gerekmektedir.

Olağan ve olağanüstü genel kurul toplantıları dışında, bir takım pay sahiplerinin özel nitelikli toplantılarının gündemlerinin de özel olarak ve sınırlı bir biçimde tespit edildiği görülmektedir. Sözelimi kuruluş genel kurulunun (TTK m. 289), tahvil sahipleri genel kurulunun (TTK m. 430) gündemi kanunda sınırlı bir şekilde düzenlenmektedir (TTK m. 289). Bunun yanında imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu (TTK m. 389, m. 391), oydan yoksun pay sahipleri özel kurulu (Seri: I, No: 30 Sayılı Tebliğ, m. 18), intifa senedi sahipleri genel kurulu –TTK m. 402/III’ün atfıyla TTK m. 430’da belirtilen durumlar dışında- da genellikle, genel kurul tarafından alınan kararların imtiyazlı pay sahiplerinin, oydan yoksun pay sahiplerinin ve intifa senedi sahiplerinin menfaatlerini olumsuz yönde etkilemesi durumunda, sadece söz konusu genel kurul kararlarının görüşülmesi gündemiyle toplanmaktadır.

Gündemin pay sahiplerine toplantıdan evvel duyurulmuş olması hususu da gündeme bağlılık ilkesinin bir gereğidir. Bu gerekliliğe hükümde, “*umumi heyeti toplantıya davete dair olan ilan veya davet mektuplarında gündemin gösterilmesi lazımdır*” şeklinde değinilmektedir

(TTK m. 369/I, c.1). Buna göre gündem, toplantıya davet usullerine uygun bir şekilde pay sahiplerine bildirilmelidir. Gündeme, ilan ve davet mektuplarında yer verilmeyip, başka yollardan pay sahiplerine bildirilmesi hukuka aykırı olup gündemin, ilan ve davet mektuplarında gösterilmesi zorunludur. TTK m. 368’de emredici bir biçimde düzenlenen davet usulüne göre, genel kurulun, ana sözleşmede gösterilen şekil ve surette ve herhalde TTSG’de ilanla toplantıya davet edilmesi gerekmektedir (TTK m. 368, c.1). Bunun yanında nama yazılı pay senedi sahipleri ile önceden şirkete bir hisse senedi tevdi ederek ikametgâhlarını bildiren pay sahiplerine taahhütlü mektup gönderilerek toplantı gününün bildirilmesi gerekmektedir (TTK m. 368, c.2). Bu bakımdan pay sahiplerine gündemin, ilanla ve davet mektuplarıyla ve ana sözleşmede başkaca usul öngörülmüş ise bu usulle de bildirilmesi gerekmektedir. YTTK, her sermaye şirketine bir internet sitesi açma zorunluluğu getirdiğinden (YTTK m. 1524), YTTK’de toplantı bildirimlerinin, TTSG’de ilan ve ana sözleşmede gösterilen şekiller dışında, ayrıca internet sitesi aracılığıyla da yapılması gerektiği hükme bağlanmaktadır (YTTK m. 414/I, c.1).

Türk Ticaret Kanunu’nda gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarının olabileceğinden söz edilmediği gibi, doktrin ve/veya yargı kararları ile gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğu kabul edilen kurumların düzenlendiği hükümlerde ilgili kurum gündeme bağlılık ilkesinden müstesna tutulmamaktadır. Ne var ki, özellikle kimi azınlık hakları başta olmak üzere, bazı hakların mahiyeti gereği olarak ve bazen de gündeme bağlılık ilkesinin sıkı şekilde uygulanmasının yarattığı sakıncaları bertaraf etmek adına doktrin ve/veya yargı kararları ile gündeme bağlılık ilkesine birtakım istisnaların getirildiği görülmektedir. Ancak söz konusu istisnalarla ilgili olarak yasal bir düzenlemenin bulunmaması, gerek doktrinde görüş ayrılıklarının gerekse çelişkili yargı kararlarının ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Bununla beraber doktrindeki görüş farklılıklarının ve çelişkili yargı kararlarının yarattığı karmaşayı kısmen de olsa önlemek adına, YTTK’de, gündeme bağlılık ilkesinin istisnasının olabileceği yönünde düzenleme getirildiği ve kimi bazı kurumların düzenlendiği hükümlerde de ilgili kurumun gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olduğunun açıkça ifade edildiği görülmektedir.

Türk Ticaret Kanunu m. 348/I uyarınca özel denetçi atanması isteminde bulunulabilmesi için, doktrinde, istemin gündemde yer alan bir hükümlerle bağlantılı olması koşulunu arayan görüş bulunmasına rağmen, özel denetçi atanması isteminin TTK m. 348/II gereği azınlık bakımından istisna teşkil etmesine neden olan gerekçelerin, azınlık

oluşturmayan pay sahiplerinin, yönetim ve denetim kurullarının, yönetim kurulu yerine geçen tasfiye memurlarının, iflas idaresinin, kayyumun özel denetçi atanması istemleri bakımından da geçerli olduğundan, özel denetçi atanması talebinin gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir istisnası olarak kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. TTK m. 348/II'de ise azınlığın özel denetçi atanması istemi özel olarak düzenlenmektedir. Azınlığın özel denetçi atanması isteminde bulunabilmesi için, gündemde özel denetçi atanmasına ilişkin ya da gündemde özel denetçi atanmasıyla bağlantılı bir hükmün bulunması gerektiğini ileri süren görüşler olmasına rağmen, azınlığın, gündemde açıkça ya da bağlantılı bir hüküm bulunmasa dahi özel denetçi atanması isteminde bulunabileceğini ileri süren görüşe katılmaktayız. Zira özel denetçi atanmasının gündemde yer alması, azınlık hakkının kullanılması bakımından sonuca etkili değildir. Genel kurul isterse %90 oranında bir çoğunlukla azınlığın istemini reddetsin, azınlık mahkemeye başvurarak dahi olsa hakkını kullanabilmektedir. Yine gündemde olmamasına rağmen özel denetçi tayin edilmesi halinde, genel kurula katılmayan pay sahiplerinin oldubittilerle karşı karşıya bırakılması da söz konusu olmamaktadır. Ayrıca özel denetçi atanması için genel kurulun yeniden toplantıya çağırılması durumunda, azınlık hakkının kullanılması bir başka azınlık hakkına -TTK m. 366 ve m. 367'de düzenlenen azınlığın gündeme madde eklettirme hakkı- bağlanmış olmaktadır. TTK m. 348/II hükmünün lafzında da gündemde yer alma veya gündem maddelerinden birisi ile bağlantılı olma gibi herhangi bir koşul öngörülmemektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun sistemine göre, yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azli ve yeniden seçilmesi hususları, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak kabul edilmemelidir. Zira yönetim kurulu üyelerinin azlinin düzenlendiği TTK m. 316 hükmünde kaynak İsv. BK.'dan farklı olarak "her zaman" ifadesine yer verilmemektedir. Gündemsiz azil, genel kurul toplantısı sırasında beliren her tartışmanın kolayca azille sonuçlanmasına ve bu sayede şirket yönetiminde istikrarsızlığa neden olabilecektir. Ayrıca kanun koyucu yönetim kurulu üyeliğinin boşalması ya da şirketin organsız kalması ihtimallerinde yapılabilecekler konusunda özel düzenlemeler getirmektedir (TTK m. 315, m. 435). Dolayısıyla gündemsiz azil ve yeniden seçilmenin hukuki dayanağı bulunmamaktadır. Oysa YTTK'de açıkça yönetim kurulu üyelerinin, gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin varlığı durumunda, genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabileceği düzenlenmektedir (YTTK m. 364/I, c.1). YTTK'ye göre denetçiler ancak mahkeme kararıyla görevden alınabildiğinden, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olup olmadığı noktasındaki tartışmaların anlamı kalmamıştır (YTTK m. 399).

Bilanço görüşmelerinin ertelenmesi istemi (TTK m. 377, YTTK m. 420) de gündeme bağıllık ilkesinin istisnası olarak kabul edilmelidir. Zira toplantıya bütün pay sahipleri katılmış olsa da, azınlığı oluşturan pay sahiplerinin bilançonun ertelenmesi yönünde istemde bulunması durumunda, bu istem, genel kurulda oylanmaksızın bilanço görüşmelerinin ertelenmesi gerektiğinden, bu hususun gündemde yer alması faydasız ve olanaksızdır. Erteleme istemi neticesinde, bilançoyla birlikte, bilançoyla bağlantılı olan hususların da ertelenmesi gerekmektedir (YTTK m. 420/I, c.1).

Kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için, konunun gündemde açıkça bulunması gerekmektedir. Önceden tayin edilmiş olan özel denetçi raporunun karara bağlanması, bilançonun görüşülmesi ya da ibra hususlarının gündemde yer alması, sorumlular hakkında dava açılmasının görüşülebilmesi için tek başına yeterli olmadığı gibi, gündemin açıklığı ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Öyle ki, tespit edilen hukuka aykırılığın her defasında sorumluluk davasıyla sonuçlanması beklenemez. Sorumluluk davasının açılması için ya genel kurulun dava açılması yönünde karar vermesi ya da dava açılmaması yönünde karar vermesine rağmen, azınlık pay sahiplerinin dava açılması yönünde oy kullanmaları ve bu yönde talepte bulunmaları gerekmektedir. Her iki durumda da karar yeter sayısının sağlanabilmesi için ilgililerin durumdan haberdar edilmesi gerekmektedir.

Azınlığın sulh ve ibrayı engellemesi hususunun, genel kurul toplantı gündeminde açıkça yer almasının imkânı bulunmadığı ve zaten buna lüzum olmadığı kanaatindeyiz. Zira azınlığın bu hakkını kullanabilmesi, sulh ve ibra oylamasında muhalif oy kullanmasıyla mümkündür. Toplantıdan evvel, bu hakkın kullanılacağına bilinmesi, imkân dâhilinde bulunmamaktadır; hakkın kullanıldığı ancak oylama neticesinde ortaya çıkmaktadır. Ancak zaten bu hususun ayrıca ve özellikle gündemde belirtilmesine lüzum yoktur. Öyle ki, azınlık tarafından hakkın kullanılması, kuruluştan doğan sorumluluğun görüşüldüğü genel kurullara münhasırdır. Gündemde yer alan ilgili kimselerin sulh ve ibralarının görüşülmesi hususu, TTK m. 310 gereği hem genel kurul kararıyla ilgililerin sulh ve ibra edilmelerini ya da edilmemelerini, hem de genel kurulda sulh ve ibranın tasdiki yönünde yeterli çoğunluk oluşmuş olsa dahi, azınlık tarafından bu hususun engellenmesini kapsamaktadır.

Geçerli bir çağrısız genel kurul toplantısında toplantıya davet hakkındaki hükümlerin uygulanmayacağı ifade edildiğine göre (TTK m. 370), davet merasimine dâhil olduğundan

gündemin de davet mektuplarında gösterilmesine ve pay sahiplerine bildirilmesine (TTK m. 369) lüzum kalmayacak ve bu surette gündeme bağıllık ilkesi uygulanmayacaktır. Bu bakımdan çağrısız genel kurul toplantısının aslında, kanun tarafından, gündeme bağıllık ilkesine öngörölmüş örtölü bir istisna olduğunu söylemek mümkündür.

Bilgi alma hakkının kullanılabilmesini, bu konuda gündemde bir maddenin varlığı şartına bağlamak, hakkın niteliğine uygun düşmemektedir. Bilgi alma hakkının kullanılması durumunda, ortada, –TTK m. 363/II müstesna olmak üzere- görüşölüp karara bağlanabilecek bir husus bulunmadığından, bilgi alma hakkının kullanılması içerikli bir maddenin gündemde yer almasına imkân bulunmamaktadır. Ayrıca pay sahipleri tarafından bilgi alma hakkının kullanılması üzerine verilen cevabın “karar” olarak, pay sahibi tarafından bir husus hakkında bilgi istenmesi ve ilgililerce cevap verilmesi şeklindeki ilişkinin, bir konu üzerinde fikir alışverişinde bulunmak anlamına gelen “müzakere” olarak adlandırılması da güçtür. Bu bakımdan bilgi alma hakkının niteliği gereği, gündeme bağıllık ilkesi kapsamında değerlendirilmemesi gerektiğini söylemek mümkündür.

Son olarak gündemde bulunmayan konular hakkında karar alınması durumunda, alınan kararlar yokluk yaptırımına tabidir. Zira gündemi maddi anlamda ele aldığımızda, gündem dışı konularda karar alınması durumunda, karara bağlanan konu bakımından gündemin hiç ilan edilmemesi söz konusudur. Davetle birlikte pay sahiplerine bildirilmesi gerektiğinden, gündem, davetin bir unsurudur (TTK m. 369/I). Davetin yapılmış olması ise, genel kurulda alınmış olan kararların mevcudiyeti şartıdır. Davetin bir unsurunun eksik olması, genel kurul kararının mevcudiyeti şartının eksik olması anlamına geleceğinden, gündemde bulunmayan konularda karar alınmasının yokluk yaptırımına tabi olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AKTAŞ, M. Murat, *Oydan Yoksun Hisse Senetleri*, Ankara 2006.

Ankara Barosu Dergisi, S.3, 1967.

ANSAY, Tuğrul, *Anonim Şirketler Hukuku*, 6. Baskı, Ankara 1982 (A.Ş).

ANSAY, Tuğrul, “*Anonim Şirketler ve Tatbikat, 1963-1966 Arasında Verilen Mahkeme Kararları*”, BATİDER, 1968.

ARAR, Kemal, *Kara Ticareti, Şirketler Hukuku*, Ankara 1952.

ARKAN, Sabih, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na İlişkin Değerlendirmeler*”, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Konferans, Bildiriler-Tartışmalar, 13-14 Mayıs 2005, BTHAE, Ankara 2005.

ARSLANLI, Halil, *Anonim Şirketler II-Anonim Şirketin Organizasyonu*, C. II, İstanbul 1959.

ARSLANLI, Halil, *Anonim Şirketler, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*, C.I-II-III, İstanbul 1960. (A.Ş).

AYAN, Özge, *Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları*, İzmir 2004.

BATİDER, C. X, S. 3, 1980.

BAHTİYAR, Mehmet, “*Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin bilgi Alma Hakkı (Somut Bir Sorunun Değerlendirilmesi)*”, Makaleler II, İstanbul 2008 (Bilgi).

BAHTİYAR, Mehmet, *Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesi*, İstanbul 2001.

BİLECEN, Nermin, “*Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2005.

BİLGE, Mehmet Emin, “*Limited Ortaklıkta Azınlığın Korunması*”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul 2001.

BİRSEL, Mahmut T., *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*, İmran Öktem’e Armağan, Ankara 1970.

BOSTANCIOĞLU, Metin, “*Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Hisse Senetleri ve İmtiyazların Korunması*”, V. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1988.

ÇAMOĞLU, Ersin, “*Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler?*”, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, İstanbul 2002.

- ÇAMOĞLU, Ersin, *“Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik Karşısında Sermaye Ortaklıklarında Çağrısız Genel Kurulların Pratik Değeri”*, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXII, S. 8, 1975.
- ÇELİK, Aydın, *“Anonim Ortaklıklarda Özel Denetçi Tayini”*, Doç. Dr. Mehmet Somer’e Armağan, İstanbul 2006.
- ÇELİK, Aydın, *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası*, Ankara 2007 (İbra).
- ÇEVİK, Orhan, *Anonim Şirketler*, 2. Baskı, Ankara 1979.
- DOĞANAY, İsmail, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C. I, 4. Baskı, Ankara 2004.
- DOMANIÇ, Hayri, *Anonim Şirketler*, İstanbul 1978.
- DOMANIÇ, Hayri, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması*, C.I-II, İstanbul 1988 (A.Ş).
- DURAL, H.Ali, *“Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi”*, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul 2001.
- DURAL, H. Ali, *“Çağrısız Yapılan Genel Kurulda Pay Sahiplerinden Birinin Toplantıyı Terk Etmesi, Alınan Kararların Geçerliliğini Etkiler Mi?”*, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55.Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002.
- ERİŞ, Gönen, *Açıklamalı-İçtihatlı, En Son Değişikliklerle Birlikte Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler*, C. 2, 3. Baskı, Ankara.
- KÜÇÜKKAYA, Hande Gül, *“Anonim Ortaklıkta Genel Kurulda Gündeme Bağlılık İlkesi”*, Legal Hukuk Dergisi, Yıl 9, S. 98, Şubat 2011.
- GÜNEL, Mehmet Sait, *“Anonim Ortaklıkta Azınlık Haklarının Korunması Açısından Özel Denetçi Tayini”*, İstanbul Barosu Dergisi, C. 74, S. 10, 11, 12, İstanbul 2000.
- HEFERMEHL, Wolfgang, *Aktiengesetz*, Band II, München 1974.
- HELVACI, Mehmet, *“Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik” Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması*, İstanbul 1997.
- HELVACI, Mehmet, *“Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı”*, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1998.
- HİRŞ, Ernst, *Ticaret Hukuku Dersleri*, 2. Bası, İstanbul 1946.
- HİRSCH, Ernst E., *Ticaret Hukuku Dersleri*, 3. Baskı, İstanbul 1948.
- İMREGÜN, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar*, 4. Baskı, İstanbul 1989 (AO).

İMREGÜN, Oğuz, “*Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı*”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995 (İptal).

İMREGÜN, Oğuz, *Anonim Şirketlerde Azınlığın Himayesi*, III. Ticaret ve Banka Hukuku Haftası (13-18 Mayıs 1963), Bildiriler-Tartışmalar, Ankara 1964.

İMREGÜN, Oğuz, *Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri*, Ankara 1962 (Menfaat İhtilafları).

İMREGÜN, Oğuz, “*Anonim Ortaklıkta Özel Kategori (İmtiyazlı) Paylar Kurulları*”, Prof. Dr. Yaşar Karayalçın’a Armağan, Ankara 1988.

İMREGÜN, Oğuz, “*Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kanun Yolları*”, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul 2003 (Kanun Yolları)

İstanbul Barosu Dergisi, C. 49, S. 7-8, 1975.

İZMİRLİ, Yadiğâr, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları*, Ankara 2001.

KARAHAN, Sami, *Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması*, İstanbul 1991.

KARASU, Rauf, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*”, BATİDER, C. XXIII, S. 2, Ankara 2005.

KARSLIOĞLU, Hasan, *Anonim Şirket Genel Kurul Kararları, Kararların Alınması ve Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

KAYA, Arslan, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*, Ankara 2001/IX

KAYAR, İsmail, “*Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*”, İstanbul 1989, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KAYAR, İsmail, “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Azınlığın Bilanço İle İlgili Görüşmelerin Ertelenmesine Karar Verme Hakkı*”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 67, S. 4-5-6, İstanbul 1993.

KISA, Figen, “*Anonim Ortaklıklarda Gündeme Bağlılık İlkesi, Gündem Dışı Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulunun Azli ve Yeniden Seçilmesi*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 1991/6, Yıl 48 (Azil ve Yeniden Seçilme).

KİRTİL, Neşe, *Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu*, İzmir 2005.

MANAVGAT, Çağlar, “*Denetçilerin “Zaruri ve Müstacel” Sebeplerle Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Olağanüstü Toplantıya Çağırması*”, BATİDER, C. XIX, S. 2, 1997.

MANOP, Burcu, *Anonim Ortaklıklardaki Azınlık Haklarının Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Getirdiği Yenilikler Işığında Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2008.

MOROĞLU, Erdoğan, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 4. Baskı, İstanbul 2004 (Hükümsüzlük).

MOROĞLU, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi*, Makaleler I, 2. Baskı, İstanbul 2001 (Özel Denetçi).

MOROĞLU, Erdoğan, *"Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararına Etkisi ve Yargıtay Kararları"*, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu (Bildiriler-Tartışmalar) VII, 11-12 Mayıs 1990 (Sempozyum).

MOROĞLU, Erdoğan, *"Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyeleri İle Denetçilerin Görev Süreleri"*, Makaleler I, 3. Baskı, İstanbul 2006.

MOROĞLU, Erdoğan, *"Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü"*, Makaleler I, 2. Baskı, İstanbul 2003.

NARBAY, Şafak, *"Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü"*, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, Birinci Cilt, İstanbul 2007.

ODMAN BOZTOSUN, Ayşe, *"Anonim Şirket Genel Kurullarından Önce, İlgili Pay Sahiplerine Hiç veya Usulüne Uygun Şekilde Davet Mektubu Gönderilmemesinin Hukuki Sonucu Nedir?"*, BTHAE Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXIV, Taslak Makale, Aralık 2010 (Sempozyum).

ODMAN BOZTOSUN, Ayşe, *"Anonim Şirkette Genel Kurulun Çağrı Şekline Uyulmamasının Sonuçları"*, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, C.I, İstanbul 2007.

OKAN, Neval, *Denetim Organı Bulunmayan Ortaklıklarda Ortakların Ortaklığı Denetimi*, Eskişehir 1998.

OKÇUOĞLU, Yavuz N., *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları İle Dava Açılması Koşulları (TTK m. 341)"*, Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan, Ankara 1998.

ÖÇAL, Akar, *"Anonim Şirketlerle İlgili Federal Mahkeme Kararları (1952-1955)"*, BATİDER, C. VII, S. 2, 1973.

ÖZER, Işık, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006.

ÖZTAN, Fırat, *"Kararlar (Derleme)"*, BATİDER, C. 3, 1966.

ÖZKAN, Ömer, *Türk ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Özel Denetçi Atanması*, BATİDER, C. XX, S. 2, 1999.

- PASLI, Ali, *Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi Tayini*, Ünal Tekinalp'e Armağan, C.I, İstanbul 2003.
- PATRY, Robert (Çev. Fahiman Tekil), “*Anonim Şirkette Organ Kararlarının Hükümsüzlüğü*”, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 2, 1981.
- POROY/Reha, TEKİNALP/Ünal, ÇAMOĞLU/Ersin, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, 10. Baskı, İstanbul 2005.
- PULAŞLI, Hasan, *Şirketler Hukuku Temel Esaslar*, 7. Baskı, Adana 2008.
- SAKA, Zafer, *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul*, İstanbul 2004.
- SEZGİN, Ayşegül, “*Yönetim Kurulu Üyesi İle Anonim Ortaklık Tüzel Kişisi Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği*”, Doç. Dr. Mehmet Somer'e Armağan, İstanbul 2006.
- SİNİERJİ Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları (Sinerji İçtihat).
- SOMER, Mehmet, *Sermaye Piyasası Kanunu Hükümlerinin Türk Ticaret Kanunu 'nun Tedrici Kuruluş Sistemi Üzerinde Etkileri*, İstanbul 1990.
- ŞENER, Oruç Hami, “*Anonim Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Olağanüstü Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Eklenmesini İsteme Hakkı*”, İzmir Barosu Dergisi, S. 4, 1994.
- TEKİL, Fahiman, *Anonim Şirketler Hukuku*, İstanbul 1998.
- TEKİL, Fahiman, “*Yokluk, Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Sorunları*”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul 2000.
- TEKİL, Fahiman, “*Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Ayrımı Hakkındaki Bir Yargıtay Kararı Üzerine Düşünceler*”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999.
- TEKİNALP, Ünal, *Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili*, Ankara 1965.
- TEKİNALP, Ünal, “*Anonim Ortaklığın Genel Kurulunda Bir Teklifin Reddine Karşı İptal Davası Açılabilir mi?*”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 39, S. 7-8-9, 1965 (Teklif).
- TEKİNALP, Ünal, “*Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi*”, Türk Ticaret Kanunu'nun 30. Yılı Semineri, İstanbul 1988.
- TEKİNALP, Ünal, “*Azınlığın İstemi Üzerine Denetçilerin Gündeme Madde Koyma Hakları Var mıdır?*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 25, S. 2, Yıl 1978 (Azınlık).
- TEKİNALP, Ünal, “*Çağrısız Toplanabilen Genel Kurul*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XV, S. 4, Temmuz 1968 (Çağrısız GK).

TEKİNALP, Ünal, “*Gündemin Değişmezliği-Gündeme Bağlılık İlkesi, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Bir Kararı*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXII, S. 2, 1975 (Gündemin Değişmezliği).

TEKİNALP, Ünal, “*Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. XLII, S. 1-4, İstanbul 1977.

TEOMAN, Ömer, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oydan Yoksunluğu*, İstanbul 1983 (Oydan Yoksunluk).

TEOMAN, Ömer, *Anonim Ortaklıkta İntifa Senetleri*, İstanbul 1978 (İntifa Senetleri).

TEOMAN, Ömer, “*Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi*”, V. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1988.

TEOMAN, Ömer, “*Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi İle İlişkisi –Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Nedeniyle-*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXVIII, S. 1, 1981 (Azil).

TEOMAN, Ömer, *Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi*, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XVII, S. 2, 1980 (Özel Denetçi).

TEOMAN, Ömer, “*Avrupa Anonim Ortaklığında Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Eklettirme Hakkı*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 25, S. 6, 1978.

TEOMAN, Ömer, “*İsviçre Federal Mahkemesi’nin Anonim Ortaklıklara İlişkin 7 Haziran 1977 Tarihli Kararı, BGE 103 II 141 (Gündeme Bağlılık İlkesine Aykırılık Nedeniyle Genel Kurul Kararlarının İptali)*”, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXV, S. 3, 1978 (Gündeme Bağlılık).

TÜRK, Hikmet Sami, “*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi*”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler ve Tartışmalar I, Ankara 1984.

ULAŞ KISA, Seda, “*Anonim Ortaklıkta Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi İçin Öngörülen Önleyici Hukuki Araçlar*”, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, İstanbul 2003.

ÜNAL, Süleyman, *Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990.

ÜNSAL, Gürsel, *Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990.

YANLI, Veliye, *Sermaye Piyasası Hukuku Çerçevesinde Halka Açık Anonim Şirketler ve Kamunun Aydınlatılması*, İstanbul 2005.

YASAMAN, Hamdi, “*Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması*”, Reha Poroy’a Armağan, İstanbul 1995.

YİĞİN, Ali, *Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1988.

YİĞİT, İlhan, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, İstanbul 2005.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=m%FCzakere+etmek&ayn=tam> (ziyaret tarihi: 01.06.2010).

<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=g%FCndem&ayn=tam> (ziyaret tarihi: 01.07.2010).

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI : ESRA CENKÇİ

Doğum Tarihi ve Yeri : 14.01.1986, Bucak/BURDUR

Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Bucak Anadolu Lisesi

Lisans Diploması : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Yükseklisans Diploması: Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Tez Konusu : Anonim Şirketlerde Gündeme Bağlılık İlkesi

Yabancı Dil / Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler

“Yargıtay Kararları Işığında Arsa Payı İnşaat Sözleşmelerinden Doğan İlave İş ve İlave Bağımsız Bölüm Sorunlarının Değerlendirilmesi”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, S.67-68, Mart-Nisan 2010.

İş Denevimi

Stajlar : Avukatlık Stajı

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Adres : esracenkci@hotmail.com

Tel. no :